

MARKO VUČETIĆ

Bog ima sve razloge da nas se boji

SPEKTAR

SEDAM EURA ZA KILOGRAM

'Vrgoračke jagode', a nisu vidjele ni Neretve ni Vrgorca

Str. 5

DOGOVARA SE OSTVARENJE VELIKOG PROJEKTA

SVI UMIROVLJENICI DOBIVAT ĆE I 13. MIROVINU?

Str. 2

SLO80DNA DALMACIJA

SPLIT

subota, 15.4.2023.

Danas prilog
SPEKTAR

I ime i vrime. S vama 80 godina

NEZADOVOLJAN PLAĆOM, SUDAC
OPĆINSKOG SUDA - ODGODIO RASPRAVU

U IME NARODA!

Ja sam zlovoljan,
odgađam ročište
i nemate pravo
na žalbu

Str. 4

DOGOVARA SE OSTVARENJE VELIKOG PROJEKTA

novosti

Svi umirovljenici dobivat će i 13. mirovinu?

ZA
UMIROVLJENIKE
JE DOBAR ZNAK DA JE
TRINAESTA MIROVINA
MOGUĆA I ČINJENICA
DA JE IDUĆA GODINA
'SUPERIZBORNA'
NIKŠA STIPANIČEV
/CROPIX

➔ Idemo prema dogovoru. Radne skupine trebale bi sve definirati – nadamo se do kraja godine. Bilo bi izvrsno kada bismo do Božića imali riješeno pitanje uvođenja trinaeste mirovine za sve umirovljenike u Hrvatskoj – kaže predsjednica SUH-a Jasna Petrović

Svaki treći umirovljenik u Hrvatskoj u kategoriji je siromaštva, a gotovo četvrtina naših umirovljenika, ili njih 280.331, prima najnižu mirovinu koja u prosjeku iznosi 267,79 eura neto ili oko dvije tisuće kuna

Vjerovali ili ne – ovaj put ima nade! Tim je optimističnim riječima Jasna Petrović, predsjednica Sindikata umirovljenika Hrvatske (SUH), zaključila tekst na sindikalnom umirovljeničkom portalu u kojemu je nedavno svoje članstvo obavijestila o izgledima za uvođenje instituta na kojemu SUH radi još od 2008. godine – 13. mirovine kao sustavno rješenje za sve umirovljenike koje bi bilo i zakonski regulirano.

MARIJANA CVRILA

Nebrojeno puta ta je tema proteklih godina, kako bi rekao naš premijer, "ulazila u eter", a ishodi su uglavnom poznati. Našim najugroženijim "seniorima" umjesto trinaestog 'poticaja' tu i tamo bi 'kapnuo' koji dodatni euro ili kuna, a podsjetimo i kako će uskoro zahvaljujući Vladinom paketu mjera pomoći siromašni umirovljenici s mirovinom do 610 eura dobiti već peti jednokratni novčani dodatak i to u iznosu od 60 do 160 eura.

Životarenje od dodatka

Činjenice su, međutim, neumoljive – svaki treći umirovljenik u Hrvatskoj u kategoriji je siromaštva, a prema posljednjim podacima Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje s kraja siječnja ove godine, gotovo četvrtina naših umirovljenika, ili njih 280.331, prima najnižu mirovinu koja u prosjeku iznosi 267,79 eura neto ili oko dvije tisuće kuna.

Iako pozdravljaju bilo kakvu privremenu vrstu pomoći za najsiromašnije sugrađane "zlatne dobi", životarenje od dodatka do dodatka za umirovljeničke udruge nije opcija koju će podržavati unedogled. Stoga su na sjednici Nacionalnog vijeća za umirovljenike i starije osobe krajem ožujka dodatno 'pritisnuli' predstavnike Ministarstva rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike da 13. mirovina, ili dodatna naknada uz redovitu godišnju isplatu mirovine, konačno postane stvarnost za sve umirovljenike u Hrvatskoj.

- Kada govorimo o jednokratnim novčanim dodacima, umirovljeničke su udruge ocijenile kako je riječ o ad hoc modelu koji nije sustavan, politički je netransparentan te ponižavajuće za umirovljenike koji su mirovinu stekli svojim radom. Puno bolje bi bilo donijeti neko sustavno rješenje poput modela trinaeste mirovine, a što ne bi koštalo više.

Nakon što su takav prijedlog Sindikat umirovljenika i Matica izložili na Nacionalnom vijeću umirovljenika i starijih osoba te kroz

Ministar
Marin Piletić
DAMIR KRAJAČ
/CROPIX

Jasna Petrović: Ovaj put ima nade!

DAMJAN TADIĆ/CROPIX

Iz nadležnog ministarstva nisu nam izrijekom nisu ni potvrdili, ali ni opovrgnuli takvu mogućnost, premda su izostali odgovori o kojim se modelima i iznosima 13. mirovine razmišlja, kao i rokovima u kojima bi to rješenje išlo u primjenu

medije, iz Ministarstva rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike stigle su pozitivne naznake – izvjestila je Jasna Petrović, koja je u razgovoru za naš list potvrdila kako se nešto u tom smjeru “ipak miče”.

Radna skupina

- Nadamo se da idemo prema dogovoru. Radne skupine koje rade na analizi stanja mirovinskog sustava i donošenju mjera za njegovo unaprjeđenje trebale bi definirati, nadamo se do kraja godine, i mogućnost uvođenja ovog rješenja. Bilo bi izvrsno kada bismo do Božića imali riješeno pitanje uvođenja trinaeste mirovine za sve umirovljenike u Hrvatskoj, zar ne? – kaže predsjednica SUH-a.

Za umirovljeničke je udruge dobar znak da je trinaesta mirovina pred vratima i u tome što su na sjednicu Nacionalnog vijeća predstavnici Ministarstva rada konačno došli s prezentacijom koja daje uvid u praksu isplate 13. mirovine u europskim zemljama “te se prihvatilo ideju uvođenja trinaeste mirovine kao kvalitetnu mogućnost za postizanje adekvatnijih mirovina u Hrvatskoj”.

U Ministarstvu rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike (MROSP) raspitali smo se stoga koliko su doista otvoreni za mogućnost da se 13. mirovina u Hrvatskoj uvede kao trajno rješenje.

Iz odgovora koji su (pismeno) dostavili vidljivo je da izrijekom nisu ni potvrdili, ali ni opovrgnuli takvu mogućnost, premda su izostali odgovori o kojim se modelima i iznosima 13. mirovine razmišlja, kao i rokovima u kojima bi to rješenje išlo u primjenu. A to, bez sumnje, u idućoj “superizbornoj” godini nisu nevažna pitanja.

Iz MROSP-a ministra **Marija Piletića** tako, među ostalim, podsjećaju kako je u studenome 2022. godine započela s radom Radna skupina za analizu stanja mirovinskoga sustava, čije je osnivanje i rad utvrđeno Nacionalnim planom oporavka i otpornosti 2021.-2026., reformskom mjerom “Povećanje adekvatnosti mirovina kroz nastavak mirovinske reforme”, koja će provesti sveobuhvatnu analizu mirovinskoga sustava te predložiti mjere za njegovo unaprjeđenje.

- Stoga će se u okviru rada na

Umirovljeničke su udruge ocijenile kako je isplata jednokratnih dodataka politički netransparentna te ponižavajuća za umirovljenik. Puno bolje bi bilo donijeti neko sustavno rješenje poput modela trinaeste mirovine, a što ne bi koštalo više

KAKO JE TO U EUROPI

Španjolci i Portugalci imaju 14 mirovina

Umirovljenici u Portugalu i Španjolskoj ne da uživaju trinaest, nego čak 14 godišnjih mirovina – vidljivo je iz analize MROSP-a o isplati 13. mirovine u europskim zemljama.

Naime, u Španjolskoj se sve mirovine temeljene na doprinosima isplaćuju godišnje u 14 isplata i to kroz dvanaest mjeseci u godini, plus bonusi u lipnju i studenom. Iznosi bonusa, koji dođu kao svojevrsni regres i malo ranija božićnica, identični su iznosima mjesečne mirovine.

Slično je i u Portugalu, samo ondje se “davanje koje odgovara dodatnom iznosu mirovine” u obliku regresa i božićnice, uz redovitu mirovinu, isplaćuje svake godine u srpnju i prosincu.

I u Belgiji vode računa da njihovi umirovljenici imaju barem dugo i toplo ljeto - 13. mirovina isplaćuje se u obliku regresa u svibnju, iznosi su fiksni i vezani za vrstu mirovine: korisnici koji primaju osobnu ili kumuliranu mirovinu dobivaju 997,17 eura bruto a korisnici obiteljskih mirovina čak 1246,46 eura bruto.

Što tek reći o Dancima koji svojim ‘seniorima’, sukladno zakonu, svake godine u siječnju osiguravaju 13. mirovinu, koja se ondje zove “ček za starije osobe”, u visini od 2363,68 eura?

Na umirovljenicima ne šteti ni Cipar, koji im u prosincu isplaćuje 13. mirovinski obrok u visini od jedne dvanaestine isplaćene mirovine za cijelu godinu.

Trinaestu mirovinu u obliku božićnice u prosincu isplaćuju i Talijani (iznos se temelji na ukupnom iznosu godišnje mirovine podijeljenom s 13), Lihtenštajn (identična iznosu mirovine u prosincu), Luksemburg (22 eura za svaku navršenu ili započetu godinu osiguranja, a za 40-godišnji staž i više limitirana na 880,56 eura). U Mađarskoj se 13. mirovina isplaćuje u veljači u jednakom iznosu kao mirovina u siječnju, dok se na Malti sva davanja iz socijalnog osiguranja isplaćuju svaka četiri tjedna, što iznosi ukupno 13 isplata godišnje.

U Poljskoj, pak, “dodatna godišnja novčana naknada” umirovljenicima stiže oko Uskrsa, odnosno u travnju, a iznos je jednak iznosu najniže starosne mirovine.

U Slovačkoj je 13. mirovina redovna naknada koja se isplaćuje s mirovinom za studeni, računa se prema posebnoj formuli, a oni s niskom starosnom mirovinom dobivaju 300 eura.

Za nas je svakako zanimljiva susjedna Slovenija u kojoj se 13. mirovina (“godišnji dodatak”) isplaćuje sa srpanjskom mirovinom, a iznosi su razvrstani u pet razreda, ovisno o visini redovite mirovine. Primjerice, oni koji primaju najniže mirovine (do 600 eura) imaju pravo na najviši dodatak u visini od 455 eura, dok oni s najvišim mirovinama (iznad 1020,01 eura) dobivaju 145 eura trinaeste mirovine.

U većini zemalja iznosi 13. mirovine redovito se indeksiraju na godišnjoj razini.

vedene Radne skupine u idućem razdoblju dodatno razmotriti sve mjere koje doprinose povećanju razine adekvatnosti mirovina te utvrditi fiskalni kapaciteti prihvaćanja, između ostaloga i ove inicijative, a da se pri tome ne naruši dugoročna održivost mirovinskoga sustava – odgovor je MROSP-a iz kojega je vidljivo da se o ovoj opciji ipak razmišlja.

Europska praksa

Iz analize koju nam je dostavilo Ministarstvo, vidljivo je i kako u europskim zemljama, pa tako i unutar EU, nema jedinstvenog pristupa i postoje različiti modeli i prakse u pogledu 13. mirovine.

Prema podacima koje je prikupilo Ministarstvo, 12 članica EU, plus Lihtenštajn, isplaćuje 13. mirovinu (Belgija, Cipar, Danska, Italija, Luksemburg, Mađarska, Malta, Poljska, Portugal, Slovačka, Slovenija, Španjolska) i to u različitim oblicima (poput božićnice, regresa, naknada ili kao dijela redovite mirovine).

Deset članica EU, među kojima i one najbogatije poput Njemačke, Francuske, Nizozemske ali i Švedske i Finske, kao i Švicarska koja nije članica EU, ne isplaćuju 13. mirovinu, a pet zemalja (Austrija, Irska, Bugarska, Grčka i Estonija) te podatke nije dostavilo našem ministarstvu. Za dobrobit svih nas, barem na ovome uzor nam ne trebaju biti najrazvijenije zemlje čijim umirovljenicima možda ovaj trinaesti dodatak i ne treba. Ali, mnogim našim starijim sugrađanima ova bi mjera barem mrvicu mogla uljepšati zlatne godine. ●

PREDSTAVLJANJE U EUROPARLAMENTU

Ljudi se pregledavaju prije nego se pojave simptomi bolesti

Hrvatska je postala prva članica EU-a koja je počela provoditi nacionalni program probira na rak pluća koristeći low-dose CT, sada preferiranu tehniku pregleda za ovu bolest

Prvi u EU-u provodimo novi program borbe protiv raka pluća

➔ Izuzetno smo dobar primjer u programu raka pluća, a ne stojimo ni loše s pregledima za rak dojke. Međutim, sljedeći korak koji bi Ministarstvo moralo poduzeti je unaprijediti naš program probira na rak debelog crijeva

Hrvatska eurozastupnica Romana Jerković održala je u Europskom parlamentu konferenciju o implementaciji novih preporuka za programe probira na rak na kojoj su zemlje članice imale priliku razmijeniti primjere dobre prakse u provođenju nacionalnih programa probira na rak.

LJUBICA VUKO

– Europske politike borbe protiv karcinoma su u posljednje dvije godine iznjedrile niz hvalevrijednih inicijativa, ali i ponudile značajna sredstva za borbu protiv raka. Jedan od alata za zasigurno i nove, ažurirane, preporuke za provođenje nacionalnih, organiziranih, programa probira za rak. Međutim, sve to neće značiti ništa ukoliko zemlje članice ove inicijative ne počnu implementirati. Cilj mi je bio omogućiti struci i politici da razmijene svoja iskustava i primjere dobre prakse kako bismo iz njih učili i vidjeli što bismo trebali, a što ne bismo trebali činiti – kazala je zastupnica Jerković.

Promjena pristupa

Kako nadalje javljaju iz ureda hrvatske europarlamentarke, ovom je prigodom u Europskom parlamentu predstavljen i hrvatski nacionalni program probira na rak pluća. Kao zemlja u kojoj je rak pluća najčešći uzrok smrtnosti (u usporedbi s drugim siječima), Hrvatska je postala prva članica EU-a koja je počela provoditi nacionalni program probira koristeći low-dose CT, sada preferiranu tehniku pregleda za ovu bolest.

– Moramo mijenjati pristup,

moramo aktivno pregledavati ljude prije no što se pojave simptomi bolesti. Tako ćemo uspostaviti dijagnozu u ranoj fazi, dok je bolest još izlječiva – rekao je akademik Miroslav Samaržija, koordinator Nacionalnog programa probira i ranog otkrivanja raka pluća, istaknuvši tako važnost provođenja programa probira.

Kao primjer dobre prakse za program probira na rak vrata maternice odabrana je Slovenija, čiji program ZORA bilježi izlaznost nešto veću od 70 posto. Dr. Urška Ivanuš s Onkološkog instituta u Ljubljani predstavila je program naših susjeda, koji je u vrijeme pandemije bio zaustavljen na samo šest tjedana.

– Izuzetno mi je drago čuti da se postižu ovakvi rezultati. Međutim, frapantan je podatak da je u Sloveniji organizirani program probira na rak vrata maternice u vrijeme pandemije bio zaustavljen na samo šest tjedana, dok je u Hrvatskoj i bez pandemije zaustavljen već šest godina. Srećom, sada se nakon dvije

godine apela i upozoravanja ponovo pokreće, međutim, izgubljeno vrijeme nam nitko ne može vratiti. Sada, s novim smjernicama za program probira i 100 milijuna eura koji državama članicama stoji na raspolaganju za njihovu provedbu, nemamo više izgovora za nečinjenje.

Strateški dokument

Kao što smo imali priliku čuti, izuzetno smo dobar primjer u programu raka pluća, a ne stojimo ni loše s pregledima za rak dojke. Međutim, sljedeći korak koji bi Ministarstvo moralo poduzeti je unaprijediti naš program probira na rak debelog crijeva. Izlaznost na njega nam ne dostiže niti 15 posto, a upravo to sijelo je bilo najčešći novodijagnosticirani rak u Hrvatskoj 2020. godine – upozorila je Romana Jerković.

Okupljenima se na početku konferencije obratila i europska povjerenica za zdravstvo i sigurnost hrane **Stella Kyriakides**, koja je podsjetila na donošenje povijesno važnog strateškog dokumenta pod nazivom Europski plan za borbu protiv raka.

Podsjetimo, 2020. godine je Europska komisija predstavila ovaj dugo očekivani plan za čije je provođenje izdvojeno nešto više od četiri milijarde eura. Nove preporuke za provođenje programa probira inicijativa su upravo tog plana, a cilj im je pomoći državama članicama EU-a da do 2025. godine omoguće probir za rak dojke, pluća, vrata maternice i debelog crijeva za 90 posto populacije u riziku od ovih bolesti, priopćili su iz ureda eurozastupnice Romane Jerković. ●

Romana Jerković u Europskom parlamentu URED ZASTUPNICE

NEZADOVOLJAN PLAĆOM, SUDAC OPĆINSKOG SUDA - ODGODIO RASPRAVU

U IME NARODA, ja sam zlovoljan! Odglašam ročište i nemate pravo žalbe

➔ Sudac Anton Hlača odlučio se na prilično spektakularan potez. Ročište u sporu oko zemljišta koje je trebalo biti održano 19. travnja - zbog vlastite zlovolje visinom primljene plaće - odgodio je na šest mjeseci. Dok mu se valjda ne smire duševne boli...

Marina
Karlović Sabolić
slobodnadalmacija.hr

Smije li kirurg otkazati operaciju zbog – zlovolje?

Upravo je dobio platnu listu, i – frustriran što prima četiri puta manju plaću od svojeg kolege iz Njemačke – odlučio je malo zabušavati. Inflacija galopira, novac koji zaradi vrijedi sve manje i manje, a plaća mu nije rasla godinama. I kako da on sad bude koncentriran?!

U sličnoj dvojbi bio je ovih dana i **Anton Hlača**, sudac Općinskog suda u Crikvenici – stalne službe na otoku Krku. On je svoju dvojbu razriješio na prilično spektakularan način. Ročište u sporu oko zemljišta koje je trebalo biti održano 19. travnja – zbog vlastite zlovolje visinom primljene plaće – odgodio je na šest mjeseci. Dok mu se valjda ne smire duševne boli.

Sve opisao u 'rješenju'

Da stvar bude zabavnija, svoje "tegobe" opisao je u cijelosti u rješenju koje je, u ime Republike Hrvatske, odaslao strankama. Pa sada cijela nacija ima priliku uživati u "patnjama" suca Hlača.

– Zaprimivši platnu listu – obračun plaće za mjesec ožujak 2023., uređujući sudac u ovoj pravnoj stvari doveden je u stanje zlovolje. Stanje je osobito potencirano činjenicom da je plaća suca za ožujak 2023. obračunata na temelju osnovice koja je niža od one koja je bila na snazi 2009., unatoč notornom povećanju troškova života, ne samo unazad zadnjih godi-

'Zlovoljnost suca ne može biti razlog za prekid ili odgodu rasprave', decidiran je splitski odvjetnik Branko Šerić

PROSJEK**U 'buštama' oko 1670 eura**

Prosječna neto plaća pravosudnog dužnosnika u prvome stupnju sada iznosi oko 1670 eura ili 12.575 kuna. Što je, slažu se i u Udruzi sudaca, i u Ministarstvu pravosuđa i uprave – malo. To je i razlog zbog kojeg je Ministarstvo izišlo s prijedlogom da se sucima općinskih sudova najkasnije u rujnu ove godine plaća poveća za

tristotinjak eura. I tako dođe do dvije tisuće eura prosječne neto plaće. Prema ovom prijedlogu, svim pravosudnim dužnosnicima uvećala bi se i osnovica za izračun plaća za 8 posto, dok bi plaće prvostupajskih sudaca porasle za 22 posto. No time suci očito nisu impresionirani. I traže povećanje plaće na tri tisuće eura.

Odvjetnik
Branko Šerić:
Štrajk sudaca
nije predviđen
zakonom
TOM DUBRAVEC/
CROPIX

OGLASIO SE I SUDAC ANTON HLAČA**'Ovo je moj vapaj prema izvršnoj vlasti'**

– Moja odluka nije odraz samovolje ili bahatosti već vapaj prema izvršnoj vlasti koja mora obratiti pozornost na pravosuđe te pristupiti sustavu, ne kampanjski, već sistematično, kako bi sudbena vlast u Republici Hrvatskoj postala učinkovita i neovisna – poručio je u petak sudac Anton Hlača, podsjećajući da su hrvatski sudovi zatrpani velikim brojem predmeta. – Kao sucu, kao građaninu ove države, kao patriotu, stalo mi je da Republika Hrvatska ima učinkovito i

neovisno pravosuđe, zbog čega sam se i odlučio na ovaj čin, koji je očito, pobudio interes javnosti, i nadam se skrenuo pozornost da u sustavu sudbene vlasti rade osobe kojima je stalo, no koje nisu zadovoljne postojećim stanjem. I ne, ne mislim da je plaća sudaca najveći problem, Udruga hrvatskih sudaca jasno je rangirala prioritete, od kojih su plaće naših suradnika, službenika, a zatim radni uvjeti, na prvome mjestu – ustvrdio je u izjavi za N1 televiziju sudac Hlača.

SHUTTERSTOCK

nu dana, već cijelo proteklo desetljeće. Od rješavatelja koji je opterećen vlastitom egzistencijom ne može se očekivati da se s primjerenom pažnjom i stručnošću posveti odlučivanju o tuđim pravima i obvezama – naveo je u službenom obrazloženju rješenja sudac Hlača. Zaključivši da je zbog stanja zlovolje – raspravno nesposoban. Uz napomenu da protiv ove odluke strankama nije dopuštena žalba.

'Pokrenuli smo postupak'

O čemu se zapravo radi? Suci već neko vrijeme od Ministarstva pravosuđa i uprave traže da im poveća plaće. Na Zboru Udruge hrvatskih sudaca održanom u Dubrovniku koncem ožujka zatraženo je da se osnovna plaća sudaca izjednači s plaćom sudskog savjetnika na Vrhovnom sudu Republike Hrvatske. Naveden je pritom i konkretan iznos. Suci traže plaću od tri tisuće eura, sa sljedećim obrazloženjem. "Visina navedene neto plaće mora biti tri tisuće eura s obzirom na to da je plaća suca prvog stupnja bila dvije tisuće njemačkih maraka, što bi danas bio ekvivalent iznosu dvije tisuće eura. Međutim, u međuvremenu su prosječni troškovi života porasli za 50 posto, a što je i Vrhovni sud RH utvrdio u Orijentacijskim kriterijima", naveo je Zbor sudaca u svojim zahtjevima. Tražeći pritom i indeksiranu plaću, zakonom određene platne razrede, uredenje

Suci već neko vrijeme od Ministarstva pravosuđa i uprave traže da im poveća plaće. Naveden je pritom i konkretan iznos. Traže plaću od tri tisuće eura

mirovina te izjednačavanje drugostupajskih sudaca s plaćama sudaca visokih sudova. Zbor Udruge hrvatskih sudaca postavio je i rok: uvećana plaća mora biti isplaćena do 1. lipnja 2023., a zakon kojim će se urediti plaće, mirovine i druga materijalna prava sudaca mora biti donesen do 1. listopada 2023. godine.

Kao mjere upozorenja, suci su naveli prosvjed na Markovu trgu u Zagrebu, obradu samo hitnih predmeta prvostupajskih sudaca te neotpremanje odluka drugostupajskih sudaca. Što u praksi znači da je Hlača na Krku samo najavio ono što bi se uskoro moglo masovno događati i na ostalim sudovima diljem Hrvatske. Stupio je u tzv. bijeli štrajk.

Nekadašnjeg suca, danas poznatog splitskog odvjetnika **Branka Šerića** pitamo je li njemu ikada palo na pamet da raspravu otkaže zbog vlastite zlovolje.

– Nikad. Zlovoljnost suca ne može biti razlog za prekid ili

odgodu rasprave – decidiran je Šerić.

– Sudac, ističe on, ima pravo izraziti svoj vlastiti stav prema materijalnoj situaciji u kojoj se nalazi, prema činjenici da je percepcija sudaca u društvu na vrlo niskom nivou, kao i prema nekom drugom pitanju. No to apsolutno ne bi smio biti razlog za prekid ili odgodu ročišta. Štrajk sudaca nije predviđen zakonom. Ne postoji sindikat sudaca. Ima udruga sudaca. Sudac može izraziti svoj stav na sjednici sudaca ili interpelacijom prema predsjednicima viših sudova. Ovakav postupak nije niti predviđen, niti se može tolerirati – zaključuje Šerić. Predsjednik Vrhovnog suda **Radovan Dobronić** objavio je u petak da je "odmah po saznanju pokrenut postupak provjere činjenica".

Ministar traži očitovanje

Ministar pravosuđa i uprave **Ivan Malenica** zatražio je od predsjednika Županijskog suda u Rijeci očitovanje o slučajevima odgode ročišta u Stalnoj službi u Krku Općinskog suda u Crikvenici zbog nezadovoljstva suca plaćom.

"Ministar će po zaprimanju očitovanja, ukoliko će izostati reakcija nadležnih sudova, poduzeti mjere sukladno ovlastima ministra na temelju Zakona o sudovima", priopćili su iz Ministarstva pravosuđa i uprave. Što u osnovi može značiti samo jedno – "zlovoljnom" Hlača ne piše se dobro. ●

SEDAM EURA ZA KILOGRAM

'Vrgoračke jagode', a nisu vidjele ni Neretve ni Vrgorca

➔ Prekupci i trgovci zatrpali su hrvatske tržnice od Prevlake do Dunava jagodama na kojima piše 'vrgoračke' ili 'neretvanske'. Lažni su natpisi, naravno. Tko zna gdje su i kada ubrane, zasigurno negdje daleko, pretpostavlja se u Grčkoj ili Španjolskoj

Stanislav Soldo
slobodnadalmacija.hr

Jagode pomalo crvene u dolini Neretve i Vrgorskoj krajini. Ispod zelenih listova i bijelih cvjetova stidljivo izviruje pokoja zrela ili napola zrela jagoda, tek dovoljno za reći da su ubrane prve jagode. Intenzivnija berba očekuje se za desetak dana, ako ostane toplo vrijeme i ne bude jačih proljetnih mrazova, kada će kupci zaista moći uživati u slatkim i sočnim jagodama.

Ali to ne sprječava nakupce, prekupce i trgovce da hrvatske tržnice od Prevlake do Dunava zatrpaju jagodama na kojima piše vrgoračke ili neretvanske. Lažne su, naravno. Tko zna gdje su i kada ubrane, zasigurno negdje daleko od Vrgorca i Neretve. Pretpostavlja se u Grčkoj ili Španjolskoj. Takve jagode onako od oka izgledaju kao vjerna kopija originala, ali kada se probaju vrlo brzo shvatite da su bez okusa i mirisa. Prodaju se po visokim cijenama, ponegdje čak i po sedam eura za kilogram. Noćna mora za kupce koji "po zlato" plaćaju nešto što je lažno, patvoreno i ne vrijedi toliko, ali i za poštene proizvođače koji ulažu silan trud da bi proizveli jagode.

Bere se tek 'za probu'

– Na Dolcu nema naših jagoda – govore nam ogorčeni građani na državne institucije koje nepoštenim trgovcima ne mogu ili ne želi stati na kraj. Otkupljivački centri u dolini Neretve još nisu započeli otkupljivati jagode jer nema dovoljno količina za berbu, što znači da proizvođači jagode samostalno mogu prodavati na tržnicama, ali svakako je riječ o minimalnim količinama. Cijena prvih jagoda je oko 3 eura, što je više nego duplo manje od istaknutih cijena s natpisima "vrgoračke" ili "neretvanske". Petar Bjeliš na svojim plantažama je zasadio 32 tisuće sadnica jagoda na kojima, ako ga

'Zar se ne može malo više zaštititi hrvatski mali poljoprivrednik. Zašto ne puste da hrvatska jagoda dođe na stolove ljudi, pa onda uvoze', pita se Lora Mihaljević

Petar Bjeliš: Uvoznici lobiji uvozne jagode prodaju pod domaće
DENIS JERKOVIĆ/CROPIX

vrijeme posluži, očekuje ubrati oko 25 tona kvalitetnih plodova. Računa da bi intenzivnija berba trebala krenuti idući tjedan. Do sada je ubrao minimalne količine, tek onako za probu. Zadovoljan je urodom, ali nikako nije zadovoljan cijenom. Nije iznenađen uvozom jagoda niti lažnim deklariranjem uvoznih pod neretvanske po hrvatskim tržnicama. To se kaže događa svake godine, i ne samo sa jagodama već i s lubenicama. – Čim se kod nas ubere nekoliko gajbi jagoda odmah se uključuju uvoznici lobiji koji uvozno prodaju pod domaće. Jagode se prepakiraju i deklariraju kao neretvanske ili vrgoračke – kaže Bjeliš. Uvoz ubija domaću proizvodnju i pitanje je kada će neretvanski i vrgorački jagodari odustati od proizvodnje koja im je postala skupa. – Sve je duplo poskupjelo... repromaterijal, zaštitna sredstva, gnojivo, radna snaga. Ci-

jena jedne sadnice jagode je više od dvije kune (0,27 eura) pa onda izračunajte koliki su nam početni troškovi – pojašnjava nam Bjeliš, koji ozbiljno razmišlja da odustane od proizvodnje jagoda, posebno ako im cijena bude ispod 3 eura. Po toj cijeni se ne isplati proizvoditi. Zarade nema, jedino se može potonuti u gubitke i dugove. **Nekontrolirani uvoz** Isti problemi muče neretvanske i vrgoračke jagodare. To je prije svega nekontrolirani uvoz i lažno deklariranje jagoda kao da su iz domaće proizvodnje. Proizvođači se slažu da bi trebalo na jagodama naraziti zemlju podrijetla i mjesto gdje su proizvedene, bilo da je to Hrvatska, Španjolska ili Grčka, pa tko voli nek' izvoli. Oni koji žele pojesti hrvatsko domaće zasigurno će izdvojiti koji cent više. Ovako je nedopustivo po 7 eura prodavati jagode koje nisu vidjele ni Neretve ni Vrgorca.

Cijena prvih jagoda je oko 3 eura, što je više nego duplo manje od istaknutih cijena s natpisima 'vrgoračke' ili 'neretvanske'

Na OPG-u Lozo, obitelji Mihaljević iz Dusine, prije nekoliko dana onako rekreativno i s guštom ubrali su prve dvije gajbice, dakle nekih dvadesetak do 25 zdjelica jagoda, koje u Vrgorcu zovu "bukice". Pola su podijelili, pola je otišlo na pločansku tržnicu gdje su prodane stalnim kupcima koji vole i cijene domaći proizvod, rekla nam je Lora Mihaljević, koja ni sama ne zna otkuda tolike "vrgoračke" jagode po hrvatskim tržnicama. Nju, ali i ostale proizvođače, ljuti što se uvozne jagode prodaju pod vrgoračke, i to se ponavlja iz godine u godinu.

– Ne mogu govoriti, a niti raspetljati klupko tih dezinformacija koje se svake godine pojave pri početku jagoda. Čini mi se da je nekome cilj zbuniti kupce, stvoriti averziju spominjanjem nekih astronomsko visokih cijena, a naposljetku puno opasnijim postupcima, konkretno pretjeranim uvozom jeftinih jagoda, očito ubiti i ono malo volje u malom proizvođaču za uzgojem jagoda – ističe Lora Mihaljević. – Kao da nije dovoljna muka i trud koji svaki od proizvođača ulaže na polju od sadnje do prvog ploda, niz poskupljenja potrebnih materijala i sad nam još trebaju i ovakve špekulacije i stres već na samom početku. Svake godine isto. Uvozna je jagoda, bilo iz Španjolske, bilo iz Grčke, jeftinija i uvijek me zanimalo zašto – rezolutna je Lora, čije mišljenje dijele i ostali proizvođači jagoda koji se pitaju kome je cilj doslovno uništiti malog proizvođača u Vrgorcu ili Neretvi.

'Nitko nas ne štiti'

– Potpuno sam svjesna da smo dio europske obitelji i da imamo obvezu uvoza, ali zar se ne može malo više zaštititi hrvatski mali poljoprivrednik. Zašto ne puste da hrvatska jagoda dođe na stolove ljudi, pa onda uvoze – pita se Lora Mihaljević. – Zato je kod nas ljutnja još i veća na ovaj uvoz i ta prepakiranja uvozne jagode, koja preko noći postaje vrgoračka, a nije rasla u Vrgorcu. Znamo koliki smo trud, ali i novac uložili u proces nastanka ovog voća, s obzirom na to da jagodu uzgajamo tako da to bude u što većoj mjeri organski uzgoj. E to vam je muka. Nema herbicida, samo mehanička obrada trave i doslovno klećanje u brazdamama prije nego ideš kositi. Sredstva zaštite koja nisu konvencionalna također puno više koštaju, kao i prehrana i gnoj. I onda ubereš prve jagode koje ti izjednačavaju s nekom tamo grčkom, proizvedenom masovnom proizvodnjom i ubranom s maskom na licu, a koja prođe desetke završnih sjajeva dok se nađe na policama trgovačkih centara. Često me znaju pitati kako prepoznati vrgoračku jagodu, onu koja je zaštićena oznakom izvornosti. Jedino po svježini i okusu. Ma to treba probati i znat ćete – zaključila je Mihaljević, koja kaže da će se jagodari i dalje zajedno boriti kako bi hrvatski kupac mogao biti siguran da kupuje izvornu vrgoračku jagodu koja je rasla pod dalmatinskim nebom. ●

INSPEKTORI

Pitali smo ih, ali odgovora nema

Jagode iz uvoza koje se po tržnicama i trgovačkim centrima prodaju pod vrgoračke i neretvanske zasigurno su niže kvalitete, ali poprilično visoke cijene. Kako spriječiti varanje kupaca?, pitali smo u Hrvatskoj agenciji za poljoprivredu i hranu gdje nam je rečeno da službene kontrole zdravstvene ispravnosti, higijene i sigurnosti hrane, kao i službene kontrole standarda kvalitete provodi Državni inspektorat Republike Hrvatske. No, odgovor od njih nismo dobili, pa tako ne znamo ni kakve su i kolike kazne za prodavanje lažnih jagoda.

ONA JE PRAVA

'Bukica'

Ove godine vrgoračku jagodu možete prepoznati po 'bukici' (zdjelici) koja ima otisnut logo vrgoračke jagode Hrvatska, a OPG-ovi će, većina njih, ove godine na 'bukici' imati i deklaraciju s podacima svoga OPG-a.

JOŠKO PONOŠ/CROPIX

PROIZVOĐAČ

'Svake godine sve manje zaradimo'

Sedam eura kažu, a ja razmišljam, kako bi bilo lijepo da proizvođač zaista dobije takvu nagradu za svoj rad. Ma kakvih sedam eura, to su možda cijene onih koji imaju skrupula kupiti grčku jagodu i staviti je u 'bukicu'. Nikad ne računamo, prilagodimo se cijeni tržišta i vozimo diljem Lijepe naše. I svake godine, sve manje je zarade, a sve više borba s poskupljenjima materijala i svega potrebnog, iskrena je Lora Mihaljević.

PRIJAVA MARKU MILJANIĆU, RATNOM ZAPOVJEDNIKU OBRANE ŠKABRNJE

'Uvijek sam za dom spreman, pa i onaj zatvorski'

Miljanić u Splitu na HOS-ovoj obilježnici
JOŠKO PONOŠ
/CROPIX

– Ja sam uvijek za dom spreman. Kad kažem da sam za dom spreman, pitate me za koji dom?

BOŽANA SVILIČIĆ

Za koji dom?... ehehe... Može to biti obiteljski, pa, može eto i, kako vi kažete, i umirovljenički, ali eto cura mi je još dobro, a i nismo se tako dogovorili. Nismo još za umirovljenički dom spremni. Meni je, zapravo, moram priznati, jako interesantno kakve se tu sad konstrukcije rade od jednog lipog pozdrava mojim prijateljima, suborcima. Eto iskreno bih najvolio da me ovi moji zeru zatvore pa da malo vidim i zatvorski

Marko Miljanić: 'Za dom spremni' naš je 'lipi stari hrvatski pozdrav'

JURE MIŠKOVIĆ/CROPIX

➔ Bila je lipo policija kod mene i uručila mi optužni prijedlog, ali nisam ja narušavao nikakav javni red i mir. To je sve Pupovčevo i Plenkovićevo maslo. Zamutili su oni koji su za vrijeme rata jeli kroasane po Bruxellesu, kaže Miljanić

dom – rekao je prvi ratni zapovjednik Samostalnog bataljuna Škabrnja, 68-godišnji **Marko Miljanić**, nakon što je dobio prijavu splitske policije jer je 10. travnja na obljetnici osnutka IX. bojne HOS-a "Rafael vitez Boban" u Splitu poveo pozdrav "za dom spremni".

Optužni prijedlog

Splitska policija je protiv Miljanića podignula optužni prijedlog tereteći ga da je tijekom uredno prijavljenog okupljanja narušavao javni red i mir na način da je pri završetku svoga govora putem razglaša uzviknuo "za dom", na što su okupljeni prosvjednici, njih oko 120, odzdravili "spremni".

Miljanić ih je, kako je zabilježeno, pozdravio u 16.01 sati na adresi Ulica Rudera Boškovića u Splitu kod kućnog broja 27, ispred spomenika poginulim pripadnicima IX. bojne "Rafael vitez Boban".

– Bila je lipo policija kod mene i uručila mi optužni prijedlog, ali nisam ja narušavao nikakav javni red i mir. Kakav je to zakon, recite vi meni? To je sve **Pupovčevo** i **Plenkovićevo** maslo. Zamutili su oni koji su za vrijeme rata jeli kroasane po Bruxellesu.

Što se nisu onda javili? Tko je jeo kroasane? Ne znam. Čuo sam na televiziji da su se oni tada tako častili kroasanim – ogorčen je Miljanić.

Pojašnjava kako je pozdrav "Za dom spremni" naš "lipi stari hrvatski pozdrav" koji nema nikakve veze s NDH-om i ustaštvom, a pogotovo ne s "narušavanjem javnog reda i mira".

– Kakav sam ja to red, mir narušio? Ja sam u svom sastavu imao pripadnike HOS-a. To su nevjerovatni ljudi, borci. Bilo je u mojoj postrojbici vojnika svih nacionalnosti koje sam ja poštovao i nikada ih nisam po tome razlikovao. Zvali su me dragi moj zapovjedniče. Svi! Ako je ovo jedini problem u našoj državi, što je to onda? – pita se Miljanić, koji je u svom govoru 10. travnja rekao kako je slavna IX. bojna koju je u Škabrnju poslao

"naš dragi **Ante Gotovina**" došla kada je nitko više nije mogao braniti.

– Tada se pokazalo kako se voli dom i domovina, kako se daje svoj život za domovinu! Nemojmo zaboraviti, Škabrnja je prvi put pala 1991. godine, nažalost, pod mojim zapovjedništvom, poslije krvavih tri mjeseca borbe – naglasio je Miljanić tada u govoru.

Splitska policija u optužnom prijedlogu navodi kako je prekršio javni red i mir, iako je bio svjestan da uzvik "za dom" uz odziv "spremni" simbolizira službeni pozdrav za vrijeme totalitarnog režima Nezavisne države Hrvatske, te kao takav predstavlja manifestaciju rasističke ideologije, prijezir prema ljudima zbog njihove vjerske i etničke pripadnosti, te trivializiranja žrtava zločina protiv čovječnosti.

Po starom zakonu

Time je, kako se navodi u prijavi, Miljanić, ostvario prekršaj iz članka 5. Zakona o javnom redu i miru. Tijekom postupka može slobodno iznijeti ili dostaviti pisanu obranu, uskratiti iznošenje obrane ili odgovora na pojedino pitanje. Ima pravo razgledati spis i upoznati se s dokazima, može se braniti sam ili uz pomoć branitelja, kao i podnositi prijedloge za provođenje dokaza u svoju obranu.

– Kakav javni red i mir, nema to veze ni s čim. Branit ću se sam ako treba, a neće me nikada slomiti – poručio je Miljanić, dodajući kako se ne boji nikoga osim Boga te da su Deveta bojna HOS-a i za dom spremni u njegovom srcu i duši.

Zasad je predviđena kazna za takve prekršaje od 20 do 150 eura ili 30 dana zatvora, no prema novom prijedlogu MUP-a, te bi kazne ubrzo mogle biti strože.

Za prekršajna djela koja su u javnoj raspravi više nema zatvorske kazne pa bi novčane mogle rasti u maksimalnom opsegu i do 33 puta. Uzvikivanje povika "Za dom spremni" kažnjavat će se tako s novčanom kaznom od 700 do 4000 eura. ●

POLICIJA 'OBRADILA' ALENA RADIĆA

Terete ga za pomaganje, ne za pucanje

Iz splitske policije potvrdili su da je dovršeno kriminalističko istraživanje nad 21-godišnjakom povezanim s pucnjavom na Josipa Čubelića Čubu.

Riječ je o Alenu Radiću koji se u pratnji majke i odvjetnice policiji predao u četvrtak u popod-

nevnim satima.

Policijski službenici Policijske uprave splitsko-dalmatinske dovršili su kriminalističko istraživanje nad 21-godišnjakom, provedenim zbog sumnje da je ostvario obilježja kaznenog djela iz čl. 110. u svezi čl. 34. i čl. 38. KZ-a (pomaganje u po-

činjenju kaznenog djela ubojstva u pokušaju) na štetu 36-godišnjaka u Splitu dana 11. travnja 2023., te kaznenog djela iz čl. 190. st. 2 KZ-a (neovlaštena proizvodnja i promet drogama), kažu iz policije, odakle dodaju da je protiv njega podnesena kaznena prijava nadležnom dr-

žavnom odvjetništvu te je mladić predan policijskom pritvorskom nadzorniku.

Pretragom stana Alena Radića na solinskom području nadeno je 75 grama marihuane, te manja količina kokaina i hašiša. Podsjetimo, kriminalističko istraživanje pucnjave na Skali-

camaje i dalje u tijeku te policija poduzima mjere traganja za još tri muške osobe koje povezuje s događajem: **Jerkom Radićem**, **Nenadom Petrakom** i **Antom Varnicom**. 'Slobodna' je već ranije izvijestila da se neslužbeno doznajeda i oni planiraju predaju. ●

Alen Radić sam se predao

Izložba

80

Andro Damjanić

godina u objektivu

14. - 28. travnja 2023.

Gradska knjižnica "Juraj Šižgorić", Poljana 6, Šibenik

U arhivu najdugovječnijeg dnevnog lista u Hrvatskoj, desetljećima su se nakupljala remek-djela domaćih majstora. Fotografije, poput tih, pretvaraju se iz dnevnih, potrošnih ilustracija u povijesne kapsule kroz koje virimo očima nekih starih majstora i njihovih nasljednika koji umiju zabilježiti najumješniju od svih umjetnosti, život onakav kakav jest.

Osam desetljeća Slobodne Dalmacije

**SLOBODNA
DALMACIJA**

Partneri:

NA KRIMSKIM PLAŽAMA NEMA TURISTA, ALI IMA VOJSKE

Umjesto ležaljki, rovovi i bunkereri

➔ Washington Post nedavno je također objavio satelitske snimke Maxara, tvrtke za svemirska rješenja, koje pokazuju kako ruske snage grade kompleksnu mrežu obrambenih utvrda

Plaže na Krimu zatvorene su za kupaće i šetače na gotovo cijelom crnomorskom poluotoku. Razlog: ruske snage na njima kopaju rovove i pripremaju obrambene položaje u iščekivanju ukrajinskog udara i najavljenе proljetne ofenzive. Obale slavni krimskih ljetovališta sve više postaju nalik na obale Normandije u proljeće 1944. godine.

DAVOR KRILE

Prema Telegram kanalu Informacijskog otpora, ukrajinske nevladine skupine s izvorima na okupiranom poluotoku, lokalne su vlasti zatvorile plaže za kupanje diljem Krima, javlja Newsweek. O tome svjedoče i priložene fotografije koje prikazuju posve praznu plažu s obrisima ruske obrambene utvrde duž obale. Krimski vjetar, ukrajinski informativni kanal, objavio je i video na kojem se razabire kako se upravo iskopavaju rovovi duž plaža na Krimu.

Spremlne 'jurišne brigade'

Grupa Informacijski otpor, citirajući rezoluciju koju je nedavno donijelo vijeće krimskog naselja Štormovskog, obznanila je kako je zabranjeno kupanje u selima Štormove i Popivka, na zapadu krimskog okruga Saki. Zabrana se odnosi i na obalu Crnog mora i na jezero Donuzlav. "Ranije su na ovim plažama okupatori iskopali desetke kilometara rovova i postavili topništvo prije očekivane ofenzive Oružanih snaga Ukrajine", navodi se na ukrajinskom informativnom kanalu. Washington Post nedavno je također objavio satelitske snimke Maxara, tvrtke za svemirska rješenja, koje pokazuju kako ruske snage grade kompleksnu mrežu obrambenih utvrda na crno-

morskom poluotoku i uzduž prilaza Krimu iz okupirane južne Ukrajine. Al Jazeera je objavila i satelitske snimke na kojima se vidi intenzivno jačanje obrambenih pozicija oko glavne ruske pomorske baze, Sevastopolja. Krim je 2014. godine nasilno anektirao ruski predsjednik Vladimir Putin, usprkos ranijem ruskom priznanju ukrajinskih državnih granica, i to je do danas ostao nasilnički potez koji nije međunarodno priznat. Uznemirenost i užurbanost o kakvoj svjedoče očevidci na Krimu posljednjih tjedana, međutim, dosad nije baš zabilježena. Žuta razina terorističke prijetnje formalno je na snazi za strateške dijelove poluotoka još od 11. travnja 2022. godine, no ruske snage tek sad utvrđuju ta područja zbog straha od ukrajinskog napredovanja. Još je prošloga ljeta ukrajinski predsjednik Volodimir Zelenski izjavio kako je ukrajinska vojska "zadržala cilj" ponovnoga zauzimanja poluo-

toka. Nekoliko mjeseci kasnije, u veljači ove godine, ukrajinski vojni dužnosnik rekao je kako se pripremaju "jurišne brigade" koje će ukrajinska okupirana područja, uključujući Krim, vratiti pod državnu jurisdikciju. Mnogi strahuju da bi takav potez bio prelazak crvene linije u očima Kremļa, zbog čega raste zabrinutost da bi Putin mogao upotrijebiti i taktičke nuklearne udare za obranu pripojenog teritorija. **Oleksij Danilov**, tajnik Ukrajinskoga vijeća za obranu i nacionalnu sigurnost, objavio je

Lokalne su vlasti zatvorile plaže za kupanje diljem Krima. Objavljen je i video na kojem se razabire kako se upravo iskopavaju rovovi duž plaža na Krimu

Prije nego što je nasilno anektiran, na krimskim plažama uživali su brojni stranci

'CURENJE' DOKUMENATA U SAD-U

Teixeiri prijete 10 godina

Dvadesetjednogodišnji pripadnik Nacionalne garde zračnih snaga, kojeg se sumnjiči da je objavio na internetu povjerljive vojnoobavještajne dokumente, u petak će prvi put izići pred saveznog suca u Bostonu. FBI je u četvrtak uhitio Jacka Douglasa Teixeiru iz Sjevernog Dightona u Massachusettsu bez incidenta.

Povjerljivi dokumenti koji su predmet istrage objavljeni su na društvenoj platformi u ožujku, a možda i prije, ali za njih se saznalo tek kada je prošli tjedan o tome pisao New York Times. Vjeruje se da je to najozbiljniji sigurnosni propust otkako je više od 700.000 dokumenata, videosnimki i diplomatskih podataka objavljeno 2010. na WikiLeaksu. Američki dužnosnici još procjenjuju razmjere štete od curenja dokumenata, među kojima su bili dokumenti o sla-

bostima ukrajinske vojske i informacije o saveznicima uključujući Izrael, Južnu Koreju i Tursku. Glavni državni odvjetnik Merrick Garland rekao je u četvrtak da je Teixeira uhićen u vezi "istrage o nedopuštenom uklanjanju, zadržavanju i prenošenju povjerljivih informacija o nacionalnoj obrani". Za to mu prijete do deset godina zatvora. Mogao bi dobiti i više ovisno o tome za što će biti optužen. ●

SAVEZNICIMA PONESTAJE STRPLJENJA

Ukrajini treba neki uspjeh

Curenje američkih povjerljivih dokumenata neće imati nikakvog utjecaja na planiranu ofenzivu Kijeva dok se nastoji obraniti od ruske invazije, objavila je u petak ukrajinska vojna obavještajna služba. Moskva bi mogla jedina profitirati od curenja podataka, priznao je Kirilo Budanov, šef vojne obavještajne službe u Kijevu, u intervjuu za američku televiziju ABC.

nutku ne osjećaju pritisak zapadnih saveznika. - Bez pobjeda, prije ili kasnije, postavit će se pitanje isplati li se nastaviti podržavati Ukrajinu - rekao je. Američki think tank, Institut za ratne studije, nedavno je objavio sličnu procjenu i pozvao se na ukrajinskoga generala Oleksija Hromova. Dugoročno gledano, ne treba podcjenjivati mobilizacijski potencijal Moskve u ratu. Rusija ima više stanovnika i može se prebaciti na ratnu ekonomiju kako bi nastavila borbu ako se rat produži. ●

PIJUNI & PJEŠACI

Joško Marušić

MA, ŠTA TO ZNAČI DA JE NAŠ GRAD KLIMATSKI NEUTRALAN?..
TO ZNAČI... DA NAS SE JEBE KAKVO JE VRIME...

MISTERIJ NA AMERIČKOM KAMIONSKOM STAJALIŠTU

Ruski tenk u Louisiani

➔ Tenk je natovaren na prikolicu i ostavljen, a kako piše specijalizirani vojni portal The War Zone, prvi ga je uslikao vozač koji je vozio cestom pokraj Peto's Travel Centra i njegovu fotografiju podijelio na Redditu

SHUTTERSTOCK

Ruski tenk T-90A koji su zarobili Ukrajinci prije nekoliko mjeseci nekim je čudom osvanuo na kamionskom stajalištu u američkoj državi Louisiani. Ljudi iz obližnjeg Peto's Travel Centra nagledali su se svega na tom stajalištu, ali ostavljeni tenk, pa uz to i još i ruski, natjerao ih je da dobro protrljaju oči i dvaput provjere je li možda još sanjaju.

ANITA BELAK KRILE

A kako je ruski tenk završio na njihovu stajalištu i dalje je misterij.

Tenk je natovaren na prikolicu i ostavljen, a kako piše specijalizirani vojni portal The War Zone, prvi ga je uslikao vozač koji je vozio cestom pokraj Peto's Travel Centra i njegovu fotografiju podijelio na Redditu. Kasnije se slika proširila i po ostalim društvenim mrežama. Prema podacima analitičara OSINT-a, koji prate vojnu opremu korištenu u ratu u Ukrajini, tenk je pripadao ruskoj 27. zasebnoj gardijskoj motoriziranoj brigadi. Zarobila ga je 92. mehanizirana brigada Oružanih snaga Ukrajine, i to 25. rujna prošle godine u selu Kurilivka, u okrugu Kupjansk u Har-kivskoj oblasti, i na njega stavila svoju oznaku.

Tenk je naravno neispravan jer da je ispravan, ne bi se sad nalazio u Louisiani, nego na bojišnici u Donecku. Oštećeni su mu prednji i stražnji blatobrani i nedostaje mu opreme.

The War Zone navodi kako bi tenk mogao imati više namjena, ali nisu uspjeli doznati tko ga je i zašto doteglio do SAD-a. Među ostalim, mogao bi poslužiti američkim vojnim stručnjacima za obavještajnu analizu strane opreme ili vojsci za upoznavanje s neprijateljskim oružjem. Ukrajinci su zarobili mnoge sustave oružja koji mogu pružiti vrlo korisne informacije za FME, uključujući razne napredne sustave elektroničkog ratovanja i komponente projektila. Ukrajina je bila glavni izvor FME hardvera za američke obavještajne službe i prije nego što je došlo do sveobuhvatne ruske invazije na njihovu zemlju.

'A što ćemo s njim?'

Nije isključeno ni da je tenk namijenjen za neke civilne svrhe ili neku vrstu izložbe, međutim, i dalje je zagonetka kako je točno stigao iz ratne zone do parkirališta Peto's Travel Centra.

The War Zona je kontaktirala glasnogovornika Centra za obuku američke vojske u Fort Polku, koji se nalazi oko devedeset kilometara sjeverno od stajališta kamiona, no on im je rekao kako ništa ne zna o tenku.

šta kamiona, no on im je rekao kako ništa ne zna o tenku.

- Kontaktirao sam svoje ljude u operativi. Ne znaju ništa o tom tenku, ali su rekli da će sve ispitati i javiti mi - kazao je glasnogovornik Centra za obuku Deven B. King.

Dodao je da američka vojska možda nema nikakve veze s tim tenkom.

- Moje mišljenje je da ovaj tenk vjerojatno pripada privatnom vlasniku ili tvrtki. Razgovarao sam s osobljem u Peto's centru. Rekli su mi da su ga dvojica muškaraca tamo ostavila u utorak te su im objasnili da moraju otići u Houston po drugi kamion da ga odvezu. Još se nisu vratili. Ne čini se vjerojatnim da bi vojska ostavila nešto poput toga bez nadzora - naglasio je.

Glasnogovornik vojnog skladišta Red River u New Bostonu, Teksas, koje se nalazi oko 240 milja sjeverno od stajališta za kamione, također je rekao kako nema informacije da tenk stiže k njima.

- Ovaj tenk više nego vjerojatno neće ići u Red River jer mi ovdje ne obnavljamo ništa te vrste. Mi smo tvornica za preradu raznih vozila i sredstava oružanih snaga. Sretno u potrazi! - poručio je glasnogovornik Red River Depota za The War Zone.

Iz Pentagona su portalu također poručili da nemaju informacija o tom tenku. Obratili su se i Uredu za alkohol, duhan i vatreno oružje kako bi doznali tko je doveo tenk u zemlju, kamo ide i zašto, a odgovor još čekaju. ●

Tenk T-90A pripadao je ruskoj 27. zasebnoj gardijskoj motoriziranoj brigadi, a zarobili su ga Ukrajinci prije nekoliko mjeseci

PRIJAVITE SE NA VELIKO NATJECANJE KUTJEVO SOMMELIERS CHOICE

Iskoristite jedinstvenu priliku i prijavite se na veliko natjecanje Kutjevo Sommeliers Choice

Jeste li ikad razmišljali o tome da postanite sommelier, ali vam je teško bilo napraviti prvi korak? Imamo sjajne vijesti za vas!

Vinarija Kutjevo organizira veliko natjecanje pod nazivom Kutjevo Sommeliers Choice. Ono je otvoreno za sve, neovisno o prethodnom znanju i zanimanju. Bez obzira na to jeste li vinski entuzijast ili početnik, ovo je prilika da nadogradite ili nadopunite znanje i postanite sommelier. Pobjednika čeka novčana nagrada u iznosu od 2000€ i tečaj prve razine Hrvatskog sommelier kluba, dok najbolji ostali polaznici mogu očekivati dodatne nagrade.

Prijave za natjecanje otvorene su od 11. travnja. Svi zainteresirani mogu poslati prijavu s podacima na e-mail adresu marketing@kutjevo.com. Odabir kandidata izvršit će stručni žiri koji se sastoji od uglednog sommeliera Darka Lugarića, vinskog publicista Saše Špiraneca, ugostitelja i vlasnika vinskoga bara Dade Tašnera i enologinje Vinarije Kutjevo Zrinke Vinković Jergović. Natjecanja će se održati u Opatiji 18.4., Zadru 3.5., Osijeku 10.5. i Zagrebu 16.5. te završiti u prekrasnom okruženju vinarije Kutjevo gdje će biti proglašen pobjednik. Partner projekta je HSK koji je dao svoju podršku i omogućio pobjedniku prijavu na

KUTJEVO
1533

Prijavi se na Sommelier's choice
VINSKI-MASTERGLASS

**Nagradni fond:
Tečaj prve razine
Hrvatskog sommelier kluba
+
2.000,00 €**

Mjesta održavanja:
Opatija - 18. travnja
Zadar - 03. svibnja
Osijek - 10. svibnja
Zagreb - 16. svibnja

Prijavite se na:
marketing@kutjevo.com

Sve dodatne informacije možete pronaći na:
www.kutjevo.com

tečaj prve razine Hrvatskog sommelier kluba.

Kroz niz edukacija i radionica sudionici će imati priliku upoznati se s raznim stilovima vina, posluživanjem vina te s osnovnom organoleptičkom analizom koja je potrebna za opisivanje vina. Kandidati će se također imati priliku upoznati s osnovnim procesima proizvodnje vina i kušati lokalne delicije. Pozivamo sve zainteresirane koji žele nadograditi znanje o kulturi vina i hrane da se prijave na natjecanje Kutjevo Sommeliers Choice i iskoriste jedinstvenu priliku.

Sigurni smo da će biti puno zabave i užitaka u ovom nezaboravnom događaju. Vidimo se u vinariji Kutjevo! ●

BOŠNJAČKO-HRVATSKA FEDERACIJA U PATU

U BiH vide kao jedinu nadu da Schmidt proglasi vladu

➔ Špekulacija da je 'osmorka' osigurala još jedan, 11. glas u bošnjačkom klubu Doma naroda, čime bi se onemogućilo blokiranje imenovanja Vlade, pokazala se neistinitom pa je, znači, na potezu bio i ostao visoki predstavnik međunarodne zajednice Christian Schmidt

Čini se da je otpala jedna od dviju mogućnosti za koje se još do jučer vjerovalo da su izlaz iz pat-pozicije u kojoj se našla bošnjačko-hrvatska Federacija, koja već petu godinu ima Vladu u tehničkom mandatu i osuđenog premijera za kriminal.

ZORAN ŠAGOLJ

Sredinom tjedna pojavila se vijest, i to iz hrvatskih izvora, da je "osmorka" osigurala još jedan, 11. glas u bošnjačkom klubu Doma naroda, što bi značilo da je SDA spala na 12 ruku i dovelo njezina potpredsjednika Federacije Refika Lendu do mogućnosti smjene, odnosno izbilo mu mogućnost blokiranja imenovanja vlade, koju su tzv. građanske stranke sa sjedištem u Sarajevu već dogovorile s HDZ-om BiH.

Poštivanje Ustava

Iako u prvim špekulacijama nije se govorilo tko bi bio taj 11. čovjek, ubrzo je knjiga spala na jednog čovjeka, bivšeg PDA-ovca Senada Alića. Ovaj zastupnik u Skupštini Tuzlanskog kantona/županije zapravo i ne bi bio prebjeg, jer bi se vratilo u matično jato koje je dio "osmorka". Na službenim stranicama još uz njegovo ime stoji stranačka pripadnost PDA, ali on se sam predstavlja za nezavisnoga i u toj poziciji podržava SDA i DF kako u matičnom kantonu, tako i Federalnom parlamentu. Stranka PDA, inače, nastala je nakon jednog od brojnih raskola unutar SDA.

-Pravda vam kažem, mnenit-

Neke nametnute odluke Christiana Schmidta već su izazvale prosvjede u Sarajevu
ANTONIO BALIĆ/CROPIX

Visoki predstavnik u BiH Christian Schmidt i dalje samo prati razvoj situacije
ANTONIO BALIĆ/CROPIX

konije kontaktirao. To je medijski nešto procurilo. Mogu vam reći da se to neće dogoditi. Ostajem kao samostalni poslanik u većini koju smo već napravili. Vjerojatno im je potreban određen broj ruku, u Domu naroda ili u Skupštini TK, pa šire ovakve priče.

Pokušaj vrbovanja

Ja neću mijenjati mišljenje, interes države je ispred svega. Nikada ne bih rekao da Refik Lendo ne želi dati potpis za formiranje Vlade FBiH, to tako govore iz "osmorka". Refik Lendo poštuje samo Ustav koji je propisan u Federaciji BiH – otklonio je sumnje sam Alić u izjavi

za N1 BiH. Sve da ima njegov glas, "osmorka" bi vrlo teško detronizirala Lendu, jer za njegov opoziv, osim da je zgriješio na postojećoj dužnosti, uvijek je i dvotrećinska većina u Klubu. To bi značilo da bi dio SDA trebao glasati za tu mogućnost, u što je teško povjerovati.

Prema pisanju bošnjačkih medija, vjerojatnija je opcija da je "osmorka" u paketu uz Alića pokušala vrbovati drugog bivšeg PDA-ovca, Jakuba Suljkanovića, koji je također zastupnik u županijskom parlamentu, a čime bi se otvorila mogućnost još jedne smjene vlasti na regionalnoj razini. Jesu li barem u tome uspjeli, još nema informacija, niti se sam Suljkanović oglasio.

- Iskreno da vam kažem, ja ne znam ništa o tome. Nisam s kolegama iz koalicije razgovarao o tome, ali zaista ne znam ništa o tome – komentirao je Aljoša Čampara, jedan od čelnika koalicije iz stranke Narod i pravda. Na potezu je, znači, bio i ostao visoki predstavnik međunarodne zajednice Christian Schmidt. Dao mu je to do znanja i aktualni državni ministar vanjskih poslova i šef NiP-a, Elmedin Konaković, ujedno preporučivši u kojemu smjeru treba ići.

- Ovo što je (dosad) sada napravio je dugoročno rješenje. Njemu treba malo modeliranje. On je sada potpuno zaštitio etničko, a u BiH treba naći balans između građanskog i etničkog. Neka Vlada koju bi Schmidt proglasio svojim aktom bi bila neprihvatljiva svima nama - poručio je Konaković. ●

POSLEDICE 'INZKOVA ZAKONA' U BIH

Svaka rasprava o genocidu postaje kazneno djelo!?

Glavni tužitelj Tužiteljstva Bosne i Hercegovine Milanko Kajganić je gostujući u programu RTRS kazao da polemika o tome je li bio genocid nije kazneno djelo.

On je, govoreći o tzv. Inzkovu zakonu po kojemu ispada da je svaka rasprava predstavlja li nešto genocid ili ne zapravo kazneno djelo, kazao da je Tužiteljstvo zaprimilo između 70 i 80 prijava za negiranje genocida.

Kajganić podvlači kako kazneno djelo negiranja genocida mora ispunjavati dva uvjeta.

- Prvi je da postoji pravosnažno utvrđena presuda da je postojalo to krivično djelo. Dru-

gi dio koji bi trebao biti ispunjen je da se to negiranje ili umanjeње radi na način koji bi mogao proizvesti posljedicu odnosno koji bi mogao dovesti do napada na određenu vjersku ili etničku skupinu.

Smanjen govor mržnje

Javnost to drugo obično izgubi iz vida. Onda imamo to da javnost misli kako imamo novi zakon koji zabranjuje negiranje genocida i da je svaka polemika oko toga je li negdje bio genocid ili nije kazneno djelo. To nije u skladu s Kaznenim zakonom BiH, kazao je Kajganić.

Međutim, on ipak kaže i da postojanje Zakona ipak ima smisla. Onog preventivnog.

- Ima svrhe. Smanjen je eventualni govor mržnje i jednostavno mi smo na početku dobili značajan broj prijavi, a u ovoj godini smo dobili pet prijavi - rekao je Kajganić. Podsjetimo, bivši kontraverzni visoki predstavnik Valentin Inzko koncem svog neuspješnog mandata dugog cijelo desetljeće, u kojem je pobrkao i zakone matematike kada je ustvrdio da 1/3 od 17 iznosi 5, donio je sredinom 2021. odluku kojom je nametnuo dopune u Kaznenom zakonu Bosne i Hercegovine kojima se zabranjuje i kažnjava negiranje genocida i veličanje ratnih zločinaca. Ta Odluka proizvela je puno polemike u javnosti, od glorificiranja do napada.

Inače, Tužiteljstvo Bosne i Hercegovine (BiH) potvrdilo je prošli mjesec medijima kako je formiralo predmet protiv Milorada Dodika, predsjednika Republike Srpske, zbog negiranja genocida. Prema zakonu, nakon što se predmet formira, Tužiteljstvo BiH provodi istragu, nakon čega postupajući tužitelj odlučuje hoće li podići optužnicu. Zatim, Sud BiH potvrđuje ili odbacuje optužnicu.

"Tamo se nije dogodio genocid, to znamo svi ovdje u Republici Srpskoj", rekao je Milorad Dodik na konferenciji za novinare u Banji Luci 21. veljače 2022. govoreći o Srebrenici. ●

MIROSLAV LANDEKA

Protiv Milorada Dodika Tužiteljstvo BiH provodi istragu zbog negiranja genocida
ANTONIO BALIĆ/CROPIX

ROBNA MARKA KOJA JE KVALITETOM OSVOJILA TRŽIŠTE

PROMO

Kupci su odabrali Orgulu

➔ Misija je rada Orgule tržištu nuditi visokokvalitetno maslinovo ulje po pristupačnoj cijeni, a pritom i educirati o svim njegovim koristima i blagodatima. Glavni je moto tvrtke da je samo povjerenje kupaca ključ dugoročnog uspjeha

Kad domaći kupci u trgovinama krenu u kupnju, od svih maslinovih ulja kojih su pune police naših dućana, najviše će njih posegnuti za bocom s robnom markom Orgula.

To je najbolji znak da je u pitanju provjerena kvaliteta. Nema te ankete koja će bolje od samih kupaca potvrditi vrijednost nekog proizvoda jer kupca nitko ne može prevariti. Može samo prvi put, a Orgula se vjerni kupci neprestano vraćaju.

Ovo su sve potvrdili ovogodišnji rezultati "NielsenIQ panela maloprodaje" koji tijekom cijele godine prati maloprodajno tržište: robna marka Orgula i Orgula ekstra djevičansko maslinovo ulje Tradicija u pakiranju od jedne litre i prošle su godine, četvrti put zaredom, najprodavanija maslinova ulja u Hrvatskoj. To nije slučajno, a rezultat je vrhunskih sirovina i znanja ljudi koji stoje iza ove prepoznate i priznate marke.

Od svih kupaca nema većih znalaca od – mama. A mame su odlučile – Orgula. Naime, Orgulina maslinova ulja i ove godine ponovno s ponosom nose oznaku "Odabrale mame", a ta laskava titula dodijeljena je sredinom ožuj-

ka u Zagrebu. U ovom projektu, koji bilježi šestu godinu, mame vode glavnu riječ, a mame znaju – proizvodi s potpisom Orgule njihov su prvi izbor.

Zlatne medalje i na Noćnjaku

Orgulina linija ekstra djevičanskog maslinova ulja ZLATNO već otprije nosi oznaku Hrvatske gospodarske komore "Hrvatska kvaliteta", a onda je u ožujku stigla još jedna potvrda kvalitete, ovaj put od struke, ljudi koji o maslinama i maslinovom ulju znaju baš sve. Na 25. jubilarnom susretu maslinara Noćnjak upravo je Orgula dobila dvije zlatne medalje za monosortna ulja, konkretno za ZLATNO ekstra djevičansko maslinovo ulje (posebna selekcija) te za Orgula BIO ekstra djevičansko maslinovo ulje, a standardna je selekcija Orgula ZLATNO ekstra djevičanskog ulja nagrađena srebrnom medaljom za kvalitetu sljubljenih sorti.

I još jedno priznanje struke. U ožujku je u Supetru na otoku Braču održan "Biser mora 2023.", jedan od najvećih kuharskih natjecanja i gastronomskih festivala u ovom di-

jelu Europe, okupivši 500 sudionika iz 30 zemalja. U dijelu cooking showa chefovi su jela pripremali uz Orgulina ekstra djevičanska ulja Tradicija i ZLATNO.

Orgula grupa je od 18. do 20. ožujka sudjelovala na jednom od najvažnijih sajmova hrane i pića na svijetu, FOOD EXPO GREECE, u Ateni, s čak 1300 izlagača! Cilj je bio posjetiti postojeće dobavljače maslinova ulja i pronaći nove dobavljače maslina koje u Orguli namjeravaju uvrstiti u asortiman do početka sezone. Misija je rada Orgule tržištu nuditi visokokvalitetno maslinovo ulje po pristupačnoj cijeni, a pritom i educirati o svim njegovim koristima i blagodatima. Glavni je moto tvrtke da je samo povjerenje kupaca ključ dugoročnog uspjeha, zbog čega su sva nastojanja usmjerena upravo na to da se ono svaki put i opravda. Orgulini proizvodi uvijek su nadohvat ruke, mogu se pronaći u brojnim trgovačkim lancima, na web shopu te u nižu delikatesnih trgovina. Da ne biste pomislili kako

Orgula znači samo maslinovo

ulje (ekstra djevičanska, BIO maslinovo ulje, aromatzirana ulja), napomenimo kako Orgula ima i bogat portfelj brojnih drugih proizvoda – od aromatiziranih morskih soli, poput one s crnim tartufom, do raznih balzamskih ocata napravljenih od biranih vin-

skih sorti.

Maslinovo ulje je saveznik zdravlja

Svakako, mediteranski način prehrane jedan je od najboljih u svijetu, što dokazuju brojna istraživanja, uključujući godišnje izvješće prestižne ame-

ričke medijske kuće US News & World Report, koje je šesti put zaredom mediteransku kuhinju proglasilo najboljim izborom. A što je osnova mediteranske kuhinje uz povrće i ribu? Pa upravo maslinovo ulje! To je neizostavna namirnica, ali ne samo to, maslinovo ulje saveznik je zdravlja tijekom cijelog života. Sadrži puno visokih nutritivnih vrijednosti, puno hranjivih tvari koje je poželjno unositi u organizam. Lako je probavljivo zbog oleinske, jednostruko zasićene kiseline, a uz to sadrži razne spojeve, poput klorofila, karotenoida i vitamina E, koji sprječavaju negativan učinak štetnih tvari.

I ono što je najvažnije, prirodno održavana stabla masline i ubranu maslinu treba i preraditi na ekološki vrhunski način, a upravo uljara Orgula grupe posjeduje certifikat za ekološku preradu maslina i proizvodnju kvalitetnog ulja. Cijeli je ciklus zaokružen na najprirodniji i najzdraviji način. Zato Orgula i jest na mjestu koje joj pripada i gdje su je stavili vjerni potrošači. ●

NATAŠA JAZBINŠEK ZEKAN

Suvlasnici Orgule Petar Zekan i Nataša Jazbinšek Zekan

ANTE ČIZMIĆ/CROPIX

VIŠNJA STAREŠINA

VIJESTI I
KONTEKSTI

Francuski lider razotkriven nakon antiameričkih poruka, podilaženja Pekingju i rušenja zajedničke europske politike

MORAWIECKI PRIZEMLJIO MACRONOVU KINESKU AVANTURU

Š

Što je onda zapravo EU u ovom burnom globalnom geopolitičkom resetiranju, koje zaoštavanjem odnosa Kine i Zapada ulazi u svoju novu fazu? Je li EU vječiti tragač za vlastitom "strateškom autonomijom", koji ne želi biti "vazal SAD-a", kako je to, inspiriran trodnevnom posjetom Kini, uobličio francuski predsjednik Emmanuel Macron? Ili je "izgradnja stabilnog strateškog partnerstva s SAD-om" cilj kojem EU treba težiti u ovo vrijeme ozbiljnih ugroza koje dolaze iz Kine i Rusije, kako je to u Washingtonu uobličio poljski premijer Mateusz Morawiecki?

"Ako to države zapadno od Poljske slabije razumiju, to je možda zbog (njihovih) povijesnih okolnosti", poručio je Morawiecki, referirajući se izravno na Macronovu "stratešku autonomiju EU-a." Kao da stari EU nije baš ništa naučio iz ruske invazije na Ukrajinu i prethodnih vlastitih (geo)političkih zabluda. Pa se u vrijeme kineskih ratnih prijetnji usmjerenih prema Tajvanu i novog zaoštavanja između SAD-a i Kine, EU ponovno nalazi negdje između Macrona i Morawieckog.

Razumijevanje za invaziju

Macronov trodnevni posjet Kini, u kojoj je primljen s najvećom srdačnošću i najvećim državnim počastima usporediv je s njegovim iznenadnim posjetom tada međunarodno već izoliranom Vladimiru Putinu prije nešto više od godinu dana, uoči invazije na Ukrajinu. Nastojeći pokazati svoju, odnosno francusku "autonomiju" naspram SAD-a, a potom je možda i pretvoriti u zajedničku EU politiku, francuski je predsjednik zapravo oba puta učinio upravo ono što su njegovi domaćini željeli. I Vladimir Putin i Xi Jinping željeli su razjediniti Europu, oslabiti zapadni savez ili čak ishoditi neko EU razumijevanje za svoje politike.

Svaki ga je pritom zapravo ismijao na svoj način. Putin ga je, u maniri klasičnog diktatora, posjeo na drugu stranu onog čuvenog ogromnog

bijelog stola i sat i pol mu navodno, kao dječarcu, tumačio ruski svijet. Xi ga je pak, u maniri apsolutnog gospodara, obasipao pažnjom da bi mu na kraju priredio "spontane" studentske ovacije na sveučilištu u Guangzhou, uz transparente "Volim Macrona" i redove kineskih studenata za "selfie" s predsjednikom. Takve počasti Emmanuelu! A prije mjesec dana Peking je američkom državnom tajniku Anthonyju Blinkenu otkazao posjet u posljednjem trenutku. Zauzvrat, Macron je pokazao razumijevanje za kineske invazivne aktivnosti prema Tajvanu, usmjerivši oštricu kritike prema SAD-u, poručujući da u pogledu Tajvana EU ne bi trebao slijepo slijediti SAD, biti američki "vazal".

Za razliku od posjeta Putinu, koji se dogodio u trenutku kada je većina država članica bila zatečena razvojem događaja, a EU politički potpuno neusklađen, pa ni Macronu nije uzeto za zlo njegovo prorusko soliranje, reakcije na njegovu kinesku vizitu bile su mnogo određenije. Njegovo podilaženje Kini i rušenje napokon postignute (uglavnom) zajedničke europske politike prema Rusiji i Kini nije dobro primljeno u institucijama EK-a, čija šefica Ursula von der Layen u posljednjih

godinu dana nastoji ojačati transatlantsko partnerstvo. Njemačka, kao tradicionalna francuska partnerica u politikama prema Rusiji i Kini, distancirala se preko (zelene) vanjskopolitičke ministrice Annalene Baerbock. Doduše, pitanje je dijeli li njezino mišljenje i (SPD-ov) kancelar Olaf Scholz. UK je kao članica NATO-a ukazala koliko je u ovim trenucima važno očuvati dostignuto zajedništvo i transatlantsko partnerstvo. A Macronove poruke osobito su uznemirile srednjeeuropske države Višegradske skupine, izuzev Orbaneve Mađarske.

Izbačeni iz igre

No Macronove antiameričke poruke ne bi smjele biti iznenađenje. One su uvjetovane i francuskom pozicijom u Europi i svijetu i francuskom vanjskopolitičkom tradicijom. Francuska je preslaba da bi se nametnula kao vodeća država proširenog EU-a, a prevelika da bi se stime pomirila. Njezin globalni utjecaj slabi, kako u Africi, tako i u trenutačno vrlo dinamičnoj indopacifičkoj regiji. Macron još pamti kako je prije dvije godine Francuska izbačena iz igre kada je australska vlada raskinula ugovor o izgradnji francuskih nuklearnih

Xi i Macron, koji pazi da na kraju ipak uvijek utrči u šator pobjednika, okrećući leđa dotadašnjim partnerima. Jedan od primjera takvih zaokreta je i francuska politika prema raspadu i ratu u bivšoj Jugoslaviji

AFP

podmornica i posao povjerila SAD-u. A kao odgovor na kinesku prijetnju formiran je obrambeni vojni savez SAD-a, UK-a i Australije, bez Francuske.

Svoje političke dionice u Europi Francuska tradicionalno nastoji ojačati dovodeći u pitanje NATO (Macron mu je prije tri godine proglasio moždanu smrt!) i transatlantsko partnerstvo. Ali pazi da na kraju ipak uvijek utrči u šator pobjednika, okrećući leđa dotadašnjim partnerima. Jedan od primjera takvih zaokreta je i francuska politika prema raspadu i ratu u bivšoj Jugoslaviji.

Upravo zbog tih razloga, Francuska ne može biti nikome u EU-u (pa ni Hrvatskoj) strateški partner. A i njezina politička težina u EU-u je u padu. Podsjećajući na to da je stara Europa vjerovala i u sporazum s Rusijom i pogriješila, poljski premijer Morawiecki je iz Washingtona poručio: "Ali postoji nova Europa. Europa koja se sjeća što je bio ruski komunizam. A Poljska je lider te nove Europe".

Možda je poruka suviše izravna i suviše osobna jer dolazi od poljskog premijera, ali to su obrisli novog europskog poretka koji se stvara. I to treba imati u vidu. A Macron će još vidjeti u koji će šator na kraju. ●

Politička težina Francuske u EU-u je u padu. Podsjećajući na to da je stara Europa vjerovala i u sporazum s Rusijom i pogriješila, poljski premijer Morawiecki je iz Washingtona poručio: 'Ali postoji nova Europa. Europa koja se sjeća što je bio ruski komunizam. A Poljska je lider te nove Europe'. To su obrisli novog europskog poretka koji se stvara

MORNARICA U STANJU VISOKE PRIPRAVNOSTI

Ruska pacifička flota pokazuje zube Japanu

Rusija je svoju pacifičku mornaričku flotu stavila u stanje visoke pripravnosti u sklopu iznenadne inspekcije s ciljem jačanja obrambenih sposobnosti, rekao je u petak ministar obrane Sergej Sojgu.

"Glavni cilj ove inspekcije je povećati sposobnost oružanih snaga da odbiju agresiju vjerojatnog neprijatelja iz smjera oceana i mora", rekao je Sojgu na državnoj televiziji. Vježba

će također simulirati neprijateljsko iskrčavanje na ruski otok Sahalin i na njegove južne Kurilske otoke, od kojih na neke polaže pravo Japan u teritorijalnom sporu koji datira još od kraja Drugog svjetskog rata.

Načelnik Glavnog stožera Valerij Gerasimov rekao je da će ruske mornaričke snage biti raspoređene u područjima za obuku i da će izvesti borbene vježbe.

S druge strane kineska vlada istaknula je u petak da neće isporučivati oružje Rusiji kao potporu trenutnoj invaziji Moskve na Ukrajinu, sada ili u budućnosti.

"Ne isporučujemo i nećemo isporučivati oružje stranama u sukobu", rekao je ministar vanjskih poslova Qin Gang nakon gotovo dvosatnog razgovora s njemačkom ministricom vanjskih poslova Annalenom Baerbock u Pekingju.

Vježbat će se oko Kurilskih otoka gdje postoji spor s Japanom

AFP

Kazao je i da je roba dvojne namjene, koja se može koristiti u civilne, ali i vojne svrhe, pod zakonskom kontrolom. Kineska strana time je odgovorila na učestala upozorenja SAD-a i drugih zapadnih zemalja Kini da Rusiji ne dostavlja oružje. Kineska uloga u Ukrajini je promicanje pomirenja i napredak mirovnih pregovora. Nećemo nastaviti dolijevati ulje na vatru", izjavio je. ●

ČESTITAMO

Loto 7 /29. kolo / Joker 073972

2	8	17	24	27	31	33			23
---	---	----	----	----	----	----	--	--	----

Loto 6 od 45 /29. kolo / Joker 032776

13	14	25	31	32	40				5
----	----	----	----	----	----	--	--	--	---

Eurojackpot /29. kolo / Joker 999213

5	19	33	37	42					7	9
---	----	----	----	----	--	--	--	--	---	---

TV Bingo /15. kolo

54	70	47	14	42	63	86	23	89	41
34	35	53	76	59	39	85	71	25	30
18	46	19	32	20	26	21	05	06	88
74	84	66	48						

split

VELIKI
PREOKRET
U ODNOSIMA
IZMEĐU GRADA I
BRANITELJSKIH
UDRUGA

JOŠKO PONOŠ/CROPIX

BATT i Hvidra ostaju u VILI DALMACIJI?

➔ Kamilo Čuljak, predsjednik Ronilačko-ekološkog kluba Hvidre, potvrdio nam je da su pregovori s predstavnicima Grada u tijeku i da vjeruje kako idu u smjeru da oni ostanu unutar kompleksa. Što se dogodilo nakon decidiranih izjava čelnih ljudi da su tamo bespravno i da će biti deložirani? Čekamo odgovor iz Grada

Sandi Vidulić
slobodnadalmacija.hr

Unatoč najavama iz Banovine kako će iz kompleksa Vile Dalmacije izbaciti braniteljske udruge, Ronilačko-ekološki klub Hvidre i Udrugu veterana specijalne policije BATT, one do daljnega ostaju u prostorima koje koriste. Štoviše, kako doznajemo, u tijeku su pregovori da se udruge tamo i zadrže.

Pokušali smo ovu informaciju provjeriti kod pročelnice za gradsku imovinu Maje Đerek. Poslali smo joj pitanje kako je riješen pregovor s Ronilačko-ekološkim klubom Hvidre i Udru-

Predstavnici dvije braniteljske udruge potvrđuju da ipak pregovaraju s predstavnicima Grada

gom veterana specijalne policije BATT u vezi s korištenjem objekata na području kompleksa Vile Dalmacije. Ali, nismo imali uspjeha jer nam pročelnica Đerek deset dana nije odgovorila na pitanje.

Nije pomogla ni požurnica koju smo joj poslali. No predsjednik Ronilačko-ekološkog kluba Kamilo Čuljak nam je potvrdio da se pregovori odvijaju i smatra da idu u njih u pozitivnom smjeru da se

udruge Hvidre i BATT-a zadrže u kompleksu Vile Dalmacije. - Nešto je na tom tragu, ali nisam uživo razgovarao pa vam ne mogu reći ništa "učvrsto", što se kaže. Ja sam od početka bio za svaku vrstu razgovora.

Mi nismo tamo bili uljezi. Bili smo u funkciji čitavog kompleksa koji funkcionira na poseban način.

Neće biti besplatno

Znači, pregovori idu u smjeru da tamo ostanete?

- Pa što ja znam, naravno. Ja se nadam da ćemo to uspjeti tako zajednički zaključiti.

Onda biste dobili nekakve nove ugovore?

- Pa očekujemo, sve bi to trebalo biti lege artis.

Gradska vlast je do sada tvrdila da vaši ugovori nisu legalni jer su bili za nula kuna. Hoće li vam dati ugovore po kojima ćete morati plaćati najam?

- Vjerojatno ćemo mi imati neke obveze pa ćemo morati vidjeti kako ćemo to izbistriti. Ne mogu vam ništa prejudicirati dok to ne dogovorimo. Očekujem da ćemo to riješiti u skoro vrijeme, na obostrano zadovoljstvo.

Do daljnega, znači, ostajete gdje jeste?

- Da, tamo smo. Kažem vam, mi smo tamo od 1996. godine. Imamo neku funkciju i u sigurnosnom smislu. Znate i sami da se Vila koristi i za rezidencijalne potrebe i ostalo. Mi smo dodatni element sigurnosti u smislu održavanja i čuvanja tih prostora. Legalisti smo, došli smo tamo odlukom gradonačelnika i sve rješavamo da bude po nekom zakonu i redu - tvrdi Čuljak.

Predsjednik Udruge veterana specijalne policije BATT Mladen Todorčić nam je kazao kako u ovom trenutku nije spreman davati izjave. Nakon što nam je predsjednik Ronilač-

ko-ekološkog društva Hvidre Kamilo Čuljak potvrdio da se vode pregovori o tome da ova udruga i BATT nastave koristiti prostorije u kompleksu Vile Dalmacije, dogradonačelniku Bojanu Ivoševiću poslali smo upit zašto je došlo do preokreta jer je Grad dosad tvrdio kako se udruge moraju odatle iseliti. Odgovor nismo dobili do zaključanja teksta, a objaviti ćemo ga kad stigne.

Nezakoniti ugovori

Podsjetimo, vezano za izbacivanje udruge iz prostorija koje koriste, prije skoro dva i pol mjeseca Maja Đerek je davala izjave poput: "Upotrijebit će se sva pravna sredstva za stupanje u posjed u što skorijem roku." Tvrdila je kako su ugovori s Hvidrom i BATT-om sklopljeni nezakonito za nula kuna u vrijeme bivše vlasti te da će svu dokumentaciju proslijediti DORH-u. Također, najavljivala je da će se braniteljske udruge deložirati ako ne izađu iz posjeda u zadanom roku.

- Ako to ne učine u ostavljenom roku, pokrenut će se postupak iseljenja, stupanja u posjed te zaduživanje bespravnih korisnika u približno tržišnom iznosu cijene zakupa do dana iseljenja. Grad Split će upotrijebiti sva pravna sredstva za stupanje u posjed u što skorijem roku - izjavila je 3. veljače za Dalmatinski portal pročelnica za gradsku imovinu.

No sad se, izgleda, izmijenila priča. Bez obzira na ishod pregovora, odnosno to hoće li braniteljske udruge ostanu u kompleksu Vile Dalmacije, već skoro dva i pol mjeseca su prošla, a Grad nije upotrijebio najavljena pravna sredstva da ih deložira. Dapače, s njima se pregovara, unatoč prvotnim izjavama od Grada da je njihov status bespravan, da su im ugovori protuzakonito dodijeljeni, a da je BATT, dapače, bespravno pretvorio staklenik u svoje prostore jer nisu imali sve potrebne "papire". ●

NAJAVLJENI SU I RADOVI NA UNUTARNJEM UREĐENJU

Bez turizma i posjetitelja ove godine

Grad Split je raspisao poziv za dostavu ponuda i troškovnik za unutarnje uređenje prostorija centralnog objekta u kompleksu Vila Dalmacija. Vrijednost radova je 17.500 eura s PDV-om (131.853 kune).

Ne znamo kada je Grad planirao izvođenje ovih radova, ali znamo da Vila Dalmacija ne može ni biti otvorena za primanje turista ove sezone, jer je inspekcija naredila uklanjanje bespravnih radova, a oni uključuju vađenje kanalizacijskih cijevi i privreme-

ne sabirne jame (tanka) koja je nepropisno postavljena u građevinsku jamu iskapanu za crpnu stanicu. To su, inače, improvizirani zahvati koji su poduzeti nakon što je građevinska inspekcija zabranila radove na izgradnji vodovoda, hidrantske mreže i kanalizacije, jer glavni projekt nije imao potvrde nadležnih tijela. Inspekcija je naredila da se ukloni privremeno rješenje koje je izvedeno nakon postavljanja znaka zabrane radova. A bez septičke jame Vila Dalmacija ne može funkcionirati. Dapače, na presici je novina-

rima Puljak priznao da ne zna kako će Vila Dalmacija izvući ovu sezonu ako se spremnik (tank) izvadi iz zemlje.

Crpna stanica

Radovi na izradi crpne stanice, polaganja kanalizacijskih cijevi i hidrantske mreže bi najvjerojatnije mogli započeti na jesen, a mogli bi i na ljeto ukoliko se dotle dobije građevinska dozvola, a te radove Grad izuzme od zabrane radova u sezoni. Kako bilo, javna nabava za unutarnje uređenje objekta Vile Dalmacije je raspisana

tako da izvođač ima rok od godinu dana da obavi radove, što također implicira da barem ove sezone nema turizma. Uređenju unutarnjih prostorija Vile Dalmacije prethode pripremni radovi. A oni uključuju rušenje postojećih zidnih keramičkih pločica zajedno s ljepljivom, strojno i djelomično ručno otucanje oštećene ili ispucale žbuke, kao i otucanje podnih pločica zajedno s pripadajućim ljepljivom i betonskom podlogom (estrih). Nadalje, u troškovniku se navodi demontaža postojeće stolarije, te rušenje pregradnih

DUJE KLARIĆ/CROPIX

zidova od opeke i obijanje cementnog morta sa zidnih površina. Bit će potrebno zbrinuti otpad, osigurati gradilište i postaviti skelu za visinske ra-

dove. Na osnovi troškovnika vidi se da su potrebni sljedeći radovi: zidarski, ličilački, keramičarski, izolaterski, kamenoklesarski i parketerski radovi. ● SANDI VIDULIĆ

PRAVA HRVATSKA PRIČA DA SE PRVO IZGRADE KUĆE A ONDA SE TRAŽI PUT DO NJIH

'Uzurpator' iz Žrnovnice: Nisam nasilnik nego svi idu preko moje zemlje

➔ Stigli smo u Žrnovnicu ponukani pričom da je vlasnik zemlje presjekao jedini put do izvora rijeke i napravio zidiće i vrt. Najviše se žalila žena koja više ne može do svoje kuće. Nije joj lako ali taj 'zatrpani' put nije nigdje označen, a stvar je tek u proceduri

Izvor Žrnovnice, osim što je jedno od omiljenih splitskih izletišta, također ima vodoopskrbnu funkciju za stanovnike istoimenog mjesta, ali i Sitnog Donjeg, kao i pola Podstrane.

MARIN PRVAN

Naravno, zbog redovitog održavanja ili mogućeg kvara, nadležnim službama je potrebno osigurati pristup spomenutom crpilištu. E pa – to više nije moguće. Naime, kada je 1983. osposobljena ova vodovodna linija – koju su izgradili sami mještani – vlasnici svih 20-ak parcela preko kojih pristupni makadamski put prolazi usuglasili su se da neće uzurpirati njegovu prohodnost, a sve zbog "pogodovanja" javnom dobru.

U međuvremenu, parcele su promijenile svoje vlasnike, a uskoro su počele mijenjati i izgled i funkciju. Jedno od tih zemljišta, u proteklih godinu dana, doživjelo je potpunu transformaciju, uslijed koje je pristupni put – nestao.

Nestao put

Stigavši na makadamski odvojak Puta sv. Mihovila, put nam je zapriječio parkirani bager. Ali, čak i da nije, daljnji prolazak ne bi bio moguć jer – osim što je dionica zatrpana tonama zemlje – na jednom dijelu je niknuo vrt, punom dužinom omeđen zidinama. U njemu je već i posađeno nekakvo bilje i čitava stvar odaje dojam privatnog posjeda kojim dobar vlasnik dobro upravlja na dobru osobnu korist.

Nažalost, postoje neki čudaci koji ništa to ne razumiju. – Izvinite, znate li gdje je nestao put? – pita nas grupica izletnika. Oni su, kažu, ovdje često u

prolazu i naviknuti su da prolaz do izvora postoji. Kažemo im da će se odsad pa nadalje trebati naviknuti na nešto drugo. Odlaze pokunjani i poraženi neumitnom snagom privatnog vlasništva.

U pomoć zovemo predsjednika kotara Žrnovnica **Marija Lolića**. On se ispričava i kaže da nam ne može pomoći. Također, žao mu je i što ne može pomoći ni više od 5000 stanovnika čije će živote, kad-tad, oštetiti samovolja i svetost privatnog vlasništva iz Puta sv. Mihovila. A nije oduševljen ni time što će manje putnika namjernika, željnih scenografije mosorskih padina i kupanja u rijeci, odsad zaobilaziti ovaj kvazi-privatizirani kraj.

– Jako sam dobro upoznat s tim velikim problemom koji je zadesio naše mjesto i s kojim zasad nismo uspjeli izići na kraj. Dosad se nismo susretali s ovakvom samovoljom na putu za izvor, jer su svi vlasnici parcela shvaćali pojam javnog dobra. Sad je, eto, došao jedan koji, izgleda, nema takvo razumijevanje. Nesamo to, nego odbija ikakvu suradnju i komunikaciju, a čak je i agresivan. To sam, moram priznati, osjetio i na vlastitoj koži – govori nam Lolić, apelirajući na institucije da se zainteresiraju za ovaj sramotan slučaj.

Samo za vatrogasce

Ukoliko se institucije planiraju zainteresirati, ovih putem ih obavještavamo o imenima para zbog kojeg drhti građanstvo pod Perunom; riječ je o **Ivani Štuli** i **Bernardinu Jenkaču**. Potonji se, kada ga je **Miro Bulj** prozvao za uzurpaciju puta, zapitao: "Je li ovo 45.?", očito aludirajući na "problematični" period kada je javno dobro bilo nadređeno

onom osobnom.

Konačno – a pomalo i paradoksalno – Jenkačevo i Štulino štovanje privatnog vlasništva, nekim drugim ljudima onemogućava da se s jednakom ljubavlju odnose prema onom vlastitom. Naime, u nastavku puta se nalazi (legalizirana) kuća **Sanje Žanić**, a do koje, već neko vrijeme, vlasnica ne može pristupiti. Bar ne autom, te da pritom ne prešeta preko drugih privatnih parcela.

– Sve je počelo krajem lipnja 2022., kad sam primijetila prve radove na tom posjedu. Odmah sam pokušala razgovarati s investitorima, koje su mi poručili da su kupili parcele i da nemaju namjeru preko njih puštati nikoga osim policiju i vatrogasce. Otad su počele periodično nicali raznorazne prepreke – prepričava nam Žanić.

Osim što je riječ o ornitološkom, arheološki zaštićenom i negradivnom području – što je samo po sebi problematično – iskopi-pa dva Štula – Jenkač je došlo do otkrivanja i potencijalnih oštećenja postavljenih vodovodnih instalacija. Također, Žanić kaže da su njezini novi susjedi dobili vodovodni priključak, nakon čega je i ona tražila isto. Odbili su je.

– Jednog dana je na putu osvanulo kamenje i ruzinava žica. Sa strane izvora su iza nje ostala djeca koja su se vraćala s izleta i bager koji je nama obavljao neke radove. Nakon toga su investitori unajmili i zaštitare. Onda je, 27. ožujka, kada sam se pobunila, na mene, i to u tri navrata, nasrnuo Jenkač. Sve su to vidjeli komunalni redar i bagerist. Završila sam na Hitnoj, i nakon toga me strah vraćati se – svjedoči Žanić.

Uspjeli smo doći i samog Jenkača.

– Žanić je sve to zakuhala. Popela se na zid dok su radnici radili. Samo sam je malo odgurnuo. Nikad mi ne bi palo na pamet dizati ruke na ženu. U ratu sam dizao ruke, ali na četnike i protivnike ove države. Kao hrvatski branitelj moram poštovati ustavnopravni poredak. Nikad nisam bio nasilnik... Samo u ratu, kad je trebalo... – objasnio je branitelj sve o ofenzivi na područnu vodoopskrbu. Uputio nas je da postoji put poviše njegove parcele; koji prolazi preko tuđih parcela i značajno je kraći.

Kuća Sanje Žanić nema priključke za struju ni vodu, što njezin boravak u takvom okruženju – uz susjede koji je bacaju sa zidova – čini još neugodnijim

– Ali je svakome lakše prijeći preko tuđe zemlje... Ovaj po kojemu su navikli prolaziti nije uopće ucrtan u katastarskom zapisu... Privatno vlasništvo je NEPOVREDIVO – napisao nam je putem Facebooka.

Bijeg od grada

Pitali smo ga i što planira raditi na posjedu gdje je doveo tešku mehanizaciju.

– Ne planiramo ništa raditi... Samo malo za obradu zemlje i bijeg od grada... – kaže ljubitelj zemljoradova u netaknutoj prirodi. Na pitanje je li 400-500 kvadrata u svrhu "malo za obradu zemlje" za osobne potrebe, nije imao komentar. Kao ni na to zar stvarno nije mogao naći komad zemlje za poljoprivredu, a koja ne prelazi preko puta koji vodi do javnog dobra. Zanimalo nas je i što bi bilo s tim putem ako svi podignu zidove? Kako će se onda pristupati crpilištu?

– Ako svi podignu zidove, onda ćete pokrenuti i protiv njih ha-

rangu... – odgovor je koji smo dobili.

Kuća Sanje Žanić nema priključke za struju ni vodu, što njezin boravak u takvom okruženju – uz susjede koji je bacaju sa zidova – čini još neugodnijim. Do sada su investitori u rušenje kvalitete života Žrnovčana uspjeli uništiti sve tragove da je predmetni put ikada postojao, što će vjerojatno pokušati i dokazati pravnim putem.

– Obavijestila sam građevinsku inspekciju, Hrvatske vode, vodopravnu inspekciju, komunalno redarstvo... **Teo Vojković**, pročelnik za urbanizam i izgradnju, kazao je da je postupak o tome je li taj put nerazvrstana cesta ili ne u procesu. Ako se pokaže da je, onda se posljednici izvlaćuju zbog javnog dobra. Svakako, žalosno je što se ja moram ovime baviti, umjesto nadležni organi – zaključuje Sanja Žanić.

Svakako, trebalo bi ovu priču što prije – razoputiti. ●

IDEJA ZA VIKEND

Na Poljudu Sajam dragog i poludragog kamenja

Poseban se sajam vraća na velika vrata – "Mineral Expo Split", koji će se održati ovaj vikend, 15. i 16. travnja, u dvorani Lora.

Riječ je o sajmu dragog i poludragog kamenja, kristala, minerala, fosila i nakita, kao i stručne literature. Organizatori su najavili najveći odaziv izlagača do sada, iz svih kra-

jeva Hrvatske i inozemstva. Zbog brojnih izlagača iz cijele Europe može konkurirati najvećim svjetskim sajmovima. Uvijek je većina posjetitelja zainteresirana za nakit izrađen od gotovo svih poznatih vrsta poludragog i dragog kamenja, a za zahtjevnije kupce u ponudi je i ručno izrađen unikatni nakit. Od dragog kamenja u ponudi

će biti brušeni rubini, safiri, smaragdi, turmalini, topazi te opali iz Australije i Etiopije. – Ljubitelji neobrađenih minerala moći će vidjeti i odabrati komad za svoju zbirku od mnogo vrijednih, najrazličitijih minerala iz cijelog svijeta, kao što su ametisti, opsidijani, spineli, celestini, apofiliti, ahati i kvarcovi iz Brazila i Urugvaja, lapis lazuli iz Afganistana, la-

rimar iz Dominikanske Republike, te veliki izbor meteorita, moldavita i tektita – najavili su organizatori.

Posjetitelji će moći razgovarati s kristaloterapeutom i osobama koje najviše znaju o povezanosti horoskopskih znakova s kristalima. Sajam je otvoren za posjetitelje oba dana od 10 do 20 sati.

Cijena jednodnevne ulaznice je četiri eura (30,14 kuna), a za dva dana je šest eura (45,21 kuna).

Za djecu do 14 godina ulaz je besplatan. ●

G. R.

STIGLO NOVO IZVJEŠĆE

Ponovno povećane količine arsena!

Prema drugom preliminarnom izvješću županijskog Nastavnog zavoda za javno zdravstvo o ispitivanju kvalitete zraka na sjevernom dijelu Splita u blizini Sjeverne luke, ponovno je izmjerena veća prisutnost arsena.

Očekuje se i novo izvješće o ukupno taložnim tvarima na mjernim postajama Brda 1 i Brda 2, gdje su ranijim mjerenjem ustanovljene povećane količine arsena i nikla, javlja ju iz Banovine. Ponovljena ispitivanja kvalitete zraka, kojih je naručilac Grad Split, provedena su od 22. ožujka do 5. travnja 2023. godine te će i ovo preliminarno izvješće biti upućeno Državnom inspektoratu na žurno postupanje, najavili su iz Grada. ●

SLIJEDI OPTUŽNI PRIJEDLOG

Naoružao se momak dobro

Splitska policija je izvijestila kako je dovršila kriminalističko istraživanje nad 33-godišnjakom zbog sumnje u počinjenje kaznenog djela - nedozvoljeno posjedovanje, izrada i nabavljanje oružja i eksplozivnih tvari.

Na temelju naloga suda izvršena je pretraga kuća na splitskom i sinjskom području koje koristi spomenuti 33-godišnjak te je tom prilikom pronađena i oduzeta automatska puška, dvije puške, dva okvira i 296 komada streljiva za automatsku pušku i 30 komada drugog streljiva. Zbog sumnje u počinjenje spomenutoga kaznenog djela slijedi podnošenje kaznene prijave, također slijedi i podnošenje optužnog prijedloga zbog sumnje u počinjenje prekršaja protivno odredbama Zakona o nabavi i posjedovanju oružja građana. ●

PNUSKOK OPET STIGAO U BANOVINU

Hoće li Puljak u zatvor zbog gitare na Peristilu?

➔ Na temelju anonimne prijave iz koje stoji nekoliko stanovnika centra grada, istražitelji su došli po dokumentaciju. Iz Banovine za sada nema komentara, tek potvrda da se istraga vodi. Riječ je o potpisu gradonačelnika za manifestaciju 'Nocturno' na Peristilu, koju prijavitelji smatraju zloupotrebom položaja

Policijski USKOK ponovno ulazi u zgradu splitske gradske uprave i provodi izvide oko anonimne kaznene prijave protiv gradonačelnika Ivica Puljka, koju je podnijela anonimna osoba, a zapravo je nje stoji nekoliko stanovnika centra grada. Prijavu smo objavili prije nekoliko dana, a podnesena je malo prije toga. Iz Banovine su nam potvrdili da počinju izvidi, ali za sada nisu voljni komentirati najnoviji postupak protiv gradonačelnika.

Ovoga puta razlog je vjerojatno najbizarniji dosad: istražitelji pokušavaju utvrditi je li Puljak počinio kazneno djelo tako što je dozvolio da u ljetnim mjesecima na Peristilu svira akustična glazba uživo - kao i svakog ljeta još od 2006. godine. Službenici PNUSKOK-a su od splitske gradske uprave zatražili kompletnu dokumentaciju i najavili razgovore sa zaposlenicima, a na koncu cijelog tog procesa vjerojatno i sa samim gradonačelnikom kao glavnim sumnjivcem. Slučaj su evidentno shvatili krajnje ozbiljno.

Prekršio dva pravilnika

U prijavi se tvrdi da je Ivica Puljak "prekršio dva pravilnika Grada Splita i zloupotrijebio položaj i ovlasti, izdajući dozvolu za prekoračenje buke manifestaciji koju izvodi

Policijski USKOK ponovno ulazi u zgradu splitske gradske uprave

privatni poduzetnik, ustupivši korištenje trga manifestaciji 'Nocturno' na Peristilu". Time je, navodi se, oštetio Grad za najam javne gradske površine "u milijunskim iznosima". Teoretski, Puljak bi zbog zaključka kojim je odobrio da na ovom mjestu akustično svira lake note, najčešće obrade svjetskih hitova prilagođenih ukusima starije publike, čak mogao završiti na višegodišnjoj zatvorskoj kazni. Takav razvoj događaja, dakako, zasad nije izvjestan - ali simptomatično je da se cijeli proces odvija po strogim pravilima službe i da će, ako ništa drugo, zahtijevati poprilično vremena i resursa. IPNUSKOK-a ko-

ji će izvidati, i gradske uprave koja će objašnjavati. Ovu manifestaciju svojim pismom podržala je Turistička zajednica grada Splita, koja ju je uvrstila u svoj program i objasnila da "uvelike pridonosi obogaćivanju kulturno-turističke ponude i potrošnje" te da je "izvanredno prihvaćena od domaćih i stranih posjetitelja, građana i njihovih gostiju". Nova splitska vlast, međutim, od prošle godine strogo provodi odredbe Zakona o zaštiti od buke, ali i odluku Gradskog vijeća s konca 2021. godine koja regulira ovu materiju. Zakon se do prošlog ljeta uglavnom ignorirao, no od tada se uklanjaju zvučni-

Ovu manifestaciju svojim pismom podržala je Turistička zajednica grada Splita, koja ju je uvrstila u svoj program i objasnila da 'uvelike pridonosi obogaćivanju kulturno-turističke ponude i potrošnje' te da je 'izvanredno prihvaćena od domaćih i stranih posjetitelja, građana i njihovih gostiju'

ci i svi ostali izvori buke na otvorenom prostoru i redari patroliraju gradom kako bi ugasili glazbu nakon zakonske granice u 23.30. Gradsko vijeće, pak, donijelo je odluku kojom se najviša moguća razina buke može prekoračiti na manifestacijama na otvorenom prostoru na osamnaest lokacija u gradu - a među njima je eksplicitno naveden i Peristil - ali i na drugim mjestima na kojima to odobri gradonačelnik. Puljak će jednako kao za Peristil potpisati zaključke za održavanje Ultra festivala, proslave svetog Duje, Splitskog festivala i drugih sličnih manifestacija na otvorenom. Možda zaradi još koju prijavu. ● **SD**

SUD U SPLITU DOGRADONAČELNIKA NE SMATRA KRIVIM

Odbačena Kerumova tužba protiv Ivoševića

Općinski sud u Splitu odbacio je prijavu Željka Keruma u kojoj je tvrdio da mu je Bojan Ivošević "povrijedio pravo osobnosti" kada ga je nazvao "zločudnim tumorom ovoga grada".

GABRIJELA RADANOVIĆ

Podsjećamo, Kerum je tužio Ivoševića zbog izjava koje je u lipnju 2020. godine izgovorio u medijima. Naime, čelnik Hrvatske građanske stranke je tražio da mu Ivošević zbog svojih izjava plati 3981,68 eura (30 tisuća kuna) štete, ali je izgubio takav spor i, na koncu, Željko Kerum morat će platiti troškove parničnog postupka u iznosu od 1851,48 eura (13.950 kuna) u roku od 15 dana. Podsjećamo, Kerum je tužio tadašnjeg aktivista Ivoševića nakon što je za "Dalmatinski portal" dao intervju, koji je objavljen 12. lipnja 2020., a u kojemu je izjavio da je Kerum: "Zločudni tumor ovoga grada koji su proizveli HDZ i SDF. On je 12 godina vlast u ovom gradu

i županiji na ovaj ili onaj način te postaje tužno gledati kako svake četiri godine najavljuje povratak bez da je ikad otišao. Umjesto pošalica 'Žele se vraća' volio bih vidjeti film 'Žele dugove vraća', al' taj film nećemo gledati. Unatoč svemu negativnom ujedno je jedan od najiskrenijih političara, pa mu se teško može prigovoriti da je prevario birače koji su ga izabrali, više se moramo zapitati tko to živi među nama kad se zgražamo nad izjavama i potezima dotičnog."

Uplašena obitelj

Nadalje, tužio ga je jer je Bojan Ivošević 13. lipnja 2020. za Slobodnu Dalmaciju izjavio: "Već godinama Split je k..... zahvaljujući vašim HDZSDPHGS koalijama, al neće više bit. Splitu je pun k..... Pun k..... vas, vaših prijatelji i vašeg lopovluka. Ovo šta nije pobiglo od vas ostalo je samo da bi vam se suprotstavilo. Pa sad prijeti koliko hoćeš, al jedno je sigurno, dugove vratiti nećeš."

Željko Kerum je u tužbi naveo kako se njegova obitelj, a posebno djeca, uplašila i uznemirila čitajući na društvenim mrežama izjave Ivoševića koje su shvatili kao ozbiljne prijetnje. Naveo je da je u stanju uznemirenosti i straha od upućene prijetnje odgovorio Ivoševiću spominjući njegov gućak, pri čemu je jasno da se radilo jedino o pokušaju zaštite obitelji i pokušaja odvraćanja Bojana Ivoševića od bilo koje nasilne radnje.

Kerum je u iskazu na sudu ostao pri svojim tvrdnjama, rekao je da je navode iz "Slobodne" shvatio kao prijetnju; da s tuženikom ranije nije imao kontakte, a on se samo htio preko njega politički afirmirati; da je izjavu doživio tako da se njega, kao i tumor u medicinskom smislu, treba ukloniti. Međutim, Ivošević je ustvrdio da je sporna izjava izrečena u kontekstu političke debate i predstavlja slobodu izražavanja, a sud mu je to dao za pra-

vo. Na koncu je zaključeno da se u slučaju zločudnog tumora radi o vrijednosnom sudu, dok druga citirana izjava ne predstavlja prijetnju. Podsjećamo, prije nego što je donesena ovakva presuda, Željko Kerum tražio je da se povuče tužba koju je pokrenuo, ali nakon što je zaključena rasprava. Sud je prvotno donio odluku da se tužba povlači, ali se Bojan Ivošević žalio te je tražio da se izrekne presuda. Očigledno je očekivao ovakav ishod. ●

Kerum je u iskazu na sudu ostao pri svojim tvrdnjama, rekao je da je navode iz "Slobodne" shvatio kao prijetnju; da je izjavu doživio tako da se njega, kao i tumor u medicinskom smislu, treba ukloniti

AUTO-MOTO SALON SLOBODNE DALMACIJE

Modeli Volvo izazivali su veliku pozornost

VOLVO

- siguran, a malo troši

➔ Izložena su dva najprodavanija modela Volvo, imaju nižu potrošnju goriva, projektirani su za ujednačena pokretanja i profinjena ubrzanja, čineći tako vožnju gradom i autocestom boljom. Naravno, Volvo je sinonim za sigurnost i u tom segmentu ima najnapredniju tehnologiju

Petak je u Splitu donio sive oblake iznad grada, a kako to onda obično i biva, većina ljudi od kišnih kapi pobjegne u neki od šoping-centara. Odlučite onda malo "prodirati" i pogledajte što je novo u vašim omiljenim trgovinama, a tamo vas zateknu najnoviji modeli vrhunskih automobila. Ne može bolje, a vikend tek počinje...

IVA MAJIĆ

Iza nas je već treći dan Auto-moto salona u organizaciji Slobodne Dalmacije i City Centra one Split, a ako još niste prošetali ovom jedinstvenom manifestacijom, požurite jer vremena imate još samo do nedjelje. Dužni smo vam ostali prezentirati još jednu marku automobila, u predstavništvu autokuće Damor Auto d.o.o., a radi se o Volvu. Izložena su njihova dva najprodavanija modela, a ako ćemo suditi samo po izgledu, vidljivo je i zašto. Riječ je o XC40 i XC60, ali nećemo biti površni pa suditi knjigu po koricama ili bolje rečeno limene ljubimce samo po dizajnu. Ovi modeli SUV-a svakako su odličan izbor za gradsku vožnju, ali i za putovanja.

Idealni obiteljski automobil

Primjereni su veličinom i cijenom, a spadaju u srednje luksuznu klasu, idealan obiteljski automobil. Za prvi spomenuti morat ćete izdvojiti oko 38.000 eura, dok je drugi skuplji, s cijenom od 50.000 eura. Međutim, ono što definitivno raduje vlasnike ovih automobila ili pak buduće je niža potrošnja goriva bez kompromi-

sa u performansama, jer radi se o blagom hibridu. Projektirani su za ujednačena pokretanja i profinjena ubrzanja, čineći tako vožnju gradom i autocestom boljom. Vjerujemo kako ćete se složiti s time da je Volvo sinonim za sigurnost i da u tom segmentu ima najnapredniju tehnologiju, to je njihov "trademark". Sve to nam je i potvrdio predstavnik autokuće Ivan Lučić i nadodao:

- Zainteresiranost u našem salonu je velika, potražnje za ovakvim automobilima ne manjka. Međutim, zadovoljni smo i posjećenošću ovih dana u Cityju, a vjerujem kako će to biti još i bolje. Ide kiša, vikend, puni smo optimizma... Ako ćete se danas ili sutra naći u popularnom centru, savjetujemo vam da protegnete noge i do zadnjeg kata, gdje su izložene "mašine" na dva kotača. Riječ je o skuterima i motociklima u predstavništvu autokuće ATT Suzuki Split. Za štandom smo zatekli Joška Radića, koji je bio izuzetno susretljiv za priču:

- Već nakon prva dva dana, nekoliko ljudi je zvalo u salon nakon što su vidjeli "izložbu" ovdje. Zainteresiranih ima i široki je spektar kupaca. Zreliji i iskusniji motociklisti više naginju kupnji Suzukijevih modela, dok su kupci talijanskih skutera Lamberta i Malaguti mahom mladi, a nerijetko i žene, što nas posebno raduje.

Također nam je otkrio kako najviše interesa privlači Suzukijev tourer V-Strom 650, a još su tu tri modela iste marke: Burgman 400, GSX-S 1000, GSX-R 125. Nekima samo slova i brojke, a pravim zaljubljenicima u "motore" dobro zna-

Swift je brzo prodan

NIKOLA VILIĆ/CROPIX

Zainteresiranih za skutere bilo je mnogo

JOŠKO PONOŠ/CROPIX

ne stvari. Pažnju su privukle i dvije Lambrette, V 50 i V 125, kao i Malaguti Mission 125, a najave su da će u budućnosti interes biti i veći.

Novosti s vozačkim dozvolama

Zašto? Vlada Republike Hrvatske razmatra novi Zakon o sigurnosti prometa na cestama, u kojem će se odobriti vožnja motocikla do "125 kubika" s vozačkom dozvolom B kategorije. Dakle, neće biti potrebno polagati dodatne kategorije.

- Očekuje se skoro odobrenje ovog zakona koji je predložen za cijelu Europsku uniju. Nekakvom zdravom logikom je zaključiti kako će se ovime i interes, kojega ionako ne manjka, još i povećati - rekao je Joško Radić.

Vjerujemo i mi da hoće jer ovo prijevozno sredstvo odgovara splitskim ulicama, a još ako nema dodatne "gnjave" oko dozvole za vožnju... Idealno! Kad smo već kod Suzukija i iste autokuće (ATT Suzuki), nadodajmo kako nam se javio i **Nandi Bauk**, koji nam se predstavio prvog dana, i rekao kako su već prodali jedan auto. Radi se o kupcima iz Metkovića, a nije im dugo trebalo da odvezu novog Suzuki Swifta.

I tako je završio treći dan našeg obilaska, a kako smo i pisali u danima prije, interes samo raste. Vikend ide, vrijeme je nestabilno, malo proviri sunce, pa se ponadate i izadete, a onda ostanete mokri i požalite što niste uzeli kišobran. Dakle, idealno da dnevnu dozu koraka za vikend odradite u Cityju jer još su samo dva dana otkanjskog spektakla. ●

12. 4. – 16. 4. 2023.

AUTO MOTO SALON

CITY CENTER ONE SPLIT

**SLOBODNA
DALMACIJA**

**CITY
CENTER
one**

dalmacija

Ministar Oleg Butković otvorio je radove na pristupnoj cesti kod izlaza Vučevica koja će se spajati na budući tunel Kozjak

U POSAO UVEDEN IZVOĐAČ
RADOVA NA PODDIONICI ČVOR
VUČEVICA – SJEVERNI PORTAL
TUNELA 'KOZJAK'

NOVI SPOJ NA AUTOCESTU

Ministar Butković: Sve je oko Splita bilo zanemarivano svih ovih godina

➔ Izvođenje radova povjereno je tvrtki 'Euro-Asfalt' iz Rajlovca kod Sarajeva, BiH. Vrijednost ugovora za radove je 3,48 milijuna eura bez PDV-a, a spomenuta poddionica dio je prve faze projekta 'Novi ulaz u Split', koji se proteže od čvora Vučevica na A1 do trajektne luke

Potpredsjednik Vlade i ministar mora, prometa i infrastrukture Oleg Butković uveo je u petak u posao izvođača radova na poddionici čvor Vučevica – sjeverni portal tunela "Kozjak", dijelu dionice od čvora Vučevica do planiranog tunela "Kozjak".

**MIA SESARTIĆ
PAUN PAUNOVIĆ/CROPIX**

Vrijednost ugovora za radove je 3,48 milijuna eura bez PDV-a, a spomenuta poddionica dio je prve faze projekta "Novi ulaz u Split", koji se proteže od čvora Vučevica na A1 do trajektne luke. Izvođenje radova povjereno je tvrtki "Euro-Asfalt" iz Rajlovca kod Sarajeva, BiH. Rok za završetak radova ove prve faze je 12 mjeseci, kako je ovom prilikom rečeno, dok se radovi na tunelu "Kozjak", akosve prođe bez žalbi, očekuju na jesen.

Devijacija autoceste

– Ovdje danas riječ je o pristupnoj cesti tunelu, koja obuhvaća nadvožnjak ispod autoceste, jednim dijelom devijaciju autoceste i dosamog portala tunela. Zna se da se već dugo govori o tom projektu, da je trebalo izraditi svu projektnu dokumentaciju, koja jest bila u prošlosti izrađena, ali trebalo je to sve skupa novelirati i ishoditi građevinske dozvole. Bitno je da su, nakon što danas počnu radovi, u "Hrvatskim cestama" otvo-

rene i ponude za tunel, čija je ukupna vrijednost između 80 i 90 milijuna eura, a uključuje tunel dug 2,5 kilometara i spoj na državnu cestu D8.

"Hrvatske ceste" u ovom su trenutku u fazi evaluacije pristiglih ponuda, a čim se taj proces završi, donijet će se odluka o odabiru. Ono što nas uvijek malo frustrira su žalbe, koje očekujemo u svakom projektu, pa tako i sada. Ako ih ne bi bilo, mi smo spremni u jesen početi kopati i tunel i završiti to u predviđenom roku – kazao je ministar Butković u izjavi za medije, istaknuvši ustrajnost splitsko-dalmatinskog župana **Blaženka Bobana** u zalaganju da projekt što prije krene.

Uz ministra i župana, otvaranju radova bili su nazočni i predsjednik Uprave "Hrvatskih cesta" **Josip Škorić**, potpredsjednik Sabora **Ante Sander**, te gradonačelnici i načelnici iz okruženja.

– Shvaćamo potrebe ljudi ovoga kraja i činjenica je, to ja uvijek govorim kada govorimo o prometnoj infrastrukturi, da je sve oko Splita bilo zanemarivano svih ovih godina. Ali, evo, u posljednje vrijeme radimo, očekuje nas sada brzo i dionica Mravince – TTTS, čija bi se prva faza trebala početi graditi u svibnju, a i za drugu fazu već su također otvorene ponude – kazao je ministar, dodavši kako je riječ o projektu vrijednom

40 milijuna eura, a potom je nastavio o aktualnoj poddionici čvor Vučevica.

– Rok završetka ove prve faze je 12 mjeseci, izvođač je dobar, ima iskustva, već radi u Rijeci na projektu tunela, na cesti D403,

tako da je sve u najboljem redu – poručio je ministar Butković, a na naše pitanje gdje će biti spoj ceste od tunela "Kozjak" na D8, odnosno Jadransku magistralu, odgovorio je da će to biti u Kaštel Kambelovcu.

Josip Škorić, Davor Pavić i Oleg Butković: netko je provalio dobru bazu

CESTA ZAGVOZD - IMOTSKI

Nećemo Imočane ostaviti na cjedilu

– Nećemo mi ni Imotski ostaviti na cjedilu, čim bude gotova projektna dokumentacija, mi ćemo u ovo veliko kreditno zaduženje koje pripremamo, oko dvije milijarde eura, to je procjena, ubaciti i cestu Zagvozd – Imotski. Pripremamo to zaduženje jer te projekte ne možemo, nažalost, financirati iz europskih

sredstava i, ponavljam, nema nikakvog razloga da bilo tko prosvjeduje jer zaista o svemu vodimo računa. Ako su prosvjedi zbog obilaznice u Vukovaru politički motivirani, ja ne znam, nemam takvih informacija, onda onaj tko to pokreće ne radi dobro ni za svoj grad ni za svoju županiju – zaključio je Butković.

– Danas je uistinu važan dan za Splitsko-dalmatinsku županiju i za grad Split, jer danas počinju radovi prve faze za novi ulaz u Split, to je ono što je bitno. Ovaj je dan značajan i zbog toga što više nitko i nikada ovaj projekt ne može zaustaviti.

A hoće li biti određenih problema za konačni dovršetak novog ulaza u Split, radić se na tome da do toga ne dođe.

Pripremat ćemo i raspisivati natječaje za dalje, zahvaljujući HC-u i resornome ministarstvu, ali bitno je da ovim projektom Split i cijela ova aglomeracija dobivaju jedan projekt koji drugi grad po veličini u Hrvatskoj i zaslužuje.

Ovo je od iznimnog značenja i za niz drugih segmenata, poput Regionalnog centra čistog okoliša (RCČO) Lečevica, jer na ovaj se način u dva pravca dovoz kamiona u RCČO skraćuje za gotovo 50 kilometara.

Neposredno do ovoga gradilišta vidjeli ste i "Firespill", jedan od najvitalnijih projekata u segmentu sigurnosti u cijelom jugoistočnom dijelu Europe, a ovaj prometni trak iznimno je važan i za taj projekt i svakako, što je iznimno važno, tunel je bitan za mještane ovog područja – kazao je župan Boban.

– Vidjeli ste što znači tunel "Sveti Ilija" za Imotsku krajinu i Imotski. Ovaj kraj vapi za ovakvim projektom, za dolazak u područje Dalmatinske zagore, ovaj krajnje zapadni

dio Splitsko-dalmatinske županije, jer zasigurno će se ovdje i mladi ljudi vraćati, zasigurno će ovdje turizam procvasti, i naći se i poduzetničkih inicijativa probijom tunela "Kozjak" i izgradnjom ovog traka – poručio je župan.

– Podsjetit ću, ovaj je projekt imao lokacijsku dozvolu 2011. godine, no nažalost, tada nije bilo razumijevanja. Ali zato danas, zahvaljujući Vladi Republike Hrvatske i "Hrvatskim cestama", mi pokrećemo ovaj projekt i on će uistinu biti prekretnica u razvoju ovog dijela Splitsko-dalmatinske županije. Moje obećanje danas je ispunjeno – zaključio je Boban.

Dugopolje i Širina

Ministar Butković izvijestio je da se na čvoru Dugopolje također realizira veliki projekt proširenja čvora, na čemu rade "Hrvatske autoceste".

– Projekt je vrijedan oko 3,5 milijuna eura, radovi se odvijaju dobro, tako da ćemo i čvor Dugopolje proširiti i prilagoditi potrebama Splita. Radimo zaista na više polja – kazao je Butković, a na naš upit što je s planiranim nadvožnjakom na Širini, gdje radovi još nisu počeli, odgovorio je: – Na Širini arheološki radovi još uvijek traju i to nas je malo omele, a i izvođač je izgleda malo u problemima, ali vidjet ćemo u idućem razdoblju da to isto raspлетemo, da što prije počnemo. Radimo i na tome. ●

Gojko Kolak, dugogodišnji harambaša alkarskih momaka

TOM DUBRAVEC/CROPIX

ALKARI OSTALI BEZ LEGENDARNOG DUGOGODIŠNJEG HARAMBAŠE

U 93. godini umro Gojko Kolak

Još jedna alkarska legenda otišla je na staze nebeskog alkarskog trkališta.

U 93. godini umro je Gojko Kolak, alkarski harambaša koji je na toj dužnosti ostavio pečat tijekom 20. stoljeća. Zajedno s alajčaušem Franom Barezom Šorom, s kojim je godina istovremeno obnašao svoju dužnost, Kolak je visoko postavio letvicu za predvodnika alkarske povorke. Ovaj visoki, koščati i naočiti dinarac, s karakterističnim brkovima, prvi put je u alkarskoj povorci kao alkarski momak nastupio 1956. godine. Od 1961. do 1967. godine bio je zamjenik harambaše. U

isto vrijeme bio je alkarski momak tadašnjem alajčaušu Antiću Milunu s kojim je proslavio slavodobitnički plamenac jubilarne 250. Sinjske alke. S Milunom je Kolak, kao njegov alkarski momak, osvojio još niz alkarskih trofeja. Na skupštini Viteškog alkarskog društva Kolak je izabran za harambašu alkarskih momaka 1968. godine i na toj je dužnosti ostao punih 18 godina, sve do 1986., kada prestaje njegovo aktivno djelovanje u alkarskoj povorci. Prema podacima iz pisanih alkarskih dokumenata, po dužini obnašanja dužnosti harambaše Kolak je drugi u

povijesti Sinjske alke, odmah poslije Firala Delića. Kolak je uživao velik ugled među svojim sugrađanima. Radni vijek proveo je kao civilni službenik u MUP-u, a osim Alke, njegova druga velika ljubav bio je nogometni klub Junak. U Junaku je Kolak bio dugogodišnji igrač, a kasnije je kao trener sa sinjskim klubom 1969. godine izborio titulu amaterskog prvaka Hrvatske. Imao je i licenciju saveznog nogometnog suca. Za ostvarene uspjehe u nogometu, uz ostalo, dobio je i priznanje UEFA-e. Po osobnoj želji Kolak će biti pokopan na groblju sv. Frane tiho, u krugu obitelji. ● TONI PAŠTAR

SINJSKI RODITELJI PISALI MINISTARSTVU ZNANOSTI I OBRAZOVANJA RADI DJEČJEG VRTIĆA

Odobrite novu podružnicu 'Bilog cvitka'

Skupina od 49 roditelja djece iz podružnice Dječjeg vrtića "Čarobni pianino" u Sinju, za koji je osnivačica "Čarobnog pianina" Virna Mudnić najavila stavljanje ključa u bravu 31. kolovoza, uputila je zajedničko pismo Ministarstvu znanosti i obrazovanja, kojim su zatražili da Ministarstvo odobri osnivanje nove područne jedinice gradskog Dječjeg vrtića "Bili cvitak", devete u nizu, u istom prostoru.

SHUTTERSTOCK

U pismu roditelji navode: "Trenutnu podružnicu DV 'Čarobni pianino' koja se

uskoro zatvara pohada 95 djece i taj vrtić je, naravno uz sufinanciranje Grada, od sada bio rješenje za zaposlene roditelje kojima djeca nisu uspjela

dobiti mjesto u gradskoj ustanovi zbog manjka kapaciteta. Mi, potpisani roditelji u ovom gradu vidimo perspektivu i budućnost naših obite-

lji i odrastanje naše djece te smatramo da je osnivanje još jedne pedagoške ustanove od značaja i važnosti kako za nas u trenutnoj situaciji, tako i za buduće generacije koje dolaze. Stoga vas molimo da se zauzmete u našem slučaju i što žurnije osigurajte provedbu osnivanja devete jedinice Dječjeg vrtića 'Bili cvitak' u Sinju. Nadamo se da će ovo biti jedan od koraka u osnivanju još jedne gradske ustanove predškolskog odgoja i obrazovanja za djecu Sinja, koju su Grad Sinj i DV 'Bili cvitak' već pokrenuli radi usklađivanja s odredbama državnog pedagoškog standarda." ● TONI PAŠTAR

15. HRVATSKI dani MALE BRODOGRADNJE

CROATIA NAUTIC SHOW

13.-16. 4. 2023.

ULAZ BESPLATAN!

Marina Kaštela

'Liburnija' trenutno ima 120 umjesto 150 vozača

JURE MIŠKOVIĆ/CROPIX

POTKRADALA ZADARSKU 'LIBURNIJU' PRI OBRAČUNU PLAĆA

Radnica dobila otkaz, a više od 200.000 kuna vraćeno je firmi

Radnici "Liburnije" za travanj će dobiti deset posto veće plaće, ali očekuju da do 30. lipnja bude potpisan novi kolektivni ugovor po kojem bi im do kraja godine plaće trebale porasti ukupno 15 posto. To je dogovoreno na sastanku šindikata s direktorom Edvinom Šimunovim i predstavnicima zadarske gradske uprave.

– Dio radnika s najnižim plaćama dobio je određeno povećanje plaće, ali ostalima su ta povećanja bila vrlo mala. Odnos najnižih plaća s ostalima je u omjeru 1:1,5 ili 1:1,6, a trebao bi biti 1:3,75. Zato u novom kolektivnom ugovoru tražimo da najniža plaća bude 700 eura, te da ostali koeficijenti budu s time usuglašeni, jer ovo je nepri-

hvatljiva uravnilovka – izjavio je Mladen Novosel, predsjednik SSSH-a. Nakon što su predstavnici gradske uprave objasnili da gradski proračun nije usvojen i da bi se to trebalo dogoditi početkom svibnja, sindikalisti su ostali kod zahtjeva za 10 posto rasta travanjskih plaća neovisno o stanju proračuna, pa je direktor Edvin Šimunov pristao na povećanje plaća od deset posto. – Vozači "Liburnije" dobiju 850 do 900 eura plaće, što dovodi do odlazaka vozača i mehaničara, koji dovode u pitanje funkcioniranje poduzeća. Dodatni je problem što takve radne snage nema na tržištu, pa se natječajem traži deset vozača, a javi se jedan ili dva. S ukupnim povećanjem od 15 posto samo bi se pra-

tilo inflaciju – rekao je Marin Sikirić, sindikalni povjerenik Sindikata prometa i veza u "Liburniji", a njegov kolega Marko Crnjak iznio je podatak da "Liburnija" trenutno ima 120 umjesto 150 vozača, te da u radionici sada radi samo 35 ljudi. U zadarskom komunalnom prijevozniku otkriveno je da je jedna zaposlenica potkradala "Liburniju". Bila je zaposlena u računovodstvu, a novac je otuđivala pri obračunu plaća. Nakon što je otkrivena, dobila je otkaz, ukradeni novac je vraćen, a protiv bivše radnice vodi se postupak, zbog kojeg nema službene potvrde o kojem je iznosu riječ. Neslužbeno, navodno se radilo o više od 200.000 kuna. ● PREDRAG OPAČIĆ

SPAR INTERSPAR

Postanite dio najbrže rastućeg maloprodajnog lanca trgovina u Republici Hrvatskoj

SPAR Hrvatska svoje poslovanje zasniva na vrhunskoj usluzi koja je na nivou svjetskih standarda.

Konstantno širimo mrežu naših trgovina te na području Dalmacije tražimo poslovne prostore na atraktivnim lokacijama za zakup ili kupnju, površine iznad 400 m².

Mi Vam nudimo:

- dugoročni ugovor o zakupu
- odgovarajuću i sigurnu zakupninu

Ukoliko posjedujete prostor koji bi mogao biti interesantan za otvorenje nove SPAR trgovine slobodno nam se obratite slanjem svoje ponude na e-mail adresu: info@spar.hr

Pridružite se brojnim zadovoljnim zakupodavcima, poslovnim partnerima i kupcima.

TRAŽIMO POSLOVNE PROSTORE

JERKO MAJIĆ IZ VINJANA DONJIH PRIJE SEDAM GODINA ODUSTAO JE OD VINOGRADA

Moji planovi su oko tisuću stabala i onda da svako stablo dađe oko 25 kilograma bajama u ljusci

Izvadio loze jer su 'odradile svoje', i onda supruga spomenu bajame...

➔ U početku promislih kako su ih naši stari sadili negdje tamo iznad starih kuća da im ne smetaju, jer od njih nema puno koristi. Kao dijete, a i dandanas volim miris procvjetalog bajama, pa smo se složili da krenemo u sadnju i stvaranje plantaže

Prije sedam godina, točnije 2016., Jerko Majić iz Vinjana Donjih kod Imotskog počeo je iz zemlje vaditi loze iz svoga starog vinograda, jer su kako nam reče "odradile svoje". Napile su kvalitetnim vinom generacije i generacije i došao im je kraj.

PIŠE I SNIMIO BRACO ĆOSIĆ

– Pitamo se tada moja supruga i ja, veli Jerko Majić, što bi mogli tu zasaditi. Imali smo naš OPG još registriran 2002. godine, jedini izbor bila nam je poljoprivreda, a zemlju sam oduvijek volio. To je, uostalom, i tradicija cijele moje obitelji desetljećima. I onda supruga spomenu bajame...

Zasadio 32 sadnice

U početku promislih kako su ih naši stari sadili negdje tamo iznad starih kuća da im ne smetaju, jer od njih nema puno koristi. Kao dijete, a i dandanas volim miris procvjetalog bajama, pa smo se složili da krenemo u sadnju i stvaranje plantaže. No, rekao sam supruzi da ćemo ih saditi i isključivo uzgajati ekološki, sa stajskim gnojivom, zalijevati

A ove male košnice, to su vam za takozvane solitarne pčele

ih kišnicom, jednostavno da u plantaži ne smije biti ništa što iole miriše na neku kemiju. I onda sam 2016. zasadio oko 32 sadnica bajama na nekoliko lokacija, jer sam tu imao i svoju zemlju – veli nam Jerko. Posjetili smo ovih dana Jerkovu plantažu na dvije najveće lokacije odmah ispod njegova starog sela na kvalitetnoj zemlji. Svi bajami u cvatu, neodoljivo lijepi miris i lijepi bijeli cvjetovi bajama, zujanje pčela, jednostavno opojni

'HRVATSKI DANI MALE BRODOGRADNJE I TURIZMA' ODRŽAVAJU SE U MARINI U KAŠTEL GOMILICI

Croatia nautic show uz besplatan ulaz za posjetitelje

Petu godinu zaredom sajam se održava u Marini Kaštela

Punih 15 godina ovom manifestacijom povezujete baštinu, ljude i poslovne prilike, a odlični rezultati potvrđuju da ste na pravom putu.

**SANDRA BARČOT
BOŽIDAR VUKIČEVIĆ/CROPIX**

Otvaram 15. izdanje "Hrvatskih dana male brodogradnje i turizma", sa željom da i dalje nižete uspjehe, te vam prenosim pozdrave od našeg župana Blaženka Bobana – u svečarskom tonu okupljene je pozdravio Stipe Čogelja, zamjenik splitsko-dalmatinskog župana, te je simbolično otvorio događaj "s okusom soli".

Naime, od četvrtka, 13. travnja, pa do nedjelje, 16. travnja, u Marini Kaštela u Kaštel Gomilici petnaestu godinu zaredom, a petu u tom prostoru, održava se sajam uz besplatan ulaz za posjetitelje. U ponudi je sve novo na nautičkom tržištu, u opremi za brodove, sportovima na moru, razni turistički sadržaji, a u moru su izložena plovila uz četiri premijerna izdanja, kao i brodovi tradicijske gradnje, sve s epitetom – hrvatsko!

Magnet za nautičare

Uz jedan novitet za ovu godinu – manifestacija je dobila i međunarodnu kvalifikaciju s novim imenom – "Croatia nautic

show". Sve zahvaljujući organizacijskom timu "Hrvatskih dana male brodogradnje i turizma" Damiru Skelinu i Branimiru Matijaci, koji su pobrali brojne komplimente od predstavnika institucija.

– Promovirate i naš grad, našu brodogradnju, zahvaljujući i vama postajemo dodatni magnet za dolazak nautičara – istaknula je Jadranka Matok Bosančić, zamjenica gradonačelnika Kaštela, dok je prva dama Turističke zajednice sedam gradova podno Kozjaka Nada Maršić dodala:

– Lani smo imali jedan posto više noćenja u odnosu na re-

kordnu 2019. godinu, a 30 posto više noćenja u ova prva tri mjeseca u odnosu na prva tri mjeseca prošle godine. Tome pridonosi i ovaj događaj jer nautičari prvi dolaze na destinaciju i zadnji s nje odlaze.

– Ponosan sam što vam je u fokusu baš mala brodogradnja, što smo konkurentni i na svjetskom tržištu u izradi plovila. I nadamo se nastavku naše suradnje – najavio je kap. Joško Berket, vlasnik Marine Kaštela, koja također bilježi rekordne rezultate rada.

Minule su godine imali 3,2 posto više dolazaka, te 6,6 posto više noćenja u odnosu na re-

ferentnu 2019. godinu, a prva tri ovogodišnja mjeseca već su "probila" lanjske brojke, kao najava vrhunske sezone.

Kupcima mirno more

– Sve što čini život Dalmatinca vi ste uspjeli objediniti: nautiku, domaću brodogradnju, turizam i vaš kaštelanski crljenak. Hvala vam na trudu, a mi ćemo i dalje biti uz vas i pratiti što radite – istaknuo je Jadran Kapor, glavni urednik digitalnih izdanja Slobodne Dalmacije.

Dobru suradnju koja će se nastaviti najavio je i Pero Bološin, predstavnik OTP banke: – S vama smo od početka,

KOLIKO TKO ZARAĐUJE

NE BACAJMO SE KAMENOM
NA SEZONSKE PLAĆE
ČISTAČICA APARTMANA

SPEKTAR

PRIOLOG SLOBODNE DALMACIJE

SUBOTA, 15. TRAVNJA 2023.

**MARKO VUČETIĆ, PROFESOR FILOZOFIJE, MAGISTAR
TEOLOGIJE, POLITIČAR: BOG IMA SVE RAZLOGE DA NAS SE BOJI**

PRIPADNIK SLAVNE OBITELJI ULAZI U PREDSJEDNIČKU UTRKU
**'NOVI' KENNEDY ŽELI OBNOVITI
AMERIČKU DEMOKRACIJU**

LEKSIKON RADNIČKIH ZANIMANJA SINIŠE KEKEZA

**Mogu li pomorci spasiti
ovaj naš ruzinavi brod?**

” GLAS NAVODA

prilog
SPEKTAR
Slobodna
Dalmacija

**Glavna
urednica**
Sandra
Lapenda
Lemo

**Urednica
Spektra**
Lidija
Gnjidić
Krnić

Što bi trebale reći medicinske sestre, koje u bezbroj...

... puta odraduju liječnički posao, jer se liječnika ne dira, čak i ako pije kavu ili radi privatno za vrijeme kada treba biti u bolnici. Liječnika možda nedostaje, ali ni približno onoliko koliko nedostaje medicinskih sestara. Stoga bi one imale i veće pravo prijetiti štrajkom.

Iz priopćenja Hrvatska udruga za promicanje prava pacijenata

Dinamiku povratka (Hrvata iz Irske) više ne možemo toliko pratiti jer je sve veća, zapažamo je po značajnom povećanju zahtjeva za izdavanje putnih isprava.

Davor Vidiš, hrvatski veleposlanik u Irskoj

***

Europa ne treba slijediti američku politiku u odnosu prema Kini jer će tako postati vazal umjesto da postane treća globalna velesila.

Emmanuel Macron, francuski predsjednik

***

Ako se Macron želi distancirati od SAD-a kako bi se nudio vladi u Pekingu, nema šanse za uspjeh. To je osuđeno na neuspjeh.

Metin Hakverdi, zastupnik SPD-a u njemačkom parlamentu

***

NATO je prvenstveno vojna organizacija, zdrava logika govori da tamo mora biti netko tko razumije što je rat, koje su posljedice rata (...). Ne vidim onda niti jedan razlog da bi to bio Plenković. Kad je ovdje gorilo i kad je bila frka, on je tražio način kako da izbjegne rat i stvarno mislim da su to samo spekulacije.

Marin Miletić, saborski zastupnik Mosta

***

Vi želite prijevremene izbore jer vam je dosadno biti u oporbi osam godina. Je li to smisao opozicije, da brine kakav će biti zakon o izbornim jedinicama? Možda vam bude dobar pa umjesto 18 dobijete 19 posto.

Andrej Plenković u odgovoru zastupnici Urši Raukar Gamulin na 'aktuelnom prijedpodnevu' u Saboru RH

***

Ono što smo proteklih nekoliko mjeseci naučili jest da je sve teže i teže do gotovo nemoguće shvatiti koji sadržaj je generiran kroz AI, a koji su generirali ljudi, bez obzira govorimo li o tekstu, slici, videu ili zvuku. Više ničemu ne možemo vjerovati.

Marko Rakar, IT stručnjak

***

Pogledajte kineske vojne vježbe, kao i retoriku, čini se da se pripremaju za početak rata protiv Tajvana,

Joseph Wu, tajvanski ministar vanjskih poslova

”

SANJA STAPIĆ

S

ezona dolazi, a s njom i posljednjih godina jadi poslodavaca u turizmu koji se tuže da ne mogu pronaći radnike. Najnovija je muka jednog hotela, koji na pola radnog vremena i plaću od 600 eura ne može naći spremaćicu.

Sve te priče ove godine slijede u uzburkan teren. Taman je minula priča oko nezadovoljstva u splitskoj "Čistoći", gdje su pometaći protestirali zbog plaća, a jedna je radnica rekla da nije točno da su plaće pometaća po 1500 i 1800 eura i pokazala svoju buštu od 1054 eura s praznicima i prekovremenim satima. Dodala je da ne želi usporedbu s tetama, onima koji čiste u vrtićima i školama, jer za razliku od njih, nema slobodno ljeto i zimske praznike nego radi za Novu godinu, Božić i Uskrs, sve praznike i blagdane... Na to su iz dječjih vrtića uzvratili da rade cijelu godinu i nemaju ni ljetne ni zimske praznike, a plaća spremaćice s 15 godina radnog staža je 690 eura za spemanje i čišćenje, pomoć radnicima u kuhinji, odgojiteljima, čišćenje vanjskih prostora... Tete uhvate oko 200 eura manje plaće od ove pometaćice koja je pogriješila

što se bacila kamenom među njih, stoviše, poslodavac im je isti i plaće bi mogle makar u osnovicama biti uravnotežene i u skladu s poslovima koje obavljaju. Nije problem što se bori za svoju plaću, problem je što su mnogi lošije plaćeni, a rade u smjenama, subotama i nedjeljama. Neki po skelama i baustelama, u raznim strojevima, vozilima i uređima pošteno odrade mjesec, ali se ne približe plaći od tisuću eura. Oko toga digla se buka na društvenim mrežama, a i uz kave se govorilo o tome koliko jest ili nije prikladno da radnici koji metu ulice imaju tolike plaće, pa se pridodalo da čistačice za čišćenje apartmana i stanova traže 20 eura po satu i kako je to manje od nekih profesorskih, liječničkih i ostalih satnica... Dodalo se tome da konobari traže i po 1700 i više eura za rad ljeti, da su prosječne plaće u dm-u gotovo 1500 eura...

Pogrđni komentari

Malo tko se sjetio da vlasnici apartmana koji kukaju zbog 20 eura satnice čistačica imaju izbor i mogu sami očistiti svoje apartmane, ako su mali iznajmljivači koji iznajmljuju jedan ili dva apartmana. Ako ih iznajmljuju pet ili 10, onda više i nisu mali iznajmljivači nego je to posao, a onda se čistači ne traže u posljednji tren nego se s njima dogovara na vrijeme. Nitko se ne upita kako to neki restorani imaju godinama isto osoblje i godinama postoje, stoviše, čak ni ne zatvaraju vrata zimi, dok drugi niču kao gljive poslije kiše i

jednako tako i nestaju. Mišljenja su razna, kako to već s mišljenjima biva, ne nedostaje vrelih i pogrđnih komentara na račun onih koji traže veće plaće za svoj rad jer tko je vidio da se čišćenje plaća bolje nego neki posao koji traži diplomu fakulteta, a ima i onih koji vjeruju da nam je potrebno uvođenje reda, nekakva zakona koji bi trebao uvesti pravdu i red. Kao da će samo postojanje zakona promijeniti nešto. Na stranu to što imamo hrpu zakona koje ne poštujemo, na stranu to što reda nismo uveli ni u druga područja, činjenica je da bi neki od zagovornika regulative plaća vjerojatno svisnuli od jada da im je reći da je to bila želja bivše države koja je imala razrede plaća, ali ni drugu Titu nije pošlo za rukom ukalupiti plaće. Nikad se nijedna socijalistička zemlja nije uspjela približiti ostvarenju idealnih plaća po komunizmu: radi onaj tko može raditi onoliko koliko može, a dobiva onoliko koliko mu je potrebno za život, a ne onoliko koliko je zaradio jer zaradeno treba dijeliti na sve članove društva, pa i one koji nisu mogli raditi. Plaće se reguliraju zakonom utoliko što se određuju okviru, način na koji se isplaćuju, porezi, doprinosi, te se utvrđuje minimalna plaća i okolnosti u kojim plaće mogu biti manje od minimalne. Ostalo sindikati dogovaraju kolektivnim ugovorima s poslodavcima ili se plaće određuju temeljem pravilnika svakog poduzeća, a dalje svaki radnik potpisuje za sebe ugovor o radu s poslo-

Najviše plaće visokoobrazovanima isplaćuju se u duhanskoj industriji i iznose 1886 eura, zdravstvenoj zaštiti (1825 eura), farmaceutskoj industriji (1821 euro) i promidžbi i istraživanju tržišta (1770 eura)

sječna mjesečna neto plaća zaposlenih s visokom stručnom spremom iznosila je 1261 eura, zaposleni s višom spremom primali su prosječno po 989 eura, za srednju stručnu spremu prosjek je iznosio 740 eura, a za nižu spremu 589 eura... To su prosjeci ili iznos koji se dobije kad se zbroje plaće jedne kategorije i podijele brojem zaposlenih, a to znači da dio prima manje od iznosa prosjeka za njegovu razinu obrazovanja, a dio više. U stvari, rijetko kada netko uopće prima prosječnu plaću. Ako računate prosjek za 100 ljudi od kojih pola prima 1000 eura a pola 3000 eura plaće, ispada da je njihova prosječna plaća 2000 eura, a nijedan radnik od njih 100 ne zarađuje toliku plaću. Čisto da bude jasno da tako podaci o prosjecima ne otkrivaju kakve su zaista plaće, a statistika kaže da zaposleni s fakultetskom diplomom najmanje zarađuju u ugostiteljstvu i hotelijerstvu (746 eura), u zaštitnim i istražnim djelatnostima (832 eura) i putničkim agencijama (855 eura). Što znači raditi u profitabilnoj djelatnosti, pokazuju i plaće nekvalificiranih radnika iz takvih djelatnosti koji zarađuju više od visokoobrazovanih radnika u djelatnostima sa slabijim plaćama. Tako nekvalificirani radnici u financijskim djelatnostima imaju 876 eura prosječne plaće, u pomoćnim uslužnim djelatnostima u rudarstvu prosječno zarađuju po 863 eura, u telekomunikacijama 830 eura, u farmaceutskoj industriji 826 eura... Najviše plaće visokoobrazovanima isplaćuju se u duhanskoj industriji i iznose 1886 eura, zdravstvenoj zaštiti (1825 eura), farmaceutskoj industriji (1821 euro) i promidžbi i istraživanju tržišta (1770 eura). Zaposleni sa srednjoškolskim obrazovanjem najviše su, prosječno po 1095 eura, zarađivali u vađenju sirove nafte i prirodnog plina, a najmanje, 554 eura, u osobnim uslužnim djelatnostima. Radnici s nižom spremom najveće su prosječne plaće primali u uklanjanju otpadnih voda - prosjek te djelatnosti za tu razinu obrazovanja je 909 eura, a najmanje 421 euro u veterinarskoj djelatnosti.

Također značajan utjecaj na nečija primanja ima i potražnja za njegovim poslom, a problemi koje primjerice pred sezonu ima domaći turizam imaju i druge turističke zemlje. Tako iskusni konobari, kuhari i drugi radnici iz Hrvatske zarađuju značajno veće plaće u Njemačkoj, Irskoj i Austriji, koje nemaju dovoljno radnika unutar svojih granica, a Hrvatska danas svoj manjak koji je nekad popunjavala iz susjednih zemalja, popunjava iz udaljenih zemalja. Bilo bi smiješno da nije tužno kako se međusobno ne razumiju oni koji su istoj kašeti brokava pa se natežu oko kosti, jedno drugom traže dlaku u jajetu i ne vide dalje od svog nosa?

A dužnosnici?

Nitko neće reći da je neki dužnosnik iza sebe ostavio više štete nego koristi, a za to je bio znatno plaćeniji od svakog čistača, profesora, liječnika ili trgovca u ovoj zemlji. Neće se upitati kakvi su menadžeri tvrtki u kojima rade jer su direktori plaćeni da upravljaju radnicima i tvrtkama, otvaraju poslovne prilike i stvaraju prihode. Neće se pitati kako to neke firme temelje poslovanje na niskim plaćama radnika i upitati se znaju li njihovi vlasnici nešto drugačije pjesme i ako ne znaju kako to da opstaju na tržištu?

Nitko se ne pita koliko se proteklih godina i desetljeća uopće cijenio pošten rad, fizički i intelektualni. Nitko se pita takvo što jer i djeca znaju odgovor.

Nažalost, mnogi su skloni oprostiti nekom tko se "snasao" i namlatio pare jer bi i oni tako samo da su mogli, a manje empatije imaju za onog tko je, po njihovom mišljenju, plaćen više nego što bi i mu oni dali. Ima među nama dosta onih koji su uvjereni da mogu raditi sve poslove, a neki idu i korak dalje pa vjeruju da pucaju od potencijala, ali su ih, eto, životne okolnosti spriječile da se ostvare kao astronauti, neurokirurzi, nobelovci, dobitnici Oscara i slično. Ako ste među njima, a vjerujete da su čistači i konobari preplaćeni, imate izbora. Ovo ljeto uzmite godišnji ili mjesec, dva neplaćenog i zarađujte na pospremanju apartmana ili konobarenju. Mislite li da su im plaće prevelike, ponudite vlasnicima apartmana i kafića da ćete raditi za malo manje novca i sigurno ste dobili posao. Prvi korak je napravljen, a slijedi i drugi - odradite posao. I to je sve. Na kraju balade imat ćete i ovce i novce. Kad prođe ljeto, vi ćete natrag na svoj posao, a čistači i konobari koji su radili samo u sezoni će na Zavod za zapošljavanje jer, čim zahladi, njihovih plaća više neće biti, a vaša će i dalje dolaziti sa svim doprinosima i mirovinskim stažem.

NE BACAJMO SE KAMENOM NA SEZONSKA PLAĆA ČISTAČICA APARTMANA

Visine plaća u Hrvatskoj uzburkale i radništvo i neradništvo

Ovo ljeto uzmite godišnji ili mjesec, dva neplaćenog i zarađujte na pospremanju apartmana ili konobarenju. Mislite li da su im plaće prevelike, ponudite vlasnicima apartmana i kafića da ćete raditi za malo manje novca i sigurno ste dobili posao. Kad prođe ljeto, vi ćete natrag na svoj posao, a čistači i konobari koji su radili samo u sezoni idu na Zavod za zapošljavanje jer, čim zahladi, njihovih plaća više neće biti

Nitko se ne upita kako to neki restorani imaju godinama isto osoblje i godinama postoje, štoviše, čak ni ne zatvaraju vrata zimi, dok drugi niču kao gljive poslije kiše i jednako tako i nestaju

davcem, a nekima je regulirano da je plaća tajna. Na visinu plaća utječe mnogo faktora. Naravno, tržište je važno i ako je neka struka tražena, a malo je radnika, onda će i plaće biti veće ili će poslodavci potražiti radnike koji su spremni raditi za manje plaće ali ih neće tražiti u Hrvatskoj nego po svijetu. Tko može zabraniti poslodavcu da plati radnike više od prosjeka ako to želi kad ga već može platiti minimalno, ma koliko radio?

U startu je obrazovanje itekako važno za visinu plaće, stručnjaci će kazati da visoko obrazovanje na razini ukupnog tercijarnog obrazovanja nosi 25 posto veću plaću u odnosu na sekundarno obrazovanje ili fakultet znači veću plaću od srednjoškolskog obrazovanja. Na visinu plaća utječe značajno i djelatnost: profitabilnije poput telekomunikacija, farmaceutske i financijske industrije bolje plaćaju zaposlene, pa kod

njih oni s nižim obrazovanjem imaju veće plaće od plaća visokoobrazovanih u nekoj drugoj djelatnosti.

Brojke Zavoda za statistiku

Jednom godišnje Državni zavod za statistiku objavljuje podatke o visini plaća po stupnju stručne spreme zaposlenih; posljednja analiza je objavljena u travnju prošle godine za 2020., u kojoj je prosječna plaća svih zaposlenih iznosila 875 eura. Pro-

MARKO VUČETIĆ

BOG IMA SVE RAZLOGE DA NAS SE BOJI

Profesor filozofije, magistar teologije, političar i intelektualac

Ako Bog postoji, prvi ću ga optužiti zbog šutnje, prvi ću ga optužiti zbog sadizma, jer ja ga upravo promatram u takvim kategorijama kada je riječ o svim obespravljenima. Zašto si šutio, zašto si izdao, zašto nisi bio prisutan? Odnosno, reci mi kako si bio prisutan

IVICA NEVEŠČANIN
JURE MIŠKOVIĆ/CROPIX

S

Markom Vučetićem (46), profesorom filozofije, magistrom teologije, političarom i intelektualcem, koji se ne libi snažno i izravno kritizirati Crkvu i sve što ona predstavlja u našem društvu, razgovaramo o Bogu, Crkvi, Uskrsu, vjeri, vjernicima, vjerskim praksama, katoličkim aktivistima...

Za početak, vjerujete li u Boga?
- Pa, ovisi u kojega. Ako boga postavimo kao onog koji se u političkom prostoru postavlja kao kršćanski Bog kreiran za Hrvate, u tog Boga ne da ne vjerujem, nego tog Boga dekonstruiram kao povijesnu, političku i humanu nakazu.
U kojeg Boga vjerujete?

- U Boga koji nastupa s razine humaniteta, onoga što prihvaća sve ljudsko, koji širi prostor ljudskosti i zastaje pred stvarnošću drugog čovjeka.

Jeste li vjernik, katolik, kršćanin, jeste li uvedeni u Crkvu?

- Ja sam samo čovjek koji se spori oko istine i taj spor oko istine ne skrivam. Ni na akademskoj ni na svjetonazorskoj ni na političkoj razini. Ja sam u stalnom sukobu s istinom s namjerom da ta istina zaživi u svijetu.

Doktorirali ste filozofiju, metafizički egzistencijalizam, i onda ste na katoličkoj bogosloviji postigli stupanj magisterija, na dogmatskoj teologiji...

- Još kroz studij filozofije, negdje na drugoj ili trećoj godini, obolio sam od kronične Chronove bolesti. Tada sam se suočio s fizičkom nemoći i tu fizičku nemoć nisam htio pretvoriti u nešto što me blokira, nego sam se prebacio na intelektualno područje i odlučio sam upisati nešto što nudi korpus istina u koje se ne sumnja. Tražio sam koje je to područje i došao sam do teologije. Filozofija je misaona aktivnost koja propituje i uvo-

di sumnju u sve. Pokušao sam upisati i studij kemijske tehnologije, ali mi nisu dali, tako da ponekad sam sebi izgledam kao čovjek koji na razini Heideggerovog pastira bitka držim tisuću uloga na okupu.

Missio canonica

Smijete li kao teolog predavati u školi?

- Predavao sam mjesec-dva dana vjeronauk u nekadašnjoj Industrijsko-obrtničkoj školi u Zadru, kao zamjena za vjeroučitelja na bolovanju.

Imate dozvolu Crkve da predajete vjeronauk?

- Imao sam, to se zove missio canonica.

Jeste li Crkvi još uvijek mi-li? Ono što pišete u vašim kolumnama ne čini im se baš blisko?

- Mislim da me 50 posto Crkve (ne) prihvaća, to se vidi i po reakcijama na moje kolumne koje lajkaju svećenici, primjerice don Ante Žderić u Splitu. Kolumnu u kojoj sam se kritički osvrnuo na slučaj nadbiskupa Hranića prenijela je Rebe-ka Anić...

Doći ćemo do slučaja Hranić, prije toga, što vam znači Uskrs?

- Uskrs mi znači mogućnost rađanja novog života, ali taj novi život može nastati samo ako sve ono što se teološki naziva grijehom, u humanom smislu nepravdom, a u biološkom smislu smrću, iznesemo na vidjelo javnosti. Ne može uskrsnuti nešto što prije toga nije umrlo. U hrvatskom prostoru, uključujući prostor Katoličke crkve, mi se borimo da nam se to mrtvo što duže raspada. Ne da prikažemo kao mrtvo pa da uskrsne, nego da to mrtvo sačuvamo kao našu vrijednost.

Treba li za Uskrs propitivati smisao vjere i poslanje Crkve i o tome otvoreno govoriti ili to treba ostaviti za druga 364 dana u godini?

- Uskrs je vrijeme, da budem vjernicima na razini sablazni, kada moramo ubiti Boga. Bog mora umrijeti da bi uskrsnuo. Onaj koji se ne može suočiti s tom radikalnom optikom i propitati Boga na toj razini, ne shvaća što je stvarnost Uskrsa. Jer Uskrs jest Bog koji je umro i oživio zbog čovjeka. Bog oživlja-

va isključivo u ljudskom i zbog ljudskoga, onaj čovjek koji se nije u stanju suočiti s mrtvim Bogom i tko u svijetu ne uočava mrtvog Boga, ne može ni biti kršćanin. To je jedna vjerska nakaza.

Profesor Tonči Matulić je povodom slučaja Hranić rekao da ga tema pedofilije opterećuje pred Uskrs i da bi radije o tome govorio u rujnu.

- Profesor Matulić je čovjek snažnog uma i velikog znanja, ali kao svećenik je poslušan hijerarhiji. Njegova kreativnost i umska snaga najviše je došla do izražaja u pandemiji kada je ono što intelektualno misli bilo u suglasju s hijerarhijskom Crkvom. Sad se upustio u jedan neopravdani nastavak traumatiziranja žrtava crkvene pedofilije. S razine ljudske psihe postoje zločini koji su neopozivi. Neopoziv zločin je zločin pedofilije koji je počinio svećenik. Svaki zločin pedofilije je neopoziv, ali u crkvi pogotovo. To je zločin u kojem je, u teološkom smislu, sam Bog silovan u slici djeteta. Svi teolozi i svi svećenici bi trebali vapiti i pozivati žrtve pedofilije da u

uskrsnom vremenu iznesu svoje traume jer je to pravo vrijeme koje će moći povratiti žrtvama institucionalnu ljubav i suosjećanje koje bi trebalo biti pohranjeno u Crkvi, i tako žrtve izvući iz trauma te im upriputniti ljubav. Uskrs je pravo vrijeme za to.

Birokratiziranje vjere

Kako ste doživjeli istupe nadbiskupa Hranića, prvo na tiskovnoj konferenciji, a onda i ispriku. Je li ona bila iskrena s obzirom na to da je došla naknadno, vrlo vjerojatno pod pritiskom apostolskog nuncija u Hrvatskoj?

- Hranić u svojoj drugoj epifaniji, a prva je bila autentični Hranić koji je Crkvu poistovjetio sa svećenikom osumnjičenim za pedofiliju, uopće ne govori o svećeniku kao osumnjičeniku za pedofiliju, nego stječemo dojam da se radi o provjerenom pedofilu koji nije imao samo jednu, nego više žrtava. Biskup nam se ne htijući očitovao da je njegovo znanje o tome što je svećenik radio kudikamo bogatije od onog znanja koje mi javno ima-

Gdje god se ostvari bliska veza između crkve i politike ili crkve i uvjetno rečeno kapitala, onih koji imaju ekonomsku moć u rukama, tu je Krist istjeran

Suprotno javnom mišljenju koje smatra da vjeroučitelji u školu ulaze po povlaštenim uvjetima, oni zapravo ulaze pod uvjetima koji ih duboko omalovažavaju

Naša ljevica ima refleksi podstanara u Tuđmanovoj državi i kad dođe na vlast oni bi najradije potpisali još dva Vatikanska ugovora

Ono što rade klečavci instrumentalizacija je religijskih sadržaja kako bi se ostvarili neki politički ciljevi

mo. Da je to svećenik koji je proizvodio žrtve, a ne žrtvu. U drugoj objavi nadbiskupa Hranića imamo jedan preuranjeni Uskrs koji se ne uklapa u kršćansko poimanje Uskrsa, a to je da nam je uskrsnuo čovjek koji se bori za svoju birokratsku sudbinu. Nadbiskup Hranić je uskrsnuo prije Krista kao anti-Krist, on je uskrsnuo kao čovjek koji birokratizira vjeru i od te birokratizirane vjere stvara karijeru. **Zašto ima toliko pedofilije u Crkvi, zašto je toliko dugo i uporno zataškavana? Masovnost pojave je šokantna, a dimenzije zataškavanja sablažnjavaju i najveće vjernike...**
- Temeljni problem Katoličke crkve, kažu psihoanalitičari, jest u neriješenoj seksualnosti. Crkvena hijerarhija se javno bori protiv nečega što se zove internalizirana homofobija odnosno homofobija homoseksualaca. Katoličkoj crkvi, pogotovo

za vrijeme pape Ratzingera, ali i dok je bio na čelu kongregacije za nauk vjere, istinski problem su predstavljali homoseksualci, a ne pedofili. Prema pedofiliji se razvijalo određeno razumijevanje kao prema sporednom problemu u Crkvi, a istinski problem je problem homoseksualnosti, koja može ostati na razini žudnje, ali ako se realizira, onda se to promatra kao nešto protucrkveno. Literatura na tu temu je bogata, na hrvatskom prostoru je najprisutnija knjiga "Sodoma u ormaru Vatikana" u kojoj se progovara o problemu homoseksualnosti u Katoličkoj crkvi i kako je pedofilija došla na razinu nečega o čemu se zna, ali se tolerira, a svećenici će biti zaštićeni, zato što se kršćanska zajednica promatra kao stado koje ne propituje ono što svećenici rade. Mi taj slučaj imamo na zadarskom području, u Bibinjama. Nemoć je da svećenik gotovo dva desetljeća djeluje kao seksualni predator u jednoj maloj zajednici, a da zajednica to ne zna. Zajednica je to znala, to je postalo dio njihove tajne povijesti, a ta tajna povijest prokazuje tu zajednicu kao protukršćansku zajednicu. Takvi ne da nisu u stanju biti kršćani, oni prvenstveno nisu u stanju biti roditelji. Roditelji koji su izdali svoju djecu.

Primijetili ste one muškarce što kleče na trgovima?
- S pozicije ljudskih prava, svatko ima pravo u javnom prostoru izreći svoja religijska uvjerenja. Ali kad promatramo te klečavce, mnogi od njih su klečavci bez koljena. Kada žele upotrijebiti koljena vidite da se radi o klečavcima pred politikama, klečavcima pred autoritetima i klečavcima pred hijerarhiziranim svijetom. Nemam ništa protiv toga, zalažem se i uvijek ću se zalagati za prava nekoga da izriče svoje religijske sadržaje u javnom prostoru, ali ono što oni rade je instrumentalizacija religijskih sadržaja kako bi se ostvarili neki politički ciljevi. **Na koje političke ciljeve mislite?**

- Ne bih nastupao protiv njih zbog toga što oni demonstriraju vjerska prava, nego zbog toga što su uzurpirali vjerska prava. Oni prvenstveno krše pravo na slobodu vjeroispovijesti zato što im nije cilj da pokažu snagu i prisutnost njihove vjere u pluralnom svijetu, nego instrumentaliziraju vjeru da osnaže bezumne ljude kako bi svijet lišili pluralnosti i sveli ga na jednu monolitnu tvorevinu, koja bi nastupala s nekim pseudo moralnim zahtjevima prema pučanstvu da svi budemo unišani prema njihovu viđenju morala.

Neki se boje da su klečavci početak novog konzervativnog vala koji bi se lako mogao preliti u politički "mejnstrim", kao u nekim drugim zemljama?

- Ja se ne bojim, iz jednostavnog razloga što je suvremena Hrvatska nastala na razini stalnog konvertitstva. Ne postoji niti jedna ideja uz koju ćemo mi iskreno pristati i biti u stanju nositi je desetak godina. To konvertitstvo nam je zadano s našim suvremenim početkom, odnosno Franjom Tuđmanom, koji je pro-

šao tri faze. Prva, ljudska u kojoj je bio Titov naoružani čovjek, kao general, i pokušavao mu se sviđjeti na sve moguće načine. U drugoj fazi, kada se suočio s činjenicom da neće moći ostvariti sve svoje ambicije, ušao je u fazu nacionalnog buđenja u kojoj je bio neprimjetan pored velikana Hrvatskog proljeća. I treća faza u kojoj je postao nacionalističko mitsko božanstvo. Budući da je on sam izigrao vlastite uloge i ostavljao sebe sama, naša budućnost je budućnost vječitog ostavljanja jer nam je svaka politička i društvena novost zadana u povratku i identifikaciji s Tuđmanovim likom. Dakle ne postoji niti jedan klečavac, niti jedan bog, niti jedan naoružani čovjek koji će nas moći dovesti do toga da mi vjerno služimo nekoj ideji. Klečavci su privremena, sporadična pojava. Oni će izazivati nekakav medijski i javni odjek, ali je dobro što su doveli do toga da se ukaže jedna druga zbilja. A to su oni koji prolaze pored klečavaca i nude pluralnost nekog drugog događaja. To su uvjetno rečeno protu-klečavci, odnosno oni koje su oslonjeni na vlastite noge.

Neautentična dihotomija

Istraživanja pokazuju da su mladi u političkom i društvenom pogledu sve konzervativniji, no neka dublja istraživanja, potaknuta od same Crkve, ukazuju da su mladi oportunisti, da vjeronauku i katoličkom moralu pristupaju s figom u džepu. Pragmatični su, konformisti bez ideala... Vi ste i pedagog, jesu li mladi "katolici" stvarno toliki oportunisti?

- Mladi se ponašaju gotovo kao naši biskupi. Imamo epidemiju biskupske svijesti, a to je da se stvarnost razlikuje od iskaza o stvarnosti. Na razini iskaza o stvarnosti mogu reći da mladi pripadaju nekakvom kršćanskom miljeu, tradicionalnim vrijednostima, ali kad promatrate njihov život, to je kao i život naših konzervativaca. Jednom od njih koji se tako deklarirao jednom sam rekao da oni iza sebe imaju toliko brakova da ja u životu toliko žena nisam susreo, a zalažu se za nekakve konzervativne vrijednosti. U stvarnom životu ih negiraju, a u iskazu o životu se bore za njih. To je ta situacija dualističke, trajne neautentične dihotomije u hrvatskom prostoru.

Zašto Crkva ne osuđuje takve pojave i odbija suradnju s takvim likovima, zašto im je prihvatljivo društveno licemjerje?

- Zato što možete imati autentičnu crkvu, a to je crkva siromaha, za koju se neko vrijeme zalagao biskup Franić, pa je odustao, ili možete imati bogatu crkvu. A bogatstvo crkvi daju samo oni koji pristaju na indulgencije. A to znači: Bit ću grešnik, govorit ću da sam moralan jer mi treba taj iskaz o moralnosti, o lažnoj veličini moga ljudskog lika, i zato ću platiti Crkvi. Dok je god takvih, Crkva će imati političku podršku i bit će moćna.

Dvostruki moral je preduvjet širenja društvene moći Crkve?

- Uvijek je tako.

Papa Frane, reformator ili revolucionar?

- Papa Frane je ljudski lik u Katoličkoj crkvi. On nije ništa revolucionarno napravio, jer kad bi u konzervativnoj instituciji pokušao provesti nekakvu revoluciju našao bi se s one strane vjerske istine. On je jednako dogmatičan kao što su bili svi pape do sada, ali ono što kod

PITANJE PRIZIVA SAVJESTI

Sučut društva prema liječnicima koji to nisu u stanju biti

Konzervativne katoličke udruge sada u Hrvatskoj promoviraju homeschooling (kućno obrazovanje). Koji je cilj takve prakse?

- To je vid jedne trajne kastracije, ono što se u psihologiji naziva kastrirajuće majke. Nažalost u Dalmaciji su mnoge takve da se okome na mušku djecu i pretvore ih u Edipe, a sada imamo institucionalan oblik želje da se nekome ne bude roditelj, nego posredovatelj istina od kojih dijete ne smije odstupiti cijeli život. Biti roditelj znači prihvatiti da je na svijet došlo neko drugo biće koje je različitiije i savršenije od mene, a u učenju kod kuće roditelje se postavljaju kao autoritete nad znanjem, vrijednošću i čitavom poviješću tog djeteta. To se ni po čemu ne razlikuje od eugeničkih teorija: ili će dijete živjeti po mojim postulatima, izmješteno iz svijeta i društvenih odnosa i mreža, ili će to dijete biti roditeljskom presudom osuđeno na društvenu i emocionalnu smrt. To su zabrinjavajuće projekcije lažnog roditeljstva.

Neki aktivizam sličnih katoličkih udruuga vide kao borbu za ograničavanje prava drugih, onih s kojima ne dijele isti svjetonazor. Što smo kao društvo dobili s takvim aktivizmom?

- S tim aktivizmom ipak nešto dobijemo, a to je da svaki napad homogenizira one druge. Da nema tih udruuga koje napadaju crkvenim naukom i traže neprijatelje, ne bi se homogenizirale sekularne snage u društvu. Svako proizvođenje neprijateljstva tako ipak može rezultirati nečim dobrim, a to je da se probude zdrave snage u društvu, a to su uvijek snage sekularizacije. Imajmo na umu da ljudska prava i slobode nikad neće doći preko institucije koja je zarobljena u nekom povijesnom početku prije 2000 godina. Crkva nam to ne može dati. Paradoksalno je da nam Crkva nudi spasenje po Bogu, a istovremeno je samo društvo to koje može spasiti tako okoštalu Crkvu. Pravo sekularno društvo spašava Crkvu kako bi Crkva mogla spašavati svoje vjernike. **Nije li aktivizam koji negira toleranciju i prostor slobode za druge zapravo nekršćanski aktivizam?**

- Slažem se, takve udruuge su potpuno nekršćanske. One imaju taj protukršćanski element. Istinski kršćanin smatra da je kršćanstvo vremenito, zato što je to riječ o vremenitoj stvarnosti. Ako Bog uistinu postoji, i ako nas Bog spašava, onda mi u nebesima nismo kršćani nego smo ljudi u zajednici ljubavi s Bogom. Kršćanstvo je privremeno, kao što je privremena bilo koja druga religija i vjerska pripadnost. A mi smo to sveli na trajnu kategoriju i to je samim time protukršćanska kategorija. Kršćanstvo shvatimo kao nešto privremeno, kao neki nebitni instrument koji nam sasvim slučajno treba. **Društvena tolerancija čini društvo funkcionalnim, mi smo sve više disfunkcionalni, nečija je sloboda uvijek važnija od slobode drugoga...**
- Ovaj semestar studentima

predajem ljudska prava i govorim im kako je važno pravo na slobodu vjeroispovijesti i uvijek ću se boriti za ta prava. Kada svećenici javno svojim adresatima iznose nauku Katoličke crkve o moralu ili bilo čemu, i netko ih zbog toga napadne, uvijek ću stati na stranu svećenika, zato što oni na to imaju pravo. Ali kad svećenici meni kao saborskom zastupniku pokušavaju reći što bih trebao misliti o Istanbulske konvenciji, onda ću biti ogorčeni protivnik takvog stava, jer ja njima nisam tada adresat kao kršćanin nego kao saborski zastupnik koji vodi računa o javnom životu Hrvatske u kojem žive vjernici i nevjernici.

Ali priziv savjesti se proširio svim medicinskim ustanovama u Hrvatskoj?

- Kršćanin je protiv toga da on konzumira pravo na prekid trudnoće, ali ne zbog toga što je riječ o pravu na zdravstvenu zaštitu, nego zato što je to riječ o pravu na slobodu vjeroispovijesti. U tom je polju došlo do čitavog nereda tako da je nama pravo na slobodu vjeroispovijesti postalo nadređeno pravo i farmaceutima kod davanja kontracepcijskih tableta i ginekolozima koji imaju pomamu priziva savjesti. A priziv savjesti nije ništa drugo nego sućut društva prema liječnicima koji nisu u stanju biti liječnici. Jer ginekolozi u jednom trenutku kažu: oprostite, ali zbog toga što mi je došlo do prodora moje dimenzije savjesti, prava na slobodu vjeroispovijesti, ja sad ne mogu biti liječnik. Kao liječnik sam slomljen, probilo je moje religijsko uvjerenje, a mi to promatramo kao da je on savršeni liječnik zbog toga što nije u stanju izvršiti ono što je u opisu njegova liječničkog posla. Priziv savjesti je zastoj u struci. **Zašto je vjersko uvjerenje, utemeljeno na dogmi, iznad prava na slobodu izbora, odnosno tolerancije?**

- I tu je došlo do uzurpacije vjerskog uvjerenja i činjenja štete ostalim dimenzijama pa i zdravstvu. Čim napravite jednu uzurpaciju, ona se širi i sada bi to trebalo postati mjerodavno za sve ljude. Jer tko se ne ponaša sukladno njihovim pravilima postaje manje čovjek, a žene koje izvrše abortus ubojice. **Kako vidite djelovanje Željke Markić?**

- Promatram je isključivo unutar aktivističkog elementa u kojem se nalazi. Ne možemo joj osporiti da se bori za svoja politička uvjerenja, ali ono što joj s pozicije ljudskih prava spočitavam je da manipulira s instrumentalizira s vjerskim slobodama kako bi ostvarila političke ciljeve. Promatram je ne kao osobu koja afirmira religijska prava, nego ih instrumentalizira i negira jer u konačnici želi ostvariti politički cilj, a taj politički cilj je da se donesu zakoni koji će potom obvezivati državu i sve hrvatske građane. Imajmo na umu da je vjera nešto što čovjeka obvezuju iznutra, a zakoni ga obvezuju izvana. Svaki vjernik koji se bori za zakon koji će ga obvezivati izvana je lažni vjernik.

➔ nastavak
sa str. 25

njega oduševljava je to što je papa s ljudskim likom. Papa koji razumijeva čovjeka i ne osuđuje ga. To je razlika između crkve raja i crkve pakla.

Ostaje dojam da nije baš omiljen u hrvatskom crkvenom establišmentu, ni među konzervativcima. Protive se njegovim porukama, mrže ga i vrijeđaju na društvenim mrežama. Čime je to zaslužio?

- Zato što ih papa podsjeća na ono što su oni nekad bili, ali to su bili pod diktatom jugoslavenske države. Oni su nekad osjećali socijalnu pravdu, ali ne zato što im je socijalna pravda dolazila iz njihove nutrine, nego zato što je bila propisana marksističkom ideologijom. Prokletstvo naše države je u tome što smo gotovo svi stariji od države i svi imamo neku prapovijest, a prapovijest mnogih od nas je prapovijest branitelja komunizma. A papa im previše vuče na taj, sada demonizirani komunizam, iako to za što se on zalaže nije ništa drugo nego socijalni nauk Katoličke crkve.

Vjerujete li crkvenim ocima i u Crkvu?

- Crkvenom nauku da, jer crkveni nauk je prožet tolikim humanizmom i otvorenosti. Pozivam da prihvatimo kršćanstvo jednog don **Branka Sbutega**, recimo, koji je, kao i papa Frane, bio ljudski otvoren, a u svojim dogmatskim postavkama zaočkružen. Kad vam netko autentično govori s razine prihvaćanja vas kao sugovornika, onda vi nećete biti u sporu. Nas **Košić** i **Hranić**, kao i bivši zadarski nadbiskup **Puljić**, ne prihvaćaju kao sugovornike. On nas prihvaća kao one koji će šutke promatrati njegovu borbu za nekretnine. Crkva je od zajednice vjernika postala zajednica nekretnina i to mi smeta.

Profesor Ivica Mastruko kaže da je Crkva danas vjerska korporacija?

- Ona danas jest korporacija i religije jesu oduvijek nastajale kao vid unutarnje kontrole stanovništva jer su obespravljeni oduvijek bili većina u povijesti, i vi ih nećim trebate držati u pokornosti. Gdje god se ostvari bliska veza između crkve i politike ili crkve i uvjetno rečeno kapitala, onih koji imaju ekonomsku moć u rukama, tu je Krist istjeran. To vidim u Hrvatskoj i u svijetu. S druge strane, u onima koji kao papa Frane dolaze iz drugog miljea, a to je teologija oslobođenja i bliskosti sa siromasima, vidim istinsku, pravu živu Crkvu.

Obespravljeni vjeroučitelji

Što smo dobili nakon gotov trideset godina vjeronauka u školama? Jesu li mladi moralniji, društvo sučutnije, a crkve punije?

- Mislim da smo dobili čitavu jednu garnituru obespravljenih zaposlenika u školama, a to su vjeroučitelji. Jer oni suprotno javnom mnijenju koje smatra da po povlaštenim uvjetima ulaze u školu, oni zapravo ulaze pod uvjetima koji ih duboko omalovažavaju, jer ovise isključivo o volji nadbiskupa. Nadbiskup i ordinarijat ne propituju samonjihove stručne kvalifikacije nego i moralne, što je ponižavajuće. Zbog bilo kojeg razloga oni mu mogu oduzeti mandat, dovoljno je da kažu da ne živi po moralnom nauku Katoličke crkve.

A trideset mladih generacija?

- Tih trideset generacija je poučavano po modelu onih koji su pristali da ih se omalovažava i

mi imamo trideset generacija koje se u školama putem vjeronauka sustavno omalovažava. **Što su Vatikanski ugovori donijeli dobro, a što loše, hrvatskom društvu?**

- Nisu donijeli ništa dobro. Zahvaljujući njima Crkvu smo počeli promatrati kao teret i kao nekoga tko je uspostavio feudalni odnos prema državi koju financijski iscrpljuje. Meni je kod Vatikanskih ugovora najveći problem slom pravosuđa pred svećenicima. Ako se pokrene bilo kakav istražni postupak protiv svećenika, o tome treba biti obaviješten mjesni biskup. To je gore od onoga što imaju političari putem imuniteta. U normalnim okolnostima država Crkvu promatra kao dio civilnog sektora, i budući da je Crkva najbrojnija, onda će biti iz proračuna i najizdašnije financirana. Da smo se odlučili za nekakav drugačiji, humaniji model, Crkva bi vjerojatno dobivala ista sredstva ili slična, ali ta sredstva bi bila drugačije opravdana. Mi naime izdvajamo po dvije prosječne plaće mjesečno po župi, a kad taj novac dođe na razinu biskupije, gubi mu se trag i mi ne znamo gdje odlazi. Da taj novac odlazi na karitativnu djelatnost, da crkva podnese izvješće za ono što radi ali kao dio civilnog života, onda moguće ne bi imali ništa protiv toga. Budući da je Crkva uspostavila gospodarstvo nad hrvatskom državom i na to gospodarstvo su pristali svi, uključujući Tuđmana, onda mi ne smijemo propitivati što Crkva radi. Ne promatra se dakle Crkvu kao partnera i bitan segment hrvatskog društva, nego je se promatra kao uzurpatora i neprijatelja hrvatskom društvu. I to bi Crkva trebala shvatiti i sama, zbog pozitivnog doživljavanja sebe same, zatražiti reviziju Vatikanskih ugovora.

Reviziju ili ukidanje?

- Ja bih ih ukinuo, ali mi je jasno da za života to neću doživjeti, zato što poniženi kmetovi odgajaju nove kmetove. Vi ne možete čak ni unutar lijeve opcije, kod

njih postoji pritajena kmetška svijest, pronaći tu volju. Već sam govorio o našoj ljevici koja ima refleks podstanara u Tuđmanovoj državi i kad dođe na vlast oni bi najradije potpisali još dva Vatikanska ugovora. **Mnogi će kad budu čitali ovaj razgovor vaše stavove protumačiti kao protucrkvene, nekršćanske, blasfemične... Bojite li se Boga?**

- Aposlutno ne. Onima koji će ovo protumačiti protucrkveno dat ću im još jedan element. Bog ima sve razloge za bojati se nas. Bog koji je dopustio da se u institucionalnoj crkvi siluju djeca, Bog koji je dopustio križarske ratove, spaljivanje žena kao vještice, Bog je koji će imati puno toga nama u toj vječnoj ljubavi objasniti. Ako Bog postoji, prvi ću ga optužiti zbog šutnje, prvi ću ga optužiti zbog sadizma, jer ja ga upravo promatram u takvim kategorijama kada je riječ o svim obespravljenima. Zašto si šutio, zašto si izdao, zašto nisi bio prisutan? Odnosno, reci mi kako si bio prisutan.

Gdje smo sve izdali ljudsko

Molite se?

- Ovisi što se promatra pod molitvom. Ako se radi o ovim obrascima na javnim skupovima, od kad sam u politici to nikad ne radim, ali ako se radi o obraćanju prema jednoj mogućnosti apsolutnog bitka, onda da.

Profesor ste, filozof, teolog, političar, intelektualac... ne želim vas pretvoriti u svećenika, ali koja bi bila vaša poruka za Uskrs, koju nismo čuli s oltara?

- Moja poruka je ona s kojom smo i započeli ovaj razgovor, a to je: osvijestimo vlastiti položaj. Pogledajmo gdje smo sve izdali ljudsko, svu tu smrt koju smo proizveli našim lažnim sjećanjima izvedimo na čistac, makar pred vlastitom savješću, vidimo koliko smo tako malo ljudi, i onda u tu našu ljudsku prazninu smjestimo humano božanstvo, jer jedino tako možemo konac života dočekati kao uskrsli ljudi.

'PRISTALI SMO NA TO'

Država nam ima dimenziju religioznosti

Nedavno su papu neki vaši kolege u Zadru optužili da nije osudio rusku agresiju na Ukrajinu i da je gotovo glavni Putinov kolaboracionist?

- To je moguće zbog vjerske neukosti i zbog toga što Bog ipak nije Bog za budale. Biti uvjereni ateist i biti uvjereni vjernik je povlaštena situacija samo umnih bića. Misliti ništavilo ili misliti Boga kao apsolutno biće to je gotovo ista stvarnost i to ne mogu ljudi koji nemaju kulturu mišljenja. Oni koji nemaju kulturu mišljenja su pravoslavizirali i kršćanstvo i Boga. Mi Boga promatramo kao Hrvata i katolika na nebesima, a papa bi nam onda trebao biti papa blizak Hrvatima. **Ivana Pavla II.** smo voljeli jer je bio papa Poljak, Slaven, antikomunist... On je bio u stanju surađivati sa svim svjetskim kriminalcima ako su oni bili protiv komunizma. I ti kriminalci su ga i financirali u toj borbi protiv komunizma, na što je on bio opsesivno usmjeren. Smatrao je da će se padom komunizma uspostaviti svjetska pravda. Zbog toga papu **Ivana Pavla II.** doživljavam kao papu s krizom vjere.

Diplomirali ste na Sveučilištu u Zadru koje je odavno integriralo teologiju kao sveučilišnu sastavnicu, govori se da je Sveučilište pod snažnim utjecajem, da ne kažem kontrolom Crkve. Osjećate li vi to?

- Ja to ne osjećam, ali oni koji smatraju da Crkva kontrolira sveučilište sami bivaju zbog te svoje pozicije kontrolirani i sebi stavljaju misaone granice. Ja vrlo dobro znam kako funkcionira Crkva i tragedija je što me moje teološko znanje osposobilo da djelujem u javnom prostoru. Ne toliko filozofsko znanje, jer naš javni prostor, uključujući javne institucije pa i sveučilišta, toliko je zatrovan s tom pseudoteološkom dimenzijom. Naime, pristali smo na to da nam država bude sveta, pristali smo na to da Hrvatska ima ne dimenzije svjetovnosti nego dimenziju religioznosti, a mi u to trebamo vjerovati. Otvoreno kažem, ne vjerujem u niti jednog boga u kojeg vjeruju biskupi koji smatraju da je država sveta i da je Katolička crkva posebno ozbiljena u hrvatskom prostoru. I ne vjerujem u niti jedan koncept države koji nam je dan Tuđmanovom svetom zaslugom. To nije moja država.

SMRTONOSNO OKRUŽJE

Hrvatska i Srbija vode regionalnu utrku u naoružavanju

Nije Hrvatska jedina - u ovom dijelu Europe naoružava se i Srbija, kombinirano kupujući zapadnu i istočnu vojnu tehniku. A i Česi razrađuju opcije nabave novog oružja

HRVOJE PRNJAK

dok se iz Vlade hvale izdašnjim izdvajanjima za obranu, predsjednik **Zoran Milanović** svako toliko ukaže na "loše stanje u Oružanim snagama". Odnosno, da nedostaje "streljiva, punjenja, oklopa, granata, raketa...". Iako to, zbog osjetljivosti teme, baš i nije građa za dnevno-politička prepucavanja, našem predsjedniku to ne pada teško. Znaete kako to izgleda u praksi: ako iz Banskih dvoraka kaže da je danas subota, on će to zanijekati. Jasno, vrijedi i obrnuto. Toliko su idilični odnosi između dva politički najmoćnija brda u RH. Predsjednikovo ratovanje s ministrom obrane **Mariom Banožićem** odavno je ušlo u kategoriju verbalnog hrvanja u blatu (Milanović je tako za ministra kazao da je "opušak", "lažljivac", "mali psihopat", a ovaj mu je uzvratilo po-

stavljanjem dijagnoze "psihijatrijskog slučaja"...). Naravno, ne treba sumnjati da se takve polemike pažljivo prate i u susjednim zemljama i da nisu zanimljive samo vojnim obavještajcima. Na primjer, u Srbiji, koja uz Hrvatsku najviše ulaže u naoružavanje u regiji. Lanjski šokantni pad drona navodno neidentificiranog "pošiljatelja" u blizini studentskog doma u Zagrebu aktualizirao je pitanje što hitnije nabave protuzračne obrane. Jer se ona svela tek na samohodni protuzrakoplovni top 20/3 mm M55 A4/M1 po starom jugoslavenskom receptu, te na SLRS S-10CRO A1 ("Strijela"), raketni lanser domaće proizvodnje za zaštitu oklopno-mehaniziranih vojnih postrojbi kopnene vojske te objekata na zemlji od zračnih napada s malih visina. A bez kvalitetne protuzračne obrane ni nabava skupocjenih aviona nema smisla!

Piloti na obuci

Krajem prošle godine Vlada se pohvalila: idemo u nabavu raketnog sustava protuzračne obrane kratkog dometa Mistral 3, koji proizvodi francuska tvrtka MBDA, zajedno s pripadajućim raketama u vrijednosti od 71,9 milijuna eura (uključujući i PDV).

Prva isporuka ovog sustava trebala bi uslijediti krajem godine, a otpлата će potrajati pet godina. Odabir je pao na Francuze zbog kompatibilnosti s kupljenim zrakoplovima Rafale. Uzgred, prvi piloti, tehničari i inženjeri upravo su na obuci koja će se odvijati u dvije francuske vojne baze (Mont-de-Marsan i Saint-Dizier). Francuzi nam poklanjaju i lansere za zaštitu zračne baze Pleso, gdje će niknuti hangari u kojima će biti smještena eskadrila od 12 borbenih zrakoplova. Do kraja godine trebala bi stići i još dva američka helikoptera Black Hawk... Ovih je dana nabavu toliko spominjanog protuzračnog sustava u Hrvatskom saboru potvrdio i ministar Banožić, dodajući da se ide i u nabavu "SPIKE LR raketa koje će omogućiti HV-u uništavanje oklopne sile na više od 3000 metara i na taj će se način osigurati sposobnost koju smo dugo priželjkivali". Investicija protuoklopnih vođenih raketa velikog dometa teška je 11,5 milijuna eura, otkriva Banožić. Plan je i "nabava još 30 vozila Patria raznih namjena". Uz postojećih 126 Patrija, finskih "oklopnjaka" na kotačima,

"to će se uklopiti i u nabavu 67 američkih borbenih oklopnih gusjeničara Bradley M-2" jer će to, kako reče ministar, omogućiti "formiranje srednje pješake brigade", što je jedan od NATO-ovih ciljeva sposobnosti. Za nova oklopna vozila iz proračuna će se izdvojiti 158 milijuna eura. "Četvrti projekt su brodice, donacija SAD-a, a osigurat će mobilnost specijalnih snaga, čime dajemo dodatnu sposobnost HV-u. Vlada na čelu s **Andrejem Plenkovićem** zaustavila je dva desetljeća neulaganja u HV i pokazala da joj je cilj stvoriti jaku Hrvatsku vojsku s ciljem odvratanja",

'Vlada na čelu s Andrejem Plenkovićem zaustavila je dva desetljeća neulaganja u HV i pokazala da joj je cilj stvoriti jaku Hrvatsku vojsku s ciljem odvratanja', pohvalio se ovoga tjedna ministar obrane Mario Banožić

pohvalio se Banožić u srijedu, a Milanović ga do trenutka zaključenja ovog teksta za divno čudo – još nije "poklopio". U pitanju su tzv. RIB brodice za pomorske operacije koje stižu kao poklon američkih partnera "težak" pet milijuna eura, a na nama je da platimo PDV od oko 1,4 milijuna eura. Planira se i modernizacija radarskog sustava FPS 117 i nadogradnja borbenog komunikacijskog sustava HRZ-a, što je također važan projekt.

Izješće NATO-a

Inače, krajem ožujka objavljeno izvješće NATO-a kaže da je Hrvatska u 2022. za obranu izdvojila 1,91 posto svojeg BDP-a, tek nešto ispod proklamiranog cilja od dva posto, što nas po tom kriteriju svrstava na osmo mjesto po postotku izdvajanja u čitavom savezu. Ispred nas su po tom kriteriju tek Grčka, SAD, Litva, Poljska, Velika Britanija, Estonija, Letonija, a iza Hrvatske su i daleko razvijenije ekonomije poput Francuske, Njemačke, Kanade, Turske... Naravno, taj je postotak toliki i zbog obnove HRZ-a, odnosno nabave borbenih zrakoplova Rafale, jer smo 2021. uplatili avans, a lani počeli s otplatom u rata. Rabljeni zrakoplovi Rafale ukupno će nas stajati 1,219 milijardi eura. Ako ne "ulete" još neki, nepredviđeni troškovi. Prvih osam aviona naši bi piloti trebali preuzeti do kraja godine, u Hrvatsku će ih dovesti početkom iduće (netko će primijetiti, taman pred prvi izlazak na birališta u superizbornoj 2024.). Još četiri moćne letjelice stići će u Lijepu našu 2025. godine. Do povijesnog aranžmana s Francuzima (nakon kojega će MiG-21 napokon u rashod ili u muzeje, gdje im je već neko vrijeme zapravo i mjesto!) u prosjeku smo za obranu izdvajali oko 800 milijuna eura godišnje. Proračun MORH-a za ovu godinu iznosi 1,037 milijardi eura, ili 32,6 milijuna eura više nego u 2022. Za modernizaciju HV-a predviđena su 452 milijuna eura. Po zacrtanom, dogodine bismo za modernizaciju trebali izdvojiti još više –

482 milijuna eura... Inače, projekcije proračunskog plana za MORH u 2024. iznose 1,081 milijardu eura, a za 2025. godinu 1,089 milijardi eura. Ali nije Hrvatska jedina koja se naoružava u ovom dijelu Europe. Ozbiljno se naoružava – i već spomenuta Srbija! To potvrđuje i uvid u podatke SIPRI-ja, Stockholmskog međunarodnog instituta za mirovna istraživanja. Srbi su, tako, već riješili pitanje protuzračne obrane. Odlučili su se za sustave Pancir-S1. Kupili su i sustave Mistral, a od Kineza sustav HQ-22 s pripadajućim raketama.

Rat? Kakav rat?

Kad je riječ o borbenim avionima, u posljednjih pet godina nabavili su 14 borbenih zrakoplova tipa MiG 29 (šest iz Rusije i osam iz Bjelorusije), koji se još uvijek smatraju vrlo dobrim čuvarima neba. Iz Rusije su nabavili i helikoptere Mi-35M te Mi-8. Od Njemačke su kupili 14 helikoptera Eurocopter EC-145. I dok Hrvatska, primjerice, trenutno niti ne pomišlja na nabavu novih tenkova (zato se i "krpamo" s Bradleyjima!), Srbija ih je kupila 30. U pitanju su tenkovi T-72... Srbija također povećava izdvajanje za vojsku, a već neko vrijeme glasno razmišlja i o kupnji zrakoplova Rafale, ostvareni su i prvi kontakti s Francuzima, iako ostaje otvoreno pitanje hoće li takav aranžman proći, zbog geostrateških razloga. Hoće li jedina od glavnih uzdanica EU-a pristati na takav posao sa zemljom koja se nije jasno, uvođenjem sankcija, distancirala od agresivne ruske politike? I dok se HV obnavlja i modernizira isključivo vojnom opremom zapadne proizvodnje, odbacujući dotrajale resurse nasliedene iz JNA, što je i shvatljivo s obzirom na preuzimanje NATO-ovih standarda, Srbija "šara" i kombinirano kupuje zapadnu i istočnu vojnu tehniku, u skladu s vanjskopolitičkom agendom predsjednika **Aleksandra Vučića**, koji se zaklinje u europske integracije, ali ne želi odustati od prakse sjedenja na dvije stolice, tj. od koketiranja s Kinom i pogotovo Rusijom. Pa dokle ide! Nego, tko je spomenuo bilo kakve pripreme za rat? Ma koji rat. Bože sačuvaj! To se u suvremenoj terminologiji kaže – odvratanje. I, naravno, zaštita državnih granica. Uostalom, spomenute brojke pravi su sitniš kad se pogleda troškovnik nekih drugih vojski, pa i nekima koje su također prošlu tranziciju sličnu onoj koju prolazi i HV. Evo, primjerice, Česi. Oni, među ostalim, uvelike razrađuju opcije nabave najmodernijih njemačkih tenkova, Leopard 2A7+, dogovorili su nabavu višenamjenskih helikoptera UH-1Y Venom i četiri borbenih helikoptera AH-1Z Viper koje kombiniraju i američki marinci. S Amerikancima mješecima pregovaraju i o želji zvanj 24 višenamjenska borbenih aviona F-35A Lightning II. Česi trenutno koriste eskadrilu koju čini 14 aviona JAS 39 Gripen C/D koji su na operativnom leasingu iz švedskog Saaba koji istječe za koju godinu, i odlučili su se za iskorak prema borbenim avionima pete generacije... Reklo bi se, ako želite živjeti u svijetu bez ratova, pripremajte se za njih. Pardon, ne za ratove, za odvratanje.

PRAVIMO OPASAN PRESEDAN

Ivica Relković, savjetnik stranke Centar

Da sada svakom našem načelniku, gradonačelniku, županu, ministru, pa i premijeru, počnu dolaziti kojekakve kazne za pogreške prethodnika, u kakvoj bismo mi pravnoj sigurnosti živjeli?

GORAN MEHEK/CROPIX

MARINA KARLOVIĆ-SABOLIĆ

Intervju s **Ivicom Relkovićem**, poznatim analitičarem i savjetnikom **Puljkove** stranke Centar, počinjemo pitanjem o **Bojanu Ivoševiću**. Zamjenik splitskoga gradonačelnika prošloga se tjedna tijekom štrajka radnika "Čistoće" našao u središtu pozornosti. Prvo je "odšetao" vođu štrajka, a onda održao lekciju okupljenim novinarima o tome kako bi o toj sceni trebali izvještavati. Pitamo Relkovića postaje li Ivošević uteg Ivici Puljku.

- Bez obzira na to što bismo svi mi htjeli da netko drugi bude savršen, to se nikad neće dogoditi. Zato je ključno pitanje kolika je čija nesavršenost. Nesavršenost Bojana Ivoševića benigna je za interese grada Splita, a ja bih svakako volio da do kraja mandata u komunikaciji s novinarima dođe do razine potpunog uvažavanja čeg razumijevanja što je čiji posao. Međutim, u njegovim postupcima, pa i onim nepotrebnima, nema licemjerja i nema rada na štetu Splita. Manji je za hrvatsko društvo problem poneki nagli aktivistički refleks Bojana Ivoševića od, recimo, licemjerne šutnje **Andre Krstulovića Opare** i **Mirne Veže**, dok za njihove propuste i razdoblja vlasti netko podmuklo ispisuje goleme osobne kazne Ivici Puljku. Zbog ovog drugog, a ne onog prvog, Hrvatska je na koruptivnom i moralnom dnu Europske unije.

Relkovića, jasno je već na pr-

vu, više od Ivoševića brine jedna druga tema. Ona s kaznama Državnog inspektorata splitskom gradonačelniku. Ne želi, kaže, govoriti o Puljku, jer mu je savjetnik pa će ispasti da je subjektivan. Niti, upozorava Relković, ovu situaciju želi svoditi samo na pravno pitanje.

Princip (dis)kontinuiteta

- Ovo je jedno od temeljnih pitanja funkcioniranja demokracije i po sebi duboko je političko, a ne nekakvo procesno pravno pitanje. Demokratski politički sustav u kojem se nalazimo funkcionira istodobno na principu kontinuiteta i diskontinuiteta. Institucije imaju kontinuitet, na primjer Grad Zagreb ima kontinuitet, zato ugovori koje je potpisao pokojni gradonačelnik **Bandić**, ako nisu istekli, i dalje vrijede. S druge strane obnašatelji vlasti u demokraciji počivaju na diskontinuitetu, s ograničenim mandatom. I odgovaraju samo za svoj mandat. Bez tog poželjnog diskontinuiteta nema prave demokracije. A da bi diskontinuitet vlasti bio smislen, nitko u demokraciji ne može osobno odgovarati za prijestupe ili pogreške prethodnika.

Državni inspektorat, kojemu je na čelu zagrebački HDZ-ovac Andrija Mikulić, Puljku je dva puta "zalijepio" kaznu od 100 tisuća kuna zbog cijevi postavljenih uz Vilu Dalmaciju. Puljak je prilikom iskoristio da HDZ optuži za politički obračun. Čini mi se da je tu rezultat 1:1...

- Rezultat nije 1:1, nego je na rubu skandaloznog poraza demokracije u Hrvatskoj.

Zašto to mislite?

- Primopredajni akt je svetinja, biblija demokracije i niti jedna institucija nije iznad njega, a najmanje neka represivna. Zato je ovim kaznama isporučena osobno Ivici Puljku pogažen Ustav u svojoj biti. Pogažen je smisao vladavine prava, od-

nosno pravne države.

Puljak na sudu može srušiti rješenje Inspektorata...

- To znači da kao država upadamo u konačnu zamku.

Zašto?

- Pravna sigurnost u ovakvim slučajevima ne počiva na mogućnosti da se obranim, nego na nemogućnosti da budem uopće sudski iscrpljivan za nešto za što i ne smijem biti procesuiran. Pravna nesigurnost je na ovakav način dobivati kaznu za kaznom, plaćati ih, a onda se u dugogodišnjim procesima boriti za neki budući pravorijek u svoju korist i povrat sredstava koje sam bio prisiljen platiti. Pravo na obranu u ovom slučaju nije lijek koji nam daje pravnu sigurnost jer obrana ne mora biti ni brza ni uspješna.

Slažem se, no drugog rješenja nema. Ili ga barem ne vidimo.

- Da sada svakom našem načelniku, gradonačelniku, županu, ministru, pa i premijeru, počnu dolaziti kojekakve kazne za pogreške prethodnika, u kakvoj bismo mi pravnoj sigurnosti živjeli? Da Ivica Puljak dobije deset kazni po 100 tisuća kuna za predmete iz vremena svojih prethodnika, a dvije je već dobio i prijeto treća od 120 tisuća kuna, pa osobno bankrotira i izgubi obiteljsku imovinu, i svoju i svoje djece, što njemu znači pobjeda za deset godina u osam od deset predmeta? Da bi država bila pravna, neke stvari ne smiju ni postojati kao opcija. A prva od njih je osobna odgovornost aktualnog nositelja vlasti za djela njegovih prethodnika. Kao odgovorna osoba on može odgovarati samo za razdoblje trenutnog obnašanja vlasti, a niti za jedno prethodno razdoblje.

Što mislite onda da bi se u ovom slučaju trebalo napraviti?

- Rješenja inspektorata koja je dobio Ivica Puljak moraju biti povučena kao nepostojeća,

a ne oborena na sudu. Ili u suprotnom ulazimo u presedan -sku Pandorinu kutiju iz koje će nam iskočiti sve nemani pravne nesigurnosti koju možemo zamisliti. Ako se **Andrej Plenković** kojim slučajem još nije imao vremena fokusirati na ovaj problem, sad je krajnje vrijeme jer ovo nije predmet iz domene **Andrije Mikulića**. Ovo je predmet kojim Hrvatska ne postaje banana-država, nego država kore od banane. Država u kojoj je moguće kore od banane podmetnuti političkom protivniku pod izgovorom ovog ili onog procesa koji mu je ostavio njegov prethodnik. A ovdje je paradoks još veći.

Zbog čega?

- Zato što je Ivici Puljku prethodnica bila Vladina povjerenica, dakle povjerenica Vlade Andreja Plenkovića. Pa je sa svim ispravno reći da je Andrej Plenković odgovorniji za ovaj slučaj negoli Ivica Puljak jer on je bio nadređen privremenoj povjerenici koja je u primopredajnom zapisniku napisala da je slučaj riješen. I s tim i bez toga Andrej Plenković je jedini izravno odgovoran za daljnji rasplet ovog bizarnog slučaja. Žao mi je samo zbog nevjerojatne šutnje akademske zajednice koja je u sva-

Milanović zauzima poziciju 'lažne devetke', kako se to u nogometu kaže, ali čak ni takav ne igra na sljedećoj utakmici, pa će njegov učinak na parlamentarnim izborima izostati

koj ozbiljnoj demokraciji prvi branik protiv ovakvih opasnih presedana.

Prof. dr. Ivan Rimac javno je rekao da je riječ o pravoj i pravnoj besmislici...

- Njegovu izjavu pozdravljam. Volio bih čuti raspravu politologa, filozofa, upravnih i ustavnih stručnjaka o ovom potezu birokratskog besmisla koji prijete postati opasan presedan za ionako krhke demokratske standarde u Hrvatskoj.

Vidjet ćemo kako će ovaj slučaj završiti. Nego recite mi nešto drugo. Puljak u Splitu i Tomislav Tomašević u Zagrebu bili su velike zvijezde prošlih lokalnih izbora. Može li danas, dvije godine poslije, ta osovina ugroziti političku dominaciju Andreja Plenkovića?

- Da bi se ugrozila ta dominacija, nije potrebno ni Tomaševića ni Puljka promatrati kao međusobno uvjetovanu osovinu. Politički procesi nisu tumačivi samo racionalnim elementima. Da je tako, nikad se ne bi dogodilo da Most odjednom nastane i osvoji 19 mandata. Politički procesi prolaze kroz užasno spore, a onda odjednom nezamislivo brze faze da pitanje političke dominacije Plenkovića koja se sad čini nedodirljivom za samo nekoliko mjeseci može biti nadvladana.

Slab ili jak Centar

Tko to može nadvladati? Centar je danas na dva ili tri posto potpore, Možemo je u gotovo pa slobodnom padu...

- Rejting u vremenu kad nema izbora ne odražava stvarnu snagu, nego zatečene i poprilično zamrznute odnose koje početak kampanje odmrazava. Ključno je biti spreman na to odmrazavanje zatečenog stanja. Kad birači vide tko se sve nudi i u kojim ulogama, onda kreće mijesanje karata i pravi trend rejtinga. Tada je bitno pokazati snagu.

SDP i Možemo razgovaraju o koaliciji, Damir Vandelić u kontaktu je s nezavisnim gradonačelnicima i načelnicima koje predvodi šibensko-kninski župan Marko Jelić. Centar je za sada sam. Puljak ide nekim svojim putem?

- Stranka Centar u ovom trenutku procjenjuje da je ovo vrijeme važnije za vlastito profiliranje nego za bilo kakve druge prioritete kad izbora još nema na vidiku. Kad se oni nazru na horizontu, bolje je i za stranku Centar, a i za eventualne predizborne ili postizborne partnere, da bude snažna sama kao takva, da sama donese vlastiti maksimum u neko buduće moguće udruživanje. Što bilo kojem partneru vrijedi slab Centar danas u koaliciji u odnosu na jak Centar sutra u nekoj mogućoj novoj vladi? **Znači li to da ste koaliciju prekrizili?**

- Logičnost koalicija određuje se na temelju procjene sinergijskog dodatnog učinka u odnosu na pojedinačne rezultate potencijalnih partnera, a sada ih nitko niti zna niti istražuje. Kad dođe vrijeme, a doći će, Centar će se svakako odlučiti za opciju koja daje najveći mogući učinak naspram HDZ-a.

Traži se, dakle, opcija koja može pobijediti HDZ. Pokušava li Centar s nizom konferencija "Opasnih ideja" napraviti reprizu Mosta iz 2015. godine?

- Nemoguće je, pa i nepotrebno reprizirati bilo što. Centar je potpuno drukčije politički pozicioniran od Mosta 2015. godine. Tada smo imali dva snažna bloka, pa se tražio traži kao "king maker". Sada je odnos između HDZ-a i SDP-a toliko u korist HDZ-a da se traži potpuno drukčija uloga nekog tko nije SDP. Centar se za takvu ulogu želi maksimalno pripremiti. Time, među ostalim, i služe konferencije pod nazivom "Opasne ideje". Mogu najaviti da će se

Rejting u vremenu kad nema izbora ne odražava stvarnu snagu, nego zatečene i poprilično zamrznute odnose koje početak kampanje odmrzava

sljedeća konferencija, "Opasne ideje 3", održati upravo u Splitu 22. travnja.

Sad će i Splitsani i Splitsanke imati priliku uživo čuti kako bi trebalo urediti Lijepu našu. Što će po vašoj ocjeni biti glavna tema idućih parlamentarnih izbora?

- Bit će samo jedna glavna tema: hoće li se nastaviti kontinuitet vladajućeg HDZ-a ili će doći do njegova pada i smjene vlasti. Ivi u medijima zapravo pripremate okvir samo za to pitanje. Sve pojedine teme, među kojima je na najvišem mjestu pitanje korupcije, bit će u službi te dvojbe. **A tko može pobijediti HDZ? SDP?**

- Gotovo nitko realan u Hrvatskoj na tako pojednostavljeno pitanje neće odgovoriti s "da". Ali ako to pitanje sadrži i varijantu "može li SDP biti dio neke pobjedničke alternative HDZ-u", onda je odgovor "može". Ali ne više u ulozi kakvu je imao 2000. niti 2011. godine. Za taj treći scenarij pobjede nad HDZ-om, važniji nego u prva dva slučaja, jesu potezi i kapaciteti ostalih aktera. Čak i HDZ na određeni način radina tome, kao i u Splitu dvaput. A radi i Andrej Plenković usprkos tome što sve ankete još uvijek pokazuju da nema ravnopravnog protukandidata među izazivačima. I notorne kazne Ivici Puljku, koje su bezobrazan udar na njega osobno, utječu i utjecat će na HDZ i Andreja Plenkovića.

Traženje protuteže

Sprema li se predsjednik Republike na parlamentarnim izborima zaigrati ulogu lidera oporbe?

- Da biste bili parlamentarno korisni lider oporbe, trebate biti na listi parlamentarnih izbora, a ne na Pantovčaku. **Zoran Milanović** zauzima poziciju "lažne devetke", kako se to u nogometu kaže, ali čak ni takav ne igra na toj sljedećoj utakmici, pa će njegov učinak na tim izborima izostati. Nema tog načina da jaki Milanović automatski prenese kao lider svoj birački miraz u ruke nekog slabog zamjenskog lidera s liste, ma koliko se takav lider pozivao na Milanovića.

Ima li Milanović u idućoj superizbornoj godini šanse za reizbor?

- Da, ako na parlamentarnim izborima pobijede Andrej Plenković i HDZ. Tada će birači i dalje u njemu tražiti jedinu preostalu protutežu Vladi. Ako pak pobijedi SDP u nekoj od mogućih kombinacija, pitam se hoće li birači iz istog razloga tražiti protutežu s druge strane. Osim ako on percipira već ne bude ta druga strana. Ako se na parlamentarnim izborima dogodi neki treći scenarij, u što bi se danas malo tko kladilo, tada je moguće da u Hrvatskoj ni Andrej Plenković ni Zoran Milanović ne budu na sadašnjim pozicijama. Neodlučni su druga opcija po rejtingu u ovom trenutku. Pitanje je samo jesu li homogenizirani ili raspršeni u svojim neodlučnim željama. A to će pokazati kampanja o kojoj smo govorili, kad dođe u svoje stvarno, a ne fiktivno vrijeme.

RAZOTKRIVENO 'PUMPANJE RATA'

O dokumentima američke vlade koji 'nemaju što raditi u javnosti'

Informacije iz dokumenata za koje Pentagon kaže da 'sadrže osjetljiv i visoko povjerljiv materijal' pokazuju da je američka vlada javnost namjerno dovela u zabludu o proxy ratu koji se vodi u njihovo ime

Zbog curenja povjerljivih dokumenata uhićen je Jack Taxeira (21), iz Zračne nacionalne garde AFP

MARIN PRVAN

N

je nekoliko timova specijalaca, pojačanih helikopterskom pratnjom, dok je ovaj doručkovao na terasi svog doma u Massachusettsu. Uskoro se otkrilo da je dotični "ljubitelj oružja" te kako je objavio jedan rasistički meme; što, eto, ipak nije promijenilo sramotne činjenice iz spisa koje je objavio. A da stvar bude još grotesknija pobrinuli su se novinari NY Timesa i Bellingcata koji su pomogli tajnim službama u istrazi o počinitelju i tako unaprijedili vladinu sposobnost skrivanja vrijednih informacija od javnosti. Svakako, i sam pogled na dokumente objašnjava zašto američka vlada obeshrabruje građane kojima služi da ih čitaju; jer sadrže informacije koje pokazuju da je javnost namjerno dovedena u zabludu o proxy ratu koji se vodi u njihovo ime.

'Ometanje napretka'

Bidenova administracija, još od početka sukoba, odbija bilo kakvu ideju pregovora s Rusijom tvrdeći da je "najbolji način da se ubrzaju izgledi za stvarnu diplomaciju nastaviti naginjati bojno polje u korist Ukrajine", kao što je prošli mjesec objasnio državni tajnik **Antony Blinken**. Pritom se, jasno, referira na očekivanu ukrajinsku protuofenzivu, bez koje nema smisla govoriti o "naginjaju polja". Ipak, u prokurjelim materijalima američki obavještajni dužnosnici priznaju da izmoždene ukrajinske trupe vjerojatno "neće uspjeti" ostvariti cilj preuzimanja teritorija koje kontrolira Rusija. Snažna ruska protuzračna obrana, navodi se, zajedno s "trajnim ukrajinskim

nedostacima u obuci i opskrbi streljivom", kao "nedostacima u stvaranju snaga i održivosti", najvjerojatnije će "ometati napredak i povećati žrtve". Prema Washington Postu, odvojeno izvješće Nacionalnog obavještajnog vijeća se slaže s ovakvom procjenom koja označava "značajno odstupanje od izjava Bidenove administracije o vitalnosti ukrajinske vojske" te će "ohrabriti kritičare koji smatraju da bi SAD i NATO trebali učiniti više kako bi pogurali dogovorno rješenje sukoba". Nadalje, uočeno je kako je Pentagon javno nudio sasvim različite brojke o žrtvama od onoga što je bilo utvrđeno u internim spisima. Naime, poznato je kako zapadni dužnosnici tvrde da je više od 200.000 Rusa ranjeno ili ubijeno, što je po njima dvostruko više od ukrajinskih brojki. Među podacima koji nude stvarno stanje stvari situacija je obrnuta, i to duplo. Tako se prema jednom izvratku procjenjuje da je omjer ukrajinskih i ruskih gubitaka 4:1: za Rusiju, pri čemu je ubijeno 71.500 Ukrajinaca i 17.500 Rusa. A ovo stanje se, izgleda, sve manje može skrivati i u (pro)američkim medijima. "Ukrajina treba više vojnika - i to brzo!... Kijev se priprema za neminovan napad na ruske okupacijske snage, i dok Ukrajina ne objavljuje svoje gubitke, zapovjednici na terenu opisali su velike gubitke", izvještava WP. No, ukrajinski portali, poput The new voice of Ukraine, i dalje ne pozustaju u pokušajima podizanja morala. Tako navode da se Rusi, "zabrinuti dugo očekivanom ukrajinskom proljetnom

protuofenzivom", predaju u rekordnom broju, kontaktirajući ukrajinski hotline broj projekta "Želim živjeti", koji omogućuje dobrovoljnu predaju. Ove procjene stanja na terenu u Ukrajini pružaju novu potvrdu da je Washington raspirivao rat u Ukrajini, unatoč saznanjima o besperspektivnosti daljnje borbe. Štoviše, Bijela kuća je iskazala toliku predanost odbacivanju diplomacije da se čak otvoreno usprotivila pozivima Kine na prekid vatre. "Ono što se na prvi pogled čini privlačnim - tko ne bi želio da oružje šuti - također može biti vrlo cinična zamka oko koje moramo biti vrlo, vrlo oprezni", upozorio je tada Blinken.

Mir nije na popisu želja

Ali ne dijele svi Blinkenovu suzdržanost. "Malo sam zbunjeno zašto je diplomatska ruka SAD-a jedan od najmanje zainteresiranih dijelova vlade za diplomaciju", iščuđava se bivši dužnosnik Obamine administracije **Jeremy Shapiro**. Međutim kada ministar obrane obznani da je jedan od ciljeva ukrajinskog sukoba "oslabiti Rusiju", a utjecajni senator iskaže oduševljenje "borbom do zadnjeg" Ukrajinca, onda sve postaje jasno: mir nije na listi želja američkog establišmenta. I dok zapadni narativ inzistira na tome da Rusija nije ozbiljna u iskazivanju želje za diplomacijom, NY Times javlja drugačije. "Procurjeli dokumenti Pentagona govore da je, prema američkim obavještajnim službama, rusko ministarstvo vanjskih poslova podržalo plan (brazilske predsjednika) Lule da

osnuje klub navodno nepristranih posrednika za rješavanje rata u Ukrajini", piše list, ističući da ipak SAD i Ukrajina "brazilski plan smatraju nategnutim". Doduše, pozicija **Volodimira Zelenskog** je donekle i razumljiva. Njemu već godinama ekstremna desnica, duboko ukorijenjena u nacionalne sigurnosne strukture, prijeti oduzimanjem života ako sklopi mir s Rusijom. Ili, kako je **Oleksij Danilov**, tajnik Ukrajinskog vijeća za nacionalnu sigurnost i obranu, objasnio ovih dana, prihvaćanje pregovora s Moskvom bio bi čin "političkog samoubojstva" i rezultirao bi "političkim ubojstvom našeg predsjednika". Ipak, piromani iz američke prijestolnice nemaju još puno vremena i prostora za svoja ratna huškanja. Bijela kuća, objavio je NY Times, "zabrinuta" je promatrala ankete koje "pokazuju da javna potpora naoružavanju Ukrajinaca omeškava", usred "rastućeg zamora poreznih obveznika otpremom desetaka milijardi dolara u inozemstvo", što "može potkopati ratni napor prije nego što Moskva bude poražena." Nažalost, unatoč svim procjenama o nadolazećem krah ukrajinskog društva, nema realnih naznaka promjene kursa zapadnjačke agende. U obraćanju novinarima ovoga tjedna, šef Pentagona **Lloyd Austin** je poručio da Ukrajina "osjeća da je u prilično dobroj poziciji", zbog čega će SAD "ostati usredotočen na nastavak stvaranja sposobnosti sigurnosne pomoći kako bi mogli nastaviti biti uspješni". Do posljednjeg Ukrajinca.

ROBERT KENNEDY JR.: AMERIKA BACA BOMBE I RAZARA, A KINA GRADI!

Član slavne političke dinastije ušao u utrku za Bijelu kuću

'Kina je istisnula američko carstvo vješto projicirajući ekonomsku moć. U prošlom desetljeću naša je zemlja potrošila bilijune na bombardiranje cesta, luka, mostova i aerodroma. Kina je potrošila isto toliko na gradnju u svim zemljama u razvoju', poručuje novopečeni kandidat Demokratske stranke za predsjednika SAD-a

DAMIR PILIĆ

K

ad je imao devet godina, ubijen mu je stric John, tadašnji predsjednik SAD-a. Kad je napunio 14, ubijen mu je otac Robert – po kojem je i dobio ime – tadašnji senator i vodeći kandidat Demokratske stranke za predsjedničku nominaciju. Stoga su nekidan, kad se u dobi od 69 godina i sâm kandidirao za predsjednika Amerike, mnogi pomislili isto: hoće li i Robert Kennedy Jr. proći kao otac i stric?

Svoju kandidaturu za demokratskog kandidata za predsjednika SAD-a Kennedy je Saveznoj izbornoj komisiji službeno podnio 5. travnja, ali namjeru da uđe u Bijelu kuću ovaj dugogodišnji odvjetnik za zaštitu okoliša najavio je već

prošlog mjeseca, kada je preko Twittera pozvao pristaše da mu pomognu odlučiti hoće li izazvati Bidena:

“Ako se čini da mogu prikupiti novac i mobilizirati dovoljno ljudi za pobjedu, uključit ću se u utrku. Ako se kandidiram, moj glavni prioritet bit će zaustavljanje korupcijske sprege između državne i korporativne moći koja je uništila našu ekonomiju, razorila srednju klasu, zagadila naše krajolike i vode, otrovala našu djecu i otela nam naše vrijednosti i slobode. Zajedno možemo obnoviti američku demokraciju”, napisao je tada sin ubijenog predsjedničkog kandidata i nećak ubijenog predsjednika SAD-a.

Izdanak najpoznatije američke političke dinastije, Robert Kennedy Jr. zasigurno će u kampanji moći računati na slavu svog prezimena i sentimente koje milijuni Amerikanaca i danas gaje prema njegovom ubijenom stricu (a i prema ocu, nesuđenom nasljedniku starijeg brata u Bijeloj kući), koji je još za života postao simbol progresivne Amerike, pr-

venstveno po svojoj podršci pokretu za građanska prava Afroamerikanaca i protivljenju ratu u Vijetnamu. Međutim, što se progresivnosti njegova nećaka tiče, postoji jedno “ali”.

'Kršenje Prvog amandmana'

Ne znamo kako bi ubijena braća Kennedy reagirala da se pandemija COVID-19 dogodila u njihovo doba, ali znamo kako im je reagirao potomak, novopečeni predsjednički kandidat: on se usprotivio vodećem američkom epidemiologu dr. Anthonyju Fauciju i njegovoj kampanji cijepljenja, tvrdeći da Faucijevi motivi nisu dobrobit i zdravlje američkih građana, nego profitni interesi farmaceutskih korporacija. Zbog takvih je stavova, među ostalim, na nekim društvenim mrežama suspendiran kao “širitelj antivakcerske propagande” i “teoretičar zavjera”.

Kennedy je odgovorio u ožujku ove godine podizanjem kolektivne tužbe protiv Bidena, Faucija i desetaka drugih dužnosnika i agencija američke administracije zbog njihove

uloge u kršenju Prvog amandmana, odnosno u “prisiljavanju platformi društvenih medija da cenzuriraju kritičare cijepljenja”.

Konkretno, Kennedy u tužbi tvrdi da je američka vlada prisilila Facebook, Twitter i Google da na svojim platformama “cenzuriraju ustavom zaštićen govor”, natjeravši te tvrtke da “zataškavaju činjenice” koje vlada ne želi da javnost čuje.

Kako bilo, činjenica je da je skepticizam prema cjepivima protiv COVID-19 u Americi bio raširen među članovima i simpatizerima Republikanske stranke, dok je među glasačima Demokratske stranke bio zamjetno manji. Stoga bi Kennedyju ovi stavovi na stranačkim predizborama mogli više štetiti nego koristiti.

No to je tek dio Kennedyjevih stavova kojima se on otvoreno suprotstavlja politikama obiju velikih američkih stranaka. Među ostalim, javno je govorio i protiv nauma američkih Federalnih rezervi (FED) o uvođenju digitalne

Knjiga Roberta Kennedyja 'The Real Anthony Fauci'

AFP

Kennedy: Rat u Ukrajini konačni je kolaps kratkotrajnog 'Američkog stoljeća' Neokona. Neokonski projekti u Iraku i Ukrajini koštali su 8,1 bilijuna USD, osiromašili našu srednju klasu, izvrnuli ruglu američku vojnu moć i moralni autoritet, gurnuli Kinu i Rusiju u nepobjedivi savez, uništili dolar kao globalnu valutu, koštali milijune života i nisu učinili ništa za razvoj demokracije AFP

NIZ TRAGIČNIH I NASILNIH SMRTI

Obitelj kojoj nije lako pripadati

Članove obitelji Kennedy već generacijama pogađa zla kob u vidu tragičnih i nasilnih smrti. Sve je počelo još prije 80 godina, kada je 12. kolovoza 1944. u eksploziji vojnog aviona iznad Velike Britanije poginuo 29-godišnji Joseph Kennedy Jr., najstariji brat budućeg američkog predsjednika. Četiri godine kasnije, 13. svibnja 1948., u avionskoj nesreći u Francuskoj pogiba i njihova 28-godišnja sestra Kathleen Kennedy Cavendish. U novoj avionskoj nesreći, ovaj put u Oklahomi, godine 1955. ginu Ann i George Skakel, roditelji Ethel Kennedy, supruge budućeg predsjedničkog kandidata Roberta Kennedyja. Devetog kolovoza 1963., dva dana nakon što je prerano rođen, preminuo je Patrick Bouvier Kennedy, sin tadašnjeg predsjednika SAD-a Johna Kennedyja, da bi tri mjeseca kasnije, 22. studenoga 1963., život izgubio i sâm 46-godišnji predsjednik Kennedy - u Dallasu ga je ubio bivši marinac Lee Harvey Oswald. Pet godina potom, 5. travnja 1968., ubijen je i Johnov mlađi brat, 42-godišnji senator i predsjednički kandidat Robert Kennedy - njega je u hotelu u Los Angelesu ubio Palestinac Sirhan Sirhan, navodno zbog Kennedyjeve podrške Izraelu. Robertov sin David Kennedy pronađen je mrtav 25. travnja 1984., u svojoj 29. godini, nakon što se predozirao drogom.

Drugi Robertov sin, Michael LeMoyn Kennedy, poginuo je u skijaškoj nesreći 31. prosinca 1997., napunivši 39 godina. Dvije godine potom, 16. srpnja 1999., u još jednoj avionskoj nesreći gine 38-godišnji sin ubijenog predsjednika John F. Kennedy Jr., a s njim je poginula i supruga Caroline i njezina sestra. Među žrtvama "prokletstva Kennedyjevih" našla se i Mary Richardson Kennedy, bivša supruga aktualnog predsjedničkog kandidata Roberta Kennedyja Jr., koja je u svibnju 2012. počinila samoubojstvo. Prvog kolovoza 2019. od predoziranja je umrla 22-godišnja Saoirse Roisin Kennedy Hill, unuka ubijenog predsjedničkog kandidata Roberta F. Kennedyja. Zasad posljednja tragedija dogodila se 2. travnja 2020., kada su se u zaljevu Chesapeake na istoku SAD-a utopili 40-godišnja Maeve Kennedy McKean - još jedna Robertova unuka - i njezin osmogodišnji sin Gideon. Dakle, "knjiga mrtvih" aktualnog predsjedničkog kandidata Roberta Kennedyja Jr. izgleda ovako: otac i stric ubijeni u atentatima; najstariji stric poginuo u avionskoj nesreći prije njegova rođenja; djed i baka poginuli u avionskoj nesreći kad je imao godinu dana; jedan brat umro od predoziranja, a drugi u skijaškoj nesreći; jedna nećakinja također umrla od predoziranja, druga se utopila, a bivša žena se ubila. Nije lako biti Kennedy.

Američki predsjednik John F. Kennedy snimljen 1962. godine AFP

valute. Također, optužio je CIA-u za prikrivanje materijala i izvještaja vezanih za ubojstvo njegova strica Johna Kennedyja 1963. godine. Uz to, pozvao je na oslobađanje osnivača WikiLeaksa **Juliana Assangea**, kojem prijete izručenje iz Britanije u SAD, gdje ga može čekati i smrtna kazna ili doživotna robija. "Nema Amerike bez slobodnog tiska. Nema slobodnog tiska bez slobodnog Juliana Assangea", rekao je nedavno Kennedy.

Slom u Ukrajini

Ipak, ono što Kennedyja najviše razlikuje od većine političara iz obje glavne stranke SAD-a jest njegov kritički pogled na američki imperijalizam, odnosno na vladajuću neokonzervativnu (neokonsku) frakciju američke vanjske politike i njihov vojni intervencionizam kojim SAD svrgava nepoćudne vlade širom svijeta i nasilno nameće svoju hegemoniju, ostavljajući iza sebe razorene zemlje poput Afganistana, Iraka, Libije i Sirije (da spomenemo samo agresije iz

21. stoljeća). Baš u tjednu kad je predao predsjedničku kandidaturu Kennedy je kritizirao takvu politiku Washingtona, okrivivši je za gubitak američkog utjecaja na Bliskom istoku i jačanje konkurentnih sila - Kine i Irana: "Pad utjecaja SAD-a na Saudijsku Arabiju i novi savezi Kraljevstva s Kinom i Iranom bolni su simboli krajnjeg neuspjeha neokonske strategije održavanja američke globalne hegemonije agre-

Mirne duše može se reći da je vojno-industrijski kompleks SAD-a uspio podčiniti američku demokraciju svojim interesima, što svojim životima već desetljećima plaćaju milijuni građana širom svijeta

sivnim projekcijama vojne moći. Kina je istisnula Američko Carstvo vješto projicirajući, umjesto toga, ekonomsku moć. U prošlom desetljeću naša je zemlja potrošila bilijune na bombardiranje cesta, luka, mostova i aerodroma. Kina je potrošila isto toliko na gradnju u svim zemljama u razvoju", napisao je Kennedy na Twitteru. Štoviše, novopečeni predsjednički kandidat smatra da će upravo uplitanje SAD-a u Ukrajinu - koje traje najmanje od američkog sponzoriranja državnog udara na Majdanu 2014. godine - sa svim popratnim posljedicama, neugodnima po američku ekonomiju i moralni prestiž, označiti kraj te militarističke frakcije u Washingtonu:

"Rat u Ukrajini konačni je kolaps kratkotrajnog 'Američkog stoljeća' Neokona. Neokonski projekti u Iraku i Ukrajini koštali su 8,1 bilijuna USD, osiromašili našu srednju klasu, izvrnuli ruglu američku vojnu moć i moralni autoritet, gurnuli Kinu i Rusiju u nepobjedivi savez,

uništili dolar kao globalnu valutu, koštali milijune života i nisu učinili ništa za razvoj demokracije", poručio je Kennedy istom prilikom.

Žrtva Vijetnamskog rata

Ustajući protiv Neokona, Kennedy se zapravo suprotstavio najmoćnijim strukturama američke države - tamnošnjem vojno-industrijskom kompleksu. I to je točka Kennedyjeve agende u kojoj se njegova moguća sudbina najviše približava obrascu antičke tragedije. Jer upravo je sukob s vojno-industrijskim kompleksom najvjerojatnije bio razlog ubojstva njegova strica 1963. godine. Kažemo "najvjerojatnije", jer pravi uzrok i nalagodavac ubojstva Johna Kennedyja nikad nisu otkriveni. I danas se spominju brojne varijante i teorije, u kojima kao moguću naručitelji figuriraju najrazličitiji akteri - od CIA-e do KGB-a, od Fidela Castra do kubanske emigracije u Miamiju, od američke mafije do Države Izrael - ali najutemeljenijom se čini teorija da je Kennedyja glave

došlo protivljenje američkom ratu u Vijetnamu, čime se izravno sukobio s vojno-industrijskim kompleksom SAD-a koji je bio zainteresiran za eskalaciju rata. Među ostalim, i najozbiljniji filmski uradak o atentatu na Kennedyja, film "JFK" trostrukog "oskarovca" Olivera Stonea, počiva upravo na toj tezi.

Uostalom, Vijetnamski rat je doista i eskalirao tek nakon Kennedyjeva ubojstva, jer je njegov nasljednik Lyndon B. Johnson zauzeo o tom ratu dijametralno suprotne pozicije od Kennedyja, možda i zato što je vidio kako mu je prethodnik skončao.

Podsjetimo, sintagmu "vojno-industrijski kompleks" prvi put je spomenuo Kennedyjev prethodnik na mjestu predsjednika SAD-a, general Dwight Eisenhower, i to baš u oproštajnom predsjedničkom govoru od 17. siječnja 1961., kada je napuštao Bijelu kuću i dužnost predavao novoizabranom predsjedniku, tada 44-godišnjem Johnu Kennedyju. Tada ga gotovo nitko nije razumio, ali danas je puno jasnije da je Eisenhower tada izgovorio vizionarske riječi.

Eisenhowerovo upozorenje

Istaknuvši da je tijekom Drugog svjetskog rata i nakon njega SAD razvio golemu vojnu industriju, "na koju godišnje trošimo više od ukupne neto zarade svih američkih korporacija zajedno", Eisenhower je ukazao na opasnost koju "taj ogromni vojni establišment" može predstavljati za američku demokraciju, namećući se kao "sustav iz sjene" koji faktički vlada Amerikom uzimajući demokraciju kao paravan. "Shvaćamo imperativ i potrebu za tim razvojem. No, ne smijemo sebi dozvoliti da ne shvaćamo ogromne implikacije toga. U vijećima vlasti moramo biti na straži i oduprijeti se neovlaštenom preuzimanju utjecaja od strane vojno-industrijskog kompleksa, bilo da on to čini svjesno ili ne. Ne smijemo nikada dozvoliti da ta kombinacija ugrozi naše slobode i naše demokratske procese", rekao je Eisenhower.

Rekosmo, tada je malo tko shvatio o čemu Eisenhower govori, ali čini se da je shvatio njegov nasljednik Kennedy, koji je namodno imao planove da smanji ili ograniči izdatke za vojsku kako bi taj novac mogao preusmjeriti za socijalna davanja, što bi pokvarilo dobro uhodani biznis glavnih tvrtki za proizvodnju oružja i vojne opreme, koje zapravo čine taj vojno-industrijski kompleks.

Danas, 62 godine nakon Eisenhowerova dramatičnog upozorenja i 60 godina nakon Kennedyjeva ubojstva, prilično je jasno da je Eisenhower bio u pravu, odnosno da je američki vojno-industrijski kompleks jači nego ikada: samo u zadnjih 20 godina uspio je pokrenuti najmanje četiri rata (Afganistan, Irak, Libija, Sirija), a broj zemalja u kojima je aktivno uključen u sukobe - slanjem oružja i (li) na druge načine - još je veći: Jemen, Somalija, Niger, Pakistan, Ukrajina, Tajvan...

Ukratko, mirne duše možemo reći da je vojno-industrijski kompleks SAD-a uspio podčiniti američku demokraciju svojim interesima, što svojim životima već desetljećima plaćaju milijuni građani širom svijeta.

Nema Amerike bez slobodnog tiska. Nema slobodnog tiska bez slobodnog Juliana Assangea, rekao je nedavno Kennedy

Da bi se to postiglo, bilo je nužno ubiti Kennedyja. Njegova likvidacija pred TV kamerama odaslala je snažnu poruku koju su razumjeli svi kasniji američki predsjednici - nikad se više nijedan čelnik SAD-a nije usudio ustati protiv vojno-industrijskog kompleksa. Jer svi znaju kako je prošao John Kennedy.

'Kabala ratnih huškača'

U takvu situaciju sada dolazi njegov nećak Robert Kennedy Jr., koji i ne skriva svoju averziju prema tom moćnom vojno-industrijskom lobiju. Da stvar bude jasnija, u jednom intervjuu iz 2020. on je izjavio da od svih tadašnjih predsjedničkih kandidata Demokratske stranke favorizira **Tulsi Gabbard**, jer su njezini stavovi o vanjskoj politici najbliži njegovima.

Podsjetimo, Gabbard je godinama žestoko kritizirala vojne agresije SAD-a u inozemstvu - tvrdeći kako je od svih američkih ratova u zadnjih 80 godina opravdan bio samo Drugi svjetski rat - da bi lani u listopadu zbog toga i napustila Demokratsku stranku, postavši nezavisna zastupnica.

"Ne mogu više ostati u današnjoj Demokratskoj stranci. Sada je pod potpunom kontrolom elitističke kabale ratnih huškača...", objasnila je tada u vlastitom podcastu.

Polu godine kasnije Robert Kennedy Jr. objavljuje kako želi izboriti nominaciju te iste Demokratske stranke za predsjednika SAD-a. Tamošnji ratni huškači zacijelo neće biti oduševljeni njegovim antiratnim stavovima, ali možda je glasačko tijelo demokrata manje krvožedno od svoje neokonske vrhuške; ako ništa drugo, manje je vezano za vojno-industrijski kompleks SAD-a.

Novopečeni predsjednički kandidat ima još jednu komparativnu prednost u odnosu na ostale kandidate Demokratske stranke. Naime, u Kubanskoj krizi 1962. godine - jedinoj povijesnoj situaciji koja je po opasnosti od nuklearne eskalacije usporediva s aktualnim ukrajinskim ratom - možda i ključna figura koja je spriječila eskalaciju bio je njegov pokojni otac Robert Kennedy.

Kao glavni posrednik između bratove administracije i sovjetskog rukovodstva na čelu s tadašnjim vođom SSSR-a **Nikitom Hruščovim**, upravo je Robert Kennedy - kojeg su u obitelji od milja zvali "Bobby" - imao tajne sastanke s predstavnicima sovjetskih vlasti, na kojima je uspio dogovoriti deeskalaciju, na način da je SSSR uklonio svoje nuklearne rakete iz Kube, a SAD svoje nuklearne rakete iz Turske. Almani svjedoče da je po okončanju krize predsjednik John Kennedy poručio: "Hvala Bogu na Bobbyju."

Ako je naslijedio očevu mirotvornu umješnost, Robert Kennedy Jr. mogao bi biti čovjek koji će deeskalirati ukrajinski rat. Zlobnici tvrde da baš zato neće postati novi predsjednik SAD-a.

'ČETVRTA MAFIJA' - PRIGLUPA I OKRUTNA

**Raste mračna
slava talijanskog
'Foggianskog društva'**

Pozornost ne samo novinara, nego i filmskih producenata, mafia iz Foggie privukla je upravo nerazboritom okrutnošću. Talijanski ministar unutrašnjih poslova Matteo Piantedosi nedavno je ocijenio da je 'Società foggiana' po svojim metodama najbliže povijesnoj mafiji iz Corleonea, koja je naziv svoga zlosretnog mjesta rasula po svijetu

INOSLAV BEŠKER

F

oggiansko društvo (*Società foggiana*) naziv je prikladan za znanstvenu, književnu ili sličnu udruhu. Neutralan je, pitom, ali ga je, radi mimikrije, prisvojila divljačka, okrutna organizacija: lokalna mafija u Foggii, važnome kotarskom centru na visoravni u sjevernoj Apuliji, tridesetak kilometara od Jadranskog mora.

Okrstili su je i Četvrtom mafijom, što je pretjerana počast, jer je barem sedam preživjelih mafija u Italiji starijih, a uglavnom i jačih od *Foggianskog društva*. Pozornost ne samo novinara, nego i filmskih producenata, privukla je nerazboritom okrutnošću. Talijanski ministar unutrašnjih poslova Matteo Piantedosi, po zanimanju prefekt s više-decenijskim policijskim iskustvom, prošli je mjesec ocijenio da je *Foggiansko društvo* po svojim metodama najbliže povijesnoj mafiji iz Corleonea, koja je naziv svoga zlosretnog mjesta rasula po svijetu, pa i u američku literaturu i kinematografiju.

Upravo je pretjerana, spektakularna okrutnost, koju je tadašnji corleoneški bandit Salvatore "Totò" Riina priglupeo smatrao sastavnicom i atributom snage, ključno pridonijela propadanju moći lokalne i ukupne sicilijske mafijaške *Cose nostre*. Riininih oko 600 istraženih ubojstava – a među žrtvama su bili i tužioc Giovanni Falcone i Paolo Borsellino, pa prefekt general Carlo Alberto Dalla Chiesa – pri-

voljelo je državu na odlučnu akciju. Bernardo Provenzano, manje glup voda corleonske *Cose nostre*, prigovario je Riini da prevelika buka ugrožava tihu, podmuklu mafijašku ekonomiju, glavnu svrhu njezina postojanja. Pa je i taj "boss", priučeni opsesivni bibličist, pao državi u šape.

Glupi i lukavi virus

Razlika između glupog i lukavog virusa je jednostavna. Priglup virus ubije žrtvu i krepa zajedno s njom. Lukav virus, poput herpesa, crpi svoj životni elan iz žrtve, maltretira je, ali ne kobno, kako bi i sam preživio i uspješno se razmnožavao. Ista logika vrijedi i za organizirani kriminal: najuspješniji je kada ne diže buku i ne privlači pozornost, kada je kadar zaraziti državnu vlast – izvršnu, zakonodavnu, sudbenu – a po mogućnosti i bankarstvo, i novinstvo i sve što mu može bilo koristiti, bilo škoditi. Kada može sisati krv i limfu žrtvi. Ne treba to suviše obrazlagati čitateljima u Hrvatskoj. Dovoljno im je da se obazru, i tako godinama. U Foggii je Općinsko vijeće raspušteno 2021., odlukom prefekta, zbog infiltracije mafije, a načelnik je uzapčen pod optužbom za korupciju.

Italiji, rekosmo, ne manjka mafija. Na Siciliji su dvije: *Cosa nostra* i njezina smrtna neprijateljica *Stidda*. U Kalabriji je *Ndrangheta*, koja je iskoristila Riinino samouništavanje *Cose nostre* i probila se na prvo mjesto po ekonomskoj i vatrenoj snazi u Italiji, s uporištima ne samo ondje gdje su iseljenici iz Kalabrije (u Rimu, Milanu itd., u Njemačkoj, Belgiji...), nego i u Latinskoj Americi, kao najpouzdaniji partner tamošnjim narkokartelima. U Kampaniji dominira *Camorra*. U Apuliji je, s korijenima u Bariju, nikla *Sacra corona unita*, prvo kao franšiza *Cose nostre*, a

onda se osamostalila. Zašto je i kome bila potrebna još jedna mafija, s korijenima u Foggii? Naprosto zato što mafija ima egzistencijalnu potrebu kontrolirati teritorij, crpiti iz nje ga supstancu svog opstanka, ekonomsku i kadrovsku, inače je nosi vrag. U Venetu je postojala *Mala del Brenta*, u Rimu *Banda della Magliana*, ali nisu preživjele svoje vode (bili su to Felice Maniero, odnosno "Renatino" De Pedis), pa se nisu ni ukorijenile.

Kao i religijske organizacije (a mafije rado prisvajaju paralelne religijske rituale inicijacije i dedicije), i mafija ište svoje lukno i svoj novicijat među stanovnicima. Baš kao i političke stranke (ali u njih se lukno zove prirez i porez, doprinos, odnosno potpora, ili barem članarina, a novicijat je preimenovan u članstvo). S obzirom na svoj karakter, mafije – po obrascu nekadašnjih feudalnih vlasti, pa i preživjelih vladarskih obitelji – obnavljaju svoje redove obiteljskim vezama, kao najpouzdanijima: jedni su drugima taoci, ako pođe po zlu, ili podrška, kad ide glatko. Osnovna ćelija *Cose nostre* se, nimalo slučajno, zove *famiglia*, što nije nužno prevoditi. U *Ndrangheti* se zove *ndrina*, ali njezini članovi su, striktnije nego na Siciliji, bliska rodbina i svojta. Tako je organizirano i *Foggiansko društvo*, po obiteljima. Jer tko će kome, ako ne svoj svome? Neće, valjda, demokraci. Tipovi koji se "drže zakona kao pijan plota", nad čim se zgražao i Maršal.

Limfa mafije se zove: prihod i dobit. A dobit je – to zna svaka mafija – utoliko veća ukoliko su nameti manji. I tu je glavni uzrok povremenih sporova između države i njezinih mafija. Država hoće svoje poreze, prireze i doprinose, zajamčene zakonom, na raspolaganju onima koji je vode, od čega moraju zadovoljiti klijente-

I romski klanovi, i albanski, marokanski i nigerijski mafijaši obavljaju kriminalne akcije na nižoj razini, plaćajući svoj obol Talijanima; Rusi, Ukrajinci, Srbi, Hrvati također se bave kriminalom nižeg ranga, poput pljački i prevara, pazeći da se ne zamjere domaćima

Omiljeno je i odlaganje i recikliranje otpada, osobito najskupljega, dakle opasnoga. Dodatna zarada se postiže podvaljivanjem medicinskog, odnosno otrovnog otpada u obična odlagališta, ili naprosto 'u prirodu', jer je naplata golema, a trošak nikakav

lu i osigurati uvjete opstanka stanovnika, koje štiti, nipošto besplatno, jer je nemoguće ponovo šišati krepane ovce. Mafija pak izbjegava zakonske obaveze, a poglavito poreze, prireze i doprinose, jer tako ostaje više njoj, a i ona mora namiriti svoje klijente i osigurati opstanak stanovništva koje "štiti", nipošto besplatno. Sjetim se iskustva kolege koji je na Siciliji ručao u restoranu, ali ga je ugostitelj uljudno zamolio da kavu poslije objeda popije u baru preko puta, jer "se pazi" da svaki od njih ima svoj utržak.

Prostitucija, šverc, krađa

Mafije svoj porez ubiru reketom, tekući novac stječu kontrolom prostitucije (utoliko lakše ukoliko je država kriminalizira), švercom droge (gdje im država također pomaže prohibicijom, osim duhana i alkohola koji oporezuje sama), švercom oružja, ukradene robe itd. Ipak, prihodi od takva vulgarnog kriminala samo su prva stuba na ljestvici ilegalnog bogaćenja. Sljedeća stuba je "pranje" ilegalno stečena novca, a onda slijedi njegovo ulaganje u legalne poslove, težeći monopolu na kakvu unosnu području. U Italiji najomiljenija područja reciklirana mafijaškog kapitalizma su poljodjelstvo i plasman agroproizvoda ("zelena mafija"), odlaganje i recikliranje otpada, osobito najskupljega, dakle opasnoga (dodatna zarada se postiže podvaljivanjem medicinskog, odnosno otrovnog otpada u obična odlagališta, ili naprosto "u prirodu", jer je naplata golema, a trošak nikakav, osim u zdravlju i životu stanovnika, ali ne vodi mafija zdravstvo, osim ponegdje, barem zasad).

E, da ne zaboravimo: svijet je globaliziran, neprekidnim naporima od Kristofa Kolumba do Billa Gatesa; potreban

je znatan napor razlikovati Elona Muska od nekog "oligarha" mračnijeg porijekla, ali sličnih metoda. Mafije geopolitiku shvaćaju inteligentnije od država: teže mirnom suživotu (kroz podjelu teritorija, podjelu nadležnosti i slično) i kooperaciji *viribus unitis*. Prodiru u megalopolise i u druge države emigrantima iz svog zavičaja (tako je i *Cosa nostra* u svoje herojsko doba ovladala ne samo Chicagom, New Yorkom i Las Vegasom, nego još uspješnije ondje gdje se nije kompromitirala pucnjavom; Al Capone je skleptan samo zbog utaje poreza). U Italiji desetljećima djeluju kineske *trijade*, pazeći da tlače samo Kineze i da se ne pačaju u Talijane, a talijanske mafije paze da ne reketiraju Kineze. Romski i sintski kriminalni klanovi dolaze u fokus uglavnom samo kada nastoje kontrolirati talijansko pučanstvo na svom teritoriju i kada se preotvoreno razmeću bogatstvom (tako su razbijeni na primjer u Ostiji). I oni, i albanski mafijaši, kao i marokanski, kao i nimalo blagi nigerijski, obavljaju kriminalne akcije na nižoj razini, kao primitivna radna snaga, plaćajući svoj obol Talijanima; Rusi, Ukrajinci, Srbi, Hrvati također se bave kriminalom nižeg ranga, poput pljački i prevara, pazeći da se ne zamjere domaćima. Balkanski Romi poznati su po džeparenju i provalama u stanove, navlačeći odij i na poštenu većinu svojih sunarodnjaka po Italiji. Nije ih moguće svrstati u mafije jer niti imaju neku organizacijsku strukturu (nego se udružuju po akcijama), niti kontroliraju neki teritorij.

Kotarski teritorij Foggie očito je bio zreo za svoju mafiju, dakako obiteljsku. Koliko znamo, utemeljila ju je, kao franšizu, *Nuova camorra organizzata* koju je vodio Raffaele Cutolo, ali se ubrzo osamostalila. "U Foggii postoji ona kulturna zaostalost kakva je možda bila u Palermu osamdesetih [prošlog stoljeća]: ljudi ne prijavljuju, suraduju [sa snagama reda] malo i samo kad nemaju alternative; ne osjećaju pravosuđe kao sredstvo za suradnju oko zajedničkog dobra", dijagnosticirao je potkraj prošle godine Ludovico Vaccaro, javni tužilac u Foggii. Po njegovim riječima, *Foggijsko društvo* je još i sada "rudimentarna, primitivna mafija. Veoma nasilna i veoma agresivna." Objašnjava da su ine mafijaške organizacije "evoluirale pa manje pucaju i rade tiho kako bi ostale neprimijećene. A ovo je još i sada mafija koja, da bi pokazala svoju moć nad teritorijem, puca i ubija."

Zahvaljujući ne samo mafiji, Foggia je, među 122 talijanska kotara, izbila na treće mjesto po stopi ubojstava na 100.000 stanovnika. Lani ih je bilo 16, od kojih pet mafijaških. Na svu sreću, pokazalo se da je vlastita obitelj i dalje pogibeljnija od mafijaške *familije*. Ali to nije tema ovog dopisa.

Prijetnje, palež, bombe

Najvažniji izvor prihoda *Foggijskog društva* je reket, ucjena, a glavno sredstvo iznude je prijetnja, palež, podmetanje bombi. Kao i u još nekim primitivnim sredinama, svako malo nekome podmetnu bombu pod automobil ili traktor, zapale vrata trgovine, poučno razvale izlog. Pored trgovaca, koji se ne mogu sakriti,

Ludovico Vaccaro, foggianski javni tužilac

AFP

U Italiji je jedno od najomiljenijih područja reciklirana mafijaškog kapitalizma poljodjelstvo i plasman agroproizvoda ('zelena mafija')

Omiljene žrtve su poljodjelci. Ne plate li reket, stotinu ili više tisuća eura godišnje, posijeku im masline, spale usjev, ukradu stoku. Ucijenjeni ipak češće plate nego što pozovu u pomoć neku od sudskih policija

Mafije svoj porez ubiru reketom, tekući novac stječu kontrolom prostitucije, švercom droge, oružja, ukradene robe itd., što je prva stuba na ljestvici ilegalnog bogaćenja

omiljene žrtve su poljodjelci. Ne plate li reket, stotinu ili više tisuća eura godišnje, posijeku im masline, spale usjev, ukradu stoku. Ucijenjeni ipak češće plate nego što pozovu u pomoć neku od sudskih policija. Računaju da karabinijeri mogu uhvatiti jednoga koji im prijete, ali ne i svu bandu, pa će uvijek ostati na slobodi onaj koji će ih ubiti, na pouku svima ostalima da je zdravije platiti novcem nego glavom. Još 1992. je u Foggii ubijen iz vatrenog oružja ovlašten graditelj Giovanni Panunzio jer se prvi usudio prijaviti mafijaško iznuduvanje: zahtijevali su od njega dvije milijarde lira (oko milijun eura nominalno, a faktički danas i dvostruko). Ubio ga je član *Foggijskog društva* Donato Delli Carri. Pukim slučajem ubojicu je vidio i prepoznao tada 29-godišnji Mario Nero. Nakon neprospavane noći hrvanja s vlastitom savješću Nero je otišao u policiju i prijavio što je vidio. Bio je prvi građanin koji je svjedočio protiv mafije u Apuliji i drugi u svojoj Italiji. Tada je počela njegova kalvarija. Odreklo ga se i getoiziralo ga je društvo u njegovu kraju, uključujući i najbliže srodnike, a zanemarila ga je i država koja mu je, tek nakon mučne dugogodišnje sudske borbe, priznala i osigurala udio u programu zaštite svjedoka. Umro je u početku 2021., kao ogorčen i uništen 57-godišnjak.

Upravo je proces, u kojemu je Delli Carri osuđen na 26,5 go-

Vaccaro: Foggijsko društvo je rudimentarna, primitivna mafija. Veoma nasilna i veoma agresivna. Druge su mafijaške organizacije evoluirale pa manje pucaju i rade tiho kako bi ostale neprimijećene. A ovo je još i sada mafija koja puca i ubija

dina zatvora, značio i prvi legalni dokument o postojanju *Foggijskog društva*, baš pod tim nazivom, što znači da ta mafija baš i nije tako nova kao što se ponekome čini. Izašavši iz zatvora Delli Carri se vratio starom biznisu, ali ne više kao ulični ubojica, nego kao vođa klana. Pa je opet osuđen, pa premješten u kućni pritvor nakon 18 mjeseci. Što pokazuje da puka zatvorska osuda, koliko god bila duga, ne može odvratiti mafijaše, kamoli preodgojiti ih. Ali zakonodavac ne zna naći alternativu, osim stroge izolacije, po članku 41bis Kaznenog zakonika, rezervirane samo za vrhovne šefove kako mafijaških, tako i terorističkih bandi.

'Pojest ću ti srce'

To pogodena ne zadaje strah, nego generira bijes. A nije moralno dopustivo da društvo bude okrutno koliko i mafijaši.

Nije da sudske policije – Državna, Karabinijeri, Financijska straža – sjede prekrizanih ruku. Lani su protiv mafije u Foggii proveli 516 uhidbi i podnijeli 1621 prijavu tužilaštvu. Mafija koristi i pitoreskne načine prijetnje, ne samo da zastraši jednu osobu, nego i da navuče medije na izvještavanje, što onda plaši mnoge. Tko će preskočiti podatak da je odrana kozja glava, probijena nožem, ostavljena pred vratima odvjetnika koji se usudio zastupati majku nestale žrtve *Foggijskog društva*? Ili da je pred vratima općinskog

načelnika Monte Sant'Angela ostavljena ljudska lubanja. Imaju ondje, osobito na poluotoku Garganu, smisla za dramatične efekte.

Uostalom, ima ondje, na Garganu, i danas potomaka Hrvata, doduše posve talijaniziranih. Na Garganu su Peschici, mjesto kojemu su dočetak ići donijeli Hrvati, jer se dotad zvala Peschia (u njoj je rođen veliki hrvatski leksikograf Jakov Mikalja). U Salentu, na drugom kraju Apulije je San Vito dei Normanni, koji se stoljećima, sve do 1863., zvao San Vito degli Schiavoni, dakle: Slavenski Sveti Vid. On je i nazivom i odabirom sveca podsjećao odakle su došli naseljenici, još u X. stoljeću, od kada je zasvjedočen Castrum Sancti Viti.

Na hrvatsko ime Radovan podsjeća i prezime "bossa" s Gargana Marca Raduana, koji je u veljači, spustivši se niz plahte kao u jeftinom filmu, utekao iz zatvora u Nuoru na Sardiniji. Na politički omiljen splitski zavjet: "Napiću vam se krvi" podsjeća i naslov "Ti mangio il cuore" (Izjest ću ti srce). Pod njim su rezultate svoga novinskog istraživanja u Foggii objavili Carlo Bonini i Giuliano Foschini (prvi je pomoćnik glavnog urednika, a drugi izvjestitelj rimskog dnevnika *la Repubblica*). Po toj je knjizi, pod istim naslovom, Pippo Mezzapesa snimio igrani film, nagrađen lani na filmskom festivalu u Veneciji.

To je film o ženi kadroju suprotstaviti se bezobzirnosti i svireposti foggianske mafije. Junakinja je pokajnica, iskrena, utemeljena u zbiljskoj osobi. Ali ne misle sve žene tako. Sudski dokumenti kažu da se na čelo *Foggijskog društva* uspjela Anna Rita Moretti, koja je svoju rodnu emancipaciju tražila i teškom mukom našla kroz organizirani kriminal. Ostao je snimljen njezin razgovor u zatvoru u Foggii s tada ondje zatočenim njezinim ocem Rocom Morettijem, umjesno nazvanim "u puorc" (svinja). "Da si me napravio kao muško, bilo bi mi bolje. Ne mogu ništa jer sam žena. A donijela bih ti čast..." Uzapćena je prvi put 2012. Pokazala se i dokazala.

Panorama Foggie, sjedišta 'Foggijskog društva'

AFP

Rijetka su kaznena djela za koja ne postoji zastara. Uglavnom imaju vremenski rok nakon kojeg ih se, po sili zakona, treba prepustiti zaboravu. No u stvarnom životu za zločin nema zastare jer ostavlja neizbrisiv trag - na žrtvama, onima koje su ga preživjele, na njihovim najmilijima, a nepovratno se mijenjaju i osobe koje su ga počinile, ali i svi iz njihove okoline. Ovim serijalom podsjetit ćemo na neke od tih zločina; rekonstruirat ćemo one koji su prekriveni zaboravom za širu javnost ili one iz razdoblja kada sadržaji crnih kronika nisu bili viralni. Na svjetlo dana izvući ćemo niz kaznenih djela, bilo riješenih, bilo neriješenih, koji su se određenim značajkama izdvojili od ostalih: brutalnošću, načinom na koji je počinitelj otkriven, ustrajnošću istražitelja u pronalasku krivca ili nečim što ćemo vam otkriti tek u tekstovima ovoga serijala.

KATARINA MARIĆ BANJE

M

ladi Damir Šuća (19) iz Supetra na Braču nestao je u noći s nedjelje na ponedjeljak 19. kolovoza 2007. godine. Članovi uže obitelji posljednji put su ga vidjeli te večeri oko 20 sati, kada je kazao da ide van s djevojkom. Čuo se s majkom putem mobitela pola sata nakon ponoći. Ispred lokalnog kafića mještani su ga vidjeli oko 1.30 na crnom skuteru s djevojkom smeđe kose i nakon toga od njega više nije bilo ni traga ni glasa. Majka ga je ponovno zvala oko dva sata, ali nije se javljao niti se vratio kući.

Prvo smo se raspitivali kod prijatelja, oblijeptili smo mjesto njegovom slikom, zatim smo obavijestili policiju, ali rekli su nam da mora proći 24 sata da bi počela službena potraga – izjavila je majka novinarima.

Potruga je ipak počela i prije isteka službenog roka i u nju su se, uz policiju, uključili i pripadnici Hrvatske gorske službe spašavanja. Uzalud su ga tražili i helikopterom, te su ga u konačnici uspjeli locirati uz pomoć signala mobitela koji je bio kod njega. Tijelo je pronađeno u utrak malo prije 19 sati u borovoj šumi na Vidovoj gori, tridesetak metara od makadamskog puta iznad Nerežišća. Ubijen je jednim metkom u glavu, kalibra 6,35 mm, ispaljenim iz pištolja Crvena zastava. Očevid na mjestu zločina trajao je do srijede u dva sata ujutro, a na lice mjesta je uz istražnog suca i dežurnog zamjenika županijskog državnog odvjetnika došao i patolog. Mladić je na sebi imao zlatni lančić, skupocjeni sat i mobitel u džepu, tako da je koristoljublje isključeno kao motiv zločina. Pištolj nije pronađen, a na terenu oko tijela nije bilo tragova koji bi upućivali na to da je tijelo dovedeno s drugog mjesta. Tijelo je prebačeno u KBC Split radi obdukcije.

– Mladić ima ustrijelnu ranu

iznad uha koja se nastavlja prema dolje kosom putanjom. Osim toga nema ozljeda na tijelu – utvrdio je stalni sudski vještak patolog.

Odbijanje poligrafa

Prema silaznom kanalu ustrijelne rane od metka moglo se zaključiti da je ubojica bio iznad mladića kad mu je ispalio hitac u glavu. Nedostatak drugih ozljeda na pokojniku, čak ni takozvanih obrambenih, koje su uobičajene na podlakticama i dlanovima kad se osoba brani od napada, potvrdio je navedenu pretpostavku. Brački i splitski inspektori saslušali su više od 30 osoba pokušavajući doći do počinitelja ubojstva. Već u četvrtak je uhićen Dino Dragičević (18) iz Supetra, prijatelj pokojnog Damira Šuće. On je odbijao poligrafsko testiranje i nije želio priznati zločin. Policijski istražitelji zatražili su i dobili od istražnog suca dozvolu da uhićenog mladića zadrže dodatnih 24 sata. Nakon tridesetak sati ispitivanja u splitskoj policiji, Dino Dragičević priznao je da je u prvim satima ponedjeljka nehotice ubio prijatelja. Tijekom davanja iskaza bila je prisutna odvjetnica koja je pozvana kao njegova braniteljica te zamjenica županijskog državnog odvjetnika, koja je zastupala optužbu. Prema Dragičevićevim ri-

ječima, on i Damir Šuća išli su u krivolov na divlje svinje na Vidovoj gori. Dino Dragičević ponio je pištolj CZ, kalibra 7,65 mm, koji je prije godinu dana kupio za tisuću i pol kuna od jednog mještana Supetra. U jednom trenutku išao je obaviti nuždu, a oružje je dao Damiru Šući. Kada je bio gotov, krenuo je prema prijatelju, koji je bio udaljen od njega, i kazao mu da mu vrati pištolj. Damir se nije okrenuo, nego je dodao pištolj Dinu preko svojeg lijevog ramena. U trenutku primopredaje, zbog nespretnog preuzimanja, pištolj je slučajno opalio.

– Bio je to nesretni slučaj, nisam znao da je oružje repetirano, a metak stavljen u cijev. Nakon toga išao sam na trajekt za Split te sam na pola Bračkog kanala bacio pištolj u more – rekao je Dino Dragičević policajcima. Napravljena mu je i tzv. parafinska rukavica, koja je pokazala tragove baruta, o čemu su policajci izvijestili na konferenciji za novinare, na kojoj su se i pohvalili da su dobili priznanje od počinitelja. Dino Dragičević iz policije je priveden istražnom sucu, pred kojim se branio šutnjom zbog iscrpljenosti. Nad njim je određen pritvor kako bi se izbjegao utjecaj na svjedoke. U međuvremenu je an-

KAKO ODMJERITI KAZNU ZA SLUČAJNO UBOJSTVO NAJBOLJEG PRIJATELJA?

Crni notes 19: SLUČAJ DINA DRAGIČEVIĆA

Supetrani, prijatelji Damir Šuća i Dino Dragičević, obojica tinejdžeri, krenuli su u noćni krivolov na divlje svinje. Damir je Dinu nakratko pridržao pištolj. Vraćajući ga, pištolj je opalio. Kazna je, na koncu, s 10 srezana na dvije, odnosno dvije i pol godine zatvora

ANTE CIZMARIĆ/PROPIX

gažirao drugog odvjetnika, koji je rušio slučaj protiv nje, ga jer je policija izabrala odvjetnicu koja ga je zastupala tijekom ispitivanja kod njih. Novi je odvjetnik tvrdio da je time njegovo priznanje nevaljano jer ga je Dino Dragičević dao nakon što više nije mogao podnijeti psihički pritisak višesatnog ispitivanja.

Dva parafinska odljeva

– Da je izdržao i odbio govoriti do kraja zakonskog roka tijekom kojeg su imali pravo zadržati ga, a to je bilo još samo par sati, njegova bi pozicija bila uvelike lakša. Policija ne bi imala ništa nego odljev parafinske rukavice, koji je pokazao prisutnost barutnih čestica na njegovim rukama. Međutim, isti je odljev napravljen i pokojniku

te su i njemu nađene barutne čestice na ruci, što potvrđuje obranu mojega klijenta da su obojica držala pištolj kad je opalio – rekao je odvjetnik u žalbi na optužnicu. Unatoč tome, izvanraspravno vijeće Županijskog suda u Splitu potvrdilo je optužnicu te je u travnju 2008. godine započelo suđenje. U svojoj izjavi o krivnji Dino Dragičević je sudskom vijeću kazao:

– Nisam kriv.

Odmah na početku glavne rasprave odvjetnik Dina Dragičevića zatražio je da se njegov iskaz izdvoji iz spisa kao nezakonit. Tvrdio je da je policija izmanipulirala optuženog Dragičevića te da nije on izabrao odvjetnicu, nego oni. Sudsko vijeće tada je odbilo izdvojiti sporni zapisnik iz spisa. Svjedočili su roditelji

pokojnog mladića i roditelji optuženoga te su i jedni i drugi potvrdili da su mladići bili prijatelji. Tužiteljstvo je njihovo prijateljstvo smatralo otegotnom okolnošću za Dina Dragičevića, te su zbog toga ustrajali na tome da ga se zbog posebno teških okolnosti kaznenog djela zadrži u istražnom zatvoru na splitskim Bilicama. U kolovozu 2009. godine izišao je na slobodu jer su dvije godine bile maksimalni rok trajanja istražnog zatvora. Od tada se branio sa slobode. Početkom 2010. godine izrečena mu je osuđujuća presuda te je kažnjen s 10 godina zatvora i ponovno mu je određen istražni zatvor. Na presudu se žalio njegov odvjetnik tvrdeći kako se radilo o prouzročenju smrti iz nehaja, a ne o ubojstvu. Vrhovni sud prihvatio je žalbu i prvu je presudu ukinuo u kolovozu 2010. godine, smatrajući kako je potrebno provesti rekonstrukciju događaja. Kada je počelo drugo suđenje, na Braču je provedena rekonstrukcija uz prisutnost stalnog sudskog vještaka za balistiku. Tada je Dinu Dragičeviću ukinut istražni zatvor te je pušten iz Bolnice za osobe lišene slobode u Zagrebu, u kojoj je završio zbog zdravstvenih problema.

Na drugom je sudjenju tijekom rekonstrukcije na osamljenome mjestu na Vidovoj gori vještak balističar glumio sada pokojnog Damira Šuću te se utvrdilo kako je moguće da je do opaljenja pištolja došlo kada ga je on preko ramena dodavao Dinu Dragičeviću. Također se i prilikom rekonstrukcije repetirao pištolj kako bi se utvrdilo dokle se čuje zvuk te je li ga optuženi mogao čuti. Udaljenost između njih dvojice bila je oko 35 metara, i ako je Damir Šuća naglo repetirao oružje, to se moralo čuti. Ako je radnju obavio sporije, Dino Dragičević ga nije mogao čuti, pokazalo se.

Mišljenje balističara

Vještak balističar iz MUP-ova Centra za forenzička vještačenja sve je pomno izmjerio i fotografirao. Na temelju utvrđenog izradio je mišljenje i nalaz, koje je priloženo u dokazni materijal sudskog spisa. Tijekom glavne rasprave obitelj Šuća je pokušavala proširiti krug krivaca, smatrajući kako je u zločinu sudjelovala najmanje još jedna osoba, ali nije bilo dokaza za njihove tvrdnje. Dino Dragičević proglašen je krivim za nehotatno prouzročenje smrti i kažnjen s dvije godine zatvora.

U obrazloženju presude predsjednik sudskog vijeća je kazao: – Nije bilo nikakvih svjedoka događaja, nego smo imali samo verziju Dina Dragičevića te je trebalo vidjeti je li ona moguća. Vještak balističar je nakon rekonstrukcije rekao da je moguća. Također nije bilo traga motivu za kazneno djelo ubojstva, a njih dvojica su bila najbolji prijatelji koji su zajedno išli u lov na životinje – izjavio je sudac, objašnjavajući odluku o presudi za blaže kazneno djelo i smanjenje kazne s 10 na dvije godine. Vrhovni sud je 2014. godine povisio kaznu zatvora s dvije na dvije i pol godine zatvora. Odluku o krivnji potvrdili su ocijenivši kako su svi dokazi pravilno ocijenjeni, ali su kaznu povisili za pola godine jer je smrtno stradala vrlo mlada osoba.

SINIŠA KEKEZ

P

omorstvo je jedno od starijih ljudskih djelatnosti, a pomorci jedno od starijih zanimanja, o čemu svjedoče i zapisi o plovidbama, kao i sama sačuvana drevna plovila.

Na Jadranu je također pomorska tradicija stara vjekovima, kako ona Dubrovačke Republike, tako i velikog dijela obalnog i otočnog pojasa. Uz poljoprivredu, pomorstvo je bila temeljna ekonomska djelatnost ovog područja, na koju se vezivala trgovina, brodogradnja i ostale djelatnosti. Doduše, treba reći da se sveprisutni, proždriujući turizam tada nije toliko razmahao.

Navigavali su naši ljudi i na jedrenjacima i na parobrodima, bili "obični" mornari, prvi ili drugi časnici ili kapetani. Kroz sva ta stoljeća, kako bi se danas reklo, hrvatski pomorac postao je brend, a pomorci su svojim vijadima uzdržavali obitelji, donosili stečena znanja i ulagali zarađeni novac. I redovito su se vraćali doma, osim ako ih ne bi uzelo more.

Ta tradicija živi do danas, s time da se širila kadrovska baza pa su pomorcima postajali i boduli i vlaji, primorci kao i duboki kontinentalci. Motiv za ulazak među pomorce mogla je biti i bila je ljubav prema moru, nepoznatim krajevima ili slobodi, miru i širokim horizontima, ali i, kao i u mnogočemu drugome, materijalni motivi. Ili naprosto nužda da se negdje mora raditi, a pomorstvo je poslovično željno novih kadrova.

Nema te plaće...

Naravno, nije bez vruga ni izreka da je riječ o kruhu sa sedam kora, pa makar se natapao najboljim pićima. Daleka mora, nevere, izoliranost od svijeta i od obitelji veliki su teret. U dužoj vremenskoj perspektivi to bude i drastičnije, nepovratno se preskaču važne životne epizode, odrastanja djece, druženja. Kada bi se tako gledalo, teško da ima plaće koja bi to mogla valorizirati. Kako su dugo izvan svoje sredine, znaju zakržljati socijalne vještine, smisao za hirove članova obitelji, za duh mjesta i vremena, gube se zajednička iskustva i doživljaji. Ipak tehnologija je donijela napredak pa se s najbližima može čuti videopozivom, a na portalima u realnom vremenu pratiti lokalne vijesti, pa kao da nikuda niste otišli.

Sustav pomorskih vijada osmišljen je da čovjeka veže za brod, od kadeture preko daljnjeg napredovanja i rasta plaće. Najprije mladog čovjeka privuku posao, zarada i sloboda, veliki svijet i luke. Završi vijad, a idući se, uz stjecanje breveta, nudi s nešto većom plaćom i mogućnošću realizacije određenih životnih planova. A onda ti more i takav način života uđu pod kožu, a ovdašnje kopno više te tjera na odlazak nego što nudi prilike za povratak.

Potrebe pomorca i njegove obitelji postaju sve veće pa zadnji vijad i trajno skidanje s broda nikako da dode. Ne

SHUTTERSTOCK

POMORCI, POKRENITE OVAJ STARI RUZINAVI BROD

Leksikon radničkih zanimanja: Pomorci

Nedostaje nam njihovo poštivanje hijerarhije, prvih i drugih časnika, kapetana, shvaćanje svoje uloge i mjesta na brodu. Fale i njihovi širi pogledi i viđeni svijet, hrabrost da se isplovi na pučinu. Valjda ih more čini tišima pa ih se ne čuje kada dođu ovamo na koji mjesec. Ne mislimo naravno da i oni trebaju galamiti i lupati šakom po stolu, ali njihov glas vrijedilo bi čuti...

plaćaju brodovlasnici bezveze niti su oni veslo sisali. Kao i na kopnu, mnogi i na moru računaju da će prevariti sustav, ali to uspijeva tek malobrojnim. Skinuti se s broda i ubaciti u nešto drugo, u turizam ili ugostiteljstvo na primjer.

Onome kome je važnije sudjelovanje u obiteljskom i društvenom životu ostaje dužobalna plovidba. Tu je i plaća manja, međutim i tu se može satrati i najesti kruha sa sedam kora. Dovoljno je vidjeti naše lokalne pomorce, voziti se na trajektu u sezoni gore dolje također zna biti zamorno.

Iz kopnene, hrvatske perspektive pomorski sustav napredovanja je dobar jer uči postupnosti, sasvim suprotno od ovdašnjih uvriježenih sanjarija o uspjehu i bogaćenju preko noći. Osim toga, potiče i stručno osposobljavanje, kontinuiranu edukaciju, što bi se danas reklo cjeloživotno učenje. Učiš, dakle napreduješ, umjesto da kao na kopnu plutaš u kadrovskome mrtvome moru.

Zagubljeni glasovi

Da ni u njihovu poslu nije sve bajno, svjedoče slučajevi zapuštenih, ruzinavih brodova čudnih kompanija zbog kojih se znaju dogoditi i najgori stvari. Nekim se dogodi i da dugo zaglave u lukama jer vlasnici ne plaćaju pristojbe. Zna se povremeno čuti da nisu zadovoljni odnosom države prema njima, zdravstvenim i mirovinskim osiguranjem ili porezima, ali ti njihovi glasovi brzo se zagube među brojnim vapajima nezadovoljnika s kopna.

Kao u ekonomiji ili u trgovini, gdje biraš hoćeš li komercijalu ili računovodstvo, ili u elektrotehnici jaku ili slabu struju, u pomorstvu biraš strojarstvo ili nautiku, odnosno želiš li biti u strojarnici ili na palubi. Zbog prirode današnjih komunikacija, mobilne telefonije i interneta radiotelegrafisti su postali suvišni. Mnogo toga se mijenja u svijetu, pa tako i u pomorstvu. Najprije su se promijenila stajanja u luka-

ma, koja su prije znala trajati danima, pa i tjednima, danas se sve obavi ekspresno, pa ne stigneš ni vidjeti živopisnu luku i grad o kojima bi mogao danima pripovijedati u lokalnom kafiću. Promijenilo se i vrijeme boravka na moru, koje se prije znalo protegnuti i na pola godine, a danas su ugovori uglavnom na četiri mjeseca. Kako se promijenio ritam života na kopnu, malo se izlazi, a radi od jutra do večeri, sumještani možda neće ni pri-

mijetiti da ste bili na brodu. Promijenio se i broj posade pa se od nekadašnjih 30-40 spalo na pet-šest pomoraca i u ritmu izmjena smjena skoro da se ne stigne ni porazgovarati. S druge strane, kako se moglo nekidan čuti na konferenciji Slobodne Dalmacije i Otvorenog mora, troškovi posade porasli su s 40 posto ukupnih troškova na 60 do 80 posto. Prema izračunu poslodavaca, pomorac je najskuplja stavka na brodu pa brodari, naravno, smišljaju kako da ih smanje.

Kako vidimo, ni umjetna inteligencija ne miruje pa su za plovidbu spremni i autonomni brodovi, bez ljudske posade. To je zapravo posve logično jer kada električni automobili mogu voziti na automatskom pilotu i kada se sve glasnije priča o "robotkim", autonomnim taksijima, kako ne bi autonomno plovili brodovi na otvorenom moru? O svemu tome moraju razmišljati i na to se prilagođavati sadašnji i budući pomorci. Naravno u tome nisu jedini, umjetna

inteligencija zvoni i na vrata ateljea, novinskih i radijskih redakcija, a poslodavci radošno kalkuliraju koliko se na tome može uštedjeti jer je robot manje "mjesto troška" i od najvrjednijeg i najskromnijeg radnika.

S tankera na kruzere

Promjena je i u tipu brodova, kao što naftu zamjenjuje plin, tako i tankere zamjenjuju LNG brodovi. Velike su promjene i u brodskim strojarnicama, kojima je zavladao elektronika i elektrika i bez toga se ništa ne može, a električari i elektroničari tražena su pomorska zanimanja. Novi članovi posade postaju ekolozi i časnici za rashladne uređaje. Umjesto na tankere, današnji pomorci ukrcavaju se na kruzere ili na veće ili manje jahte, što je opet veza sa sveprisutnim turizmom i ljudima te nužno smanjenje područja slobode i mira koje nudi more.

Kao i mnogi dobri naši radnici, i pomorci sa svojom u svijetu potvrđenom stručnošću i radnim navikama nedostaju ovdašnjem tržištu rada. Nedostaje nam i njihovo poštivanje hijerarhije, prvih i drugih časnika, kapetana, shvaćanje svoje uloge i mjesta na brodu. Fale i njihovi širi pogledi i viđeni svijet, hrabrost da se isplovi na pučinu. Valjda ih more čini tišima pa ih se ne čuje kada dođu ovamo na koji mjesec. Ne mislimo naravno da i oni trebaju galamiti i lupati šakom po stolu, ali njihov glas vrijedilo bi čuti. Pomorci, oglasite se, tko će ako ne vi pokušati pokrenuti ovaj ruzinavi brod?

Kako su dugo izvan svoje sredine, znaju zakržljati socijalne vještine, smisao za hirove članova obitelji, za duh mjesta i vremena, gube se zajednička iskustva i doživljaji

I

mali smo ovog radnog tjedna vatromete i pucnjavu, privođenja živih i neživih, čudnovatih pravosudnih rješenja, nekih čak i zabavnih, pa pritisaka, uvreda, prozivki, predatora... Inače, predatore je u politički vokabular uveo ministar **Davor Filipović** još prošlog tjedna pa se danima provlači i golica javnost. Tko su ti zubaci i orade u nas koji udaraju na predstavnike najviše vlasti ko na volke? Inače, dok smo u poluradni ponedjeljak još kusali ostatke uskršne trpeze probavljali smo i odjeke Velike subote u Zadru gdje je policija privela – jednu lutku. Nesretnica je na ulici bila obnažena, što je župnik smatrao uvredom za moral pa je pozvao policiju, koja je, umjesto da odmahne rukom jer ima važnijeg posla, odmah izišla na teren, prekrila lutku i strpala je u svoje vozilo. Može li luđe? Kako se lutka u policijskoj postaji, po svemu sudeći, pokazala ne dužnom ubrzo je puštena na slobodu i otada se oživotvorila pa su njezine pustolovine postale prava poslastica tjedna. “U odnosu na predmet dojave, policija je u tijeku postupanja uklonila lutku zbog eventualnih daljnjih reakcija građana, a nakon dovršenog kriminalističkog istraživanja, lutka je vraćena odgovornim osobama”, izvjestili su iz policije. I počeo je šou. Lutku tapšase što se uspješno branila šutnjom, nazvaše je Mare i brzo se proslavila u cijeloj regiji. Stižu joj pozivnice sa svih strana za gostovanje, vodi je se na utakmice i koncerte, građani se s njom snimaju... Ruganje sve u šesnaest!

PONEDJELJAK: Moralna policija stanuje i u školama

Ako ste, međutim, mislili da moralna policija stanuje samo u crkvama, ljuto ste se zeznuli. Jer, evo, nekidan čitam na Fejsbuku, što se ono kaže u nevjerici, koliko je ima i u školskim zbornicama. Navodno je učenik u jednoj osmoljetki prijavio djevojčicu iz razreda zato što je na nastavu došla neprimjereno odjevena. Došla je, kaže, u širokoj trenirci i užoj majci. Nakon prijave 12-godišnjaka morala je otići doma presvući se. E sad, je li to istina nije provjereno, ali netko se prigodno potrudio pročešljati par školskih pravilnika pa pronašao stavke o primjerenom odijevanju. I vidi, vidi, ima tu svega. U jednom piše ovako: “Nije dozvoljeno dolaziti u odjeći koja otkriva leđa, ramena, trbuh i kožu iznad koljena”. Zatim se u jednoj od škola točno precizira što znači izazovno odijevanje: “dekoltirana i nedovoljno duga majica/košulja, majica s uskim naramenicama ili bez naramenica, majice/košulje neprimjerenog natpisa ili slike, prekratka odjeća, preuske hlače ili tajice, poderane hlače i majice koje otkrivaju dijelove tijela, prozirna odjeća i slično”. U jednoj su napisali kako nije dozvoljeno neprihvatljivo odijevanje koje izaziva osudu i negodovanje ostalih pa nabrojili niz zabranjenih detalja poput pokidanih jeans hlača, tajice koje su prozirne (znači neprozirne mogu proći op.a!), ..., kao i ljetnu obuću – natikače, japanke, šlape i slično.

LIJEČNIKE UŠUTKALA POVIŠICA

A ja sam se naivno ponadala da se liječnici zalažu za istinsku reformu zdravstvenog sustava, za bolju organizaciju i poboljšice za pacijente. Ne kažem, bolje plaćen i zadovoljan zdravstveni radnik je jedan od preduvjeta, ali i uz najbolju volju ne vidim za sada kako će se smanjiti opseg posla obiteljskih liječnika, smanjiti liste čekanja i još puno toga...

**SILVANA UZINIĆ:
PRETRES
RADNOG TJEDNA**

Netko se u toj školi ipak sjetio da bi se među učenicima mogao naći neki koji je zbog materijalnih prilika prisiljen biti u zakrpanim jeans hlačama pa je istaknuto da to nije zabranjeno. “Za vrijeme vrućina dozvoljen je ulazak u zgradu u košuljama i majicama kratkih rukava”, velikodušni su u jednoj školi. Ma kakvi, nismo mi u Iranu. Još. Samo čekam oca koji će zahtijevati da mu ženu porodi i pregleda isključivo žena ginekolog i to s prizivom savjesti.

UTORAK: Tko to reži na nagradu hrabroj Mireli Čavajdi

O moralu smo se naslušali kad je trudnica **Mirela Čavajda**, koja nije mogla u Hrvatskoj ostvariti ustavom zagaranirano pravo na pobačaj, odlučila javno progovoriti. S obzirom na to da je u svojoj životnoj kalvariji smogla snage da se izloži javnosti pa istrpjeti linčovanje konzervativaca i klerikalaca, teško je i zamisliti kroz što je sve danima prolazila. Zato je odluka Odbora za javna priznanja zagrebačke Gradske skupštine da joj se dodijeli nagrada Zagrepčanka

godine prava i ohrabrujuća vijest. Na koju opet reže oni isti koji su se zalagali za kršenje Čavajdinih prava na zdravstvenu zaštitu. Hrabra Mirela tako će, apsolutno zasluživi priznanje Grada Zagreba, zapravo, još jednom prokazati licemjerje u sustavu čiji predvodnik je ministar zdravstva **Vili Beroš** zajedno sa svojim ravnateljima bolnica. Inače, kad smo već kod zdravstva, nekidan su se liječnici i Vlada dogovorili oko plaća i koeficijentata pa neće biti štrajka. A ja sam se naivno ponadala da se liječnici zalažu za istinsku reformu zdravstvenog sustava, za bolju organizaciju i poboljšice za pacijente. Ne kažem, bolje plaćen i zadovoljan zdravstveni radnik je jedan od preduvjeta, ali i uz najbolju volju ne vidim za sada kako će se smanjiti opseg posla obiteljskih liječnika, kako će se nadoknadi broj liječnika, kako će se smanjiti liste čekanja i još puno toga što obeshrabruje. Zato se ne nadam boljemu za one pacijente koji nemaju novca za liječenje kod privatnika ili u inozemstvu, kako je to i slučaj Mi-

rele Čavajde pokazao, koja je, prisjetimo se, pobačaj morala obaviti u Sloveniji.

SRIJEDA: Aktualni sat i ‘mного gadan zejtin’

Odlazak iz ovakve zemlje nekima je i dalje jedina opcija makar napokon ima posla i ovdje pa nam mnogi i dolaze. O tome što pritom proživljavaju i kako preživljavaju još ćemo se naslušati. Ovih dana smo čuli da čak i djeca, ona koju u školama uče kako se trebaju odijevati, vrijeđaju strane dostavljače ričetina ma poput crncu, odakle si doša, vrati se u džunglu i slično, o čemu svjedoči jedna naša zgrožena sugrađanka. A ovaj tjedan i premijer **Andrej Plenković** preporučio je zastupnici **Centra Daliji Orešković** da ode i zemlje. Ona je, naime, na primjeru Njemačke, gdje je bila na studijskom putovanju, govorila o parlamentarnom nadzoru vlade, o korumpiranoj hrvatskoj Vladi, dominaciji jedne osobe i vladavini u vlastitu korist, a on se valjda prepoznao pa odgovorio: “Ako vam se sviđa u Njemačkoj, sretan put, gu-

te reise, auf wiedersehen!”. Još je on nju okripio jer očito ga je negdje ubola. Inače, na nijedno pitanje zastupnika iz redova opozicije nije imao zadovoljavajući odgovor, odradivši aktualni sat očito preko volje. Čak je u nekom trenutku zvučao kao klinac iz čuvene “Olovka piše srcem” gdje na pitanje šta je to riblje ulje otprilike ovako odgovara: “To je jedan mnogo gadan zejtin, a svi ga daju meni ko da sam ja neko!”. Samo da jednom ne zavuče kao dječji odgovor na pitanje šta je bjegunac: “To sam ja što sam krao jagode pa sam posle bio begunac!”

ČETVRTAK: Nema straha, izborni zakon u Šeksovim je rukama!

Ima u tom predivnom leksikonu što ga spominjem toliko divnih provala pa je tako na pitanje što su to početak i kraj jednog odgovorio ovako: “Početak je kad sam se ja rodio, a kraja nema”. A to me podsjetilo ovih dana na **Vladimira Šeksa** jer, kako stvari stoje što se tiče hrvatskih zakona, s njim je počelo, a s njim će, čini se, i završiti. Naime, on

i njegov posinak zajedno s još par hadezeovaca izrađuju prijedlog izbornog zakona pa već znamo čemu se imamo nadati. Podesit će se taj zakon opet tako da izbore osvaja HDZ premda će možda imati i minoran broj glasova. Prevažna stvar u rukama je starog krojača kojemu ne manjka ni skrupula ni hrabrosti pa evo još jednog dječjeg bisera kad ih upitase tko je hrabar: “To je jedan što se napije pa mu sipaju vodu na glavu, a on samo pjeval!”. Je, skužili ste, knjigu “Olovka piše srcem”, iskrzanih mekih korica, i nakon više od četiri desetljeća još čuvam na polici i drago mi je šta sam je se sjetila. Sjetila sam se i franja i sve pobe i učinit ću ti trat na čelu... Inekog doba kad smo se sigurno igrali na ulicama i verali po drveću. Danas se na ulicama puca, a policija kaže da smo sigurni.

PETAK: Ko su predatori? Ko to koga pritišće?

Ali ništa našu policiju ne izbacuje iz takta. Riješili su i pucnjavu i sve paljevine auta dok si reko lutka. A jesmo li uistinu sigurni? Jesu li i oni, čuvari reda, sigurni s obzirom na to da su ovaj tjedan izgorejla baš njihova dva auta? Kažu da to nema veze s onim što rade, hajde da se zezamo. I osječkoj sutkinji auto je, kaže, stradalo iz posve bizarnog razloga. Ne, nije riječ o pritisku na pravosuđe. Netko drugi pritišće suce. Aha, evo još zabave danas. Jeli to predsjednik **Milanović**, je li to Plenković? Ko su predatori? Ko koga pritišće? Dajmo, najmo. Krčki sudac pritisnut je, kao, neimaštinom i niskom plaćom pa ga uhvatila zlovolja zbog koje ne može funkcionirati. Sudac **Turudić** misli da bi Milanovića trebalo opozvati, ovaj mu odgovorio da je politička propalica i mutan tip. A predsjednik kaže da ima imunitet pa da svašta svakome može sasuti. Premijer nas upozorava da predsjednik šmrče... Hahahaha, ima ovog tjedna hrpa ludosti. Neke od tih naših političara koji nam zagorčavaju život možeš udarati letvom, ali puknut će letva. Osim ako si novinar, ups, što će se vidjeti u dogledno vrijeme. Premijer je od svih pritisaka naglasio upravo one koje on vidi u medijima. I zato, čvrsto drž' mo gaće!

Ništa drugo ne smije doći na plantažu osim stajskog gnoja

Glede proširenja plantaže moram ići korak po korak, i cilj moram ostvariti, jer s tristo, četiristo, pa i pet stotina stabala je proizvodnja, mogu kazati, za preživjeti

oko 60 vagona, imam podzemno i nadzemno navodnjavanje, jer isključivo koristim kišnicu. Onda, vidite tu je i stajski gnoj. Ništa drugo ne smije doći na plantažu osim njega. To je moj zakon i toga ću će držati. Znadete da bajam pruža prvi rod nakon šest, sedam godina. Eto, prošle godine imao sam oko 200 kilograma čiste jezgre ekološkog bajama i planulo je to sve tako reći na kućnom pragu. Da sam imao i troduplo sve bih prodao. Dakako da mislim proširiti svoju plantažu.

Ekološki proizvod

Moji planovi su oko tisuću stabala i onda da svako stablo da de oko 25 kilograma bajama u ljusci, a od toga jezgre oko 30 posto. Tek tada bih onda mogao kazati da je to ona prava proizvodnja. No kako mi govori prošlogodišnje iskustvo, ljudi su prepoznali što znači ekološki bajam, kakvog je ukusa, mislim da nema stajanja. Upravo legaliziram jednu površinu da bude jedan kroz jedan i tu idem u sadnju.

Relativno sam mlad, tu je četvero djece i tvrdim da se od uzgoja bajama može živjeti. Istina, treba tu posla: gnojidba, rezidba, zalijevanje, branje, čišćenje jezgre iz ljuske. Davno je bilo kada se bajam tretirao kao neko tamo trećerazredno stablo. A ove male košnice, to su vam za takozvane solitarne pčele. One žive samo jednu godinu, ne daju med, odgoje nasljednu generaciju i uginu. Nemaju žalac, a niti čeljust kao naša domaća pčela, no jedna solitarna oprasi cvijeta kao 120 naših medonosnih. To su pokazala i stručna istraživanja američkih stručnjaka iz Kalifornije – govori Jerko. Jerko Majić uvjerio se u samo prvoj berbi koju koristi može imati od uzgoja ekološkog bajama, pa ga pitamo imali li rezervirano ploda iz ove berbe koja tek dolazi i kada planira ostvariti plantažu od tisuću stabala.

– Imam, kako da ne, već mi je za jesen rezerviran veliki dio moga uroda, jer ako se jednom dobro predstavite tržištu, to ljudi prepoznaju. Meni je bitno da ljudi, a konačno i moja obitelj, jedu zdrav i provjeren plod. Moga sam i ja upotrebljavati i drugo gnojivo, koristiti vodu s gradskog vodovoda, ali vjerujem čvrsto da ne bih imao tako kvalitetan plod. Uostalom ne bi ni ove pčele bile ovdje na mojoj plantaži, jer je to itekako osjetljiv kukac koji vam neće baš na svaki cvijet.

Proširenje plantaže

Glede proširenja plantaže moram ići korak po korak, i cilj moram ostvariti, jer s tristo, četiristo, pa i pet stotina stabala je proizvodnja, mogu kazati, za preživjeti. Ako ćete imati pravu komercijalnu vrijednost i konačno dobro i živjeti od bajama, onda je količina od tisuću stabala itekako isplativija. Želim konačno da i ostali ljudi na području Imotske krajine krenu u posao koji ja radim, ne bojim se konkurencije, a tržište itekako traži zdravu i ekološku hranu. Dakako, treba se oznojiti, zasukati rukave i, naravno, imati i sreće. A ona se sastoji u tome da ne naiđe neki opaki led u fazi cvjetanja, nekakva ljetna tuča da ne obere plod. Svaka ovakva tvornica na otvorenom ima splet rizika, ali ako nećete riskirati, nećete ni profitirati – veli nam vlasnik prve ekološke plantaže bajama u Imotskoj krajini. ●

miris nadolazećeg proljeća ostavljaju itekako upečatljiv dojam. Između stabala i neke male kućice.

– Evo to je jedan dio moga ekološkog bajamskog arsenala – kaže nam Jerko. Na ovom dijelu imam više od dvije stotine stabala, nešto niže oko osamdesetak i na ostalim lokacijama oko četrdesetak. Evo, vidite ovdje vam nema ništa što nije priroda dala. Napravio sam veliki bazen u kojem skupljam kišnicu kapaciteta

Ekipa na otvaranju nazdravila uz čašu crljenka kaštelanskog: Jadran Kapor, Joško Berket, Stipe Čogelja, Pero Bolotin, Nada Maršić, Branimir Matijaca, Damir Skelin i Jadranka Matok Bosančić

kao najveća bankarska kuća prepoznali smo ulaganje u nautiku i brodogradnju. Želim vam puno uspješnih sklapanja poslova, a kupcima brodova mirno more! Uz čestitku za 15. rođendan,

na kraju su svi uzvanici nazdravili uz čašu crljenka kaštelanskog.

– Ovo je običaj koji su vinari i Srećko Radnić uveli na sve manifestacije koje se događaju u Kaštelima, što slijedimo

i mi – rezimirao je u ime organizatora Skelin, te su on i Matijaca uručili i priznanja izlagačima: Nautika centru “Nava”, “Rib Storeu” i “Emy Yachtingu”, te “Burzi Nautike” i “Buri” d.o.o. ●

‘Viking Son’ kroz kanal svetog Ante napušta Šibenik

ŠTORIJE IZ BAULA JOŠKA ČELARA (91)

Brodovi za krstarenje su poput Kolosa s Rodosa

➔ Naravno, ovi današnji ploveći hoteli-kolosi, posljednja riječ brodogradnje, nemaju ništa zajedničkog s antikom. Oni plove morima svijeta s klijentelom dubljega džepa, a dobro su im poznate i naše, hrvatske vode Jadrana, pa i ove šibenske

Bilo je godina u turizmu Šibenika kad su cijele flote jahta i jedrilica jedva nalazile mjesta u prenapučenim marinama. Istodobno šibenskim su vodama krstarili brodovi - hoteli s 500 putnika koji jedva sliče na brodove kakve smo znali.

Za razliku od Legendarnog i na prvoj plovidbi tragično potonulog “Titanica”, kolosa s četiri dimnjaka, današnjim kruzerima dimnjaci se i ne vide. Kao da ih nemaju. No nije to jedina razlika između velikih oceanskih brodova nekad i danas. Nazivaju ih i kolosima, u značenju nečeg velikog, grandioznog. Po uzoru na grčkog boga sunca Heliosa, brončanog lika od četrdesetak metara, koji je stajao raširenih nogu na dva golema kamena na ulazu u luku otoka Rodosa. Naravno, ovi današnji ploveći hoteli-kolosi, posljednja riječ brodogradnje, nemaju ništa zajedničkog s antikom. Oni plove morima svijeta s klijentelom dubljega džepa, a dobro su im poznate i naše, hrvatske vode Jadrana, pa i ove šibenske.

Prvi je ‘Ambassador’

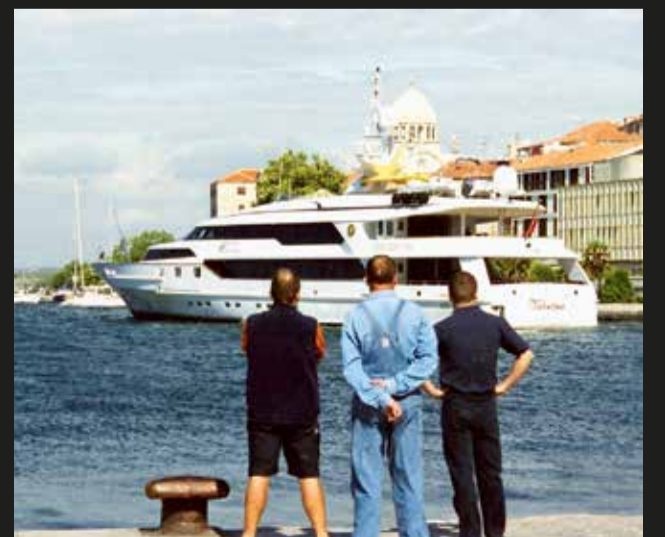
U minulim godinama gotovo nije bilo dana da u Šibenik ne uplovio neki kruzer i do 100 metara dug, s desetak paluba, kao katova hotelskih. Neke od njih, kao “Seabourn Odyssey” i “Wiking Sona” snimili smo na atraktivnim pozicijama u portu i u kanalu svetog Ante. Od nedavna, posebno od pandemije Covida i kasnije uslijed recesije i pogoršanih sigurnosnih prilika u svijetu, brodova na krstarenju je znatno manje.

Češće se pojavljuju velike jahte, također sa skupinama na krstarenju. Jadranskim morem. Ali, za razliku od drugih stranih turističkih grupa, kojih u Šibeniku ima vidjeti na sve strane, na ulicama, u kafićima, restoranima, oni s kruzera imaju uvijek istu rutu: rivirom do katedrale svetog Jakova, pa gradom do Poljane

i natrag u svoj ploveći hotel. Jednom prigodom prije desetak godina, negdje u Kornatima, gdje je stajao usidren jedan krstareći brod, pozvali su nas da ga obidemo i ponudili pjenušcem. Ali, bio je to prvi domaći kruzer, poznati “Ambassador” dubrovačke agencije “Atlas”, dijelom i sa šibenskom posadom.

‘Seabourn Odyssey’ plijeni poglede pred šibenskom lukom

Na krstarenje u porat pristanu i puno manja plovila

Jedanaest predstava bit će prikazano na ovogodišnjim Marulićevim danima, festivalu hrvatske drame koji će se u Splitu održavati od 21. do 28. travnja po 33. put.

JASMINA PARIĆ

Selektorica Kim Cuculić, novinarka, kazališna kritičarka i profesorica hrvatskoga jezika i književnosti, navodi kako su za festival prijavljene 42 predstave iz Hrvatske, Slovenije, Srbije, Bosne i Hercegovine, Sjeverne Makedonije i Poljske.

Izbornica ističe kako prevladavaju tekstovi i autorski projekti suvremenih hrvatskih autora, dok su naslovi klasika hrvatske književnosti zastupljeni u nešto manjem broju. Također, tu su i predstave koje su lani doživjele praizvedbe, neke od njih nagrađene su nagradom "Marin Držić", a postavljale su se i dramatizacije romana suvremenih pisaca. Tematski i žanrovski su raznolike, ali, napominje Kim Cuculić, dio njih izravan je odgovor na društveno-političku stvarnost. To se odnosi na temu rata s kojim se suočavaju Europa i svijet, ali prisutni su i mali, tihi, intimni ratovi koji se vode između četiri zida, među članovima familije, ljubavnim partnerima i prijateljima.

"55 kvadrata"

Evo njezina izbora: Predstava "55 kvadrata" HNK Split nastala, prema istoimejnoj drami Ivane Vuković, prati suvremenu splitsku obitelj tijekom ljetnih mjeseci. Djelo u režiji Ivana Plazibata ne nudi idiličnu sliku Mediterana, već kroz isječak života jedne današnje splitske obitelji koja stanuje u betonskom "mravinjaku" uspostavlja društvenu dijagnozu sadašnjeg stanja.

"Krijesnice"

Kazalište Marina Držića iz Dubrovnika, u režiji Paola Tišljarića, uprizorilo je dramu Tene Štivičić "Krijesnice", praizvedenu 2007. godine. U ovom komadu zračna luka je stvarno i metaforičko mjesto dolazaka i odlazaka. U tom tranzicijskom prostoru i vremenu predstava progovara o kompleksnim temama kao što su strah od bolesti i smrti, eutanazija, ksenofobija, vjerska nesnošljivost, netolerancija i druge.

"Kabaret Kaspar"

Drama Slovenskog narodnog gledališća iz Ljubljane 2022. praizvela je novi tekst Tene Štivičić "Kabaret Kaspar", u režiji Marjana Nečaka, u kojemu autorica u stiliziranoj formi, kroz ritmizirani govor i rimu, progovara o trenutku u kojemu živimo i krizama današnjega društva. U ovom komadu skupina intelektualaca susreće se na pustom otoku. Njima je suprotstavljen lik "divljaka", prototipskog Kaspara.

"Noć s Aleksom"

Neka vrsta glazbene dramaturgije prisutna je i u predstavi "Noć s Aleksom" HNK u Mostaru, koju je prema dramskom tekstu Marka Tomaša režirao Ivica Buljan. Inspiracija je regionalno poznati pjesnik Aleksa Šantić, Mostarac, a za ovu je predstavu Mitja Vrhovnik Smrekar komponirao pet novih skladbi na Šantićev stihove. Umirući Šantić susreće se na samrtničkoj poste-

FESTIVAL HRVATSKE DRAME
ODRŽAVA SE OD 21. DO 28. TRAVNJA

MARULIĆEVI DANI

uz dozu rata, kako u svijetu, tako i u obitelji

➔ Tematski i žanrovski predstave su raznolike, ali dio njih izravan je odgovor na društveno-političku stvarnost. To se odnosi na temu rata s kojim se suočavaju Europa i svijet, ali prisutni su i intimni ratovi između četiri zida

"Plodna voda"
autorice Marine Vujčić
MARKO TODOROV/CROPIX

"Tako nam Bog pomogao",

PLAYDRAMA

li sa suvremenima i bližnjima koji su presudno utjecali na njegov život, a među njima je i Miroslav Krleža.

"Semafor"

Gradsko kazalište "Zorin dom" iz Karlovca uprizorilo je "Semafor" Petre Cicvarić, u režiji Peđe Gvozdića. Ovo je priča o raspadanju i sastavljanju jedne obitelji koja saznaje kako jedan njihov član, najmlađi sin Vigo, ima poremećaj u spektru autizma.

"Moj sin samo malo sporije hoda"

Predstava "Moj sin samo malo sporije hoda", prema dramskom tekstu Ivora Martinića, stiže u režiji Ivana Plazibata i izvođenju Sarajevskog ratnog teatra SARTR. U njezinu su središtu majka i sin, no i cijela lepeza zamršenih obiteljskih odnosa. U obrisima stana koji vidimo na sceni događa se život, onaj u kojemu i mi sami najčešće sudjelujemo.

"Plodna voda"

Slijedi "Plodna voda" Marine Vujčić, koju je u HNK u Zagrebu režirala Nenni Delmestre. Tekst se bavi vrlo aktualnom temom majčinstva, koja je u našem društvu često poprište kontroverznih svjetonazorskih stavova.

"Sloboština Barbie"

U produkciji Punctuma i Kunst Teatra iz Zagreba postavljena je dramatičnija romana "Sloboština Barbie" suvremene književnice Maše Kolanović, u režiji Natalije Manojlović. Roman prati ratnu svakodnevicu osnovnoškolaca u njihovu tranzitu iz sigurnosti djetinjstva u svijet odgovornosti i nesigurnosti odraslih.

"Franz"

Tomislav Zajec autor je teksta "Franz", koji je u zagrebačkom Teatru &TD režirao Rene Medvešek. U središtu ove monodrame, koju izvodi glu-

'55 kvadrata'
HNK SPLIT

mac Dado Ćosić, lik je Franza Jägerstättera (1907. - 1943.), po svemu običnog obiteljskog čovjeka kojeg je Drugi svjetski rat zatekao na njegovoj njeni u austrijskom St. Radegundu-on je iznio prigovor savjesti te odbio pod oružjem služiti nacionalsocijalizmu.

"Tako nam Bog pomogao"

U predstavi "Tako nam Bog pomogao", koju je prema motivima knjige "Summa Theologiae" Borisa Dežulovića u splitskoj PlayDrami režirao Hrvoje Korbar, u središtu je jedna ne tako obična obitelj - Otac, Sin i Majka, koji su daleko od idealizirane, mitološke slike svete obitelji.

"Na dnu oceana postoje neki svjetovi"

Prema motivima Euripidove "Medeje" nastao je autorski projekt Romana Nikolića "Na dnu oceana postoje neki svjetovi", u produkciji Arterarij kazališta iz Zagreba i u Nikolićevoj režiji. Glavni protagonisti ove predstave, kao i u originalnom predlošku, i dalje su Jazon i Medeja. No u ovoj

suvremenoj interpretaciji Medeja više nije čarobnica niti je Jazon vođa Argonauta. Oni su jedan gotovo ni po čemu poseban bračni par, čiji život publika prati u komornoj izvedbi. I ove će se godine u sklopu festivala održati radionica dramskog pisanja i jedan okrugli stol, a bit će predstavljena recentna teatrološka izdanja, jedna poetska zbirka, održat će se tradicionalna radionica dramskog pisanja te pjesnička manifestacija "Ča, more, judi".

O nagradama Marul odlučivat će ocjenjivački sud u sastavu: televizijska novinarka i urednica Zrinka Turalija, glumica i redateljica Anestisija Jankovska, glumica Perica Martinović, kazališni kritičar, novinar i književnik Tomislav Čadež, te novinar i publicist Damir Šarac. Žiri čitatelja medijskog pokrovitelja, našeg dnevnog lista Slobodna Dalmacija, dodijelit će nagradu za glumačko ostvarenje, a festivalska će publika glasanjem odlučiti o nagradi za njima najomiljeniju predstavu.

33 MARULIĆEVI DANI FESTIVAL HRVATSKE DRAME

21. - 28. travnja 2023.

**POSTANITE ČLAN ŽIRIJA ČITATELJA
SLOBODNE DALMACIJE
33. MARULIĆEVH DANA
21. - 28. travnja 2023.**

**NAGRADU ZA NAJBOLJE GLUMAČKO OSTVARENJE
DODJELJUJE ŽIRI ČITATELJA SLOBODNE DALMACIJE**

Ako želite biti član peteročlanog žirija čitatelja Slobodne Dalmacije 33. Marulićevih dana, popunite kupon te ga poštom pošaljite s naznakom "Marulićevi dani" na adresu: Slobodna Dalmacija d.d., Hrvatske mornarice 4, 21000 Split ili tražene podatke pošaljite na e-mail: promocija@slobodnadalmacija.hr

**SLOBODNA
DALMACIJA**

Kupon treba dostaviti zaključno do srijede, 19. travnja. Imena članova žirija objavit ćemo u Slobodnoj Dalmaciji u četvrtak 20. travnja 2023.

**33 MARULIĆEVI
DANI FESTIVAL HRVATSKE DRAME**
21. - 28. travnja 2023.

IME I PREZIME: _____

DOB: _____

ZANIMANJE: _____

ADRESA: _____

TEL/MOB: _____

33. MARULIĆEVI DANI FESTIVAL HRVATSKE DRAME 21. - 28. travnja 2023.

21. petak 20:00 HNK Split	Svečano otvaranje Festivala i dodjela nagrada Ministarstva kulture i medija RH <i>Marin Držić</i> za dramski tekst Hrvatsko narodno kazalište Split Ivana Vuković 55 KVADRATA Redatelj: Ivan Plazibat	<i>trajanje: 100 min. bez pauze</i> studentska pretplata slobodna prodaja
22. subota 11:00 Foyer HNK Split	Davor Špišić: ŽENA HIMNA Javno čitanje prvonagrađenog dramskog teksta na natječaju <i>Marin Držić</i> za 2022.	slobodan ulaz
12:00 Foyer HNK Split	Predstavljanje Dramskog zbornika Nagrada Marin Držić. Hrvatska drama 2021.	slobodan ulaz
12:30 Foyer HNK Split	Okrugli stol: Stanje i vidljivost suvremenog hrvatskog dramskog pisca Iskustva i očekivanja nagrađenih Nagradom <i>Marin Držić</i>	slobodan ulaz
18:00 Gradsko kazalište mladih Split	Umjetnička organizacija Punctum i KunstTeatar, Zagreb Prema romanu Maše Kolanović SLOBOŠTINA BARBIE Redateljica: Natalija Manojlović	<i>trajanje: 90 min. bez pauze</i> slobodna prodaja
20:00 HNK Split	SNG Drama, Ljubljana Tena Štivičić KABARET KASPAR Redatelj: Marjan Nečak	<i>trajanje: 115 min. bez pauze</i> slobodna prodaja
23. nedjelja 20:00 HNK Split	Sarajevski ratni teatar SARTR, Sarajevo Ivor Martinić MOJ SIN SAMO MALO SPORIJE HODA Redatelj: Ivan Plazibat	<i>trajanje: 90 min. bez pauze</i> slobodna prodaja
24. ponedjeljak 18:00 Gradsko kazalište lutaka Split	Teatar &TD, Zagreb Tomislav Zajec FRANZ Redatelj: Rene Medvešek	<i>trajanje: 60 min. bez pauze</i> slobodna prodaja
20:00 HNK Split	Hrvatsko narodno kazalište u Zagrebu Marina Vujčić PLODNA VODA Redateljica: Nenni Delmestre	<i>trajanje: 105 min. bez pauze</i> slobodna prodaja
25. utorak 12:00 Foyer HNK Split	Predstavljanje knjige Nataše Govedić <i>Oscar Wilde izlazi iz zatvora ili vaša omiljena umjetnost zove se kritika</i>	slobodan ulaz
18:00 Gradsko kazalište lutaka Split	Umjetnička organizacija Arterarij, Zagreb Autorski projekt Romana Nikolića NA DNU OCEANA POSTOJE NEKI SVJETOVI Redatelj: Romano Nikolić	<i>trajanje: 75 min. bez pauze</i> slobodna prodaja
20:00 HNK Split	Kazalište Marina Držića, Dubrovnik Tena Štivičić KRIJESNICE Redatelj: Paolo Tišljarić	<i>trajanje: 110 min. bez pauze</i> slobodna prodaja
26. srijeda 18:00 Gradsko kazalište mladih Split	PlayDrama, Split Hrvoje Korbar po motivima knjige <i>Summa atheologiae</i> Borisa Dežulovića TAKO NAM BOG POMOGAO Redatelj: Hrvoje Korbar	<i>trajanje: 100 min. bez pauze</i> slobodna prodaja
20:00 HNK Split	Hrvatsko narodno kazalište u Mostaru Marko Tomaš NOĆ S ALEKSOM Redatelj: Ivica Buljan	<i>trajanje: 85 min. bez pauze</i> slobodna prodaja
27. četvrtak 11:15 Šolta	ČA, MORE, JUDI 2023. 25. jubilara pjesnička manifestacija	redovne pomorske linije Split – Rogač – Split
18:00 Foyer HNK Split	Predstavljanje zbirke pjesama Trpimira Jurkića <i>Čekam da se razdani</i>	slobodan ulaz
20:00 HNK Split	Gradsko kazalište Zorin dom, Karlovac Petra Cicvarić SEMAFOR Redatelj: Peda Gvozdić	<i>trajanje: 100 min. bez pauze</i> slobodna prodaja
28. petak 20:00 HNK Split	Dodjela nagrada i svečano zatvaranje Festivala Predstava izvan konkurencije – Hrvatsko narodno kazalište Split Tisja Kljaković Braić U MALU JE USA ĐAVA Redatelj: Mario Kovač	<i>trajanje: 120 min. bez pauze</i> obiteljska pretplata slobodna prodaja

I ove godine se na Marulićevim danima u prostorima Kazališta tijekom trajanja Festivala održava tradicionalna *Radionica dramskog pisanja* koju vodi Tomislav Zajec.

INFORMACIJE I PRODAJA ULAZNICA
Blagajna HNK Split
Tel: (021) 306908, E - mail: blagajna@hnk-split.hr
Radno vrijeme:
ponedjeljak - petak: od 9 do početka zadnje predstave
subota: od 9 do 12h i sat i pol prije početka predstave
nedjelja: sat i pol prije početka predstave
On line prodaja: www.hnk-split.hr
Ured prodaje (grupni posjeti)
Tel.: (021) 347377, 306915, e-mail: prodaja@hnk-split.hr
Radno vrijeme: ponedjeljak - petak: 8 do 15 sati
Cijene ulaznica: od 8 do 16 €

Posjet kazalištu dostupan je osobama u kolicima uz prethodnu najavu

Ravnatelj 33. Marulićevih dana i intendant HNK Split: **Srećko Šestan**.
Izbornica 33. Marulićevih dana: **Kim Cuculić**, novinarka i kazališna kritičarka.

HNK SPLIT - 130 GODINA

'PRIJATELJI ŽIVOTINJA' PRIKUPLJAJU POTPISE ZA EUROPSKU GRAĐANSKU INICIJATIVU

mozaik

PROLAZI DOBA KLAONICA, JEST ĆEMO KULTIVIRANO MESO

➔ Cilj je inicijative veće ulaganje u daljnji razvoj biljnog i kultiviranog mesa temeljenog na tehnologiji koja može istovremeno okončati klaonice i spasiti nas od ekološke krize uzrokovane masovnim uzgojem životinja za hranu

Prije nekoliko dana u televizijskom showu "Večera za 5" domaćica je svojim gostima servirala specijalitet: jelo od klokanova mesa. Da, od klockana. Gosti su bili šokirani, većina nije htjela niti kušati, neki zato što su vegani, drugi zbog toga što ne mogu zamisliti da jedu meso neke simpatične životinje koja živi na drugom kraju svijeta. Nisu je niti vidjeli uživo, a ne mogu ni zamisliti da jedu to meso.

OLGICA GRIZELJ-IVIĆ

Neki od nas, stanovnika gradova, možda su uživo vidjeli slatko malo tele, još kad je razigrano i pušteno na livadu, s toplim i bezazlenim očima. Osvojilo nas je toliko da bismo ga najradije držali za kućnog ljubimca. Ali kad na tanjuru dobijemo najfinije teleće odreske, lako zaboravimo da su ti odresci imali one divne oči. Na njih ne misli vjerojatno većina od današnjih osam milijardi stanovnika Zemlje, na kojoj se uzgaja 80 milijardi životinja godišnje samo radi prehrane ljudi. To je podatak "Food and Agriculture Organization of the United Nations", kaže nam Luka Oman, predsjednik udruge "Prijatelji životinja", koja se ovih dana u Hrvatskoj angažirala oko prikupljanja potpisa za europsku građansku inicijativu "Okončajmo doba klaonica", koju je Europska ko-

misija odobrila još prošle godine u travnju. Cilj je inicijative veće ulaganje u daljnji razvoj biljnog i kultiviranog mesa temeljenog na inovativnoj tehnologiji koja može istovremeno okončati klaonice i spasiti nas od ekološke krize uzrokovane masovnim uzgojem životinja za hranu.

Potpisi za inicijativu prikupljaju se završno s 5. lipnja 2023., a u Hrvatskoj je potrebno još 4000 potpisa, kaže Oman te podsjeća na to da je potrebno skupiti milijun potpisa unutar Europske unije, a unaprijed zadani prag mora se dosegnuti u najmanje sedam zemalja. Trenutačno je postignut u Njemačkoj, Francuskoj, Finskoj, Danskoj i Irskoj, a ukupno je do sada prikupljeno 500.000 potpisa.

Negativni lanac

To znači da je pola milijuna Europljana spremno konzumirati kultivirano meso ili su vegani pa svojim potpisom žele pripomoći da se konačno zaustavi taj katastrofalni ekološki proces uzgoja 80 milijardi životinja, koji podrazumijeva najprije ekološku katastrofu uzgojem kemijski tretiranih biljnih vrsta koje postaju stočna hrana, pa "kemija" preko mesa ulazi u ljudski organizam, uzrokuje bolesti... itd. Lanac je bremenit negativnostima.

Trenutno iz Italije stiže prijedlog da se zabrani proizvodnja

kultiviranog mesa kako bi se sačuvala "agroprehranbena baština", ali dosadašnjih 500 tisuća potpisa suprotstavlja im se smatrajući da je kultivirano meso spasonosno za civilizaciju, zapravo zadnji čas za spašavanje Zemlje od ekološke katastrofe. Potpisima će zatražiti od Europske komisije da se ukinu subvencije za stočarstvo i preusmjere na biljno i kultivirano meso kako bi se smanjio devastirajući učinak uzgoja životinja. Pri tome drže stav da kultivirano i biljno meso uzrokuju 96 posto manje globalnih emisija stakleničkih plinova i zahtijevaju 96 posto manje resursa za proizvodnju iste količine mesa. Zna li što je kultivirano meso? Luka Oman kaže nam da on nije vidio takvo meso, niti bi ga kušao zato što je vegan, ali smatra da je to manje štetno od svega onoga što ljudi danas konzumiraju. Jer, veli, to jest meso. Kako nastaje, objašnjeno je na gfi.org/science/the-science-of-cultivated-meat/, a "Prijatelji životinja" opisali su taj proces na svojoj službenoj stranici. Tu piše sljedeće:

"Proces proizvodnje započinje prikupljanjem matičnih stanica od životinje, a za to je dovoljno primjerice pero kokoši. Te se stanice zatim uzgajaju u bioreaktorima (kultivatorima) pri velikim gustoćama i volumenima. Slično onome što se događa u tijelu životinje, stanice se hra-

ne podlogom stanične kulture bogate kisikom, koja se sastoji od osnovnih hranjivih tvari poput aminokiselina, glukoze, vitamina i anorganskih soli, a nadopunjena je proteinima i drugim čimbenicima rasta. Promjene u sastavu medija pokreću nezrele stanice da se diferenciraju u koštani mišić, masno tkivo i vezivno tkivo koje čine meso. Zatim se diferencirane stanice sakupljaju, pripremaju i pakiraju u konačne proizvode. Očekuje se da će ovaj postupak trajati između 2 i 8 tjedana, ovisno o vrsti mesa koje se uzgaja. Neke tvrtke slijede sličnu strategiju za stvaranje mlijeka i drugih mliječnih proizvoda."

Pilot-postrojenja

Koliko god nam danas to izgledalo nevjerojatno, na spomenutoj stranici stoji kako još od sredine 2020. godine nekoliko vodećih tvrtki za uzgoj mesa prelazi u pilot-postrojenja koja će proizvoditi prvi val komercijaliziranih proizvoda nakon regulatornog odobrenja. Primjerice, singapurska agencija za

hranu odobrila je prvi proizvod od kultiviranog mesa na svijetu. Ubrzo nakon toga restoran u Singapuru obilježio je prvu povijesnu prodaju odobrenog kultiviranog pilećeg mesa. Proizvodnja kultiviranog mesa je šansa, kaže Oman i podsjeća na to kako već i u Hrvatskoj imamo tvornicu proteina iz boba. Dakle, biljno smo meso već i prihvatili, pa će tako biti i u budućnosti s mesom nastalim iz stanica životinjskog podrijetla, vjeruje Luka Oman, tvrdeći da kultivirano meso okusom ne odstupa od pravog, te da se sada proizvodi uglavnom mljeveno i steakovi.

– Važno je ljude educirati da ovdje nije riječ o nečem štetnom. Kultivirano meso proizvodi se izravnim uzgojem životinjskih stanica, a ta metoda proizvodnje eliminira potrebu za uzgojem i klanjem životinja za hranu. Za razliku od životinjskoga mesa, ne sadrži antibiotike, bakterije, gnoj, tumore i sl. Tehnologija nema veze s genetskim inženjeringom, GMO-om i važno je educirati se o ovom revo-

lucionarnom procesu proizvodnje. Tijekom sljedećih nekoliko desetljeća predviđa se da će kultivirano meso i izravni izvori biljnih proteina zauzimati znatan tržišni udio mjerljiv u trilijunima.

Normalan obrok

"Prijatelji životinja", uključeni u građansku inicijativu "Okončajmo doba klaonica", svjesni su da je riječ u pionirskom pokušaju, jednakom brojnim drugima u prošlosti kad god su se dogadale i zabranjivale nove tehnologije.

– Jedini način da sada prehranimo osam milijardi ljudi, odnosno 10 milijardi ljudi tijekom sljedećih nekoliko desetljeća, jest uz pomoć znanstvene revolucije našeg prehranbenog sustava. U prošlosti su ljudi jeli drastično manje mesa nego danas, no mi nemamo vremena za povratak, a tome ne pomažu ni goleme subvencije stočarstvu. Svi se moramo zalagati za egzistenciju i ograničavanje štete koju nanosimo prirodnom svijetu – poručuju iz udruge.

Je li ovdje riječ o dalekoj budućnosti ili će se stvari početi odvijati puno brže nego što mislimo, teško je reći. Taj opravdan ili neopravdan strah od prehranjivanja cijele civilizacije počeo se nametati još pedesetih godina, kad su se u poljoprivredi i stočarstvu uvodili pesticidi, antibiotici i tko zna što sve ne, ali više radi profita nego radi dobiti čovječanstva. Ako je kultivirano meso zaista naša budućnost, bit će zanimljivo vidjeti kako će ljudi prihvatiti meso koje jest meso, a nije uzgojeno onako kako smo navikli, kaže Oman. ●

U ACI-jevoj MARINI U TROGIRU SNIMA SE KRIMI SERIJA 'DER KROATIEN-KRIMI'

Zločini na Jadranu - publika u Njemačkoj

➔ Neke od epizoda iz prvih sezona već smo vidjeli na hrvatskom kanalu i čudom se čudili kako Nijemci glume Splićane, iako serija kod nas nije pobudila toliko veliku pažnju, dok je u Njemačkoj vrlo gledana

U ACI-jevoj marini u Trogiru od danas se čuje samo njemački jezik. Između kulisa i reflektora čut će se glasovi glumaca, redatelja i ostalog osoblja uključenog u snimanje njemačke kriminalističke serije "Der Kroatien-Krimi", u hrvatskom prijevodu "Zločini na Jadranu". Serija se snima u suradnji s hrvatskom produkcijskom kućom Pakt Media u periodu od 7.30 do 17.30. Neke od epizoda iz prvih sezona već smo vidjeli na hrvatskom kanalu i čudom se čudili kako Nijemci glume Splićane, iako serija kod nas nije pobudila toliko veliku pažnju, osim činjenice da stranci snimaju kod nas. Ipak, u Njemačkoj je vrlo gledana.

OLGICA GRIZELJ-IVIĆ
TOM DUBRAVEC/CROPIX

Riječ je o vrlo uspješnoj seriji čija gledanost tamo po seriji zna dostići i brojku od šest i pol milijuna gledatelja i "share" u gledanosti od 20 posto, što znači da svaki peti Nijemac koji gleda TV u prime timeu navečer gleda hrvatsku krimi priču. Serija je dosad snimljena u sedam

Kasem Hoxha kao Borko Vučević

Klapa, snima se!

sezona, svaka sezona sadrži dvije epizode od 90 minuta, a do sada je snimana na više lokacija duž naše obale: u Splitu, Omišu, Dubrovniku, na Visu, Šolti. Glavna je junakinja splitska inspektorica Branka Marić, koju je utjelovila njemačka glumica i iranskog podrijetla Neda Rahmanian.

Multikulturalni ansambl

Snimanje prve sezone počelo još 2016. godine u Splitu i sadržaj je bio tipično CSI-evski. U prvoj epizodi konzervativni šef splitske policije Tomislav Kovačić (Max Herbrechter) teška srca odobri mladoj i vrlo ambicioznoj policijskoj inspektorici Branki Marić (Neda Rahmanian) da sama riješi svoj prvi slučaj – ubojstvo ratnog veterana Ante Remića. Mini seriju "Zločini na Ja-

U podjeli su Miroslav Nemeć (njemački glumac hrvatskog podrijetla) i brojni naši glumci: Leon Lučev, Alma Prica, Goran Navojec, Sonja Kovač...

Serija se snima u suradnji sa hrvatskom produkcijskom kućom Pakt Media

dranu" pogledalo je nekoliko milijuna njemačkih gledatelja i ubrzo je postala velika uspješnica kuće ARD. Scenarij za ovu akcijom nabijenu kriminalističku mini seriju potpisao je Christoph Darnstädt, nagrađivani njemački scenarist, iza kojega stoje uspješnice prestižne njemačke televizijske nagrade, dok je producentsku palicu bio preuzeo veteran njemačkih projekata Friedrich Wildfeuer. Uz bok vrlo hvaljene nje-

mačko-iranske glumice Nede Rahmanian, koja u seriji "Zločini na Jadranu" tumači glavni lik, policijsku inspektoricu Branku Marić, glumili su još Miroslav Nemeć (poznati njemački glumac hrvatskog podrijetla) te brojni hrvatski glumci: Leon Lučev, Alma Prica, Stipe Erceg, Janko Rakoš, Goran Navojec, Sonja Kovač, Zijad Gračić i drugi. Scenarij Christoph Darnstädt impresionirao je mnogim zanimljivim i vjerodostojnim likovima, a ima i nekoliko iznenađujućih kriminalističkih obrata. Gledateljima je ponuđen hrabro složen multikulturalni ansambl jer velika većina izvođača ima migrantsko podrijetlo. Upravo je to čini tako privlačnom, ali krije i određeni rizik, tim više što, osim gostiju u epizodi, njemački glumci uglavnom nemaju status zvijezda. Redatelj Michael Kreindl je gostujući na Pulsom festivalu rekao kako je turistička privlačnost bila glavni razlog što se serija snimala baš kod nas, a zajedno sa scenaristom prilično su se trudili kroz seriju provući priče koje se naslanjaju na hrvatsku prošlost i povijest. Tako, primjerice, glavna junakinja Branka Marić, najbolja detektivka splitskog odjela za ubojstva, 20 godina nakon Domovinskog rata za vrijeme istrage u jednom slučaju otkriva ratne zločine koji su povezani s njezinom obitelji. ●

Redatelj Michael Kreindl je gostujući na Pulsom festivalu rekao kako je turistička privlačnost bila glavni razlog što se serija snimala baš kod nas

'Predsezona' u ACY marini Trogir, sve na njemačkom

BEOGRADSKA GLUMICA ALEKSANDRA JANKOVIĆ O ISKUSTVU IZ DJETINJSTVA U SPLITU

DOBRO SE SJEĆAM DELIRIUM TREMENSIS s Brenina koncerta na Gripama

➔ ... U to sam vrijeme trenirala rukomet i svakodnevno provodila vrijeme na Gripama. Poslije jednog treninga produžila sam iz rukometne u košarkašku dvoranu kako bih vidjela tko je i što je ta Lepa Brena

Kad je beogradsku glumicu Aleksandru Janković lanjskog kolovoza koautor i redatelj "Lepa Brena Projecta" Vladimir Aleksić pozvao da se pridruži glumačkom ansamblu predstave inspirirane najpopularnijom pjevačicom bivše Jugoslavije, ova je rođena Splitska umalo propustila ponudeni angažman zbog poslovnih obveza.

MIRELA GORETA
STEFAN RAJHL

- Međutim, jedno njegovo "Ne smiješ me odbiti!" me osvijestilo. Znala sam da, bez obzira na poslovne obveze, želim biti dio te predstave - danas je Aleksandra više no sigurna u svoju ispravnu odluku. Uspjeh "Lepa Brena Projecta" dijeli s kolegicama Jasnom Đuričić, Jelenom Ilić, Anđelom Jovanović i Jovanom Belović, kao i samim Aleksićem, koji se također okušao na sceni u glumačko-pjevačko-plešnom komadu beogradskog Bitef Teatra. Osobito je veseli što će ga s kolegama 16. travnja izvesti u sportskoj dvorani na Gripama, u gradu u kojemu je rođena, koji je napustila 1992., ali mu se uvijek rado vraća jer su veze s njim neraskidive. Uspomene iz doba odrastanja u Splitu nikada, kaže Aleksandra, nisu u njoj zamrle, pa tako još uvijek dobro pamti i vrijeme kada je

pojavnost Lepe Brene u bivšoj državi na svakom koraku izazivala euforiju.

Fenomen 80-ih

- Lepa Brena je fenomen koji datira još iz 80-ih godina, čega sam bila svjedok. Ona je sredinom 80-ih, putem radija i televizije, poput bombe eksplodirala diljem bivše države, odmah, kod bukvalno svih, izazivajući kontroverz. Sjećam se tog čuvenog Brenina nastupa kod Minimaksa u "Nedjeljnom poslijepodnevnu", koji je uzburkao cijeli kvart u kojem sam tada živjela u Splitu. I vlastitih pitanja: "Tko je ta Brena? Što je ta Brena?" Godinu dana kasnije Lepa Brena je imala tri vezana koncerta na Gripama, što je bilo dosta neobično jer su koncerti na Gripama bili drugačijeg glazbenog žanra. U to sam vrijeme trenirala rukomet i svakodnevno provodila vrijeme na Gripama. Poslije jednog treninga produžila sam iz rukometne u košarkašku dvo-

Prije 18 godina igrala sam na 'Marulovim danima' s predstavom 'Dvije' Tene Štivičić, u režiji Snježane Banović i izvedbi Ateljea 212. Aplaudirali su nam 20 minuta

ranu kako bih vidjela tko je i što je ta Lepa Brena. Dobro se sjećam delirium tremensa na tom koncertu na Gripama. Znala sam da više ništa neće biti kao prije. Tih godina je bila tema širom bivše države. Ne poznajem je osobno, nismo se nikada srele, ali sam svjesna jedne činjenice - daje autentična zvijezda već četrdeset godina, bez mrlje u karijeri i životu. Spaja li nas što?! Paaaa, duge noge, visina i plava kosa. Je li to malo - kroz smijeh pita Aleksandra, istodobno ne krijući kako nikada nije slušala Brenine pjesme, ali ih puno zna, a neke od njih i jako voli. Spletom životnih okolnosti glumu je diplomirala na Fakultetu dramskih umjetnosti u Beogradu, iako je pokušavala upisati i u Zagrebu, ali se u nju, otkriva,

Sjećam se tog čuvenog Brenina nastupa kod Minimaksa u 'Nedjeljnom poslijepodnevnu', koji je uzburkao cijeli kvart u kojem sam tada živjela u Splitu...

zaljubila još kao dijete u rodnom gradu zahvaljujući velikanima splitskog HNK - Zdravki Krstulović, Borisu Dvorniku, Ivici Vidoviću i Mariji Daniri.

- Prije 18 godina igrala sam na "Marulovim danima" s predstavom "Dvije" Tene Štivičić, u režiji Snježane Banović, a

u izvedbi Ateljea 212. Bio je to spektakularan nastup u splitskom HNK-u, publika nas je nagradila s 20 minuta aplauza na nogama. Sjećam se koliko sam Bogu bila zahvalna jer mi se ispunila životna želja igrati na mjestu u kojemu su me scena i gluma očarali. Evo, pred ponovni dolazak na splitsku scenu osjećam ogromno uzbuđenje i tremu, i radost i strah, jer to i jesu elementarni ljudski osjećaji s kojim se hrvamo cijeli život. Naravno da mi je ovaj nastup važan i najvažniji jer najteže je nastupati pred svojim, pred onima koji te znaju. Ta se publika ne da zavesti. Zahvalna sam Vladi što me pozvao da budem dio ove predstave - govori Aleksandra, dodajući kako inače redovito posjećuje Split.

Split je moj DNK

- To je moj grad, to je moj DNK. Split me je odgojio i definirao. To je i dalje najljepši grad na svijetu. U njemu imam svoje vjerne prijatelje tijekom svih ovih desetljeća. Sazdana sam od dobrog prijateljskog materijala i ništa od svih događaja nije narušilo naše odnose. Dapače, moji splitski prijatelji dokazuju da prave vrijednosti nikada ne gube na značenju. Za Split me veže sve, od rođenja pa do današnjeg dana. On u meni živi i vrije, on je krvotok mog života. Buran i mio kakav jest - kaže Aleksandra Janković. ●

NIJE SAMO PJEVAČICA

Redatelj Vladimir Aleksić: Brena je prostor slobode

Vladimir Aleksić, koji u predstavi glumi transvestita koji igra Brenu, primijetio je kako ljudi dolaze gledati "Lepa Brena Project" iz različitih pobuda - netko iz nostalgije, netko iz znatiželje, netko jer je fan Lepe Brene, a netko s nevjericom. Zna kako s njegovom koredateljicom i koautoricom Olgom Dimitrijević kao okosnicu priče nije mogao izabrati bolji simbol nekadašnje Jugoslavije - pjevačicu kroz čiji se lik i djelo "upisuju različiti aspekti i fenomeni društva posljednjih 40 godina".

- I Olga i ja volimo se veseliti uz Brenine pjesme. Ali za nas Lepa Brena nije samo pjevačica. Nitko nije imao takvu karijeru kao ona. Bila je najpopularnija pjevačica 80-ih. Za njom su bili ljudi i Rumunji i Bugari. Njezina karijera traje i danas, ona je ne samo uspješna pjevačica, nego i poslovna žena. Lepa Brena za mene predstavlja radost života, prostor slobode - govori Aleksić i u isti mah dodaje kako nije nostalgičan za Jugoslavijom, ali smatra kako svi trebamo ići dalje i surađivati, na prvom mjestu kroz kulturne projekte.

Njegov "Lepa Brena Project", svjestan je, nisu zaobišle kritike onih koji smatraju kako njezinu liku i djelu nije mjesto u kazališnoj formi.

- Takvi komentari dolaze prije svega iz elitističkih krugova. Priznajem, u početku sam bio zbunjen takvim komentarima. Međutim, nerijetko se događalo da nam ljudi poslije odgledane predstave kažu: "Mi smo očekivali nešto drugo." Ne mislim da postoje visoka i niska umjetnost. Fenomeni popularne kulture često su bili inspiracija umjetnicima širom svijeta, imamo kroz povijest mnoštvo takvih primjera - kaže Vladimir Aleksić, nudeći odgovor i na pitanje koja je Brena iz predstave - naša budućnost?

- Volio bih da se sve Brene skupe jer svaka od njih zastupa nekog od nas.

MUŠKI NADIMAK

Zovu me Splića, al' to mi je malo...

Aleksandru u Beogradu godinama mnogi zovu Splića, zbog čega nije baš najsretnija.

- Ne mogu reći da ne volim kad me tako zovu, nego mi je to nekako previše muški nadimak. Nije neobičan, ali je uvijek pripadao muškarcima. S obzirom na to da sam jako visoka, temperamentna, snažne energije, nekako mi je previše još i muški nadimak. Imam Split u DNK i e-mail adresi, dovoljno je - kaže Aleksandra.

**ULTIMATIVNI
HRVATSKI
MAGAZIN ZA
ARHITEKTURU,
DIZAJN I
UREĐENJE
INTERIJERA**

**Na više
od 200
stranica**

U prodaji!

MODERNA KUĆA U ISTRI OSVAJA INTERIJEROM I EKSTERIJEROM. A TEK OKRUŽENJE... ZELENILO I ČISTI MIR

PROLJETNA DOZA ROMANTIKE: UNESITE U SVOJ DOM VEDRE BOJE, LEPRŠAVOST, CVJETNE MIRISE...

SUVREMENA OBITELJSKA KUĆA U ZAGREBU U KOJOJ ŽIVI MLADI BRAČNI PAR SAVRŠENO JE FUNKCIONALNO ORGANIZIRANA

IAKO IH SE SMATRA BEZLIČNIM KOROVOM, NEKE SU VRSTE SAMONIKLOG BILJA JESTIVE (I LJEKOVITE). SAZNAJTE KOJE...

sport

FINANCIJSKO IZVJEŠĆE ZA 2022. GODINU RAZLOG ZADOVOLJSTVA U POLJUDU

Hajduk s najvećim prihodom u klupskoj povijesti, dobit sedam milijuna kuna

➔ Brojke zanimljive za istaknuti su da prihod iznosi 225,2 milijuna kuna, što je znatno povećanje u odnosu na prošlu godinu kad je iznosio 121,7 milijuna kuna. Ovo je najveći prihod što ga je Hajduk ikad prijavio u godišnjim izvješćima. Prihodi su veći za 85 posto, a troškovi su rasli za 47 posto

Hajduk je objavio financijsko izvješće za 2022. godinu i prijavio dobit od 7,1 milijuna kuna. Radi se o prošloj godini i svi su iznosi izraženi u kunama. Vrlo pozitivne su brojke, nakon dvije godine u Poljudu se opet posluje u plusu! Zanimljivo je da je Hajduk prijavio dobit od 7,1 milijun kuna, vrlo sličnu dobit kao i Dinamo, a ima duplo manje prihoda od Dinama.

SLAVEN ALFIREVIĆ

Brojke koje su zanimljive za istaknuti jesu da prihod iznosi 225,2 milijuna kuna, što je znatno povećanje u odnosu na prošlu godinu kad je prihod iznosio 121,7 milijuna kuna. I ovo je najveći prihod što ga je Hajduk ikad prijavio u ovakvim godišnjim izvješćima. Prihodi su veći za 85 posto, a troškovi su rasli za 47 posto. Hajduk je objavio precizno i naknade agentima, posrednicima u transferima isplaćeno je 5 milijuna kuna, što je minimalan iznos, rekli bismo, s obzirom da je prihod od transfera 10 milijuna kuna.

Najviše se prihod povećao od ulaznica, sa 4,8 milijuna kuna čak na 28,4 milijuna kuna i ako ćemo povlačiti paralelu više su od Dinama uprihodi na ulaznicama. Sponzorsko povećanje prihoda je sa 17,8 na 21,5 milijuna kuna, a što se tiče komercijalne prodaje bilježi se skok sa 15,7 na više od 37 milijuna kuna. Fan-shopovi su uprihodi 20 milijuna kuna više nego prethodne godine.

Ulaznice idu 'ko lude'

UEFA nagrade iznose 13,9 milijuna kuna, povećane su jer se prošle godine ipak došlo do Villarreal, eliminiralo se Vitoriju iz Guimaraesa, za razliku od prethodnog ljeta kad se odmah ispalo od Tobola. A tu je i naknada za nastup Marka Livaje u reprezentaciji. Povećali su se i troškovi na nogometu, sa 53,5 na 74,8 milijuna kuna, a u tu brojku uključeni su i iznosi koji su plaćeni za raskide ugovore s pojedinim igračima.

Zadovoljni predsjednik Hajduka Lukša Jakobušić
TOM DUBRAVEC
/CROPIX

JUNIORI HAJDUKA DANAS GOSTUJU U MEDULINU

Protiv Istre generalka za Milan

Hajdukovi juniori danas igraju u Medulinu, tamo svoje utakmice odigrava Istra 1961, sasvim blizu Pule u Medulinu su igrališta na kojima igraju mlađe selekcije pulskih "žuto-zelenih".

Hajdukovi juniori su u žarištu zanimanja, nekidan su izgubili od Lokomotive u Zagrebu i ispali iz kupa, propustili su priliku da se okite trostrukom krunom, ali recimo da je kup tek treće po važnosti natjecanje. Primaran im je nastup u polufinalu Lige prvaka u Ženevi protiv Milana u petak 21. travnja, a prvenstvo je isto tako vrlo važno, bilo bi lijepo još jednom, treći put zaredom

VOJKO BAŠIĆ/CROPIX

okitit se titulom prvaka što će bit i nova ulaznica za izlet u Ligu mladih Europe.

Istra 1961 je -generalka za Milan. Ne kažemo da će trener Marijan Budimir primijeniti istu taktiku, ali treba držati visok natjecateljski ritam. Pitanje je hoće li Budimir malo prošarati sastavom, međutim ambicija uvijek ostaje ista a to je pobjeda. Na poštediti je u zadnje vrijeme bio Mate Antunović, to smo već navodili, ali on bi trebao biti s momčadi i zaci-jelo i na klupi, pa ako zatreba, da proba može li... Čuva-ju ga za Milan.

Istra 1961 - Hajduk igraju u Medulinu danas u 11 sati, a za napomenu zanimlji-

vo je da je Hajduk vodeći na ljestvici, ima 53 boda iz 21 utakmice, drugi Dinamo ima 51 bod iz 21 utakmice, a treća Rijeka ima 49 bodova, ali i utakmicu više, oni su ih već 22 odigrali. Juniori Istre 1961 su trenutačno 11. na ljestvici s 23 boda iz 22 utakmice.

Jasno je, Hajduk želi držati korak i pobjedom u Puli osigurati vedro raspoloženje za skorašnji put na veliki europski Final four u Ženevu. Milan, protivnik "bijelih" u petak u Ženevi također igra danas, u subotu, protiv vršnjaka Torina u 15 sati u Milanu. Zanimljivo je da je u talijanskoj ligi Torino drugi na ljestvici sa 48 bodova, lider je Lecce sa 55 bodova, a da Milan ne stoji naročito dobro, dapače "crno-crveni" tek su 15. sa 30 bodova. I sve to nakon odigranih 26 kola. ●

S. ALFIREVIĆ

Navikli nas na slavlja

VOJKO BAŠIĆ/CROPIX

STADION U RIJECI POSTAO JE HAJDUKU MJESTO SREĆE

VOJKO BAŠIĆ/CROPIX

Nikola Kalinić trebao bi zauzeti mjesto Marka Livaje u napadu

Bijeli vezali šest pobjeda na Rujevici

➔ Važno je da se niz nastavi, pa čak i bez Marka Livaje. Jer Hajduku će uskoro na istom stadionu itekako trebati pobjeda, ali u drugom natjecanju, u finalu Kupa protiv Šibenika

Šest od šest! To je učinak Hajduka na zadnjih šest gostovanja u Rijeci. Rujevica – drugi Poljud. Omililo se Bijelima igrati u Rijeci. Prije nekoliko godina bio je to bauk, a u zadnje vrijeme, čini se, gušt. I to baš poseban.

Serija pobjeda krenula je prije dvije godine s minimalnih 1:0. Bilo je to prije "Livajine ere". Gol vrijedan tri boda duboko u sudačkoj nadoknadi zabio je Mijo Caktaš. A onda je krenuo

Markov niz. U svako od sljedeća četiri slavila umiješao je svoje prste. Gledatelje na Rujevici bacao je u očaj...

Mjesto sreće

Bijeli su istim rezultatom bili bolji još jednom. Livaja je namjestio gol Nayiru. A nakon toga, pobjeda Hajduka u Rijeci od 3:2. I dva gola kambelevskog majstora. Hajduk je u jadranskom derbiju na Rujevici najuvjerljiviji bio u svibnju prošle godine. Bilo

je 3:0 za Bijele, a Marko se u strijelce upisao dvaput. Pretposljednja pobjeda od 3:1 bila je peta u nizu na teškom gostovanju. Livaja je tada upisao "samo" asistenciju. A onda i zadnja, zbilja se početkom listopada prošle godine. Bijeli su bili bolji opet s 1:0. Ajde, spomenut ćemo, jedini pogodak djelo je Awaziema na asistenciju Mikanovića. Šest je to Hajdukovih pobjeda na Rujevici. A sutra se

opet vraćaju na mjesto sreće. No, ovaj put bez Livaje. Prvi put od veljače 2021. godine. Hajduk će pod Lekinim vodstvom sigurno htjeti produžiti seriju. Bit će mu to prvi put na Rujevici. Šteta je da sada pukne. Vrijedilo bi nastaviti niz jer na pobjede na Rujevici Hajduk je naviknut. A važno je da ostane tako do konca svibnja. Bijelima će onda na tom terenu itekako trebati pobjeda... ●

IVAN RENIĆ

Najvažnije brojke

- **Dobit za 2022. godinu:** 7,1 milijun kuna
- **Prihod:** 225,2 milijuna kuna
- **Naknade posrednicima za transfere:** 5 milijuna kuna
- **Prihodi od transfera:** 107 milijuna kuna
- **Prihodi od sponzora:** 21,5 milijun kuna
- **Komercijalna prodaja:** 37 milijuna kuna
- **UEFA nagrade:** 13,9 milijuna kuna
- **Troškovi za nogometaše:** 74,8 milijuna kuna
- **Troškovi za zaposlene u klubu:** 31,5 milijun kuna

Navodi se i kako Grupa Hajduk nije zadužena, a rizici su visoka inflacija, te općenito nepovoljna ekonomska kretanja u Europi.

Momčad 'teži' 45 milijuna eura

I još, između ostaloga: - Poslovni rezultat (bez raspolaganja registracije igrača) u 2022. godini je gubitak u iznosu od 69.373.437 kuna što je za 5.235.016 kuna manje u odnosu na prethodnu 2021. godinu. Ostvareni rast prihoda je usmjeren na pojačanje igračkog kadra i ulaganje u projekte koji imaju potencijal dodatnog povećanja prihoda. Netto rezultat od raspolaganja registracijama igrača u 2022. godini iznosi 77.259.996 kuna što je za 28.791.083 kuna više od rezultata u 2021. godini.

Vjerujemo kako su izlazni transferi kvalitetno odrađeni, te da je klub ostvario najpovoljniji mogući financijski rezultat u datom trenutku. Procijenjena vrijednost momčadi i nakon ovih transfera iznosi približno 45 milijuna eura što predstavlja dodatni kapital i sigurnost za buduće financijske rezultate Grupe Hajduk – citiramo.

Ujedno, možemo reći i da je stabilan cash-flow i kratkoročne obveze prema dobavljačima se redovito servisiraju. ●

Što se tiče zaposlenih u klubu i tu se bilježi rast troškova, sa 27,4 skočili su na 31,5 milijun kuna. U izvješću je i opširan komentar uprave, osvrtna dokument, u kojem se između ostalog navodi: - Grupa Hajduk je 2022. godinu završila u dobiti od 7,1 milijuna kuna, a poslovni prihodi iznose preko 225 milijuna kuna, što ne predstavlja samo oporavak financijskog rezultata u odnosu na posljednje dvije godine, na koje je značajno utjecala Covid-19 kriza, već i značajan rast u odnosu na pretpandemijske godine. - Prihodi od ulaznica su najznačajnije porasli u usporedbi s prethodnim razdobljem što je i razumljivo s obzirom na ukidanje svih ograničenja vezanih uz epidemiološke mjere. - Pred sezonu 2022/23 implementiran je novi sustav za prodaju ulaznica koji se u kratkom roku dokazao kao pouzdan kroz nekoliko utakmica s rasprodanim kapacitetom gledališta, te kroz prodaju rekordnih 12.422 godišnje ulaznice za tekuću sezonu.

Rekordan broj članova

- Rast komercijalnih prihoda je nominalno nešto manji od rasta prihoda od ulaznica, ali je sigurno najznačajniji pokazatelj unapređenja poslovnih aktivnosti Grupe. Brojnost i aktivnost navijačke baze je osnova za bilo koju komercijalnu djelatnost nogometnog kluba, ali bez osmišljavanja posebnih kampanja, te proširenja asortimana proizvoda uz ulaganje u nove fizičke lokacije, unapređenje internet trgovine i ojačavanje kadrovskih kapaciteta, ovakav rezultat ne bi bilo moguće ostvariti. - U prihodima od sponzorstva i oglašavanja došlo je također do povećanja, iako se radi o vrsti prihoda koja koja je bila relativno stabilna i u pandemijskim godinama. - Rekordan broj od 90.480 članova u 2022. godini je ponovno dokazao snagu Hajduka, te je svakako pozitivno utjecao na porast ovakve vrste prihoda - navodi se u komentaru uprave na financijsko izvješće.

VELIKA PODRŠKA ZA BUDIMIROVU VOJSKU

Bijelit će se Ženeva, UEFA pustila dva dodatna sektora

Manje od dva dana trebalo je Hajdukovim navijačima da razgrabe gotovo čitavi prvi kontingent ulaznica za utakmicu polufinala Lige prvaka mladih između juniora Hajduka i Milana.

Podsjetimo, igra se 21. travnja na stadionu u Ženevi koji može primiti 30.000 ljudi. Navijačima "bilih tiča" namijenjena je istočna tribina. Do sada su u prodaji bili samo sektori Q, P i O, a prodalo se više od 3.000 ulaznica. Međutim, zbog velikog interesa UEFA je bila pri-

morana otvoriti još dva sektora za hajdukovce. Tako se sada mogu kupiti ulaznice za sektore N i R. Prema dostupnim podacima sa službene stranice i ove ulaznice se brzo prodaju. "Planuti" bi tako uskoro mogla još dva sektora. Cijena ulaznica je 15 švicarskih franaka što je otprilike isto toliko u eurima. Za djecu do 10 godina cijena je simbolična - jedan franak. Ulaznice se mogu kupiti isključivo online. Fizičke prodaje na stadionu neće biti. ●

IVAN RENIĆ

KATASTROFA NA ŠUBIĆEVU

Potop Šibenika u derbiju začetlja

➔ Gorica je u samo 18 minuta napravila 'blietzkrieg' te šokirala Šubićevac, gosti su brzo povelili s velikih 3:0 i u ranoj fazi utakmice zaključali super vrijednu pobjedu kojom su se primakli Šibenčanima na samo jedan bod

Kakav potop Šibenika u derbiju začetlja! Narančasti su u jednoj od najvažnijih utakmica sezone odigrali katastrofalno i uvelike kompromitirali ostanak u ligi.

KREŠIMIR GULIN
NIKŠA STIPANIČEV/CROPIX

Gorica je u samo 18 minuta napravila 'blietzkrieg' te šokirala Šubićevac. Gosti su brzo povelili s velikih 3:0 i u ranoj fazi utakmice zaključali super vrijednu pobjedu kojom su se primakli Šibenčanima na samo jedan bod razlike u grčevitoj borbi za prvoligaški status.

Turopoljci su pokazali pravi ratnički duh koji ih krasi otkako ih je preuzeo trener Željko Sopić. Puno puta opisani Velikogoričani vraćali su se u život, te su muški odigrali i u praktički kvalifikacijskoj utakmici iz njihove perspektive. Zanimljivo, bila je to prva pobjeda Gorice u gostima u sezoni, ali u trenutku koji su samo mogli poželjeti.

Demoralizirani domaćini

A Šibenik? Sve suprotno od Gorice. Teško je objašnjivo da momčad koju je pod trenerom Damirom Čanadijem krasila stabilnost ude tako mlitavo u tako važnu utakmicu. Kao da su na treningu, a ne u dvoboju koji može biti odlučujuće u prvoliigaškom statusu. Jednostavno - nedopustivo!

Gorica je uvjerljivo slavila

Od samog početka susreta Gorica je pokazala pobjednički gard. već u 1. minuti Mesa je spašavao ispred Fruka. Međutim, u 8. minuti Fruk je naćeo šibensku mrežu. Prvi udarac je obranio Rogić, ali nadareni veznjak Gorice opet je prvi na lopti i tresao mrežu. Nisu se domaći pošteno ni

Teško je objašnjivo da momčad koju je pod trenerom Damirom Čanadijem krasila stabilnost ude tako mlitavo u tako važnu utakmicu

oporavili od šoka, a morali su ponovno s centra. U 13. minuti s 20-ak metara u malu mrežu Rogića loptu je pospremio Ndockyt za svoj prvijenac u HNL-u.

Potpuno demoralizirani Šibenčani pali su i treći put pet minuta kasnije. Eurogol je iz slobodnjaka s ruba kaznenog prostora zabio Fruk - preko zi-

ŠIBENIK

0

GORICA

4

Šibenik - Gorica 0:4 (0:4)

ŠIBENIK - Stadion na Šubićevcu. Gledatelja 699. Sudac: Duje Strukan (Split) - 7. Strijelci: 0:1 Fruk (8.), 0:2 Ndockyt (13.), 0:3 Fruk (18.), 0:4 Bralić (41.). Najbolji igrač: Toni Fruk (Gorica).

Šibenik (4-3-3): Rogić (5) (od 23. Đaković -) - Kvržić (5), Perić (5), Matić (5) (od 46. Knežević 5,5), Mesa (5) - Arai (5), Đira (5), Čanadija (5) (od 90. Đorić -) - Dolček (5), Čop (5) (od 46. Radonjić 5,5), Hiroš (5) (od 46. Pozo 5,5).

Gorica (4-2-3-1): Banić (7) - Tomečak (7), Bralić (7,5), Steenvoorden (6,5) (od 46. Krizmanić 7), Stiglec (6,5) - Pršir (7), Raspopović (7) - Ndockyt (7,5) (od 65. Majstorović -), Fruk (8) (od 55. Suk 6,5), Mitrović (7) (od 70. Petković -) - Fućak (7) (od 70. Vujnović -).

Željko Sopić, trener Gorice

da u Rogićeve rašlje. Crni petak za Šibenik nastavljen je ozljedom pouzdanog vratara Rogića kojeg je morao zamijeniti nadareni Đaković. I taman kada se činilo da su se domaćini koliko-toliko stabilizirali uslijedio je poker u Šibenikovo mreži. U 41. minuti, poslije slobodnog udarca Bralić je ostao sam kao duh na drugoj vratnici i mirno pospremio loptu u mrežu.

Četiri boda

Šibenik je do prvih prigoda stigao tek u sudačkoj nadoknadi. Najprije je tukao Čop, zatim je šut Hiroša obranio Banić, a u konačnici je udarac Matića odsjeo na gredi. Ali, Narančasti su se očito zamjerili i Fortuni svojim pristupom.

Naravno i Funtcutima koji su im ove sezone bili skloni i kada se gubilo, ali ovako loše poluvrijeme nisu im mogli oprostiti pa se s tribina zaorilo 'Igrajte p.eri'.

U drugom poluvremenu, mreže su tresli Bralić s jedne te Dolček s druge. Međutim, oba gola nisu priznata zbog zaleđa. No, to je bilo manje bitno, jer utakmica je riješena negdje u 18. minuti, barem što se pitanja pobjednika tiče.

Doduše, bila je važna u kontekstu gol razlike. U konačnici, i u toj kalkulaciji Šibenčani su izvukli deblji kraj. Porazom od četiri razlike postali su lošiji u međusobnom omjeru, ako budu bodovno izjednačeni. Stoga su u pravu oni koji tvrde kako je Gorica na Šubićevcu uzela ne tri - nego četiri boda. ●

BOGATI VIKEND NA NOGOMETNIM TERENIMA DILJEM DALMACIJE

Derbi u Dugopolju, stižu Solinjani!

Nevjerojatna je gužva u poretku drugog razreda hrvatskog nogometa. Samo četiri boda dijele treće mjesto na kojem se nalazi Cibalia i pretposljednje jedanaesto na kojemu je Jarun. U tom su rasponu i sva tri dalmatinska "prvoligaša". Usprkos katastrofalnoj formi Solin i dalje stoji najbolje. Niz od sedam utakmica bez pobjede konačno su prekinuli pobjedom protiv posljednjeg Hrvatskog dragovoljca (3:0).

U nedjelju ih očekuje teška utakmica jer na rasporedu je susjedski derbi! Na stadionu Hrvatski vitezovi sasta-

ju se Dugopolje i Solin, dva "domaćina". Tko će manje? Dugopoljci su također u lošoj formi. U ovoj godini još uvijek ne znaju za pobjedu. U devet utakmica upisali su čak šest remija, uz tri poraza. Posljednji međusobni okršaj prije mjesec dana završio je remijem (1:1). Croatia je, pak, u najboljoj formi. Niz od pet utakmica bez izgubljene pobjede im je tek poraz od vodećeg Rudeša u posljednjem kolu, bodovi kontra Jaruna nameću se kao imperativ u borbi za toliko željenim ostanakom u ligi.

26. kolo (sutra, 16.30): Dugopolje - Solin, Croatia - Jarun Među hrvatskim "drugoli-

gašima" najbolji je i dalje Jadran LP. Tri boda viška momčad iz Ploča i dalje ima pred drugoplasiranim Sesvetama. Popustila je forma s početka sezone. Bod(ove) su prosuli čak četiri puta u posljednjih šest utakmica. No, srećom to čine i glavni konkurenti. Puni plijen će tražiti protiv Osijeka 2 na domaćem terenu. Prava prilika! I Hrvace će ciljati trobod. Danas gostuju kod najlošije momčadi prvenstva, u Medimurju.

23. kolo (danas, 16.30): Jadran LP - Osijek 2, Medimurje - Hrvace Nema odmora ni za dalmatinske trećeligaše. Zagora i dalje suvereno vlada s prve

pozicije. Pred Zadrom imaju 12 bodova viška. U 24. kolu gostuju na Lapadu kod dubrovačkog GOŠK-a. Zadar će na Klisu na megdan Uskoku, dok im s treće pozicije prijete Junak. Sinjani će na izlet do Makarske kod Zmaja. Primorac će seriju neporaženosti pokušati nastaviti protiv Vodice, a HV Posedarje gostuje u Metkoviću kod Neretve. **24. kolo (danas, 17): Primorac (B) - Vodice, GOŠK Dubrovnik - Zagora, Uskok - Zadar, Kamen - Split, Neretva - HV Posedarje, Zmaj (M) - Junak; sutra (17): Urania - GOŠK Kaštela, Sloga - Neretvanac ●**

Ivan Rodić, najviši u skoku

DUJE KLARIĆ/CROPIX

ANTE ČIZMIĆ/CROPIX

DERBI DALMACIJE POD OBRUČIMA GRIPA

Mogu li 'žuti' pobijediti Zadrane i peti put za redom?

Porazom od Cibone u gostima Split je izgubio korak s Cibonom i Zadrom. No, danas na Gripama imaju priliku vratiti se u vrh. Na rasporedu je dalmatinski derbi sa Zadranima. Četiri pobjede vezao je Split protiv Zadra. Jasno je, stoga, da je Zadranima "puna kapa" i da žele pobjedu. Split, s druge strane, želi prekid niza od tri poraza. Prilika je već danas na

Gripama...
- Protiv Cibone smo vidjeli znake dobre igre, pogotovo u obrambenom dijelu. Na tom tragu želimo nastaviti. Zadar je u jako dobroj formi i sigurno će ciljati na prekid naše dominacije u zadnje vrijeme – govorio je u najavi susreta trener Žutih **Srdan Subotić**. Na Gripe će sigurno doći i pripadnici Tornada što, uz doma-

će, garantira sjajnu atmosferu.
- Stanje u momčadi je dobro, bit ćemo spremni za utakmicu. Uvijek na Gripama imamo veliku podršku. Lakše nam je igrati kada svi pušemo u isto jedro. Pozivam sve da opet dođu. Bit će to pravi dalmatinski derbi. U Zadru su svjesni da im Žuti u posljednje vrijeme zadaju glavobolje. Zna to i trener **Danijel Jusup**.

- Oni će pred svojim navijačima sigurno biti motivirani kako bi se vratili u pobjednički trak. Tri puta su nas pobijedili na Višnjiku, svaki put u neizvjesnoj utakmici, što govori da moramo biti koncentrirani, vidjeti u kojim smo stvarima griješili. Nastojat ćemo nametnuti svoj ritam, iz kojega ćemo, nadam se, doći u šansu za povoljan rezultat. ● **I. RENIĆ, D. ŽURA**

FEŠTA RAGBIJA POD KAMIČKOM

Sinjani love prvo mjesto, Nada finale

Velika ragbi fešta sprema se u Sinju, jer u goste stiže splitska Nada. Iako je ranijih godina u pravilu Sinj bio taj koji je imao veći imperativ pobjede, sada se ploča okrenula i ovog puta Nada je ta koja pošto poto mora pobijediti kako bi ušla u finale prvenstva koje je Sinj već osigurao.

Neporažena i stopostotna sinjska ragbijaška družina ove sezone briljira pod vodstvom trenera Luke Lerotića, daleko su odmaknuli konkurenciji i sada vrebaju jedan bonus poen kako bi osigurali domaćinstvo u finalnom dvoboju.

- Susret dviju vodećih momčadi prvenstva i velikih sportskih rivala ne treba posebnu najavu. Nada pobjedom osigurava ulaznicu u finale, a Sinj startnu jedinicu i domaćinstvo finala. I jedna i druga momčad imaju priliku svoj status riješiti prije zadnjeg kola, tako da očekujem

maksimalno motivirane i borbene momčadi pred koje je stavljen imperativ pobjede. Treniramo jako dobro i spremni ćemo dočekati najvažniju utakmicu dosadašnjeg dijela prvenstva - kazao je trener Lerotić.

Iako je Sinj slavio u prvom ovosezonskom dvoboju koji se igrao u Splitu, Nada je sada dodatno konsolidirala redove i bit će puno izazovniji suparnik nego ranije. Svjesni su toga u Sinju, ali isto tako Sinj nikada u povijesti nije bio u ovakvoj poziciji i znaju da takva prilika ne smije biti propuštena. S druge strane, Nada nipošto ne želi pasti u drugi ili treći plan hrvatskog ragbija, nakon nebrojeno godina dominacije, stoga je za očekivati pravu ragbi poslasticu u kojoj će sve karte beskompromisno biti bačene na stol.

Susret se igra u subotu od 14 sati na SC Ivica Poljak Sokol i Andrija Alčić. ● **MIŠO GULIĆ**

RK SINJ

NEPOBJEDIVA KIA EKIPA

Vozila koja predstavljaju vrhunac automobilske kvalitete odvezite uz popuste do 800 €! (6.027 kn)

Kia ponovno prva

Kia je u J. D. Power studiji o pouzdanosti vozila treći put zaredom pobijedila među masovnim markama, čime je potvrdila svoju nenadmašnu kvalitetu.

Vozila obitelji Kia Ceed odvezite već od

19.199 € (144.654 kn)

Odnosi se na vozila sa zalihe!

Pogledajte našu bogatu ponudu kvalitetnih rabljenih vozila i odvezite ih uz povoljno financiranje!

Auto Dalmacija, Cesta Plano 2a, 21220, Trogir, 021 381 457

Slike su simbolične. Komb. potrošnja goriva: 3,9 - 8,2 l/100km, emisije CO2: 94 - 184 g/km. Navedene cijene i uštede vrijede za kupovinu modela: Kia Ceed 1.0 T-GDI LX Fun LP (74kW). Istaknute cijene i uštede vrijede za gotovinsko plaćanje (cijene uključuju Bonus Joker Gotovina). Količine su ograničene, a ponuda vrijedi do isteka zalihe. Za fiskarske greške ne odgovaramo. Dodatne informacije potražite na www.kia.hr ili kod ovlaštenih Kia zastupnika. Valutni tečaj preračunavanja KN/EUR: 7,53450.

MORE

U PRODAJI NOVI BROJ

OTVORENO MORE NA SVIM KIOSCIMA

NARUČITE OTVORENO MORE NA KUĆNU ADRESU POZIVOM NA BROJ 021/279-279

RUKOMETNI VIKEND

Svi na Gripe, igra se splitski derbi

Klara Rubić u prodoru, adut Splita 2010

TOM DUBRAVEC/CROPIX

U akciju se, nakon stanke zbog nastupa reprezentacije u kvalifikacijama za Svjetsko prvenstvo, vraćaju rukometašice u domaćem prvenstvu.

IVAN RENIĆ

Nama najzanimljiviji svako je splitski derbi. Na Gripe se sastaju Split 2010 i ŽARK Split. Nakon sedam vezanih pobjeda rukometašice Splita 2010 u zadnja tri kola ne znaju za pobjedu, doduše, uz vrlo težak raspored. Današnje gradske suparnice su u znatno teožoj situaciji, tek na 11. mjestu, posljednjem iznad "crvene zone". Bodovi u večerašnjem derbiju bili bi im bodovi spasa! Dalmatinka će prvi put u ovoj godini pokušati vezati dvi-

je pobjede, u Ploče im dolazi Osijek. A već davno otpisani Trogir 58 gostuje kod Zamenta koji sigurno računa na ove bodove u grčevitom pokušaju da spasi goli prvoligaški život.

21. kolo, žene, danas igraju: Split 2010 - ŽARK Split (18) Dalmatinka - Osijek (19) Zamet - Trogir 58 (20)

Trogiranima bodovi spasa

Nastavlja se borba u Ligi za ostanak u prvom razredu hrvatskog rukometa. U najboljoj situaciji su Metković Mehanička i Ribola Kaštela. Metkovići su prvi s 21 bodom, Kaštelani imaju jedan manje. Rukometaši Metkovića danas će u gostima igrati protiv Osijeka. U dvoranu u Zrinjercu tražit će povratak pobjedama nakon dva vezana poraza (KTC i Trogir). Kaštelani su, pak, u sjaj-

noj formi. Pobjedili su četiri od posljednjih pet utakmica. Zadnju s golom razlike na Sokolani protiv Moslavine. Očekuje ih gostovanje u Križevcima kod KTC-a.

Trogir se, pak, oporavio s dvije pobjede (Rudar i Metković) i skočio na četvrto mjesto. No, situacija je daleko od riješene i sigurne. Nakon slavlja zbog prolaska na Final four Kupa slijedi im povratak brigama u prvenstvu. U Trogir stiže Zamet koji se, čvrsto usidren na podljetnom mjestu poretka, poodavno oprostio od društva najboljih. Evo dobre prilike Trogiranima za nove važne bodove.

8. kolo, muški, danas igraju: Osijek - Metković Mehanička (19)

KTC - Ribola Kaštela (19) Trogir - Zamet (20) ●

Lovre Korljan (s loptom), mlada snaga Kaštelana

NIKOLA VILIĆ/CROPIX

MOGUĆNOST PREDAJE ONLINE

Na adresi

<http://osmrtnice.slobodnadalmacija.hr>

osmrtnice@slobodnadalmacija.hr

- ▶ **OBAVIJESTI O SMRTI**
- ▶ **SUĆUTI**
- ▶ **SJEĆANJA**
- ▶ **ZAHVALE**

Plaćanje:

- MasterCard
- Visa
- Diners

Sućuti, sjećanja i zahvale primamo najmanje dva dana prije objave u dnevnom listu.

Informacije:
T: 021 352 650,
021 352 651
F: 021 383 099

**SLOBODNA
DALMACIJA**

Umrli

"Ja sam uskrsnuće i život, tko u mene vjeruje ako i umre živjet će"

(Iv. 11,26)

Tužnim srcem javljamo rodbini, prijateljima i znancima da je dana 14.IV.2023. god. iznenada preminula naša voljena supruga, majka, kći, sestra i nevjesta

IRENA PAVLOV

rod. Magić

1974. - 2023.

Posljednji ispraćaj naše drage pokojnice obavit će se dana 15.IV.2023. god. u 15 sati na mjesnom groblju Tihi Gaj u Kaštel Gomilici.

Ožalošćeni: suprug Ivo, djeca Dora i Josip, otac Drago, majka Ana, sestre Ivana i Marijana s obiteljima, svekar Josip, zaova Mirjana s obitelji, te ostala tugujuća rodbina i prijatelji.

Počivala u miru Božjem.

14969-7232

Kad mu je korak postao težak, a dah sve kraći, Bog raširi ruke i reče: „Dodi u moje krilo.“

S tugom i boli u srcu javljamo rodbini, prijateljima i znancima žalosnu vijest da nas je dana 13. travnja 2023. godine, nakon kratke i teške bolesti napustio naš voljeni suprug, otac, dida, brat, stric, ujak i tetak

BORIS SMOLIĆ

pok. Vinka

HRVATSKI BRANITELJ
1957. - 2023.

Posljednji ispraćaj dragog nam pokojnika obavit će se u ponedjeljak, 17. travnja 2023. godine u 12 sati na gradskom groblju Kvanj u Šibeniku. Misa zadušnica služit će se iza pogreba u crkvi Svetog Josipa Radnika u Razinama.

Ožalošćeni: supruga Dragica, sinovi Vinko i Ivan, kći Marija, unuk Lukas, unuka Lucija, brat Božo s obitelji, sestra Jadranka s obitelji te ostala mnogobrojna rodbina i prijatelji.

Počivao u miru Božjem.

14948-7217

*"O, Bože zar si pozvao mene
Tvoje usne moje rekoše ime
Svoju lađu sada ostavljam žalu
Od sad' idem kamo šalješ me Ti"*

S tugom u srcu javljamo rodbini, prijateljima i znancima da nas je dana 13.IV.2023. blago u Gospodinu napustila naša voljena majka, baka, svekrva, sestra, teta, nevjesta, strina i ujna

LJUBICA ŽULJEVIĆ

ud. Stipe

rod. Džeko

1951. - 2023.

Pogreb drage nam pokojnice obavit će se dana 15.IV.2023. u 15 sati na mjesnom groblju Sv. Roka, Čaporice.

Autobus polazi u 13.30 sati sa autobusne stanice pokraj Vite (pekara Milaković).

Ožalošćeni: kćer Dragica, sin Ivica, nevjesta Petra, unučad Stela, Stipe i Iva, sestre Mara, Neda i Ana s obiteljima, braća Dušan s obitelji i Vlade, djeverovi Ivan, Luka i Ljubo s obiteljima, zaove Neda i Zdenka s obiteljima te ostala tugujuća rodbina, prijatelji i kumovi.

Počivala u miru Božjem.

14951-7219

obavijesti o smrti
od ponedjeljka do petka
primamo od 7 do 19 sati
subotom i nedjeljom
od 11 do 15 sati

**SLOBODNA
DALMACIJA**

"Ja sam uskrsnuće i život: tko u mene vjeruje, ako i umre, živjet će, i tko god živi i vjeruje i u mene, neće umrijeti nikada."

(Ivan 11,25)

Tužnim srcem javljamo rodbini, prijateljima i znancima da nas je dana 11.IV.2023. godine, blago u Gospodinu napustio naš voljeni suprug, otac, djed, svekar, punac, stric i tetak

IVAN OMRČEN

1939. - 2023.

Posljednji ispraćaj voljenog nam pokojnika obavit će se u subotu 15.IV.2023. godine u 16 sati na mjesnom groblju Sv. Duha u Tijarici.

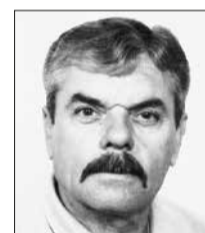
Ožalošćeni: supruga Pavica, sin Andrija, kći Anđelina i zet Igor, nevjesta Sabina (žena pokojnoga sina Miše), unuk Ivan, obitelj pokojnog brata Nikole, svastike: Ana, Neda i Ljuba s obiteljima, šura Ivan s obitelji, obitelji pokojnih svastike Danice i šure Ante, obitelji Komadina i Botički, te ostala tugujuća rodbina, kumovi i prijatelji.

Počivao u miru Božjem. Molimo biti oprošteni od žalovanja u mrtvačnici i posjeta žalovanja.

14937-7207

Tužnog srca javljamo rodbini, prijateljima i znancima da nas je dana 13.IV.2023. u 74. godini života blago u Gospodinu napustio naš voljeni suprug, otac, svekar, brat, stric, ujak i djed

IVAN PRNJAK

pok. Joke

1949. - 2023.

Pogreb dragog nam pokojnika obavit će se dana 15.IV.2023. na mjesnom groblju Sv. Ilije - Kljaci.

Pogrebna povorka polazi ispred mrtvačnice na groblju u 15.30 sati.

Ožalošćeni: supruga Ika, sinovi Siniša i Vedran, nevjeste Marijana i Helena, unuke Lorena, Morena, Kiara, Melani i Marea te ostala tugujuća mnogobrojna rodbina i prijatelji.

Umjesto cvijeća dati prilog za potrebe crkve.

Počivao u miru Božjem!

14905-7189

Tužnim srcem javljamo rodbini, prijateljima i znancima da nas je dana 13.IV.2023. u 74. godini života napustila naša voljena supruga, majka i baka

VJERICA ŠILOVIĆ

rod. Nazlić

1948. - 2023.

Posljednji ispraćaj naše voljene bit će u subotu, 15.IV.2023. u 15 sati na mjesnom groblju Sv. Filipa i Jakova u Kladnjicama. Ispraćaj je na Lovrincu od 13 do 13.30 sati. U tuzi ostaju zauvijek njeni: suprug Mate, sin Miro, nevjesta Megi, unuke Matea i Karla, zaove Ruža i Vinka s obiteljima, obitelj pok. djevera Joze, obitelj pok. zaove Marije te ostala tugujuća rodbina i prijatelji.

U Raj povelj te anđeli.

Počivala u miru Božjem.

14945-7213

S vjerom u Uskrsnuće i život vječni javljamo rodbini i prijateljima da nas je dana 10.IV.2023. godine nakon teške bolesti, okrijepljen Svetim Sakramentima napustio naš voljeni suprug, otac, djed, brat, punac, stric i tetak

ČIRO VARVODIĆ

1947. - 2023.

Posljednji ispraćaj voljenog nam pokojnika obaviti će se u subotu 15.IV.2023. godine u 15 sati na mjesnom groblju Gospe od Zdravlja u Rožama.

Ožalošćeni: supruga Antica, sinovi Mirko i Ante, kćeri Mirjana i Božena, unučad: Luka i Laura, zet Michael, brat Jožo sa suprugom Nedom, sinovci Dražen i Ivan s obiteljima, sinovke Tina i Jelena s obiteljima, obitelji pokojnih šura: Mirke, Marka i Ivana, svastika Boja Herceg (odsutna) s obitelji i Iva Lesica, obitelji pokojnih ujaka i tetaka te ostala rodbina i prijatelji

Počivao u miru Božjem.

14963-7228

BERIGOJ BEPO GRGIĆ

Posljednji pozdrav voljenom suprugu

BERIGOJ BEPO GRGIĆ

Ostaješ s nama u mislima, uspomenama i molitvama.

Tvoja supruga Ana Počivao u miru Božjem.

14925-7202

Posljednji pozdrav voljenom ocu i didu

BERIGOJ BEPO GRGIĆ

Zbog tvoje ljubavi uvijek sam se osjećala posebno i zaštićeno. Volili bi da možemo vratiti vrijeme i još jednom te zagrliti.

Mnogo mi nedostaješ tako.

Tvoja kćer Anita i unuk Stipe

Počivao u miru Božjem.

14926-7203

Posljednji pozdrav voljenom ocu i svezru

BERIGOJ BEPO GRGIĆ

Otišao si iz našeg života, ali nikad nećeš iz našeg srca.

Tvoj sin Mirko i nevjesta Monika

Počivao u miru Božjem.

14929-7205

MOGUĆNOST
PREDAJE ON LINE
OSMRTNICA**SLOBODNA DALMACIJA**

Posljednji pozdrav voljenom ocu

BERIGOJ BEPO GRGIĆ

Zauvijek si u mojim mislima.

Sin Vlade

Počivao u miru Božjem.

14927-7204

OSMRTNICE, OGLASE I
NATJEČAJE PRIMAMO ZA
SLOBODNA DALMACIJA
NIKOLIĆ
Bruna Bušića 15,
IMOTSKI
tel. 021/841-006
nikolicimotski@gmail.com**TONKA KNEŽEVIĆ**

Posljednji pozdrav voljenoj sestri, zaovi i tetki

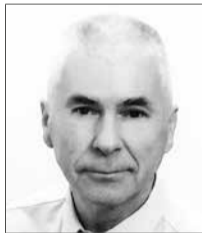
TONKA KNEŽEVIĆ

Ožalošćeni brat Neven, nevjesta Vesna, nećaci Josip, Vlatko s obitelji i Maja s obitelji Počivala u miru.

14900-7186

ANTE BUBIĆ

Posljednji zbogom

ANTE BUBIĆ

Draga Mare i Anja, izražavamo duboku sućut povodom gubitka vašeg voljenog tate.

S Vama smo u mislima i molitvama.

Ivana Zore s obitelji

14924-7201

ANTE GAŠPEROV

Posljednji zbogom dragom i poštovanom

ANTI GAŠPEROVU

a obitelji izrazi sućuti.

Sandra i Mislav

14928-1727

Iskrena sućut našem direktoru Josi i cijeloj obitelji Gašperov povodom smrti njihova voljena supruga, oca i djeda

ANTE GAŠPEROV

Počivao u miru Božjem. Djelatnici servisa Auto kuća Gašperov Split

14976-7238

PETAR ČATLAK

Iskrena sućut kumu Ivici i cijeloj obitelji povodom smrti dragog mu oca

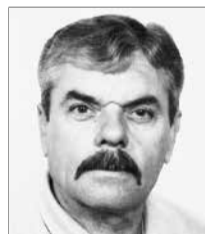
PETAR ČATLAK (PEKO)

Kum Ivica Pralija s obitelji. Počivao u miru Božjem.

14847-7148

IVAN PRNJAK

Posljednji pozdrav dragom bratu i ucu

IVAN PRNJAK

od sestre Jele Buzov s obitelji.

Počivao u miru Božjem.

14994-7255

MILIVOJ RADIĆ

Iskrena sućut našem dragom Stipanu i njegovoj obitelji povodom gubitka voljenog mu oca

MILIVOJA RADIĆA

Prijatelji s faksa

14903-1718

Iskrena sućut obitelji Radić povodom smrti

MILIVOJA RADIĆA

Osoblje restorana "Poljud" Počivao u miru Božjem.

14825-7132

ŠIMICA DRAGICA BAKOVIĆ

Iskrena sućut obitelji

ŠIMICA DRAGICA BAKOVIĆ

Kolege iz odjela za dalekovode iz TS Meteriza.

14938-1734

PERA DELIĆ

Posljednji pozdrav dragom nevjesti

PERA DELIĆ

Djeverovi Ivan i Mate s obiteljima Počivala u miru Božjem.

14795-7114

SANJA HUMAČKIĆ**SANJA HUMAČKIĆ**

Posljednji pozdrav našem anđelu.

Suprug s djecom

Počivala u miru Božjem.

14968-7231

SANJA HUMAČKIĆ

Prohtjelo se dragom Bogu da proširi svoj gaj, pa nam uze našu Sanju u svoj zagrljaj. S ljubavlju mama i tata Počivaj u Božjem zagrljaju.

14970-7233

SANJA HUMAČKIĆ

Zauvijek sanjaš u mom srcu jer si dio mene. U miru Božjem počivaj s anđelima. Tvoja seki Nevena s obitelji

14972-7234

Dragom prijatelju Tomislavu i njegovoj obitelji iskrena sućut povodom smrti voljene sestre

SANJA HUMAČKIĆ

Neka te dragi Bog primi u svoje okrilje. Stipe Tokić i Jure Miljak Počivala u miru Božjem.

14883-7171

SANJA HUMAČKIĆ

Nikad zbogom, samo doviđenja. Volimo te uvijek i zauvijek. Tvoji: Tomislav, Ivka, Nina i Ema.

14990-7251

ISKRENA
SUĆUT
OBITELJIMA
PREMINULIH**SLOBODNA DALMACIJA****NIKŠA ČULIĆ****NIKŠA ČULIĆ**

Iskrena sućut cijeloj obitelji Čulić. Susid iz garaže Tonči Radoš

Počivao u miru Božjem.

14822-7129

Posljednji pozdrav dragom

NIKŠA ČULIĆ

Ivo i Božo Markovina s obitelji.

Počivao u miru Božjem.

14915-1726

OSMRTNICE, OGLASE I
NATJEČAJE PRIMAMO ZA
SLOBODNA DALMACIJA
GRAFEX
Industrijska bb,
METKOVIĆ
tel. 020/686-661
grafex@dui.com.hr**SLOBODNA DALMACIJA****OBAVIJESTI O SMRTI » SUĆUTI » SJEĆANJA » ZAHVALE****Radno vrijeme:**ponedjeljak - petak 7.00 - 19.00
subota i nedjelja 11.00 - 15.00**Informacije:**T: 021 352 650,
021 352 651
F: 021 383 099**Osobna predaja na adresi:**

Predaja osmrtnica i malih oglasa na adresi Hrvatske mornarice 4, 21000 Split

osmrtnice@slobodnadalmacija.hr

Osmrtnice, sućuti, sjećanja i zahvale možete predati i e-mailom.

DAJANA ŠITIN
Draga naša

DAJANA ŠITIN

Bila si oličje dobrote i nježnosti. Posljednji pozdrav od Frane Biuka s obitelji i Ivane Biuk Rossi s obitelji. Obitelji iskrena sućut. Čuvali te Anđeli.

14898-7185

JOZO BARAĆ

Posljednji pozdrav voljenom suprugu,

JOZO BARAĆ

Supruga Vinka. Počivao u miru Božjem!

14848-7149

Posljednji pozdrav voljenom ocu

JOZO BARAĆ

Kćeri Snježana s obitelji, Tanja s obitelji i Renata. Počivao u miru Božjem!

14849-7150

Posljednji pozdrav voljenom ucu

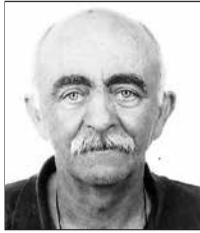
JOZO BARAĆ

Anđelko, Goran s obitelji, Jasna s obitelji, Jagoda s obitelji. Počivao u miru Božjem.

14850-7151

NEDILJKO BRADARIĆ ŠLJUJO

Posljednji pozdrav dragom

NEDILJKO BRADARIĆ ŠLJUJO

od obitelji Hrgović, Ivan i Nada, Miroslav, Ivana i Jelena s obiteljima. Počivao u miru Božjem.

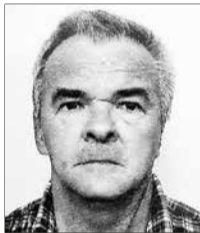
14828-1700

**ISKRENA SUĆUT
OBITELJIMA
PREMINULIH**

SLOBODNA DALMACIJA

ANTE BERAĆ

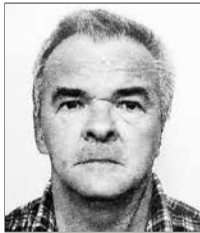
Iskrena sućut prijatelju Ivanu i obitelji povodom smrti oca

ANTE BERAĆ

Tvoji: Luka, Kristina, Vlatka, Jakov, Mateo i Ivan. Počivao u miru Božjem.

14904-1719

ANTE BERAĆ

Posebni ljudi su u našim srcima i kad nisu pored nas. Sjećanje nas tješi i daje nadu o postojanju nekog boljeg svijeta u vječnosti. Hvala ti za sve. Tvoj sin Ivan i Antea

14930-1728

ANITA RAJČIĆ
Draga naša

ANITA RAJČIĆ

Neka dragi Bog nagradi tvoju dobru i plemenitu dušu. Ostaješ s nama u mislima i molitvama. Tvoj stric Mate s obitelji U raj povelj te anđeli.

14906-1720

ANTE JELIČIĆ

Doviđenja dragi brate

ANTE JELIČIĆ

Počivaj u miru sa suprugom i roditeljima. Brat Vlade s obitelji Počivao u miru Božjem.

14879-1710

Posljednji pozdrav dragom bratu i ujaku

ANTE JELIČIĆ

Anica, Damir i Zdravko Mišić Obitelji iskrena sućut.

14886-7176

Posljednje zbogom našem dragom rodaku

ANTE JELIČIĆ ŠULE

U našim srcima živjeti ćeš zauvijek. Rodica Ana Vuka i rođak Ante (Nediljko) Jeličić-Delušić s obiteljima. Počivao u miru Božjem!

14931-1729

GORDANA GUČEK
Draga naša

GOGJE

Čuvat ćemo te u našim srcima. Počivaj u miru. Vedrana i Ivana

14824-7131

Izražavamo duboku sućut našim Zvonimiru i njegovoj obitelji povodom gubitka drage mu majke

GORDANE GUČEK

Pokoj vječni daruj joj Gospodine, a njene drage utješi snagom svoje Ljubavi. Učenići i razrednica 5. d OŠ Bijaći

14868-1709

Posljednji pozdrav

GORDANA GUČEK

Nećemo te nikad zaboraviti. Obitelj Ane i Maria Jakića. Počivala u miru Božjem!

14876-7170

Posljednje zbogom našoj dragoj

GOGI

Čuvali te anđeli nebeski. Obitelji Baran, Bratim i Barišić Počivala u miru Božjem.

14826-7133

Počivaj u miru draga

GORDANA GUČEK

Dragi Vedrane i Zvonimire, Znajte da ste u našim mislima i molitvama i da dijelimo vašu tugu. Neka vas Gospodin utješi, a dragoj Gordani podari život vječni! Najiskrenija sućut. Ivan i Josipa Botić

14936-1733

SLAVKA - SLAVA BARBARIĆ

Posljednji pozdrav dragoj susjedi

SLAVI BARBARIĆ

a rodbini iskrena sućut od obitelji: Denisa Veljače, Nevena Bralića, Vedrana Bralića, Zvonka Jelavića, Janje Vatrov, Gorana Viševića, Vjekoslava Muselina i Ante Muselina. Počivala u miru Božjem!

14894-7182

Posljednji pozdrav dragoj

SLAVKA - SLAVA BARBARIĆ

U našim srcima zauvijek ćeš imati posebno mjesto. Nevjesta Ljilja, nećakinja Marina i Kristina s obiteljima. Počivala u miru Božjem.

14897-1716

FRANE BUBIĆ

Posebni ljudi žive u našim srcima i kad nisu pored nas.

Sjećanje nas tješi i hrabri nadu o postojanju nekog boljeg svijeta u vječnosti.

FRANE BUBIĆ

Iskrena sućut obitelji Obitelj Bulić

14840-1703

Posljednji pozdrav dragom

FRANI BUBIĆU

Iskrena sućut kumu Petru i obitelji. Blaja s obitelji Počivao u miru Božjem.

14843-7145

Posljednje zbogom dragom rodaku

FRANE BUBIĆ

Zajedničke igre našeg djetinjstva nastavit ćemo na nebeskom gubnu u Bubića. Vole te Miranda i Robi s obitelji. Počivao u miru Božjem.

14863-7162

Posljednji pozdrav dragom prijatelju

FRANE BUBIĆ

Obitelji iskrena sućut. Tvoji prijatelji Milivoj Bubić i Joško Baričić. Počivao u miru Božjem.

14864-716

+

S tugom u srcu mi, župljani Brela, oprastamo se od nama drage i nezaboravne

**s.m.
ELVIRE VUKUŠIĆ**

Svima nam naviru sjećanja na dane provedene s nama u Brelima. Bila si i ostaješ dobar duh naših Brela. Svojom brigom za duhovni život sve si nas zadužila. Blagi osmijeh iz kojeg je zračio duboki osjećaj poniznosti i vjere ostaje zauvijek u našim sjećanjima. Neka ti nebo bude široko, poput tvoje široke duše uvijek spremne za pomoć i na tome ti veliko hvala! Pučani župe Brela
Počivaj u miru Božjem!

14862-7163

+

Suosjećamo sa dragim Jerkom zbog preranog gubitka voljenog oca

FRANE BUBIĆ
Obitelj Bokavšek
Počivao u miru.

14954-1737

+

Posljednje zbogom članu Vijeća Mjesnog odbora Klis-Kosa

FRANE BUBIĆ

Obitelji iskrena sućut. Počivao u miru Božjem. Općina Klis

14896-7183

+

Dragi naš

PETAR ČATIĆ

Bilo je tako lijepo imati te uz nas. Hvala za svaki trenutak, za toliku ljubav koju si nam pružio. Čuvamo te u svojim srcima i molitvama. Tvoj Hrvoje, Hani, Kate i Josip. Počivaj u miru Božjem.

14949-1735

SLOBODNA DALMACIJA OBAVLJESTI O SMRTI SUĆUTI SJEĆANJA ZAHVALE

SPLIT: Slobodna Dalmacija - Hrvatske mornarice 4, 352-651, 352-650
Bradrica - Poljička cesta 22, 389-890, Lovrinac - 389-600, Čagalj - Poljička cesta 22, 468-789, Tonkić - Poljička cesta 22, 571-500;
Bila ruža - Poljička cesta 22, 542-707;
DUGOPOLJE: PZ Dugopolje, Trg F. Tuđmana 1, 655-108; **SOLIN:** Zlatni Gral - K. Zvonimira 44, 212-924;
K. SUĆURAC i K. NOVI: Bradrica, 230-068; **K. KAMBELOVAC i K. STARI:** PRIBA - I. Danila 54, 099/4708-005, Cipetić, 220-749;
TROGIR: Hrvojka - K.A. Stepinca 40, 883-008; Milat - Put Kapelice 2, 884 - 923, Vukman - Ul. hrvatskih žrtava 56/A, 091/9822-667;
SINJ: Buljan - Kvartiri 8, 821-151, Mirta - Vujanovićev prolaz 19, 823-164, Peca - Brnaška ul. 27, 823-029;
OTOK: Bašić - 092/300-7810; **TRILJ:** RP- KID Rančić, 831-258;

Posljednji pozdrav dragome prijatelju

GORAN VRDOLJAK

Teško mi je pomisliti da te više nema.
Hvala ti na svim lijepim trenucima koje smo proveli zajedno.
Falit ćeš mi dragi moj prijatelju.
Dino s obitelji.

14934-1731

GORAN VRDOLJAK

Posljednje zbogom dragom bratu

GORAN VRDOLJAK

Pogledaj me živote u oči, pogledaj me ako snage imaš.
Pogledaj, pa mi reci.
Zašto, sve što volim meni uzimaš.

Ljubav tvoja smrt ne prekida, živjet ćeš u našim srcima i mislima.
Tvoja sestra Alena, zet Alen i tvoja Dome.

14829-7134

S tugom u srcu opraštamo se od tebe

GORAN VRDOLJAK

Obitelji iskrena sućut. Nada i Tonči Lemo s obitelji

14907-1721

Iskrena sućut dragoj našoj Fani i cijeloj obitelji povodom smrti njihovog voljenog supruga, oca i brata

GORAN VRDOLJAK

Djelatnici Zavoda za neurologiju i endokrinologiju Klinike za dječje bolesti KBC Split

14933-1730

S tugom u srcu opraštamo se od našeg dragog

GORAN VRDOLJAK

Obitelji iskrena sućut. Jakov s obitelji, Ive s obitelji, Filip s obitelji, Slavka s obitelji i Kata s obitelji.

Počivao u miru Božjem.

14891-7179

"Doviđenja, dragi, doviđenja; ti mi prijatelju jednom bješe sve. Urečen rastanak bez našeg htijenja obećava i sastanak, zar ne?"

GORAN

Otišao je prvi, a najveći među nama. Uvijek ćemo njegovati sve te trenutke koje smo proveli zajedno, sav taj smijeh koji smo dijelili, sve te priče koje smo ispričali. Budi nam blagoslovljen u vječnosti, dragi naš prijatelju, kao što smo i mi bili poznavajući te.

Obitelji izražavamo iskrenu i duboku sućut! Kova, Šere, Dale, Galić, Duka i Kiko s obiteljima

14918-7195

S neizmjernom boli u srcu opraštamo se od tebe dragi naš kume

GORO

Hvala ti na prijateljstvu, dobroti i nesebičnosti, ljudino naša!
Obitelj Marčić

14919-7196

Iskrena sućut dragoj Aleni i njejoj obitelji povodom smrti dragog joj brata

GORAN VRDOLJAK

Osoblje Neurokirurgije.

14921-7198

Posljednji pozdrav dragom kolegi, a obitelji iskrena sućut

GORAN VRDOLJAK

Očiju suznih pogleda tupa, nećemo više raditi skupa.

Kazaljke drhte, ali stao je sat, bio si prijatelj, kolega i brat. Na nebu ćeš imati spokoj i spas, Budi pozdravljen od svih nas.

Djelatnici KBC Split-praona.

Počivao u miru Božjem.

14923-7200

Dragoj Aleni izražavamo najiskreniju sućut povodom gubitka voljenog brata

GORAN VRDOLJAK

Služba za nabavu KBC Split

14952-1736

GORAN VRDOLJAK

Posljednje zbogom našem Gori, a prijeli Aleni i obitelji iskrena sućut.
Dija, Ivanko, Nino i Daria

14983-7243

GORAN VRDOLJAK

Posljednje zbogom dragom Gori.
Obitelj Ivelić Vukašin

14986-7246

Posljednji pozdrav dragom prijatelju

GORAN VRDOLJAK

Obitelji iskrena sućut. Ekipa iz garaže: Miro, Vinko, Aco, Božo, Davor i Pero

Počivao u miru Božjem.

14987-7247

Iskrena sućut dragom kolegi Franku Josipu i cijeloj obitelji povodom gubitka voljenog oca

GORAN VRDOLJAK

Kolege iz Babilona Počivao u miru Božjem.

14988-7249

NAZA (OSMAN) HODŽIĆ

Iskrena sućut kolegi Esku i njegovoj obitelji povodom smrti drage im majke

NAZA (OSMAN) HODŽIĆ

rod. Garibović

Djelatnici Plinare d.o.o.

14834-1702

FIORI PRVAN

Posljednje zbogom teti

FIORI PRVAN

Nada i Marina
Počivala u miru Božjem!

14939-7208

LUKA TUDOR

Posljednji pozdrav našem dragom prijatelju i partneru

LUKA TUDOR

Tvojim odlaskom otišao je i dio nas.
Ostaju samo sjećanja.
Šusta i obitelj

14814-7124

Posljednji pozdrav

LUKA TUDOR

Iskrena sućut obitelji povodom gubitka Vašeg i našeg Luke.
Od svih članica i članova VK Pošk 1937.

14830-7135

Iskrena sućut našem Dugi i njegovoj obitelji povodom smrti oca Luke

LUKA TUDOR

Tvoji Slave, Goran, Nike, Dida, Sanja, Brane, Ljube, Ante, Hani, Tina i Zvone

14866-1708

Dragi naš

LEVE

Prerano se rastajemo, ali ovo nije zbogom, samo doviđenja do ponovnog susreta.

Tvoji: barba Bartul, teta Katica, Leon, Ivana, Marijeta i Bartulina.

14892-7180

Posljednji pozdrav dragom prijatelju i kolegi

LUKA TUDOR

Počivao u miru Božjem.
Djelatnici tvrtke Rudan d.o.o.

14846-7147

Teško je reći ti,
Zbogom, dragi naš

LEVE

kad očekujemo da ćemo se uskoro opet čuti i vidjeti.

Vole te tvoji: teta Draga, rođice Marija i Ketii s obiteljima
Fališ nam jako.

14899-1717

Posljednji pozdrav dragom prijatelju i kolegi

LUKA TUDOR

Dragi Luka, nisam vas poznavao oduvijek, ali neke vaše savjete pamti ti ću zauvijek.
Počivao u miru Božjem.
Danijel Benčić, tvrtka Rudan d.o.o.

14844-7144

Posljednji pozdrav dragom našem kapetanu

LUKI

Poškovi juniori generacija 1974/75.
Obitelji iskrena sućut.

14917-7194

Posljednji pozdrav dragom prijatelju i susjedu

LUKA TUDOR

Obitelji iskrena sućut. Joke, Petar, Ljubo, Krešo, Miro, Željko, Ivica i Brane.
Počivao u miru Božjem.

14922-7199

LUKA TUDOR

Posljednji pozdrav dragom kolegi Luki, a obitelji iskrena sućut.
Suradnici iz Gilan d.o.o.

14979-7240

LUCIANO VUKMAN

Posljednji pozdrav dragom

LUCIANU

Obitelji iskrena sućut. Nek' Te čuvaju anđeli nebeski.

Goran Ožanić s obitelji
Počivaj u miru Božjem.

14884-7175

Sjećanja

Sjećanje na

STIPE KOVAČIĆ - UČO

14.IV.2020. - 14.IV.2023.

S ljubavlju i ponosom čuvamo uspomenu na tebe.
Počivao u miru Božjem!
Tvoja obitelj

14878-7172

Navršava se deset tužnih godina

JOSIP BEJO

18.IV.2013. - 18.IV.2023.

Godine prolaze, tiho sve tiše, a ti, striče nedostaješ mi sve više.

Tvoj Nikša
Sv. misa zadušnica služit će se u crkvi Sv. Jure, 16.IV.2023. u 9 sati.

Počivao u miru Božjem.

14677-7022

Draga majko

SLAVKA KOSOR

15.IV.2022. - 15.IV.2023.

Svugdje te vidim a nigdje te nema.

Do ponovnog susreta u vječnosti tvoj Toni, tvoje trze.

Mama puno te volim.

14460-1606

Dana 18.IV.2023. god. navršavaju se tužna dva mjeseca od smrti naše voljene

NATALI KLEMENTINA ŠUSTIĆ

Zauvijek si u našim mislima i srcima.

S ljubavlju ćemo čuvati uspomenu na tebe.

Tvoji najmiliji
Sv. misa zadušnica biti će dana 16.IV.2023. god. (nedjelja) u 10 sati, crkva Sv. Martin, Primorski Dolac.

Čuvali te anđeli nebeski.
Počivala u miru Božjem.

14747-7084

Voljeni moj sine

BRANKO MIJATOVIĆ

15.IV.2021. - 15.IV.2023.

Prode još jedna godina da majka ne ljubi sina svoga.

Tvoja mama

14957-7223

Naš suprug, otac, djed i svekar

NEDJELJKO GOLEŠ

29.V.1949. - 15.IV.2017.

Uvijek si u našim mislima.

Tvoja supruga Marija i sinovi Ivo, Dražen i Josip s obitelji.

14783-1682

Dana 15.IV.2023. navršava se godina dana od smrti naše voljene majke i sestre

MIRA GRBEŠA

Sve dok živimo, živjet ćeš u našim srcima, mislima i molitvama.

Majko falisi!

Tvoji: kćer Marija, braća i sestra s obiteljima

12356-5201

Tužno sjećanje

IVICA BATARELO
HRVATSKI
BRANITELJ
14.IV.1992. - 14.IV.2023.

Tvoji najmiliji: majka Marija, braća Petar i Mario s obiteljima, sestre Ljubica, Anđelka i Antanela s obiteljima.
Počivaj u miru Božjem.

14867-7165

Sjećanje na našeg voljenog

ANTE ŽIVKOVIĆ
S ljubavlju čuvamo uspomenu na tebe.
Hvala za dobrotu i ljubav koju si nam pružio.
Tvoji najmiliji

14668-141

Tužno sjećanje na dragog čaću, svekra, dida i pradida

GRGO BAN
15.IV.2011. - 15.IV.2023.
S ljubavlju i poštovanjem čuvamo uspomenu na tvoju dobrotu i plemenitost.
Tvoj sin Zlatko s obitelji Počivao u miru Božjem.

14877-7171

Sve bih dala da si tu bar na jedan tren da vječnost bude da ti pratim trag u beskrajju...

STANKO PAIĆ
15.IV.2022. - 15.IV.2023.
Uvijek si s nama i mi s tobom, u svakoj misli, molitvi i vječnoj ljubavi.
Pajo, tebe ne može vrijeme odnijeti...
I ona zadnja suza na licu tvom, sad je more u srcu mom.
Tvoja Ane, sinovi Vinko i Duje i brat Davor.
Počivao u miru Božjem.
Sveta misa služiti će se 15.IV.2023. u 18 sati u crkvi Gospe od Site, Strozanc.

14823-7130

Prošla je druga godina otkad si nas napustio voljeni naš

MENSUR IBRAHIMOVIĆ

Vrijeme prolazi, ali ljubav za tobom i dalje ostaje.
Tvoji najmiliji: supruga Jelena, sin Damir sa obitelji, kćer Jasmina sa obitelji i kćer Irma.

14817-1697

Sjećanje na dragog oca

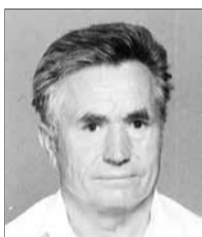

TOMISLAV TOMAŠ
1935. - 2016.

Vrijeme prolazi, a tuga i bol ostaju.
Hvala ti za svu ljubav i dobrotu koju si mi pružio.
Tvoj sin Zvonimir Počivao u miru Božjem.

14953-7220

Prošla je tužna godina dana otkako nas je napustio naš voljeni

MIJO MATEŠIĆ
15.IV.2022. - 15.IV.2023.

S ljubavlju i ponosom čuvamo uspomenu na tebe.
Uvijek si u našim mislima i srcima.
Tvoji najmiliji: supruga, djeca, unuci i prauunci
Misa zadušnica služiti će se dana 22.IV.2023. u 11 sati u crkvi Sv. Marka, Crivac.
Počivao u miru Božjem.

13957-6493

Sjećanje na našeg voljenog

MIJO MATEŠIĆ
15.IV.2022. - 15.IV.2023.

Hvala ti za sve što si učinio za nas.
Uvijek ćeš biti u našim srcima.
Kćer Milica s obitelji.
Počivao u miru Božjem.

14622-6998

Tužno sjećanje na našeg voljenog

MENSUR IBRAHIMOVIĆ

Prošle su dvije godine od našeg rastanka.
Vrijeme koje prolazi ne donosi zaborav već ljubav i sjećanje na tebe.
Ostat ćeš voljen i nikad zaboravljen.
Tvoj brat Nedžad i Janja, nećak Jasmin i Andrijana, te nećaci Sara, Dino i Lejla.

14776-1677

Prošla je druga godina otkad nas je napustio naš dragi

MENSUR IBRAHIMOVIĆ

Zauvijek si s nama u priči, mislima i molitvama.
Visoko potkrovlje d.o.o.

14777-1678

U ime sjećanja i trajnog spomena na prijatelja i suborca

DRAŽEN BOGDANOVIĆ

26.XI.1964. - 15.IV.1992.
Počivao u miru Božjem
Udruga HVIDRA - a Omiš

14902-7188

Ostale su lijepe uspomene na tebe draga naša

ZDENKA MIKAS
15.IV.2022. - 15.IV.2023.

S tugom i suzama u oku, s molitvom na usnama, zauvijek u našim srcima.
Zaova Irena sa svojom obitelji
Počivala u miru Božjem.

14504-6996

Prošla je tužna godina dana od tvog odlaska u vječnost, voljena suprugo

ZDENKA MIKAS
15.IV.2022. - 15.IV.2023.

Hvala ti za sve.
Suprug Ivan

14527-6908

U ime sjećanja i trajnog spomena na prijatelja i suborca

KATU KERUM
14.IV.2022. - 14.IV.2023.

Prošla je godina otkako nas je napustila naša baka i prabaka. Voljena bako uvijek si s nama u mislima.
Tvoji Joke i Neva s obitelji.

14895-1715

IVAN JURIĆ-KAVELJ

15.IV.2021. - 15.IV.2023.

Za mladost vrimena nima a za ljubav fali srca puklo je ka tvrda stina pa bez tebe jedva kuca.

Počivao u miru Božjem.
Tvoji: supruga Željka, djeca Srećko, Mara i Mirko, nevjesta Maja, unuke Ana i Lucija.

14784-1683

PEGGY

Beskonačna nit nježnosti u svemiru.
S ljubavlju i tugom: sin Igor, brat Goran i sestre Marina i Gordana

13524-6121

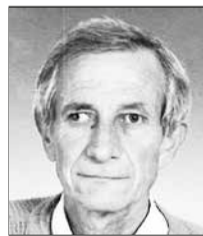
Tužnih mjesec dana od odlaska naše drage

TONKA VUKOVIĆ
rod. Posinković

Čuvamo te u sjećanju.
Obitelj.

13526-6123

JOZO BRKLJAČIĆ-MILIĆ

15.IV.2022. - 15.IV.2023.

I u ovih zadnjih godinu dana i bura i žega bile su takve da se ne pamte. Kupe su malo plesale po krovu, ali ne brini se, i dalje su sve na mistu. Još uvijek nismo u miru odigrali ni jednu partiju trešete i briškule, a Hajduku opet fali puno bodova, a malo je kola do kraja sezone.
Kao šta vidiš, sve je isto mada je cila godina proletila.
Isto te se sjećamo, isto se smijemo tvojim lošim viceva iz novina i isto se ponosimo time šta si s nama proživljiva ovaj zemaljski život.
Tvoja obitelj Odmaraj dalje u miru Božjem.

14751-1670

Zahvale

Dirnuti pažnjom u trenucima rastanka i boli zbog gubitka našeg voljenog

DAVOR PEŠA
1958. - 2023.

od srca zahvaljujemo rodbini, prijateljima, njegovim suborcima i svim dragim ljudima koji su ga dostojanstveno ispratili na vječni počinak.
Veliko hvala cijelom osoblju Plućnog odjela kao i gosp. Vladi. Vidjeli smo koliko ste ga svi voljeli i koliko je srce imao za svakoga. Njegov veseli i šaljivi duh ostat će zauvijek s nama.
Ponosni smo što smo te imali.
Zahvalna obitelj.
Počivao u miru Božjem!
Sveta misa zadušnica služiti će se 17.IV.2023. u 19 h u crkvi "Presvetog srca Isusova" - Visoka.

14941-7210

Dana 15. travnja 2023. godine navršava se mjesec dana od smrti naše voljene

ŽELJKA MAROVIĆ
ud. Juraja
rod. Plosnić

Dirnuti pažnjom koja nam je iskazana u trenucima naše tuge zahvaljujemo rodbini, prijateljima i svim dragim ljudima koji su bili uz nas i dostojanstveno ispratili našu dragu majku i baku na vječni počinak.
Zahvaljujemo svećenicima don Mirku Bitunjcu i rođaku don Šimi Maroviću na toplim riječima utjehe i ohrabrenja kao i pjevačima župa Mravince, Kučine i Vranjic na dostojanstvenom ispračaju.
Sv. misa zadušnica održat će se u crkvi Gospe od Zdravlja u Mravincima 16. travnja 2023. godine u 7.30 sati.
Zauvijek ćeš biti u našim srcima i mislima.
Zahvalna obitelj

Počivala u miru Božjem.

14872-7167

Povodom tužnog rastanka od naše voljene

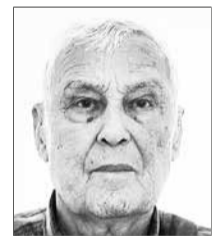
KATJE BOKARICE
rod. Tudor

ovim se putem zahvaljujemo svojoj rodbini, prijateljima, susjedima i znancima kao i svima koji su nam izrazili sućut, prisustvovali ispračaju i sahrani naše voljene. Posebno se zahvaljujemo zdravstvenim djelatnicima Opće bolnice Dubrovnik i Ambulante Gruda.
Tugujuća obitelj

14893-7181

OSMRTNICE, OGLASE I
NATJEČAJE PRIMAMO ZA
SLOBODNA DALMACIJA
BRADVICA
pogrebne usluge
Poljička cesta 22
tel. 021/389-890
bradvica.split@sti-com.hr

Prošao je najtužniji mjesec od kada nas je napustio naš dragi

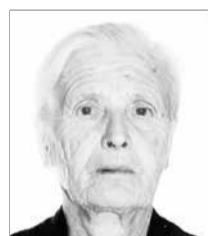

VLADE RADALJ
1946. - 2023.

Zahvaljujemo rodbini, prijateljima i svim dragim ljudima koji su u ovim teškim trenucima bili uz nas, izrazili sućut i ispratili našeg voljenog na vječni počinak.
Misa zadušnica služiti će se u subotu, 15. travnja u 18 sati u župnoj crkvi Presvetog Trojstva u Slivnu.
Ponosni smo što smo ga imali.
Zahvalna obitelj.
Počivao u miru Božjem!

14792-1687

Dana 15.IV.2023. godine navršava se mjesec dana od kada nas je napustila naša draga

STANA VRKIĆ
ud. Vlade

Zahvaljujemo rodbini, prijateljima i svim dragim ljudima koji su bili uz nas i koji su našu dragu pokojnu ispratili na vječni počinak.
Zahvalna djeca.
Draga majko, bako i prabako s ljubavlju, ponosom i molitvom čuvamo uspomenu na tebe.
Sv. Misa zadušnica služiti će se u ponedjeljak 17.IV.2023. godine u 17 sati u crkvi Sv. Petra u Novim Selima.
Počivala u miru Božjem.

14749-7086

SUĆUTI, SJEĆANJA I ZAHVALE
zaprimamo najmanje dva dana prije objave

Informacije:
T: 021 352 650, 021 352 651
F: 021 383 099

vrijeme: subota, 15.4.2023.

Split
15°
Promjenljivo oblačno uz malu količinu kiše te moguću grmljavinu

MIN 9° MAX 15°
☀️ 6:10 ☀️ 04:13
☁️ 19:38 🌧️ 13:56

SUTRA ☁️ 13° $\frac{1}{2}$ 10°
PREKOSUTRA ☁️ 16° $\frac{1}{2}$ 9°

Zadar
15°
Promjenljivo oblačno uz malu količinu kiše te moguću grmljavinu

MIN 9° MAX 15°
☀️ 6:14 ☀️ 04:19
☁️ 19:43 🌧️ 13:59

SUTRA ☁️ 13° $\frac{1}{2}$ 9°
PREKOSUTRA ☁️ 13° $\frac{1}{2}$ 11°

Šibenik
16°
Promjenljivo oblačno uz malu količinu kiše te moguću grmljavinu

MIN 7° MAX 16°
☀️ 6:12 ☀️ 04:15
☁️ 19:40 🌧️ 13:57

SUTRA ☁️ 12° $\frac{1}{2}$ 10°
PREKOSUTRA ☁️ 16° $\frac{1}{2}$ 9°

Dubrovnik
16°
Promjenljivo oblačno uz malu količinu kiše te moguću grmljavinu

MIN 10° MAX 16°
☀️ 6:05 ☀️ 04:03
☁️ 19:30 🌧️ 13:51

SUTRA ☁️ 13° $\frac{1}{2}$ 10°
PREKOSUTRA ☁️ 16° $\frac{1}{2}$ 10°

PROGNOZA

U većini krajeva promjenljivo oblačno sa sunčanim razdobljima. Povremeno kiša, osobito poslijepodne i navečer na jugu. Mjestimice može biti pljuskova i grmljavine. Vjetar slab do umjeren jugozapadni, u gorju moguće jak. Na Jadranu slabo i umjeren, ponegdje i jako jugo s olujnim udarima, krajem dana na sjevernom dijelu bura. Najniža jutarnja temperatura uglavnom od 4 do 10 °C. Najviša dnevna temperatura između 11 i 16 °C, u Gorskom kotaru i Lici mjestimice malo niža.

UPOZORENJE

Mjestimični udari NW vjetra na otvorenom moru, a danas SE vjetra oko 35-40 čvorova. Mjestimice nevere.

Temperature mora

Dubrovnik	15°C	Split	15°C	Šibenik	14°C
Hvar	15°C	Komiža	15°C	Zadar	13°C

Zagreb

Danas	☁️	min 6°	max 14°
Sutra	☁️	7°	10°
Prekosutra	☁️	10°	16°

Drniš

Danas	☁️	min 5°	max 13°
Sutra	☁️	8°	11°
Prekosutra	☁️	9°	15°

Knin

Danas	☁️	min 6°	max 15°
Sutra	☁️	7°	12°
Prekosutra	☁️	8°	15°

Imotski

Danas	☁️	min 4°	max 14°
Sutra	☁️	7°	11°
Prekosutra	☁️	5°	14°

Metković

Danas	☁️	min 8°	max 15°
Sutra	☁️	9°	12°
Prekosutra	☁️	9°	18°

Pag

Danas	☁️	min 9°	max 15°
Sutra	☁️	9°	13°
Prekosutra	☁️	11°	14°

Sinj

Danas	☁️	min 5°	max 14°
Sutra	☁️	8°	12°
Prekosutra	☁️	8°	15°

Makarska

Danas	☁️	min 9°	max 16°
Sutra	☁️	10°	13°
Prekosutra	☁️	8°	16°

Ston

Danas	☁️	min 9°	max 14°
Sutra	☁️	10°	12°
Prekosutra	☁️	11°	16°

Biograd

Danas	☁️	min 8°	max 14°
Sutra	☁️	9°	12°
Prekosutra	☁️	9°	16°

Hvar

Danas	☁️	min 10°	max 15°
Sutra	☁️	11°	12°
Prekosutra	☁️	11°	16°

Korčula

Danas	☁️	min 10°	max 16°
Sutra	☁️	11°	12°
Prekosutra	☁️	11°	16°

Danas / 12 h

Atena	21°C	Berlin	9°C	Ljubljana	9°C	Moskva	8°C
Beč	7°C	London	13°C	München	7°C	Rim	14°C

skandinavka

AUTOR: COX	NOGOMETŠKI ŠTITNIK ZA POTKOLJENICU	ZRAKOPLOVNE KARTE	JELENA NA SLICI IZ SHOWA ZVIJEZDE PJEVAJU			POEN ZA OSVAJANJE GEMA U TENISU (IZVOR.)	OLEG VIDOV	SLAVNI PJEVAČ, JOSÉ (FELIZ NAVIDAD)
DJELIĆ TEKUČINE					MORSKA RIBA, ORHAN			
POKAZNA ZAMJENICA					POZDRAV CEZARU			
GORGONZOLA ILI TRAPIST					MALTA		"LITRA"	
ŠUG OD SPIZE U KOJI SE TOČAJE KRUV				"NACIONALNA I SVEUČILIŠNA BIBLIOTEKA"	SUZVUČJE	GRAD KOD MANCHESTERA (I NOGOMETNI KLUB!)	FARAON, SIN TETIJA	KARTE U NAJJAČOJ BOJI
JAPANSKI OTOK, POSTOJBINA KARATEA (BITKA!)							SALAMURA, RASOL	VEDRAN MLIKOTA
SJEDIŠTE HRVATSKE VLADE NA MARKOVU TRGU								
RATKO RUDIĆ			NAZIV ZA CVIJET BUGCENILIJU (DALM.) OREGON					
BIVŠI TRINIDADSKI SPRINTER BOLDON				DOMOVINSKI ...			FRANC. NEGACIJA	"ŠKOLA"
LJENČARENJE, NERAD				AUSTRIJA				

sudoku

		9	2					
8			7	9				
	6	2	5		4		7	
7		5	8					3
9								5
6				5	7			1
	8		2		7	9	1	
			1	6				8
			5		4			

Znamenke od 1 do 9 rasporedite tako da u svakom retku, stupcu i pojedinačnom manjem kvadratu budu zastupljeni svi različiti brojevi. Želimo vam ugodnu zabavu!

dalmagram

O SLAVNOJ GLUMICI:

tv program

HTV 1

FILM 17.19
Coco Chanel

Posramljena svojim skromnim počecima u sirotištu, Coco Chanel izgara od želje da postane netko i nešto te uči za krojačicu.

- 06.03 TV Kalendar
- 06.15 Grizzly Adams, pustolovna serija
- 07.05 **FILM: Smoky, am. western, 1966. Gl: Fess Parker, Diana Hyland, Katy Jurado**
- 08.51 Zajedno u duhu
- 09.30 Dobro jutro, Hrvatska
- 10.49 Prizma, magazin
- 11.40 TV Kalendar
- 12.00 Dnevnik 1
- 12.25 Veterani mira
- 13.06 Hrvatsko ratno zrakoplovstvo - Postanak: Darovi s neba, dokumentarna serija
- 14.09 **FILM: Mahni repom za ljubav, kanad. romantika, 2022.**
- 15.39 Životinjski svijet Alpa: Ženjen, dok. serija
- 16.30 Vijesti
- 16.45 Regionalni dnevnik
- 17.19 **FILM: Coco Chanel, tal. biog. drama, 2008.**
- 19.00 Dnevnik 2
- 20.08 Loto 7
- 20.15 Zvijezde pjevaju, zabavno-glazbena emisija
- 21.55 Loto 7 - izvještaj
- 22.02 Dnevnik 3
- 22.22 Vijesti iz kulture
- 22.35 **FILM: Posljednji posao, brit. triler, 2004. Gl: Daniel Craig, Tom Hardy,**
- 00.24 **FILM: Nemilosrdni divljak, am. akc. drama, 2017. Gl: Scott Adkins**

HTV 2

DOKUMENTI 23.05
Lennonov posljednji vikend

John je 1980. sve iznenadio iskrenim razgovorom o nizu tema koje prije nije doticao.

- 06.12 Dr. Oz, talk-show
- 06.53 Poslovni plan
- 07.21 Dom na kvadrat, emisija
- 07.49 Kućni ljubimci
- 08.22 Fino i vino
- 08.55 Samo lagano
- 09.27 Lovac na bilje, dokumentarna serija
- 10.00 Krimi matineja: Zagonetni slučajevi sestre Bonifacije, krimi serija
- 10.49 Detektiv iz Chelsea, krimi serija
- 12.25 Antalya: EP u gimnastici, prijenos
- 14.59 Život u šarenilu
- 15.15 Crno-bijeli svijet, dramska serija
- 17.10 5.com s Danielom
- 18.05 Njuške s diplomom, dokumentarni film
- 18.59 Ta čudesna zemlja
- 19.14 Boris Novković: "Mojih prvih 20"
- 20.15 Čudesna divljina: Nacionalni park Denali, dok. serija
- 21.06 Nevjerojatna putovanja Simona Reevea, dokumentarna serija
- 22.09 Graham Norton i gosti
- 23.05 Lennonov posljednji vikend, dok. film
- 00.14 Zagonetni slučajevi sestre Bonifacije, serija
- 01.02 Što je klasik?
- 01.37 Lovac na bilje

HTV 3

FILM 23.13
Projekt Florida

Radnja prati šestogodišnju djevojčicu koja živi sa svojom delinkventnom samohranom majkom u motelu u Kissimmeeju, na Floridi.

- 06.35 Juhuhu
- 12.09 Pocoyo pjesmice
- 12.11 Žar i čudovišni strojevi, crtani
- 12.36 Pustolovine medvjedica Paddingtona
- 13.00 Sestre iz savane, dokumentarni film
- 13.50 Fotografija u Hrvatskoj: Luciano Morpurgo
- 14.00 Sirova koža, western serija
- 14.55 Veliki brodolomi Jadrana: Sila mora, dok.
- 15.35 Inside Offside: Stranci u klubu - Portugal, dok.
- 16.05 Zemlja i planeti izbliza: Podrijetlo Zemlje i planeta
- 17.00 Klasika mundi: Maximilian Steinberg
- 18.05 Šahovski komentar
- 18.20 **FILM: Ljeto s Monikom, švedski psihološki, 1952.**
- 19.55 Posebni dodaci: Franklin J. Schaffner
- 19.59 **FILM: Patton, am. ratni, 1970. Gl: George C. Scott, Karl Malden, Stephen Young**
- 22.41 Posebni dodaci: Franklin J. Schaffner
- 23.13 **FILM: Projekt Florida, am. drama, 2017. Gl: Willem Dafoe, Brooklyn Prince, Bria Vinaite**
- 01.05 Vijesti iz kulture

NOVA TV

FILM 23.05
Tri dana za ubojstvo

Iskusni CIA-in agent Ethan Renner u timu je koji lovi trgovca oružjem, poznatog kao Vuk, i njegovu desnu ruku Albina.

- 06.40 Dnevnik Nove TV, informativni program
- 07.45 Avanture Toma i Jerryja, animirana serija
- 08.10 Tom i Jerry Show, animirana serija
- 08.55 Tom i Jerry priče, animirana serija
- 09.40 Zauvijek susjedi, serija
- 10.10 Zdravlje na kvadrat, magazinska emisija
- 10.45 Kumovi, dramska serija
- 12.55 **FILM: James Bond 007: Goldfinger, brit. akcija, 1964.**
- 15.20 Ples sa zvijezdama, zabavni program
- 17.00 Vijesti Nove TV, informativni program
- 17.10 Ples sa zvijezdama, zabavni program
- 17.55 Provjereno, informativni program
- 19.00 Dnevnik Nove TV
- 20.15 **FILM: Nemoguća misija: Raspad sistema, am. akcija, 2018. Gl: Tom Cruise, Rebecca Ferguson, Henry Cavill**
- 23.05 **FILM: Tri dana za ubojstvo, am. akcija, 2014. Gl: Kevin Costner, Hailee Steinfeld**
- 01.25 **FILM: Invazija svijeta: Bitka Los Angeles, američki film**
- 03.15 Arrow, serija

DOMA TV

FILM 19.55
Olujne noći

U dobi od četrdeset pet godina Adrienne Willis promišlja o vlastitom životu kada je suprug napušta zbog mlađe žene.

- 05.50 Hamburg 112, krimi serija
- 06.40 Hamburg 112, krimi serija
- 07.20 Hamburg 112, krimi serija
- 08.05 Hamburg 112, krimi serija
- 08.50 Inspektor Rex, krimi serija
- 11.05 Bear Grylls: Misija preživljavanje, dok. reality serija
- 12.20 Čovjek protiv divljine, dok. reality
- 13.30 Inspektor Rex, krimi serija
- 14.15 Inspektor Rex, krimi serija
- 15.05 Djevojke na zadatku, krimi serija
- 16.40 Navy CIS, krimi serija
- 17.30 Navy CIS, krimi serija
- 18.20 Smrtonosno oružje, krimi serija
- 19.05 Smrtonosno oružje, am. krimi serija
- 19.55 **FILM: Olujne noći, rom. drama, 2008. Gl: Diane Lane, Richard Gere**
- 21.35 **FILM: Sakupljač kostiju, am. triler, 1999. Gl: Denzel Washington, Angelina Jolie, Queen Latifah, Michael Rooker**
- 23.40 Smrtonosno oružje, am. krimi serija
- 00.30 Smrtonosno oružje, am. krimi serija

RTL

FILM 14.00
Mamma Mia...

Na prestižnom sveučilištu Oxford 1979. Donna Sheridan završava studij i sanja o životu na grčkom otoku Kalokairi.

- 06.50 Kockič i prijatelji, zabavno-edukativna emisija
- 06.55 Yu-Gi-Oh! ZEXAL, animirana serija
- 07.15 Štrumpfovi 2021., animirana serija
- 07.30 Ne selite, obnovite, lifestyle emisija
- 08.15 Dobar, bolji, najbolji... kroz ušice igle, reality show
- 10.00 Brak na prvu, reality
- 12.00 **FILM: Malci, animirani film, 2015.**
- 14.00 **FILM: Mamma Mia: Idemo ponovno, am. mjuzikl komedija, 2008. Gl: Christine Baranski, Pierce Brosnan, Dominic Cooper**
- 16.30 RTL Danas
- 17.00 **FILM: Taxi 3, franc. akcijska komedija, 2003. Gl: Sady Naceri, Frederic Diefenthal**
- 19.00 RTL Danas, informativna emisija
- 20.15 Masked Singer, show
- 22.30 **FILM: Ledeni ubojica, am. akcijski triler, 2011. Gl: Jason Statham, Ben Foster, Tony Goldwyn**
- 00.30 **FILM: Mamma Mia: Idemo ponovno, am. mjuzikl komedija, 2008.**
- 02.30 RTL Danas

HOROSKOP

Ovan (21. 3. - 20. 4.)
U krugu vaše obitelji ponašat ćete se kao da vam je sve dopušteno. Ne počnete li misliti o potrebama bliskih osoba, ostavit ćete dojam nemarnosti i razmaženosti. Tajna strast mogla bi izbiti na površinu.
LJUBAV 4 POSAO 5 ZDRAVLJE 3

Bik (21. 4. - 21. 5.)
Vidjet ćete u drugima ono najbolje pa biste se mogli razočarati ako netko ne ispuni vaša očekivanja. Ako ste zauzeti, podijelite s vašim partnerom sve svoje želje i osjeća je – ne očekujte da vam on čita misli.
LJUBAV 4 POSAO 4 ZDRAVLJE 4

Blizanci (22. 5. - 21. 6.)
Pred vama je zanimljiv dan. Neočekivani posjet prijatelja ili susjeda pretvorit će se u zabavno druženje koje će potrajati do dugo u noć. Samci će upoznati pojedince s kojim će započeti živahnu komunikaciju.
LJUBAV 5 POSAO 4 ZDRAVLJE 4

Rak (22. 6. - 22. 7.)
Vikend ćete provesti u čišćenju, pospremanju stana i nabavi kućanskih potrepština. Ne odvojite li malo vremena za sebe i svoje potrebe, osjećat ćete se nervozno i napeto. Nađite se s prijateljima.
LJUBAV 3 POSAO 4 ZDRAVLJE 3

Lav (23. 7. - 22. 8.)
Zabavljat će vas provociranje okoline i zadirkivanje partnera. Uživat ćete u vožnji, putovanju i upoznavanju novih predjela. Moguće je da netko od bližnjih ne shvati vaš specifični smisao za humor.
LJUBAV 5 POSAO 3 ZDRAVLJE 4

Djevica (23. 8. - 22. 9.)
Držat ćete se kao da je samo druga strana odgovorna za ljubavne teškoće, premda ćete i vi snositi dio krivice. Moguće su prepirke s bivšim bračnim partnerom, posebice ako imate zajedničku djecu.
LJUBAV 3 POSAO 4 ZDRAVLJE 4

Vaga (23. 9. - 22. 10.)
Ako ste se nemarno odnosili prema obitelji, u vama će se nešto prelomiti. Sigurnost i mirno gnijezdo bit će vam vrlo važni. U razgovoru s prijateljem otkrit ćete da vas vežu slični interesi.
LJUBAV 5 POSAO 4 ZDRAVLJE 3

Škorpion (23. 10. - 21. 11.)
Rješavat ćete osjetljiva pitanja i morati dobro paziti što govorite pred drugima. Izbjegavajte alkohol i nastojte zadržati hladnu glavu. Spoznat ćete koliko vam znači potpora bliskih ljudi.
LJUBAV 3 POSAO 3 ZDRAVLJE 4

Strijelac (22. 11. - 21. 12.)
Iznervirat će vas članovi obitelji koji će se pripraviti s vašim partnerom. U početku ćete gorljivo braniti svog izabranika, no kasnije ćete morati priznati da su oni možda u pravu.
LJUBAV 3 POSAO 4 ZDRAVLJE 3

Jarac (22. 12. - 20. 1.)
Izležavanje na kauču i dugo ispijanje jutarnje kave bit će vam draže nego tjelesni napor. Odnosi s ljudima bit će proturječni – s jednima ćete se svađati, a s drugima u svemu slagati.
LJUBAV 4 POSAO 4 ZDRAVLJE 3

Vodenjak (21. 1. - 18. 2.)
Pritisak obaveza će popustiti. Imat ćete više vremena za obitelj i partnera, što ćete iskoristiti u potpunosti. Ako možete, provedite na otvorenom slobodno vrijeme.
LJUBAV 5 POSAO 4 ZDRAVLJE 3

Ribe (19. 2. - 20. 3.)
Ostanite nasamo s partnerom. Bude li vaša komunikacija oskudna, zapitajte se kakva je budućnost vaše veze. Odnos s ukučanima zahtijeva podjelu odgovornosti.
LJUBAV 3 POSAO 4 ZDRAVLJE 4

SLOBODNA DALMACIJA GODINA LXXIX BROJ 25987
GLAVNA UREDNICA Sandra LAPENDA LEMO glavniurednik@slobodnadalmacija.hr
ZAMJENICI GLAVNE UREDNICE Damir DUKIĆ IVO BONKOVIĆ
UREDNIK PORTALA SD Saša JADRIJEVIĆ TOMAS
UREDNIČKI KOLEGIJ Anita MATIĆ (Nedjelja) Nikolina LULIĆ (Split) Gordana ZUBČIĆ (Dalmacija) Marko BILIĆ (Sport) Nina GLUČINA RAMADŽA (Mozaike) Matko BIJLAK (Urednik fotografije) Žarko TIČINOVIĆ (Art direktor) Ivana MATENDA (Grafika redakcija)

PRILOZI:
Lidija GNJIDIĆ KRNIĆ (Spektar) Marko NJEGIĆ (Reflektor) Tea SUMIĆ MILETIĆ (Stil)
KONTAKTI
Redakcija Split 021 352 900 (tel) 021 383 102 (fax)
Zadar 023 300 870 (tel) 023 300 878 (fax)
Šibenik 022 201 270 (tel) 022 212 919 (fax)
Dubrovnik 020 356 444 (tel) 020 357 033 (fax)
MARKETING
Ivana KARDUM 021 352 689; 021 352 816; fax.: 021 383 108 promar@slobodnadalmacija.hr

PROIZVODNJA
Ante TOMAŠ 021 352 905 ante.tomas@slobodnadalmacija.hr
PRODAJA I PRETPLATA
Marko GOJUN 021 279 279; fax: 021 352 664 pretplata@slobodnadalmacija.hr
KNJIGE I POSEBNI PROJEKTI
Fabijanko VRTLAR 021 352 645 posebniprojekti@slobodnadalmacija.hr
OSMRTNICE
021 352 650; 021 352 651; fax: 021 383 099 osmrtnice@slobodnadalmacija.hr

UPRAVA
Ana HANŽEKOVIĆ KRZNARIĆ (predsjednica Uprave) Zorica VITEZ SEVER (članica Uprave) Igor CENIĆ (član Uprave)
PROKURIST
Amatija BILUŠIĆ / direktorica financija, računovodstva i kontrolinga
NADZORNI ODBOR
Gvozden Srećko FLEGO, Maja ŠILHARD, Marijana RAGUŽ, Krešimir ČOŠIĆ, Ana-Marija PRESEČAN
IZDAVAČKI SAVJET
Damir BORAŠ, Petar MILADIN, Davor MAJETIĆ, Vesna BARIĆ PUNDA, Dragan LJUTIĆ, Mario ZOVAK
DIREKTOR PJ SLOBODNA DALMACIJA
Vinko URSIĆ GLAVANOVIĆ
DIREKTOR IZDAVAŠTVA
Tomislav WRUSS

DIREKTOR PRODAJE OGLASNOG PROSTORA
Igor CENIĆ
DIREKTOR DIGITALNIH OPERACIJA
Stipe GRUBIŠIĆ
DIREKTORICA KORPORATIVNIH KOMUNIKACIJA I PROMOCIJE
Ivana RUKAVINA
DIREKTOR PROIZVODNJE, PRETPLATE I PRODAJE
Igor VOLAREVIĆ
SLUŽBENIK ZA ZAŠTITU OSOBNIH PODATAKA
Adresa: HANZA MEDIA d.o.o., Koranska 2, 10000 Zagreb Za službenika za zaštitu osobnih podataka e-mail: dpo@hanzamedia.hr tel: 01 617 3939
SERVISI I KONTAKTI
Prodaja novina: 01 617 3870 Pretplata: 01 225 5374, pretplata@hanzamedia.hr

CROPIX: 01 610 3117, 01 610 3090, fax: 01 610 3033 cropix@hanzamedia.hr, www.cropix.hr
DISTRIBUCIJA ZA INOZEMSTVO
Uvoznik za Sloveniju: EKDIS d.o.o., Vevška cesta 52, 1260 Ljubljana - Polje; Uvoznik za BiH: Ipress d.o.o., Fra. Dominika Mandića 24A, 88220 Široki Brijeg, tel. 039 706 287; Uvoznik za Srbiju: PRESS INTERNATIONAL d.o.o., Prof. Grčića 1b, Novi Sad; Uvoznik za Austriju: Morawa Pressevertrieb GmbH & Co KG, Hackinger strasse 52, 1140, Wien; Uvoznik za Makedoniju: Media Print Macedonia, Skupi bb, 1000 Skopje; Uvoznik za Njemačku: W.E.SAARBACH GmbH, Hans Böckler str. 19, 50354 Hürth Hermülheim, Deutschland
TISAK
HANZA MEDIA d.o.o., Dugopoljska 11, Dugopolje

SPLIT

9°/15°

Promjenljivo oblačno uz malu količinu kiše te moguću grmljavinu

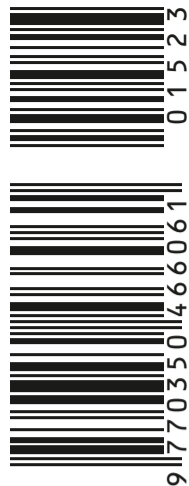
GRINTANJE

IVICE IVANIŠEVIĆA

- ➔ Povećavaju se povlaštene mirovine.
- ➔ Da se ne povećavaju, ne bi bile povlaštene.

VLADO KOS/CROPIX

subota, 15. 4. 2023.

ISSN 1333-9192
www.slobodnadalmacija.hr

SLOBODNA DALMACIJA

80. ROĐENDAN NAJDUGOVJEČNIJEG DNEVNOG LISTA U HRVATSKOJ

Suvremena povijest u objektivu Slobodne oduševila i šibenčane

➔ Radovi fotoreportera ali i kroničara presjek su osam desetljeća rada koji je građanima i posjetiteljima približio fotografiju, te naglasio njenu važnost u novinarstvu, rekla je glavna urednica Sandra Lapenda Lemo

Povodom velikog i okruglog 80. rođendana najdugovječnijeg dnevnog lista u Hrvatskoj, Slobodne Dalmacije, u Gradskoj knjižnici "Juraj Šižgorić" u Šibeniku, otvorena je izložba "80 godina u objektivu".

TONI VELJAČA
NIKŠA STIPANIČEV/CROPIX

Matko Biljak, urednik fotografije Slobodne Dalmacije koji se prvi obratio mnogobrojnim posjetiteljima Gradske knjižnice nije imao nimalo jednostavan zadatak, od stotina tisuća fotografija trebalo je odabrati njih 70.

Izbor fotografija nije bio nimalo lagan. Ipak odlučili smo se za one koje smo smatrali da su ostale u kolektivnoj memoriji svih čitatelja kroz ovih osam desetljeća – kazao je Biljak.

Putujuća izložba koju čine fotografije iz bogate arhive Slobodne Dalmacije, nakon Zagreba i Zadra, tako je stigla i u Krešimirov grad. Kako je naglasila glavna urednica Slobodne Dalmacije, Sandra Lapenda Lemo, Šibenik je oduvijek bio duboko povezan sa Splitom.

Veže nas bogata povijest, kultura, sport, glazba... Dovoljno je sjetiti se Arseno Dedića, Miše Kovača pa Pere Nadoveze i Nikice Cukrova i brojnih drugih velika čiji su životi bili isprepleteni između Splita i Šibenika. Veže nas i picigin koji se igrao ne samo na Bačvicama već i u pličaku Jadrije. Veže nas i isti humor, tipičan dalmatinski – ciničan, ponekad grub. Smoje je znao reći da je šibenski humor najjači i najizravniji! O tome koliko nam je ovo područje bitno i blisko govori to što, uz Slobodnu Dalmaciju, u Šibeniku izdajemo tjednik Šibenski list, a svaki dan Šibenčanke i Šibenčane dočekuju najnovije vijesti na našem news portalu Šibenski.hr. Prikazani radovi svojevrsan su vizualni presjek proteklih desetljeća, oni su podsjetnik na neke ljude i događaje i vjerujem da će vas izložene fotografije odvesti na putovanje kroz vrijeme – kazala je Lapenda Lemo.

Najljepši trenuci

Objektiv "Slobodne" prikazao je neke od najljepših i najvažnijih trenutaka u našoj povijesti. Gradovi, sela, otoci, ljudi, glazba... radovi fotoreportera ali i kroničara presjek su osam desetljeća dugog i napornog rada koji je građanima i posjetiteljima približio

Glavna urednica Slobodne Sandra Lapenda Lemo

Jake fotoreporterske snage naše novine

Šibenčani i njihovi gosti ispunili su Gradsku knjižnicu

Novi direktor Slobodne Vinko Ursić Glavanović i Željko Burić

fotografiju te naglasio njenu važnost u novinarstvu.

Važnost fotografije ali i ljudi koji su desetljećima stajali iza objektivu, naglasio je i Miroslav Ivić, bivši direktor PJ Slobodna Dalmacija.

Zelim zahvaliti svim umirovljenim i aktivnim novinarima i fotoreporterima jer su oni najzaslužniji za naše osamdesetogodišnje trajanje. Oni su svojim angažmanom i trudom stvorili 26 tisuća brojeva "Slobodne" s preko milijun fotografija od kojih su mnoge iz Šibenika i ove županije, od ovdašnjih autora, još uvijek aktivnog veterana, Joška Čelara, potom Ante Baranića, Gogera, Perkovića, Miljevića, Erakovića, Strikmana, Marine Jurković, Željke Marković i brojnih drugih – kazao je Ivić te izdvojio tri, njemu najdraže.

Izdvojio bi fotografiju iz Zečeva, "obadva-obadva", zatim fotografiju iz pogođene katedrale te Božinu fotografiju podizanja i ljubljena za stavu na kninskoj tvrđavi – zaključio je Ivić.

Izložbu je potom službeno otvorio domaćin, gradonačelnik Šibenika, Željko Burić.

Fotografije koje su ispred nas predstavljaju povratak u povijest. Raduje me činjenica da se usprkos digitalnoj eri, polako ali sigurno novina vraća. Ova izložba je hvaljevrijedna. Još jednom, upućujem čestitke svima onima koji su kroz povijest uložili mnogo truda da se ova izložba danas realizira – kazao je prvi čovjek Šibenika.

Za kraj, naglasimo kako će izložba za sve posjetitelje biti otvorena do 28. travnja. Sljedeća postaja je Dubrovnik, a nakon toga Split. ●